

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi — Program Taslağı

Institut kurde de Paris

TUR. 827

Institut kurde de Paris

INSTITUT KURDE DE PARIS
ENTRÉE N° 2160

32
SER

Institut kurde de Paris

Liv. 827
03/10/2016
460 KUR KUR

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Problemi ve Çözüm Yolu

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi — Program Taslağı

WEŞANÊN
SERXWEBÛN

Weşanên Serxwebûn: 7

BİRİNCİ BASKI: Ağustos 1982

Herausgeber:

Serxwebûn

Verlags-und Handels-GmbH

Postfach 101683

5000 Köln 1

BR Deutschland

Druck: Morning Litho Printers Ltd., (TU), London

İçindekiler

Konuya Giriş	11
Bir — Problemin Tarihi ve Toplumsal Temelleri	25
Birinci Dönem	26
İkinci Dönem	32
Üçüncü Dönem	42
İki — Problemin Ortaya Konuluşu	57
A. Değişik Güçler Açısından Problemin Durumu	57
B. Problemi Ağırlaştırıcı Objektif Etkenler	63
C. Problemi Ağırlaştırıcı Subjektif Etkenler	68
1) Güney Kürdistan	72
2) Doğu Kürdistan	80
3) Kuzey-batı Kürdistan	84
Üç — Problemin Çözüm Yolu	95
Dört — Birlik-Cephe Konusunda Pratik Gelişmeler ve Öneriler	111
A. Kuzey-batı Kürdistan'daki Durum	114
B. Kürdistan'ın Diğer Parçalarındaki Durum	133
C. Kürdistan Ulusal Kongresi Toplanmalıdır	147
Sonuç	153
Ek — Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi Program Taslağı	157
Giriş	157
Büyük Ekim Devrimi ve Sömürgelerin Kurtuluşu	159
Ortadoğu'da Ulusların Kurtuluş Sorunu	162
Kürdistan Halkının Ulusal Sorunu	165
İki Dünya Savaşı Arasında Kürdistan	166
İkinci Dünya Savaşından Sonra Kürdistan	170
Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ancak Devrimle Mümkündür	177
Kuzey-batı Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi	182
Türk Sömürgeciliğinin Genel Özellikleri	182
Faşist Türk Sömürgeciliği ve Kürdistan Halkının Ulusal Kurtuluşu	185
a) Faşizm Kürdistan Halkına Savaş Açmıştır	186
b) Kürdistan Yurtseverlerinin Tavrı	
Teslimiyet Olamaz	188

c) Ulusal Kurtuluş Halkımızın Durdurulmaz Arzusu Haline Gelmiştir	189
d) Zafer için Tüm Halkın Cephe Birliği Temeldir	192
Siyaset İlke ve Hedefler	196

Institut kurde de Paris

ÖNSÖZ

Yüzyıllardan beri feodal geriliğın ve değişik yabancı egemenliklerin en ağır ve en tahripkâr etkisini yaşıyan Kürdistan toplumu, her türlü ulusal imha, asimilasyon, dağıtma ve yoketme çabalarına rağmen halk olarak varlığını sürdürmüş ve gelişen modern objektif koşullar temelinde ulusal kurtuluş sürecine girmiştir.

Böyle bir süreçte, bugün, ulusal kurtuluş güçlerinin, doğru bir rotada ve hızlı adımlarla ilerlemesini engelleyen bazı eğilimler vardır. Bunlardan birisi, geçmişten kalan, Kürdistan toplumunda sınıfsal ayrışmanın olmadığını öne süren ve ulusal harekette sınıf yönelimini gizlemeye çalışan otonomici eğilimdir. Esas olarak Kürt hakim sınıflarının (yarı-feodal, yarı-burjuvalarının) çıkarlarını yansıtan, onların ilkel milliyetçi anlayışlarının bir ürünü olan bu eğilim, özellikle son otuz beş yıldan beri Kürdistan'ın ulusal güçlerini kendi peşine takmaya çalışmış, sınıf özelliklerinden dolayı, sürekli otonomi temelinde işbirliğe yönelmiş ve kendi çağdışılığıyla, her zaman hareketi yenilgiye götürerek kafasını taşa çalmıştır.

Bir diğeri ise, özellikle modern toplumsal gelişmenin ortaya çıktığı son onbeş yıldan beri varolan, reformist küçük burjuva

eğilimdir. Sınıfsal oluşum özelliklerinden dolayı, bir yandan hakim ulusların küçük burjuva reformizminin, öte yandan Kürt hakim sınıflarının ilkel milliyetçiliğinin etkisinde olan bu eğilim, böylesi nedenlerden dolayı, otonomicilikten bağımsızlıkçılığa ve reformizmden devrimciliğe geçememiş, eylemsizlik ve reformizm batağında özerklik elde etme talebini aşamamış, ve bunun sonucunda bir eğilim olarak dahi ciddi bir gelişim gösteremediği gibi, ulusal harekete de ciddi kazanımlar sağlayamamıştır. Ve ayrıca, yine bu eğilim içinden, bunun çıkmazı ve batağı içinde bunalarak ortaya çıkan yeni bir eğilim vardır ki, Kürdistan'da, ulusal kurtuluş mücadelesi dışında, ona bağlı olmadan, onu geliştirmeden ve hatta onu inkar ederek bir sınıf mücadelesi yürütmeyi önerme dangalaklığı içindedir, bu da, ayakları havada olduğu ve Kürdistan'ın somut pratiğine basmadığı için tam bir mücadele kaçkınlığı olmaktadır.

Bu eğilimler, birincisinin ömrünü doldurup zayıfladığı, bunun yerine kendilerinin gelişmek istediği günümüzde, Kürdistan ulusal kurtuluş sorununu doğru ortaya koyup çözüm öneremedikleri gibi bu yapılarıyla sorunu daha da ağırlaştırıcı etkenler olmaktadır. Ayrıca, hakim uluslardan kaynaklanan çeşitli devrimci demokratik eğilimlerin, içinde bulunduğumuz zor dönemde Kürdistan'da birşey yapmaları mümkün olmamasına rağmen, Kürdistan halkının ulusal kurtuluş mücadelesini kendi özgücüsüyle geliştirmesi ve bununla kendilerinin ittifak yapması biçimindeki doğru anlayışı yeterince kavrayıp kabul ettiklerini, eski sosyal-şoven yaklaşımlarını terkederek, Kürdistan sorununu temsilcileriymiş gibi müdahale etme anlayışından yeterince kendilerini arındırıp, enternasyonalist bir yaklaşıma ulaştıklarını söylemek de henüz çok güçtür.

Bunlara karşılık, günümüz Kürdistanı'nda, problemin bir ulusal kurtuluş problemi olduğunu, ulusal ve toplumsal gelişmenin bu temelde sağlanacağını ve sınıf mücadelesinin buna bağlı gelişeceğini ortaya koyan, ulusal kurtuluşu doğru rotada, devrimci direniş yöntemiyle ve bağımsızlık ve özgürlük istemiyle geliştiren proletarya eğilimi de vardır ve hızla gelişmektedir.

Bütün bu güçler, yabancı egemenlerin halkımıza karşı imha savaşı yürüttüğü ve halkımızın da ulusal ve toplumsal kurtuluşu uğrunda direnmek zorunda kaldığı, mücadelesini giderek boyutlandırmaya çalıştığı günümüz Kürdistanı ortamında, bu mücadeleyi kendi sınıf çıkarları doğrultusuna sokmaya ve mücadelede hegemonya kurmaya çalışmaktadır.

İşte böylesi koşullarda hazırladığımız bu broşürün, mevcut ideolojik ve politik ortamı kapsamlı bir biçimde irdelemesi, Kürdistan ulusal kurtuluş problemini tarihi ve toplumsal temelleriyle doğru bir biçimde ortaya koyması ve yanlışları eleştirip doğru çözüm yolunu göstermesi ile, devrimci ve yurtsever halk güçlerinin ulusal kurtuluşta doğru rotayı bulmasına hizmet edeceği; ulusal kurtuluş mücadelesine temel teşkil edecek olan halkın siyasal ve örgütsel birliği için, yani ulusal kurtuluş cephesi için açık bir program önermesi ve pratikte bunun gerçekleştirilmesi için çağrı yapması ile de böyle temel bir rol oynayacağı inancındayız.

6 Mayıs 1982

Institut kurde de Paris

Konuya Giriş

Kürdistan günümüzde çağa ulaşmanın sancılarını çekmektedir. İçte ve dışta yaşanan gelişmeler, Kürdistan'ı yeni bir dönemin eşiğine getirmiş bulunmaktadır. Diğer nedenlerle birlikte emperyalizmin günümüzde yaşadığı bunalımın da sonucu olarak, Kürdistan'ın da içinde yer aldığı Ortadoğu bölgesinde emperyalizme dayalı klasik statüko parçalanmış, emperyalizm bölgede denetimini işbirlikçi ve kukla yönetimlerle sürdüremez hale gelmiştir. Özellikle Afganistan ve İran'daki gelişmelerden sonra bölgenin derin tarihsel, ulusal ve toplumsal problemleri günümüzde çözüm arar bir duruma gelmiş, her dönemden daha çok bu dönemde bölge problemleri devrimle çözülebilmek noktasına ulaşmıştır. Bölgenin bu durumu en güçlü bir biçimde Kürdistan'ı etkilemekte ve ondan etkilenmektedir.

Öte yandan Kürdistan'ın toplumsal yapısı değişmekte, ortaçağdan kalma aşiretçi-feodal toplum yapısı dönüşüm geçirmekte, büyük olumsuzlukları da bünyesinde taşıya bile yeni maddi koşulların hızla geliştiği, olgunlaştığı bir döneme varılmış bulunmaktadır. Eskinin geri sosyal yapısı, genel olarak tüm alt ve üst yapı günümüzde kısmen değişikliğe uğramış bulunmakta, ve buna dayalı olarak, tarihin derinliklerinden gelen ulusal ve

toplumsal sorun ilk defa günümüzde çözüme gitme olanaklarını beraberinde getirmektedir. Ortaya çıkan yeni sosyal güçler, kendi sınıf özelliklerine uygun olarak ne yapabileceklerini araştırmaktadırlar.

Daha düne kadar ülke olarak ve üzerinde yaşayan halk olarak varlığı yadsınan bir gerçeklik olan Kürdistan ve Kürt halkı, adeta ortaçağdan yeni uyanmakta, ortaçağdan kalma değerlerin, emperyalist, sömürgeci ve iç gerici güçlerin ağır baskısı altında toplumun modern güçleri doğmakta, ve hızla kendi sınıf konumlarına uygun olan çözümleri dayatmaya çalışmaktadırlar. Bu, bir yığın olumsuzluğu da beraberinde getirmektedir. Kürdistan'da yaşanan herşeyde bir acemilik, gerilik ve ilkelik vardır. Tarihinde modern bir direnme geleneğine pek fazla sahip olmamış ve yine ağır dış baskı nedeniyle gelişmiş bir sınıf mücadelesi yaşamamış olan toplumumuzun bu yapısı etkisini günümüzdeki modern güçler üzerinde de göstermekte, ve bu güçler, içine girilmesi gereken konuma bir türlü girememekte, özellikle dünya halklarının günümüze kadar bol bol sundukları deneylerden de yararlanarak kendilerini hızla çağa ulaştırabilecek yol ve yöntemleri bir türlü doğru ve yeterince gündeme getirememektedirler. Mevcut objektif gelişmeler, her alanda değişmeyi zorunlu kılmakla birlikte, özellikle modern sosyal güçlerin yeniliği etkisini ideolojik ve politik eğilimlerin gelişmesinde de göstermekte, üst yapıda ortaçağdan kalma değerler ağırlıklı olarak varlığını sürdürmektedir. Günümüzde dünya halklarının hemen tümünün modern uluslar haline gelmiş olması gerçeğine karşılık, ağır ulusal baskı sisteminin yaşandığı Kürdistan'da hâlâ dinsel, aşiretsel, kabilesel düşünce ve bağlılıklar uluslaşma önünde engel olmakta ve yeni sosyal güçlerin rollerini yeterince oynayamamalarına yol açmaktadır. Bundan da öteye üst yapıya egemen olan yabancı ideoloji ve politikaya karşı Kürdistan toplumsal yapısını temsil etme durumunda olan güçlerin kendi ideoloji ve politikalarını evrimci bir tarzda geliştirememeleri ve devrimci yöntemi de bir türlü kavrayıp uygulamaya geçirememeleri nedeniyle bu alanda olumsuzluklar alabildiğine yaygın

bir durum arz etmektedir.

Kürdistan'da ulusal ve toplumsal kurtuluşun objektif şartları elverişli hale gelmesine karşın, ideolojik ve politik eğilimlerdeki bu netsizlik, berrak olamama çözüm yoluna girmeyi engeller duruma gelmiş bulunmaktadır. Ayrıca, bir yandan ülkenin parçalanmışlığı ve bu temelde uluslaşma ve toplumsal yapıda meydana gelen farklılıklar bunu engellerken, diğer yandan ulusal baskıcı güçler, bu durumdan da yararlanarak gelişmeleri eski yöntemlerle bastırmayı ve mevcut statükoyu devam ettirmeyi hâlâ bir politika olarak sürdürmeye çalışmaktadırlar. Çağımızla temelden çelişki içinde olan bu uygulamaların günümüz koşulları açısından aslında yaşanmaması gerekir. Çağdışı ulusal ve toplumsal baskı biçimlerinin, dünyanın hemen tümünde tasfiye edilmiş olan klasik sömürgeciliğin Kürdistan'da hâlâ güçlü bir biçimde yaşamasının en önemli nedenlerinden birisi, ulusal ve toplumsal kurtuluştaki tayin edici rol oynaması gereken güçlerin bu rollerini hâlâ kendilerine yakıştırır bir tarzda, gerçek anlamda oynayamamalarıdır.

Kürdistan'da yürürlükte olan ideoloji ve politika, tüm üst yapı çağla, halkların bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusundaki gelişimiyle, dünyanın sosyalizm yanlısı tüm güçleriyle tam bir çelişki halindedir. Ve bu çelişik durumun, bu baskı biçimlerinin sürdürülmesini, gerek kapitalist sistemin geldiği bu noktadaki iç mantığı, gerekse sosyalizm doğrultusundaki gelişmenin özellikleri mümkün kılmamaktadır. Yaşanılan süreç, iç ve dış koşullardaki gelişme son derece hızlıdır. Bu hızlılık, daha çok çağın akışından kaynaklanmaktadır ve çağın yoğun savaştan güçleri hızlı bir gelişme temposu ortaya çıkarmışlardır. Ve Ortadoğu'nun geri yapısı da bu gelişme karşısında aşılmış, Kürdistan'daki gerici üst yapının dayanması, ortaçağdan kalma ulusal ve toplumsal baskı biçimlerinin, kurumların, anlayışların varlığını sürdürmesi artık olanaksızdır. Bu anlamda belli bir maddi temeli olmakla birlikte, mevcut güçler bu gelişme hızıyla çelişmektedirler. Kürdistan'da modern olarak adlandırılması gereken sosyal güçler, böyle bir gelişme karşısında şaşkınlırlar ve hazırlıksız bir biçimde yakalanmışa

benzemektedirler. Kürdistan'ın bu güçleri, gerek tarihin olumsuz mirası ve gerekse kendilerinin çarpık ve cılız oluşumu yüzünden, dünyanın diğer toplumlarındaki modern sınıfların, burjuvazinin, emekçilerin ve aydınların oynamış oldukları rolü gerçek anlamda ve yeterince oynayamamaktadırlar. Ortaçağdan kalma özelliklerle modern, günümüze özgü özellikleri bir arada yaşamakta, buna dayalı bir ideoloji ve politika üretmeye çalışmakta ve çağımızla çelişki içinde olan bunlar, ülkemizde istenilen olumlu sonucu yaratamamaktadırlar. Ulusal kurtuluş probleminin çözümü olgun objektif koşullara kavuştuğu ve kendini dayattığı halde, ideolojik ve politik yetersizlikten ötürü adeta problem karmaşıklığına varabilmektedir. Mevcut sınıflar adına ideolojik ve politik temsilcilik yapmak isteyen güçler, geriliklerini ve ilkelliklerini her türlü demagojiye ve ikiyüzlülüğe başvurarak örtmeye, oynayamadıkları rolleri başka güçlere oynatmaya çalışmakta, bütün bunlarla olmayınca çok basit ve sahte yollara sapmaktadırlar. Bu nedenle, ulusal kurtuluş için gerekli modern ideolojik ve politik temsilcilik, önderlik bir türlü gelişmemektedir. Buradan da açık bir biçimde şu gerçek ortaya çıkar ki, problemin objektif koşulları ne kadar olgun hale gelmiş olursa olsun, eğer subjektif koşullardaki gelişmeyle yeterince tamamlanmazsa, problemin çözümü mümkün olmaz.

Bugün Kürdistan sathında ortaçağdan kalma ilkel üst yapı ile ulusal baskı sisteminden kaynaklanan üst yapı, en olumsuz bir tarzda varlığını sürdürmektedir. Aynı zamanda uzlaşmış olan bu iki yapı, her türlü modern gelişmeyi, yeni eğilimi, ulusal kurtuluşçu nitelikte olması gereken modern eğilimi yoketmek için en acımasız imha yöntemleriyle birlikte en aldatıcı, en sahtekâr, en yalan yöntemleri de kullanabilmektedir. Ortaçağdan kalma egemen sınıflarla, ulusal baskı temelinde ve onlarla çıkar birliği içinde oluşan sosyal güçlerin hâlâ toplumda etkin bulunması, bu etkinin ulusal kurtuluşçu alana da yansımına yol açmaktadır. Varlıkları bu yapıyla tamamen çelişmesi gereken sosyal güçler ise henüz yeni, özellikle ideolojik ve politik mücadeledeki yerleri çok yeni olduğundan ötürü, karşı tarafın

tarihsel ve hakim gücüyle çatıştığında çok dengesiz bir durum ortaya çıkmaktadır. Bazıları ise, problemi tüm bu gerçekliğiyle açığa çıkarmak yerine sahteliğe yönelmekte, gerçeğin sadece teoride kabul edilmesiyle çözümün sağlanabileceği gibi bir yanılsama içine düşmektedirler. Özellikle küçük-burjuva siyasetçilerin ağırlıklı bir kesimi böyle bir yanıltıcı anlayış içinde bulunmaktadır ve bir çok aydın, problemin teorik çözümününün pratik çözümüyle aynı olduğu gibi yanlış bir anlayışa kapılmaktadır. Teorik çözümün pratik çözüme dönüşmesi için o çok gerekli olan yoğun çabayı sarfetmemekte, ve binbir türlü bahaneyle pratik çözüme yaklaşmamaktadır. Diğer taraftan emekçi sınıfların — özellikle proletarya ve yoksul köylülüğün — sözcüsü durumunda olması gereken eğilimler, bir yığın yetersizliğin yanında yeni olmanın da getirdiği acemilikle kendilerinden bekleneni tam olarak gerçekleştirememekte, bu konudaki geriliklerini bir türlü üzerlerinden atamamaktadırlar. Tüm bu hususlar birleşince, günümüz Kürdistan'ında tam bir karmaşıklık ve çelişik yapı ortaya çıkmakta; olumlu yanla olumsuz yan, yani çıkarları birbirine tamamen zıt olan yaklaşımlar birlikte; çağımızın her türlü geliştirici etkileriyle ortaçağın gerici etkileri içiçe, modern ideolojik ve politik eğilimlerle çağdışı ideolojik ve politik eğilimler bir arada, radikal ulusal kurtuluşçu eğilimle teslimiyetçi ve işbirlikçi eğilim yanyana, modern örgütlenmelerle aşiretçi-feodal etkileri taşıyan örgütlenmeler içiçe bulunmaktadır.

Bütün bu karmaşıklığa rağmen aynı zamanda hızlı bir ayrışma da söz konusudur. Ekonomik ve toplumsal yapıdaki ayrışma etkisini hızla üst yapıya yansıtmakta ve bu alandaki ayrışmanın da koşullarını yaratmaktadır. Bu nedenle eski üst yapı artık dayanamamakta, çatırdamakta, kırılmakta ve bunun yerine yeni üst yapı özellikle ideolojik ve politik alanda kendini formüle etmeye, programlaştırmaya, örgütlemeye ve aktif bir güç haline getirmeye çalışmaktadır. Problemin çözümü için gerekli maddi şartların gelişmesi sonucunda subjektif şartların oluşmasının da adeta bir zorunluluk halince gelmesiyle birlikte, bu alanda da çözüm yolları ve güçleri giderek boy vermeye

başlamıştır. Ve tüm bunlar, bu karmaşıklık içinde cereyan etmektedir, ister sosyal, isterse bireysel konumda olsun bir yığın gücün sağlıklı bir yapıya ulaşmasını zorunlu kılmaktadır. Mevcut karmaşıklık, çıkarları ulusal kurtuluştta yatan ve bu saflarda olması gereken güçlerin bir kısmının düşmanın bir yedek gücü durumunda olmasına yol açarken, tersinden, yani düşman içinde olması gereken güçlerin düşman saflarında oynayabilecekleri rolü ulusal kurtuluş adına oynayabilme durumlarını da sık sık ortaya çıkarmaktadır. Sosyal güçler ve bunların temsilciliğini üstlenmesi gereken ideolojik ve politik eğilimler eğer yerleri konusunda böylesine bir yanlışlığı işliyorlarsa, bunun nedeni temelde bu karmaşıklıkta aranmalıdır.

Bu karmaşıklık, aynı zamanda net çözüm yolunu ortaya koymayı gerekli kılmakta ve bunu da içinde taşımaktadır. Denilebilir ki, sosyal sınıfların yerlerini belirleme konusunda günümüz Kürdistanı'nda varolan şaşkınlığa başka bir yerde rastlamak zordur. Mevcut toplumsal güçler, adeta kendilerini değil, düşmanın durumunu ve çıkarlarını yaşamaktadırlar. Ve bu durumlarıyla kendi öz ulusal ve toplumsal çıkarlarını yaşadıklarını sanmaktadırlar. Bu bakımdan onlar katmerli bir yabancılaşma içinde bulunmaktadırlar. Bu durum genel olarak netleşmeyi ve berraklaşmayı gerektirmekte ve herşeyden önce de ideolojik, politik alanda ve bunun devamı olarak pratik alanda netleşmeyi ve berraklaşmayı zorunlu kılmaktadır. Çözüm koşullarının oluşması, bu zorunluluğu daha da çok artırmaktadır.

Günümüze kadar Kürdistan'ın ucuz emek-gücü, aydınım entellektüel gücü, siyasal güç ağırlıklı olarak ülkenin öz gereksinimleri dışında ve daha çok bu ülkeyle çelişki içinde olan güçlerin işine ve çıkarına kullanılmıştır. Bunların tersine dönüştürülmesi süreci, aynı zamanda toplumun, ulusun, halkın kendi çıkarlarına sahip çıkma sürecidir. Bugün gelinen nokta, böyle bir kavşak noktasıdır. Bu noktada, arkasına emperyalizmi alan ve tarihin derinliklerinden gelme en baskıcı araçları kullanan ulusal baskıcı egemen gücün varlığını tartışmasız kabul eden ve bundan kurtulmanın en doğru yöntemlerine sahip çıkan,

bu kurtuluşa önderlik etmesi gereken sınıfı tesbit eden ve bu sınıfın tarihi rolünü uygun ve başarılı oynayabilmesi için özellikle ideolojik ve politik alanda ne yapması gerektiğini açıkça belirleyen çözümlemelere şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır.

Kürdistan'ın parçalanmışlığı, ulusal ve toplumsal yapıdaki farklılaşma, cılız gelişme ve çarpıklık, ve bütün bunlardan kaynaklanan karmaşıklık, netsizlik ve berraksızlık, ulusal kurtuluş probleminin özellikle ideolojik ve politik alanda berraklığa kavuşturulmasını, ülkenin kurtuluşundan yana olması gereken güçlerin sınıf ideoloji ve politikalarını formüle etmelerinde kendini gösteren berrak bir anlayışa ulaşmalarını zorlaştırmaktadır. Çeşitli güçler, sağlam bir tarih anlayışından, sistemli ve bilimsel bir ulusal ve toplumsal durum değerlendirmesinden kaynaklanmayan ve çoğunlukla yanlıgılarla dolu olan tesbit ve tahlillerle Kürdistan ulusal kurtuluş problemini ortaya koymaya ve "çözüm yolları" geliştirmeye çalışmaktadırlar. Ama bu tür anlayışların kendisi aslında problemin çözümü önünde bir engel olmaktadır. Tahlili böyle olan anlayışların ideolojik ve politik alanda berrak olamamaları kendilerini sahte ve kolay bir çözüme inandırabilmeleri tehlikesini beraberinde getirir ki, bu da, problemin daha da ağırlaştırılması ve çözümün daha da zorlaştırılmasından başka bir sonuca yol açmaz. Aslında bu tehlike, hiç de küçümsenecek bir tehlike değildir. Özellikle milli bir kapitalist gelişmenin ürünü olmayan ve daha çok feodalizmin yabancı kapitalizm tarafından kısmen çözülmesi temelinde ve böyle bir kapitalizmin sosyal, kültürel her alandaki hakimiyeti altında oluşan burjuva ve küçük-burjuva sınıfın, problemin çözümü için önerdiği yollar son derece tehlike arz etmektedir. Klasik yapıyı temsil eden aşiretçi-feodal güçler tarih sahnesini hızla terk ettiklerinden, onların günümüzde problemin çözümü için modern yaklaşımlar geliştirmeleri beklenemez. Yine bu güçlerle de yakın bağları olan, ama daha çok da yabancı kapitalizmle sıkı bağ içinde bulunan burjuva ve küçük-burjuva gelişmenin, problem için ciddi ve doğru bir çözüm yolu sunabilmesi, Kürdistan koşulları ile tarihi, ulusal ve toplumsal gelişim özellikleriyle tam bir zıtlık

arzeder. Bu sınıfın oluşum tarzına da bağlı olarak sorun ele alınırsa, geliştirmek istediği çözümlerin, büyük oranda sahte ve çözümsüzlüğü daha da derinleştirmeye aday olduğu görülmektedir.

Bizim bu belirlemelerimiz, bu sınıfı hemen yermek veya eleştirmek için takınılan bir tavır değildir. Kürdistan'da burjuva ve küçük-burjuva sınıfların oluşum tarzı, ideolojik ve politik çözümlerinin sahte olacağını açıkça gösterir. Ne kadar ısrar ve iddia edilirse edilsin aşılın feodal-komprador ilkel milliyetçiliği, modern radikal bir devrimci milliyetçiliğe dönüşemeyecektir. Hızla aşılın ilkel milliyetçiliğin yerine burjuva ve küçük-burjuva milliyetçiliğinden kaynaklanan radikal bir çözüm getirilemeyecektir. Bu durum, daha çok bu sınıfın özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Herşeyden önce çağla çelişen bir olaydır. Zaten günümüzde devrimci milliyetçilik, emperyalizmden tamamen bağımsız ve ona sonuna kadar karşıt bir temelde gelişmemektedir. Hele hele emperyalizme bağımlı bir ülkenin klasik sömürgesi olan Kuzey-batı Kürdistan'da devrimci milliyetçiliğin şartları daha başlangıçta engellenmiş bulunmaktadır ve Kürdistan'ın diğer parçalarında da aşiretçi-feodal yapının ağır baskısı altında bu koşullar fazla gelişme ortamı bulamamıştır. Asya, Afrika ve Latin Amerika'da ortaya çıkan devrimci milliyetçiliğin, devrimci-demokratlığın bir benzerini Kürdistan'da aramak ya da yaratmaya çalışmak boşunadır. Ama ne yazık ki dünyanın çeşitli yerlerinde ortaya çıkan bu tip akımların Kürdistan'da da yaratılabileceği düşünülmekte ve bazı güçler böyle bir akım yaratmaya soyunmaktadırlar. Bu güçler, dünya genelinde, belli sınırlar içinde devrimci ve önder bir rol oynayan bu tür akımların Kürdistan'da neden böyle bir rol oynayamayacağını, böyle bir gelişmenin olamayacağını ya bilmemekte, ya da Kürdistan'ın bugün içinde bulunduğu koşullardan sorumlu olan güçlerle ilişkilerinden ötürü gerçeği görmek bu güçlerin işine gelmemekte, daha başlangıçtan itibaren çözümsüzlüğü içinde taşıyan böyle bir çözümlenmeyi, yani burjuva ulusçuluğunu Kürdistan için bir gelişme yolu olarak ortaya koymaya çalışabilmektedirler. Yıllardan beri Kürdistan somutunda faaliyette olan bu gücün pratikte hâlâ bir

arpa boyu kadar yol alamamış olması, ne durumda olduğunu açık-seçik ortaya serer. Ama gerçek durum bu iken, hâlâ bu gücün çözüm yaratabileceğini, onderlik yapabileceğini düşünmek oldukça büyük bir yanılgı olacaktır. Bu durum, tarihin ve çağın bilimsel bir tahliliyle çeliştiği gibi, Kürdistan'daki objektif gelişmenin reddettiği ve bunun da ötesinde bu sınıfın kendi pratiğinin de açıkça ortaya çıkardığı bir olgudur. Onun için bu sınıftan kaynaklanan tahlil yanılgılarıyla, çarpıtmalarla doludur. Özellikle çok gürültü eden küçük-burjuvazi, sanki çeşitli demagogiler geliştirmekle, bukalemun gibi bir renkten başka bir renge girmekle bu durumunu gizleyebilecekmiş gibi bir yanılgı içine de girebilmektedir. O, ulusal kurtuluştaki yetersizliğini ve yetersizliğini Kürdistan koşullarına uygun olarak anlayacağı ve olumlu olarak oynayabileceği rolün ne olması gerektiğini akıllıca irdeleyip bulacağı yerde, oynayamayacağı rollere sahip çıkmakta, söylememesi gereken sözleri söylemekte, özellikle özü başka görünüşü başka konumlara girebilmekte, ortaya çıkarılan devrimci pratik karşısında ikiyüzlü bir duruma düşünce ve bu durumun izahı kendisinden istenince, bu sefer korkunç bir demagojiyle ve yalanla gerçeği değiştirebileceğini sanmaktadır.

Kürdistan'ın geldiği bu noktada artık çağımızın en devrimci sınıfı olan işçi sınıfının ideolojik ve politik yaklaşımı Kürdistan'da gündeme girmek zorundadır. Başka bir deyişle, dünya proletaryasını ve ezilen halklarını gerçek kurtuluşa götüren Marksizm-Leninizmin devrim yaratıcı etkisiyle Kürdistan'a girmekten başka bir çare yoktur. Kürdistan işçi sınıfı, maddi planda diğer toplumsal güçlerle aynı olumsuzlukları paylaşmaktadır. Ağır ulusal baskı altında ve ortaçağdan kalma toplum yapısı içinde ortaya çıkan bu sınıf, gerek kendiliğinden gelme hareket konusunda ve gerekse bilinçli hareketini formüle etmede henüz yenidir ve bu yeniliğinden dolayı birçok eksiklik ve yetersizlikle dolu bir durumu yaşamaktadır. Dünya çapında işçi sınıfı ideolojisi — Marksizm-Leninizm — ne kadar gelişmiş ve yetkinleşmişse, tersine bunun Kürdistan'a ulaşması ve maddi bir güce dönüşmesi de henüz o oranda sınırlı bir düzeydedir.

Ama böyle bir ideolojinin kılavuzluğu olmadan Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin ne doğru bir biçimde tahlil edilmesi ve ne de çözümü mümkündür. Bu nedenle denilebilir ki, genel olarak Kürdistan'da ve özellikle de Türkiye'nin egemenliği altındaki Kürdistan'da son yirmi yılın biricik olumlu ve önemli kazancı objektif olarak böyle bir sınıfsal gelişmeye tanık olunmasıdır. Eski toplumsal yapının içinden çok olumsuz koşullarda da olsa ortaya çıkan bu yeni sosyal güç, durumu ne kadar elverişsiz olursa olsun, en azından kendi ideolojisine temel oluşturacak kadar bir gelişmeye sahiptir. Ve Kürdistan'ı modern bir gelişme yoluna sokacak olan da budur. Bu gelişme durumu ulusal ve toplumsal kurtuluşa önderlik edebilecek gücün ortaya çıktığını gösterir ki, bu, hiç de küçümsenecek bir sonuç değildir.

Kürdistan'da böyle bir gücün — işçi sınıfının — ortaya çıkışıyla birlikte ve bu gücün çıkarları temelinde subjektif alanda da bir gelişme başlamıştır. Kürdistan'da bugün işçi sınıfının çıkarları demek, tüm ulusun gerçek çıkarları demektir. Proletaryanın çıkarlarıyla ulusal çıkarlar o kadar içiçe geçmiştir ki, birinden diğerini ayırmak adeta olanaksız hale gelmiştir. Denilebilir ki, Kürdistan'da proletaryanın katılmadığı bir ulusal kurtuluştan bahsetmek, onun ideolojik, politik ve örgütsel önderliği olmadan gerçek anlamda bir ulusal kurtuluş hareketi geliştirebilmek olanaksızdır. Bu nedenle, emperyalizm ve işbirlikçisi sömürgeci güçlerin dayattığı ve yine ortaçağdan kalma güçlerin yarattığı karmaşıklığı, alt yapıdan üst yapıya kadar her alanda var olan mevcut karmaşıklığı ortadan kaldıracabilecek, burjuvaziden kaynaklanan ulusal ve toplumsal yabancılaşmanın karşısına dikilebilecek biricik güç, biricik çözüm yolu, işçi sınıfının çıkarlarının ifadesi olan ideolojik ve politik biçimleniştir. Kürdistan ulusal kurtuluş problemi için proletaryanın getireceği çözüm tarzı, herhangi bir çözüm değil, biricik ve zorunlu bir çözümdür. Bu, alternatif çözümlerden herhangi birisi değil, tek ve onsuз gerçek bir çözümlemenin olamayacağı bir alternatif çözümdür.

Günümüz Kürdistanı'nda çeşitli arayışlar içinde bulunan

toplumsal, ulusal güçlere gerçek yerlerini göstermek en önemli, acil ve hayati bir mesele haline gelmiştir. Bu, sadece emekçi sınıfın çıkarları için değil, ulusal kurtuluştan çıkarı olan tüm sosyal güçler için böyledir. Ve biliyoruz ki, cılız olan milli nitelikli burjuvazinin, küçük-burjuvazinin, hatta yurtsever eğilimli olan ortaçağ kalıntılarının birçoğunun bile çıkarları ulusal kurtuluşçu bir çözümden geçecektir. Bugün onlar, ideolojik, politik formülasyonlarıyla ve pratikleriyle böyle bir çözümün içinde olmasalar, hatta varlıklarıyla bizzat bu çözümü engelleseler ya da karşıt olsalar bile, getirilecek doğru çözüm onların da bugünkü durumlarına karşın kurtuluşlarını getirebilecektir.

Bu açıdan, tarihinde en hızlı ayrışma dönemini yaşayan günümüz Kürdistanı'nda ortaya çıkan modern sosyal güçleri ve bu güçlerin ideolojik, politik temsilcilerini içinde buldukları yanılığardan kurtarabilmek, bunun yerine uzun vadeli pratik gelişme içinde onları da gerçek konumlarına getirebilecek, gerçek ulusal ve toplumsal çıkarlarıyla bütünleştirebilecek doğru çözümü dayatabilmek, hele hele ulusal kurtuluş probleminin doğru çözümü için zorunlu ve temel bir biçim olan ulusal kurtuluş cephesi meselesini aydınlığa kavuşturabilmek gerekmektedir. Bunun için de, problemi derin bir tarihsel temelde ele almak ve bununla birlikte ulusal ve toplumsal yapıdaki olumsuz ve olumlu, farklı ve benzer öğeleri, biraraya gelmesi gerekenle birarada bulunması imkansız olan güçleri ortaya koymak, çeşitli güçlerin birbirleriyle uyum derecelerini göstermek, hangi koşullarda, hangi düzeyde ve ne oranda biraraya gelebileceklerini belirlemek gerekir. Daha da somutlaştırsak, bilimsel bir teorik tahlilden kaynaklanan doğru ve sistemli bir ulusal kurtuluş programı önermek, bu programın hayata geçirilmesi için doğru stratejik ve taktik anlayışlar geliştirebilmek ve bununla da yetinmeyerek çözümleyici pratik öneriler getirmek, günümüzün yaşanan gerçekliği karşısında özellikle proletarya ve ulusal kurtuluş devrimleri çağına ulaşabilmek için çok gecikmiş olan ve bu yüzden de kendi gerçekliğini önemli oranda yitirmiş bulunan Kürdistan ve

Kürdistan halkı için doğru çözümleri dayatmak vazgeçilmez ve ertelenmez bir görevdir. Ve bu görev, en çok da günümüzde yakıcı bir özellik kazanmış bulunmaktadır.

Öyle bir dönemden geçmekteyiz ki, eğer bugün bilimsel ve doğru tahlillerle, bundan kaynaklanan doğru program hedefleriyle, bu hedeflere uygun stratejik ve taktik yaklaşımlarla ve günlük olarak atılan pratik adımlarla ilerleyemezsek ve tüm bu öğeleri birleştiremezsek, son derece hareketli bir yaşam içine giren ve sürekli çözüm arzular durumunda olan Kürdistan halkının ve bu halkın ulusal kurtuluşçu güçlerinin çok tehlikeli maceralara sürüklenmeleri, özünde kurtuluş isteyen arzularını, isteklerini ve bu uğurdaki enerjilerini boşa harcamaları, bunun da ötesinde kendi öz gerçekliklerine karşı kullanmaları tehlikesi hiç de küçümsenecek gibi değildir. Birazcık sağına-soluna bakabilen her yurtsever, bunu hemen anlayabilecektir. Ve görecektir ki, çözümsüzlüğü çoktan farkedilen en ilkel anlayışlar tekrardan piyasaya çıkarılmakta, sınırlı bir kafa yormakla işbirlikçi karakteri hemen anlaşılabilir olan yaklaşımlar çeşitli biçimlerde tekrar tekrar piyasaya sürülmekte, en bayağı kişisel, ailesel çıkarlar ulusal kurtuluşçuluk görünümü altında kendini gizlemeye çalışmakta, egemen ulusal baskıcı güçlerle sınıfsal çıkarlarını birleştirmeyi ön plana alan güçler ve bunların ideolojik, politik temsilcilikleri sahtekârlıklarını sürdürmektedir. Ve eğer Kürdistan halkı gerçekten çağa ulaşmak istiyorsa tüm bu engelleri görebilmesi ve bunlara karşı doğru siyasal hedeflere sahip olması gerekir. Eğer Kürdistan halkı, bu siyasal ilkeler ışığında, doğru stratejik ve taktik yaklaşımlarla tüm gücünü pratikte harekete geçirirse, yüzyıllardan beri arzu edilen ve günümüzde dünya halklarının yaşadığı bir gerçek olan bağımsızlık ve özgürlük çağına, sosyalizm çağına doğru hızlı adımlarla ilerlemesi ve bunlara ulaşması mümkün olacaktır.

Böyle bir çağa ulaşma doğrultusunda ve ortaya çıkan modern sosyal güçler temelinde Kürdistan'da 1970'li yıllarda bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin başladığı bilinmektedir. Bu mücadeleyi daha da ileriye götürebilmek için içinde

bulduğumuz dönemde en acil ve önemli görevin, Kürdistan'ın her parçasında ulusal kurtuluş mücadelesine temel teşkil edebilecek cephelerin yaratılması ve parçalardaki ulusal kurtuluşçu güçler arasında sıkı bir koordinasyonun oluşturulması olduğu, lafta ya da inanarak olmak üzere herkesçe kabul edilmektedir. Ve bugün herkes, birlik ya da cephe üzerine çeşitli tonda düşünceler ileri sürmekte, açık ya da gizli olarak bu tür çalışmalarını yürütmektedirler.

Biz onların bu mücadeleye katılmalarını sevinçle karşılıyoruz ancak Lenin diyor ki:

“Tarihimizin çok önemli bir döneminden geçmekteyiz. Rusya'daki hayatın genel gidişine bağlı olarak işçi sınıfının uyanışı, toplumun çeşitli kesimlerini harekete geçirmiş bulunuyor. Az çok bilinçli olarak, bu köhne düzene karşı mücadeleye şu ya da bu yoldan katılmak amacıyla örgütlenmeye çalışıyorlar. Onlara başarılar dileriz! Sosyal-demokratlar böyle bir mücadeleye katılan herkesi ancak sevinçle karşılarlar. Ama Sosyal-demokratlar, bu gibi mütteliklerin sosyal-demokrasiyi ellerinde bir oyuncak haline getirmeleri için, onu istibdada karşı mücadeledeki önder rolünden yoksun bırakmamaları için ve en önemlisi, devrimci mücadeleyi doğru yoldan saptırarak, onun gelişmesini kösteklememeleri için, uyanıklıklarını titizlikle korumak zorundadırlar. Devrimci mücadelenin son yıllardaki gelişmesinin dikkatle izlemiş olan herkes, bu tehlikenin hayal ürünü olmadığını açıkça görebilir.

Kürdistan gibi geri ve hakim sınıfları bağımsız bir ideoloji ve siyaset üretemeyecek kadar güçten düşürüldüğü bir ülkede, proletaryanın temsilcileri olarak bizler, sömürgecilikten kaynaklanan eğilimlere, bunların temsilcilerinin Kürdistan Bağımsızlık Hareketini yolundan saptırıcı ve hareketimizi bu mücadelede önder rolünden alıkoyucu çabalarına karşı yukarıda da belirtilen nedenlerden ötürü çok daha titiz ve uyanık olmak zorundayız.

Kürdistan'ın Türkiye egemenliğindeki parçasında bugün işçi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel temsilciliği olarak biz — PKK — ulusal kurtuluşun ancak en geniş yurtsever güçlerin

içinde toplanacağı bir cephe temelinde gelişip zafere gideceğini biliyoruz. Ve değişik güçlerle ittifak yapamayanların kendine güveni olmayan güçler olduklarını da biliyoruz. Ancak bu noktada, “birleşmeden önce ve birleşebilmemiz için, herşeyden önce sağlam ve kesin sınır çizgilerini çizmemiz gerekir” (Lenin) diyoruz. Bu anlayışla, önceden kesin sınırlarını çizmiş olduğumuz proletarya hareketinin ulusal kurtuluştaki yerini ve rolünü belirlemek için ve bu doğrultuda Kürdistan ulusal kurtuluşçuluğunun teorik, stratejik ve taktik alandaki doğru ve kesin sınır çizgilerini çizmek için, burada Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin tarihi ve toplumsal temellerini, problemin boyutlarını, çözüm yolunu açıklayacağız ve böyle bir mücadelede yer almak isteyen güçlere bazı pratik önerilerde bulunacağız.

Biz, bu güçlerin, ulusal kurtuluş mücadelemizin cephe örgütlenmesi ve programı gibi ciddi ve gelişmiş araçlara muhtaç olduğu bu dönemde, sorunu bulanıklaştırıcı, sonuç yaratmayan, yüzeysel yaklaşımlardan kaçınarak, bir program temelinde ortaya çıkmaları ve kendileri dışındaki güçlere de bu temelde yaklaşmalarının en tutarlı, en sağlıklı ve en geçerli yol olduğu inancındayız.

Bu nedenle daha önce hazırlamış olduğumuz bu yazıyı, Kürdistan Ulusal Program taslağımızı da ekleyerek, soruna seviyeli, anlamlı ve sonuç alıcı bir yaklaşım kazandırmak için ilgili tüm çevrelere ve kitlelere sunuyoruz.

— Bir —

Problemin Tarihi ve Toplumsal Temelleri

Sınıflı toplum tarihi boyunca Kürdistan ve Kürt halkı, çeşitli güçlerin sayısız işgal ve istilasına uğradı. Feodalizm çağında önce Arapların ve daha sonra da Kürdistan'ı kendi aralarında paylaşan İran ve Osmanlı İmparatorluklarının egemenliğini yaşadı. Birinci emperyalist paylaşım savaşında paylaşılmak istenen alanların başında İran ve Osmanlı İmparatorlukları, dolayısıyla Kürdistan geliyordu. Ve savaş sonunda Osmanlı İmparatorluğu dağılınca, Kürdistan için de yeni bir parçalanma dönemi başladı. Savaş içinde Rusya'da zafere ulaşan Ekim Sosyalist Devrimi, yeni bir çağ, proletarya devrimleri çağını başlattı. Bu, aynı zamanda dünyanın ezilen halklarının ulusal kurtuluş devrimlerinin de başlaması demektir. Bu temelde ve bu çağda, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı ezilen halkların ulusal kurtuluş mücadelelerinin doruğa ulaştığı bu dönemde, Kürdistan ulusal yapısının durumunu ve ortaya çıkan gelişmeleri toplumsal temellerine bağlı olarak kısaca inceleyelim.

Bu gelişmeleri, birbirinden farklı özellikleri olan belli başlı üç dönemde ele alabiliriz.

A. Birinci Dönem

Bu dönem, birinci emperyalist paylaşım savaşıyla başlar ve ikinci dünya savaşı sonuna kadar sürer. Dönemin belirgin özelliği, daha önce iki merkezi feodal imparatorluk arasında paylaşılmış olan Kürdistan'ın, bu yıllarda kapitalist-emperyalist sistem içinde yeniden bir paylaşımına tabi tutulması, kapitalizme dayalı işgal, istila ve sömürgeleştirme hareketlerinin başlatılması, buna karşılık ortaçağdan kalma toplumsal yapıya dayanan klasik Kürt ayaklanmalarının sonuncularının ortaya çıkması ve başarı kazanamayıp ezilmesidir.

Birinci emperyalist paylaşım savaşında dağılan Osmanlı İmparatorluğu'nun kalıntıları üzerinde, kendi sınıf egemenliğini kuran Türk burjuvazisi, dışta, İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle, Kürdistan'ı yeniden paylaşım savaşı verirken, içte de, "misak-ı milli" sınırları içinde kalan Kürdistan parçası üzerinde, Kürt egemen kesimleriyle bir egemenlik savaşımına girişti. Türk burjuvazisi, Kürdistan üzerinde kendi egemenliğini bağınaz bir şekilde, aynen imparatorluk döneminde olduğu gibi devam ettirmek istiyordu. Ama o sırada dünyayı yeniden bir paylaştırmaya tabi tutan İngiliz ve Fransız emperyalizminin, egemenliğini Kürdistan'ın belli kesimleri üzerinde geliştirmiş olması, buna olanak tanımıyordu. Türk burjuvazisi, her ne kadar Yunanlılara karşı zafer kazandıysa da, bunu kalıcı bir anti-emperyalist savaşıma dönüştürme yerine, o dönemde, emperyalizmin önderliğini üstlenen İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle uzlaşmayı tercih etti. Bu uzlaşma, en çok Kürdistan üzerindeki mücadelede kendini gösterdi. Türk burjuvazisi, daha 1920'lerde Fransız emperyalizmiyle anlaşarak, tüm Suriye üzerinde, bununla birlikte Suriye sınırları içinde kalan küçük bir Kürdistan parçası üzerinde egemenliğini Fransız emperyalizmine bıraktı. Önemli petrol yataklarının bulunduğu Musul ve Kerkük'ün de içinde olduğu önemli bir Kürdistan parçasını da, başlangıçta "misak-ı milli" sınırları içine almış olmasına karşılık, Kürdistan üzerinde kıyasıya bir mücadele veren ve bu mücadeleden kolay kolay vazgeçmeyen İngiliz emperyalizmine

bırakmak zorunda kaldı.

Türk burjuvazisi, kendi egemenliğinde kalan Kürdistan'ın en büyük parçası üzerinde egemenliğini güçlendirme savaşımına girişti. Siyasal egemenliğini kuran ve güçlendiren Türk burjuvazisi, en azgın sınıf sömürüsünü gerçekleştirme ve bir ulusal yayılma alanı olarak gördüğü Kürdistan'da, tamamen kendi çıkarları doğrultusunda bir ekonomik, sosyal, siyasal ve ulusal yapı hakim kılmak istiyordu. Bundan çıkarları tümüyle zarar gören, tüm yaşamları, ulusal ve toplumsal varlıkları tehdit altına giren Kürt halkı ve egemen sınıfları, bu duruma bölgesel düzeyde topyekûn direnmelerle karşılık verdiler. Kürdistan'ın toplumsal yapısı, ortaçağdan kalma aşiretçi-feodal bir yapı olduğundan, ortaya çıkan ayaklanmalar klasik türden ayaklanmalardı. Bazı milliyetçi aydınlar bu ayaklanmalar içinde bulundularsa da, burjuva milliyetçi etkilenmeler çok sınırlıydı. Türk milliyetçiliği, başka bir deyişle Kemalist hareket, dışta Ekim Devrimi temelinde gelişen Sovyetler Birliği ile ittifaka yönelirken, Kürdistan'daki ayaklanmaların önderliği, aşiretçi-feodal sınıf konumlarının gereği olarak, güçlendikleri taktirde emperyalizmle uzlaşma ve o temelde bir hareket olma gibi bir konumdaydı. Ve yine içte de aşiretçi-feodal çıkarları aşamama, tüm ülke genelinde ulusal bir harekete ulaşamama nedenleriyle bu önderlik, ayaklanma hareketlerinin başarısı önünde daha başlangıçta önemli bir engel olma durumundaydı. Mevcut önderlik, hareketi, klasik isyanlar olmaktan çıkarıp, o dönemde dünyanın birçok ülkesinde görülen modern ulusal kurtuluş hareketine dönüştürme yeteneğinde değildi. Gerçek bir ulusal kurtuluş programını, modern örgüt ve mücadele yöntemlerini aşiretçi-feodal önderliğin geliştirmesi mümkün olmamaktaydı. Ortaçağdan kalma yöntemlerle ve aşiretçi-feodal bağlarla Kürdistan'daki ayaklanmalara önderlik edilmek istenmesine karşılık, modern bir devleti ve ordusuyla içte ve dışta daha ileri bir konuma sahip olan Türk burjuvazisi, bunlara dayanarak, azgın saldırı ve katliam uygulamalarıyla mevcut direnmeleri kırabilecek durumdaydı.

Türk burjuvazisininin, 1920'lerden 1940'lara kadar Kürdis-

tan üzerinde devam eden işgal ve istila hareketleriyle, buna karşı gelişen sürekli ayaklanmalardan oluşan çatışmalı ortam, Türk burjuvazisinin başarısıyla sonuçlandı. Kürdistan'da ise tarihin tanıdığı en büyük yıkımlardan birisi yaşandı. Toplumun yüzyıllardan beridir sahip olduğu ulusal değer birikimi tahrip edildi. Direnen feodal kesim ezilerek, yeni temelde uysal, işbirlikçi bir sınıfa dönüştürüldü. Kürt ulusal değerleri tahrip edilir ve Kürt ulusal bilinçlenmesi durdurulup eritilirken, yerine Türk ulusal değerleri tüm devlet olanaklarıyla hakim kılınmaya ve zoraki asimilasyonla Türk uluslaşması yaygınlaştırılmaya çalışıldı. Yine Türk burjuvazisinin ekonomik ve toplumsal gelişmesi hızlandırılırken, Kürdistan'da feodal yapı zorla ayakta tutulmak istendi. Feodal toplum yapısının tamamen aşılması için, modern bir toplumsal yapıya dönüştürülmemesi için zoraki bir tecrit ve kapalılık politikası uygulandı. Kürdistan, tarihinde en kapalı, en karanlık, dünyadan en çok tecrit edilmiş bir dönemi, Türk burjuvazisinin egemenliğinin yükseldiği bu yıllarda — 1920-40 döneminde — yaşadı. Dünya genelinde bu yıllar ulusal uyanma, bilinçlenme, örgütlenme ve mücadeleye kalkma dönemi iken, tersine Kürdistan'da en karanlık ve en .mhacı bir dönem yaşandı.

Türkiye'nin egemenliğindeki Kürdistan parçasında böyle bir durum ortaya çıkarken, İngiliz emperyalizminin egemenliği altında kalan Güney Kürdistan, İngiliz emperyalizminin oyunlarının kurbanı oldu. Herşeyden önce bu parçanın İngilizlere bırakılması, Türk burjuvazisiyle İngiliz emperyalizmi arasındaki Kürdistan'ı paylaşma mücadelesinin bir sonucuydu. Türk burjuvazisiyle İngiliz emperyalizmi arasında, 1926'larda varılan anlaşmayla, İngiliz emperyalizminin Kuzey-batı Kürdistan'daki ayaklanmalara karışmaması, bu ayaklanmaların bastırılmasında Türkiye'yi desteklemesi, buna karşılık ise Musul ve Kerkük'ün de içinde olduğu Güney Kürdistan'ın İngilizlere bırakılması kararlaştırılmıştı. Ve o dönemde, bu karar uygulandı.

İngiliz emperyalizminin Irak ve Güney Kürdistan politikası, daha çok egemen Arap azınlığa imtiyaz tanımak, Arap egemen

kesimleriyle Kürt egemen kesimleri arasındaki çatışmalı durumdan her iki kesimden de taviz kopararak egemenliğini güçlendirecek biçimde yararlanmaktı. Ama daha çok Arap işbirlikçi azınlığa dayandı ve onlara imtiyaz tanıdı, çünkü tüm Arap alemi üzerindeki İngiliz çıkarları için de bu kesimin konumu uygundu. Bundan çıkarları bozulan Kürt hakim sınıfları — aynen Kuzey-batı Kürdistan'da olduğu gibi — daha 1918'lerden itibaren İngiliz emperyalizmini de hedeflemek üzere bir ayaklanmalar dönemi başlattılar. Şeyh Mahmut Berzenci önderliğinde başlayan ve 1930'larda Barzani kardeşlerin devreye girmesiyle daha da gelişen bu ayaklanmalar, 1946'lara kadar devam etti. Bu ayaklanmalar, her ne kadar aşiretçi-feodal önderlikli hareketler olsalar da, İngiliz emperyalizminin sömürgeciliğine karşı olmaları itibarıyla ilerici bir niteliğe sahiptirler. Böyle bir özlerinin bulunmasına karşın daha güçlü olan İngiliz emperyalizmi ve dayanağı Arap işbirlikçi kesimi, (Kuzey-batı Kürdistan'daki gibi olmasa da) bu ayaklanmaların gelişmesini sürekli engellemeyi ve sonunda dağıtmayı başardılar. Ama buna rağmen, sürekli bir ayaklanma ve çatışma durumu yaşandığı için, gelişen işgal, istila ve sömürgeleştirme hareketleri, pek fazla kurumlaşma sağlayamadı. Kürt hareketleri de modernleşme yönünde fazla bir gelişme gösteremedilerse de, Kürdistan'da sürekli bir ayaklanma durumu olduğu için, buradaki denetim her zaman bozulmaya ve zayıflatılmaya yatkındı. Daha açık söylemek gerekirse, ne İngiliz emperyalizmi ile işbirlikçi Arap hakim sınıflarının tam bir egemenliği ve ne de Kürt hakim sınıflarının tam bir egemenliği söz konusuydu, daha çok çatışmalı bir dönem yaşandı. Bu nedenle ve Irak'ta kapitalist gelişme zayıf olduğu için Güney Kürdistan'da, Kuzey-Batı Kürdistan'da olduğu gibi, aşiret reislerinin, toprak ağalarının ve din adamlarının toplum üzerindeki etkinlikleri tamamen kırılmadı ve kapitalizme dayalı sömürgeciliğin fazla bir gelişme ve kurumlaşması olamadı. En son, 1946'larda M.Barzani önderliğinde girilen ayaklanmanın ezilmesiyle ve Sovyetler Birliği'ne uzun yürüyüşün yapılmasıyla, Güney Kürdistan'da bu dönem kapandı. Burada şunu da belirtmekte yarar var. Güney

Kürdistan'da kapitalist sömürgeciliğin fazla gelişmemiş ve klasik direnme öğelerinin tamamen ezilememiş olması, kısa bir durgunluk döneminden sonra ortaya çıkan ulusal harekette klasik güçlerin varlığını etkin olarak duyurmasına, klasik ve modern öğelerin birarada bulunmasına ve 1975'lere kadar klasik direnme biçiminin yaşanmasına yol açmıştır.

Güney Kürdistan'da yaşanan durumun bir benzeri, Fransız emperyalizminin egemenliği altındaki küçük Kürdistan parçasında da yaşandı. Ancak Fransız emperyalizminin Suriye'deki Arap ulusal hareketini engellemek ve Türkiye ile olan çelişmesini buradan dengelemek istemesi, Kürt hakim sınıflarına bazı avantajlar vermesini gerektirdi. Ama Kürt hakim sınıflarının bir ulusal hareket geliştirme gücünden yoksun bulunmaları ve ayrıca burasının çok küçük, Kürtlerin azınlığının yaşadığı bir alan olması nedeniyle fazla gelişme sağlanamadı. Her ne kadar Hoybun örneğinde görüldüğü gibi bazı Kürt örgütlenmeleri burada kurulduysa ve Türkiye'ye yönelik hareketler buradan yönetildiyse de, fazla başarılı bir sonuç alınamadı. Emperyalizme bağımlı bir Kürt hareketinin gelişme şansının olmadığı bir kez daha burada da görüldü. Suriye'de kapitalizmin fazla gelişmemesi nedeniyle, Kürt toplumunda da feodal etkinlik ikinci dünya savaşı sonuna kadar ağırlıklı olarak devam etti.

Bu dönemde, İran egemenliğindeki Doğu Kürdistan'da, bazı yönleriyle Kuzey-batı Kürdistan'dakine benzer bir durum yaşandı. Savaş sonunda dağılan feodal imparatorluğun yerine, Rıza Şah, 1925'lerde yarı-feodal, yarı-kapitalist bir temelde merkezi bir devlet oluşturdu. Bu nedenle feodal imparatorluk döneminkine kıyasla merkezi otoritenin daha çok güçlenmesi, Doğu Kürdistan'da tepkilere yol açtı. Simko ayaklanmasında görüldüğü gibi, 1920'lerden itibaren Doğu Kürdistan'da bir ayaklanmalar dönemi başladı. İkinci Dünya Savaşı'nda Şahlığın dağılması ve Kuzeyden Kızıl Ordunun etkisinin artması sonucunda, Doğu Kürdistan'da yeni bir Kürt hareketi gelişti. Burjuva milliyetçiliğinden de esinlenen bu hareket, 1946 yılında bir cumhuriyet ilan ettiyse de, emperyalizmin İran Şahlığını yeniden örgütlemesi karşısında tutunamayarak, kısa sürede

kolayca ezildi. Doğu Kürdistan'da klasik direnme ögeleri (aşiretçi-feodal hakim güçler), Kuzey-batı Kürdistan'daki kadar ezilmediyse de, sürekli egemen olan bir merkezi otoritenin bulunması sonucunda Güney Kürdistan'dakinden daha fazla darbe yediler.

Sonuç olarak, bu dönemde Kürdistan hem daha çok parçaya bölünmüş ve hem de her parça üzerinde farklı ulusal ve toplumsal güçlere dayanan baskı sistemleri geliştirilmeye başlanmıştır. Bu, Kürdistan açısından eski dönemlerden daha elverişsiz bir durumu ifade eder. Bölgenin en güçlü ulusları olan Türk, Arap ve Fars uluslarının, İngiliz ve Fransız emperyalizmine de dayanarak Kürdistan'da geliştirmeye başladıkları kapitalist işgal ve istilâların, daha önceki tarihsel döneme nazaran daha çok yıkıcı sonuçlar getireceği açıktır. Daha üstün ekonomik, toplumsal ve siyasal oluşumları sağlayan bu ulusların hakim sınıfları, daha önceden işbirlikçi bir temelde kendilerine bağlamış oldukları Kürt hakim sınıflarının direnenlerini ezerek ve diğerlerini de büyük oranda kendilerine uşak haline getirerek, bu dönemi, böylece, en kötü bir biçimde kapatmayı sağlamışlardır. Coğrafyası dengesiz bir biçimde parçalanmış Kürdistan'ın çeşitli parçaları arasında ulusal ve toplumsal farklılaşma, temellerini ağırlıklı olarak bu dönemden alır. Dengesiz coğrafi parçalanmaya, dengesiz bir toplumsal ve ulusal gelişme eşlik eder. Kürt uluslaşması zorla engellenerek ve tahrip edilerek, yerine üç hakim ulusun uluslaşma süreci gelişmeye başlar. Çeşitli parçalara bölünen Kürt halk kesimlerinde oluşması gereken ulusal birlik, zorla engellenir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında baskı altında tutulan uluslar dünya çapında hızlı bir uyanış, bilinçlenme ve ulusal kurtuluş mücadelesine yönelirken, parçalanmışlık, geri toplumsal yapı ve farklı güçlerin egemenliği gibi nedenlerle Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi engellenir. Ayrıca bu egemen devletlerin kendi aralarında Kürdistan üzerinde uzlaşmaları, gizli olarak anlaşmaları sağlanmış durumdadır. Kürt hareketlerinin bu devletler tarafından ortaklaşa ezilmesi söz konusudur. Elverişsiz toplumsal yapı, çok parçalanmışlık,

toplumsal ve ulusal farklılaşma, egemen devletlerin ortaklaşa hareketleriyle de birleşince, bütün bunlar savaş sonrası dönemde Kürt hareketlerinde neden hızlı bir gelişme değil de, bir durgunluk döneminin ortaya çıktığını kolayca izah eder.

İkinci Dönem:

Bu dönem, İkinci Dünya Savaşı sonunda başlar ve her parçada bu süreç ayrı ayrı işlemekle birlikte, genel olarak 1970'li yıllara kadar sürer. Dönemin belirgin özelliği, klasik Kürt ayaklanmalarının sona ermesi ve bunun yerini ağırlıklı olarak sessizliğin, durgunluğun, karanlığın almasıdır. Toplumun egemen gücü olan aşiret reisi, feodal bey ve din adamları önderliği ağırlıklı olarak yenilmiş: bu güçlerin direnenleri ezilmiş ve diğerleri de işbirlikçi statü içine alınmıştır. Bu nedenle, savaş sonrası dönemde bunların kapitalist sömürgecilığe bağlı olarak gelişen ulusal baskıya karşı direnmeleri mümkün değildir. Daha çok bu ulusal baskı sistemlerinin basit bir aracı, bir ajanı durumuna dönüşmeleri, çıkarlarını egemen devletlerin varlığıyla bütünleştirmeleri, tüm ekonomik, toplumsal ve ulusal alanda bu hakim güçlere bağlanmaları ve onların Kürdistan'daki temsilcileri haline gelmeleri, feodal toplumdaki dönüşümlerini egemen uluslardaki kapitalist dönüşüme bağlı kılmaları söz konusudur. Öte yandan Kürt toplumunun ezici çoğunluğunu oluşturan Kürt halkı, henüz modern bir gelişimi yaşamadığı için, modern sınıfların ortaya çıkış sürecinin henüz başlangıcında olduğu ve çok zayıfça bu durumu yaşadığı için, egemen sınıfların bu ihanetine karşılık kendi önderliğini, sert ulusal baskı sistemlerine karşı kendi direnmesini yaratamamaktadır. Bu nedenle, dünya savaşı sonrası dönemde tam bir durgunluk hakimdir. Kuzey-batı Kürdistan'da Dersim ayaklanmasının ezilmesi, Güney Kürdistan'da Mustafa Barzani önderliğindeki ayaklanmanın 1947'lerde yenilmesi ve Doğu Kürdistan'da Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasıyla başlayan bu dönem, bu genel özellikleri yanında her parçada ayrı ayrı gelişme gösterir.

Türkiye'de özellikle devletçilik temelinde ekonomik gelişmesini de belli oranda sağlamış olan Kemalist burjuvazi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dışarda emperyalizmle, özellikle bu dönemde dünya emperyalizminin jandarması durumuna gelen ABD emperyalizmiyle ekonomik, siyasal ve askeri alanda ilişkilerini geliştirmeye koyuldu. Bu temelde Türkiye, daha hızlı bir kapitalist dönüşümü ve gelişmeyi yaşadı, daha hızlı bir sermaye birikimi sağladı ve daha güçlü bir askeri destek ve siyasal ittifaklar sağlamayı başardı. Eskiden Sovyetler Birliği ile sağlanan sınırlı ittifakın ortadan kalkması ve yerini tam olarak emperyalizmle ittifakın alması, emperyalist sisteme dayalı bir dış politikayı egemen kıldı. Türkiye'deki bu kapitalist gelişmeye bağlı olarak Kürdistan üzerinde 1925-40 yılları arasında gerçekleştirilen yeniden askeri işgal ve siyasal egemenlik temelinde ekonomik ve kültürel bir hakimiyet geliştirildi. Kürdistan, Türk burjuvazisi tarafından yoğun olarak ekonomik sömürgeciliğe açıldı ve asimilasyona tabi tutuldu. Ve bu dönem, aşağı yukarı 1945'lerden 1970'lere kadar devam etti.

Kuzey-batı Kürdistan için bu dönemin ana özelliği, ekonomik, sosyal, siyasal ve ulusal her alanda Türk burjuvazisinin çıkarlarının sürekli gelişmesi ve Türk burjuva egemenliğinin her düzeyde güçlenmesidir. Bu gelişme temelinde Kürt hakim sınıflarının, Kürt uluslaşma sürecine sahip çıkması değil, tam tersine, Türk burjuvazisiyle her alanda bir kader birliği içinde olarak, onların Kürdistan'daki bir maşası, bir aleti durumuna getirilmesi, adeta onları, Kürdistan'da tamamlayan bir araç durumuna dönüştürülmesi söz konusudur. Kürdistan'da geliştirilen uluslaşma, Kürt uluslaşması değil, Türk uluslaşmasıdır. Devlet kapitalizmi temelinde geliştirilen kapitalizm, Kürdistan için milli olmayan Türk kapitalizmidir ve bu gelişmeyle oluşan hakim sınıf, Türk burjuvazisinin bir uzantısı durumundadır. Ortaya çıkan kentleşme, ağırlıklı olarak Türk ulusunun etkilerini taşıyan ve bu etkilerle birlikte oluşan kentleşmedir.

Bütün bunlara karşılık Kürt halkı üzerindeki azgın bir askeri baskı ve siyasi denetimin uygulanması, diliyle, kültürüyle

her alanda Kürt ulusal değerlerinin zorla imha edilmesi, eritilmesi, ulusal değerlerden toplumun soyutlanması, yeraltı ve yerüstü kaynaklarının talaşı ile birlikte emek gücü üzerinde de geliştirilen azgın bir sömürü, Kürdistan'ın ucuz emek gücünün Türk toplumunun en tortu işlerinde çalıştırılması, ırgat yapılması söz konusudur. Ve Kürdistan'da işte bu temelde bir kapitalist dönüşümün sağlanması olayı vardır. Bu dönüşüm, dışarda emperyalizmin sadık bir işbirlikçisi haline gelen Türk burjuvazisine, Kürt hakim sınıflarının teslim olması temeline sağlanan bir dönüşümdür. Bu dönemde ve bu temelde Kuzey-batı Kürdistan'ın feodal toplum yapısı, yarı-feodal toplumsal yapıya dönüşür, giderek yabancı Türk kapitalizmi ağırlık kazanır ve Kürdistan'da modern sınıflar işte bu temelde oluşurlar.

Kuzey-batı Kürdistan'da böyle karanlık bir dönem yaşanırken, 1946'lardan 1958'lere kadar Güney Kürdistan'da da benzeri bir biçimde durgun bir dönem yaşandı. Dışarda İngiliz emperyalizmine dayanan ve içerde ise yarı-feodal, yarı-komprador Arap hakim sınıflarının çıkarlarını temsil eden krallık rejimi, Kürt işbirlikçilerini de yedeğine alarak Güney Kürdistan'da durgun, karanlık bir toplumsal yaşamı egemen kıldı. Farklı olarak bu rejim, Türkiye'deki gibi gelişen bir burjuva rejim değildi: Arap burjuvazisiyle de çelişkileri olan, hem Arap burjuvazisinin ve hem de Kürt burjuvazisinin gelişmesini engelleyen, emperyalizmin kuklası bir rejimdi. Dolayısıyla, çelişkileri daha çok ve daha ağır olan bu rejimin, nispeten kolay yıkılması söz konusuydu. 1918'lerde Osmanlı sultanlarının yıkılmasına benzer bir durum, 1958'lerde Irak'ta gerçekleşmekteydi. Gerileyen İngiliz emperyalizmine dayanan ve dünya çapında tutunamaz durumda olan bu tür rejimlerin, Irak'ta da yıkılabileceği açıktı ve 1958 devrimiyle bu gerçekleşti. Ama Kürt hakim sınıflarıyla Arap milli burjuvazisi arasında başlangıçtan bir ittifak sağlanmış olmasına karşılık, denge daha çok Arap burjuvazisinden yanaydı; devrimin gelişmesinde etkin rol oynayan ve hakim durumda olan Arap milli burjuvazisiydi. Bu nedenle devrim sonrasında egemenliği kendi tekeline alan

Arap milli burjuvazisi, sınıf karakterinden ötürü Irak'a ve Kürdistan'a kendi otoritesini hakim kılmak istedi. Adeta, Türk burjuvazisinin 1925'lerden itibaren Kürdistan'da başlattığı işgal ve istila süreci, 1960'lardan itibaren Güney Kürdistan'da yaşanmaya başlandı. Bundan çıkarları zarar gören Kürt toplumu, tüm sınıf ve tabakalarıyla, bu işgal ve istilâ hareketine karşı bir direnme geliştirmek zorunda kaldı.

Bu direnme, bazı farklılıkları da olsa, Kuzey-batı Kürdistan'daki ayaklanmalara benzer ve onların gecikmeli tekrarı biçiminde bir ayaklanmaydı. Her ne kadar ayaklanma içinde burjuva milliyetçiliğinin etkisi daha fazla idiyse de, yine ayaklanma aşiretçi-feodal önderlik altında gelişti; önderliğin sınıf konumundan dolayı ayaklanma yine kapitalist-emperyalist sistem içinde soruna bir çözüm aradı ve yine Arap burjuva rejiminin dışarda ilişkilerini daha çok sosyalist ülkelerle geliştirmesine karşılık, ayaklanmanın önderliği emperyalizmle ilişkiye yöneldi. Bu yüzden de ayaklanmanın zafere ulaşma olanakları böylece tıkanı. Gelişen Arap burjuva milliyetçi iktidar, giderek otoritesini artırıp daha ileri bir konuma ulaşırken, Kürt halkının direnmesindeki önderlik giderek daha da tutuculaştı ve içerde anti-demokratik, dışarda emperyalizm yanlısı bir politikaya yöneldi. Bunun sonucunda, dışarda sosyalizmden ve ulusal kurtuluş hareketlerinden tecrit olma, içerde halkın çıkarlarına karşı durma ve bölgede Şahlık gericiliğine sığınma gibi bir durum ortaya çıktı ki, bu nedenlerle ayaklanma ezildi. Ayrıca önderlik, doğru bir siyasal perspektiften, gelişmiş bir siyasal program önermekten, Irak için demokratik bir iktidar ve Kürdistan için ulusal demokratik bir hareket geliştirmeyi hedeflemekten uzaktı. Bütün bunlar birleşince, adeta tarihin 1925-40 yılları arasında Kuzey-batı Kürdistan'da işleyişi, 1960-75 döneminde Güney Kürdistan'da, daha değişik özelliklerle ama benzer bir biçimde tekrarlandı. Ve bu tarihte, klasik Kürt ayaklanmalarının sonuncusu olan Barzani hareketi, ezilmekten kendini kurtaramadı.

Güney Kürdistan'daki 1960-75 dönemi, her ne kadar klasik Kürt ayaklanmalarının sonuncusuna sahne olmuşsa da, bu

hareket, içinde modern kurtuluş güçlerini de ihtiva etmektedir. Zaman zaman hareketin içinde küçük-burjuva milliyetçileri ve hatta komünizme yakın unsurlar da bulunmuştur. Bu nedenle. Kuzey-batı Kürdistan'daki 1925-40 ayaklanmalarından farklı özellikleri bünyesinde taşır. Adeta klasik ayaklanma öğeleriyle, modern direnme öğelerini içiçe yaşamıştır. Ama modern eğilimi temsil eden güçlerin, proleter değil, daha çok küçük-burjuva kökenli olmaları ve bunların da ağırlıklı olarak feodal yapıdan kaynaklanmaları ve etkilenmeleri sonucu, daha başlangıçta hastalıklı doğmaları nedeniyle, modern eğilim hareket içinde bir türlü öne çıkamamıştır. Buna bir de komünistlerin doğru bir çözüm getirememeleri eklenince, modern eğilim, yani hem komünistlerin ve hem de küçük-burjuva milliyetçiliğinin temsil etme durumunda olduğu eğilimler gelişmemiş, ağırlıklı olarak önderliği elinde bulunduran klasik aşiretçi-feodal güçler, sınıf yapıları gereği hareketi yenilgiye götürmüştür. Bu nedenle, özellikle 1960'lardan itibaren modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesinde bir temel teşkil edebilecek olan bu alan, olumsuzluğun bir kaynağı haline gelmiştir. Kürdistan'daki ulusal demokratik başkaldırının dayandığı bir alan değil, tersine engellendiği, ikelliğin ve olumsuzluğun aşılandığı bir alan haline gelmiştir.

Önemi bakımından kısaca özetlersek, bu dönemde Güney Kürdistan, karanlık ve durgunluk yıllarıyla, buna karşılık gelişen bir uyanma ve bilinçlenme yıllarını birlikte yaşamıştır. Irak'ta krallık gibi çağdışı ve çok zayıf bir rejimin bulunması, bundan önceki dönemde klasik Kürt direnme öğelerinin tamamen ezilememiş olması ve Arap milli burjuvazisi gibi yönetime muhalif etkin bir gücün bulunması gibi nedenler, kısa sürede krallık rejiminin yıkılmasını ve bundan dolayı Kürdistan'da da durgun, karanlık yılların sona ermesini ve yeni direnme yıllarının başlamasını getirmiştir. Ancak bu direnme hareketinde, modern güçler etkin olamamış, önderliği elde eden klasik güçler hareketi yenilgiye götürmüştü, bu nedenle bu direnme yılları, Kürdistan ulusal hareketinde yeni bir dönemin başlangıcı olamamıştır. Burada klasik ayaklanma öğeleriyle

modern direnme ögeleri karmaşık bir biçimde birarada bulunmuşlar ve ne tam bir durgunluk, ne de başarıya giden bir direnme dönemi yaşanmıştır. 1946'lardan 1958'lere kadar süren durgunluk dönemi, bu tarihten sonra, içinde yeni özellikler de taşıyan eski tür bir direnmeye yerini bırakmıştır. Bu açıdan Güney Kürdistan'daki bu durum, durgunluk döneminden modern direnme dönemine bir geçişi ihtiva etmektedir. 1960-75 yılları arasındaki dönem, böylesine bir geçiş evresi olarak da adlandırılabilir.

Bu ikinci dönemde Suriye'deki gelişmeler Irak'taki gelişmelerin bir benzeri olduğu gibi, Kürt toplumlarındaki gelişmeler de birbirine benzer. Fransız emperyalizminin işbirlikçisi olan rejim, Suriye Arap burjuva ve küçük-burjuva milliyetçiliği tarafından yıkılınca, genel olarak bir hareketli dönem başlar. Özellikle Güney Kürdistan'da ortaya çıkan direnme hareketinin de etkisiyle ve ona bağlı olarak, Suriye egemenliğindeki Kürt toplumu içinde 1960'lı yıllar boyunca bir bilinçlenme ve örgütlenme süreci gelişir. Ancak Suriye'deki burjuva milliyetçi yönetimin kapitalizmi geliştirmesi çabalarıyla ekonomik güçlerini büyük ölçüde yitiren Kürt hakim kesimleri, 1975'de Güney Kürdistan hareketinin yenilgisiyle siyasal güçlerini de büyük oranda kaybederler. Daha önce hareket içinde var olan modern güçler, bu dönemde harekette etkin olmaya başlarlar.

Doğu Kürdistan'da da 1946'dan 1978'lere kadar böylesine karanlık ve durgun bir dönem yaşandı. Mahabat Kürt Cumhuriyeti'ne önderlik eden KDP ağır darbeler alarak adeta bir parti olmaktan çıkartıldı. 1953'de Musaddık hareketinden ve 1958'de Irak devriminden yararlanılarak Doğu Kürdistan'da bazı kıpırdanmalar olduysa da, bunlar durgunluğu bozabilecek hareketler olmaktan uzaktı. ABD emperyalizmine sırtını dayayan Şahlık rejimi, İran'da olduğu gibi, Doğu Kürdistan'da da denetimini güçlendirdi. Tarımda kapitalistleşme ile rejimi güçlendirmeyi amaçlayan "Ak Devrim" hareketiyle Doğu Kürdistan da kapitalist gelişme içine alınmak istenildi. Böyle bir gelişme içinde ulusal ve toplumsal yapıya egemen olan Fars

hakim sınıflarıydı. Ekonomik ve toplumsal temellerinde biraz farklılıklar bulunsa da, Türkiye'dekine benzer bir rejim yürürlükteydi. Ve Doğu Kürdistan'da egemen olan böyle bir rejim altında ekonomik, sosyal, kültürel her alandaki gelişme milli nitelikte değil, daha çok yabancılaşmaya yol açacak nitelikteydi.

Bu dönemde Kürdistan'ın tüm parçalarındaki durum, genel özelliğiyle şöyle formüle edilebilir: Kürdistan'ın klasik feodal toplumsal yapısı değişim içine alınmıştır. Ama bu, hakim ulusların sağladığı kapitalist gelişmenin ulusal ve toplumsal her türlü baskısı altında, kendi çıkarları doğrultusunda, tepeden inme ve dıştan gelme yöntemlerle sağlanan ve fazla güçlü olmayan bir kapitalist dönüşümdür. Böyle yabancı bir kapitalist gelişme temelinde milli nitelikli bir burjuva sınıfı gelişmesi değil, daha çok işbirlikçi kesimlerin oluşması mümkün olmaktadır. 1940'lara kadar ağırlıklı olarak tam bir feodal toplumu yaşayan Kürdistan, dünya savaşıdan sonra başta Kuzey-batı Kürdistan olmak üzere, en gerici, en ulusal inkârcı ve en çarpık bir tarzda kapitalist dönüşüm içine alınmıştır. Tabii, bu, ulusal değerlerden soyutlanarak, ağır bir sömürü ortamında halk kitleleri iliklerine kadar sömürülerek sağlanan bir dönüşümdür. Ve ağırlıklı olarak tam bir kapitalist dönüşüm değil, ancak yarı-feodal bir toplumsal yapıya ulaşacak kadar gerçekleştirilen bir dönüşümdür. Bu dönüşümün uluslaşma sürecine, Türk, Fars ve Arap uluslarının gelişme süreçleri hakimdir.

Yabancı kapitalizmin Kürdistan kaynaklarını sömürüye açması, talan ve gasp olayı biçimindedir. Ortaya çıkan ucuz emek gücü ırgatlaştırılmış ve özellikle hakim ulus alanlarında yoğunlaştırılmıştır. Sanayileşme çok cılızdır ve ticareti, ağırlıklı olarak hakim ulus burjuvazisi ele geçirmiştir. Hakim ulusların bünyesinde geliştirilen kapitalizmin çok, çok gerisinde olan böylesine bir kapitalist dönüşüm, Kürdistan halkının ulusal ve toplumsal çıkarlarını geliştiren, ilerici nitelikte bir kapitalist dönüşüm değildir. Genel olarak kapitalist dönüşüm, birçok ülke ve ulus için ilerici bir rol oynarken, Kürdistan'da daha başlangıçtan beri ağır bir ulusal imha ve geriye itme özelliği

taşımaktadır. Kürdistan'da milli bir kapitalistleşme yerine, hakim ulusların kapitalist gelişmesi geçerli olmakta, gerek sanayi ve gerekse ticari alanda, hakim ulusların kapitalizmi egemen kılınmaktadır. Kürdistan'ın her parçasında işte bu temelde kapitalist sömürgecilik geliştirilmiş ve derinleştirilmiştir.

Kürdistan'da gerçekleştirilmekte olunan böyle bir kapitalist dönüşüm, milli nitelikli bir burjuvazi ve devrimci küçük burjuvazinin oluşmasına olanak tanımamakta, daha başlangıçta bu alanlar hakim ulusların burjuvazisi tarafından doldurulmakta, küçük burjuvazi ve aydınlar, ağırlıklı olarak, hakim ulus egemen sınıflarına dayalı bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Kürt hakim sınıflarının en ufak istemleri zorla kırılmakta ve teslimiyet, uşaklık, ulusal değerleri inkâr etme temelinde, işbirlikçi ve ajan bir tabaka hakim kılınmaktadır. Modern sosyal sınıflar, böyle bir egemenlik temelinde ve ağır bir yabancılaşma içinde, adeta hakim ulusların toplumsal yapısının bir uzantısı biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bu durum, sosyal alanda geliştirilen sömürgeciliğin derinliğini gösterir.

Kürdistan'da bu ekonomik ve sosyal dönüşüm, azgın bir askeri işgal ve siyasi egemenlik altında gerçekleştirilmektedir. Kürdistan'da ordusu ve bürokrasisiyle hakim ulusların siyasal yapısı egemendir ve bu egemenlik, üstyapıda ortaçağdan kalma değerleri itinayla yaşatarak, onlarla uzlaşmaktadır. Bu durum, Kürt ulusunun çıkarları doğrultusunda bir üstyapının oluşumunu engellemekte, bu doğrultudaki girişimler katliamlarla bastırılmaktadır.

Kürdistan'da böylesi yabancı ekonomik, sosyal ve siyasal gelişim temelinde Kürt ulusal değerleri tümüyle tahrip edilirken, hakim ulusların ulusal değerleri zoraki asimilasyonla egemen kılınmaktadır. Bu yapı altında Kürdistan'da, uluslaşma süreci yerine, ulusal imha süreci işletilmektedir. Adeta Kürdistan'da farklı üç ulusun gelişim olayı vardır. Giderek zayıflayan, eriyen Kürt ulusal değerleri yanında, giderek güçlenen Türk, Fars, Arap burjuva uluslaşmaları söz konusudur. Bu durum, dünya genelinde klasik sömürgecilik tasfiye edilirken, tersine Kür-

distan'da klasik sömürgeciliğin ekonomik, sosyal, siyasal ve ulusal her alanda, daha da derinleştirildiğini göstermektedir. Ve böylesi gelişmelerin olduğu bu dönem, Kürdistan tarihinde en karanlık, en durgun ve en olumsuz evrelerden birisidir.

Klasik sömürgeciliğin derinleştirildiği yıllar olan bu ikinci dönemde, Kürdistan'ın çeşitli parçaları arasındaki ulusal ve toplumsal farklılaşma daha da çok artmıştır. Türkiye egemenliğindeki Kürdistan parçası daha ileri düzeyde bir kapitalist sömürgeciliğin içine alınırken, bu durum doğuda ve güneyde daha farklı düzeyde olmuştur. Bu temelde, çeşitli parçalar arasındaki toplumsal farklılaşma derinleşmiş, ulusal farklılaşma yanında, toplumsal farklılaşma da, halkın birliğinin zayıflatılmasında ve dağıtılmasında önemli bir etken olmuştur. Bir parça feodalizmin ağır bastığı yarı-feodalizmi yaşarken, diğer bir parça kapitalizmin ağır bastığı yarı-feodalizmi yaşar duruma gelmiştir. Bütün bunlar, Kürt halkı arasındaki sosyal bağların zayıflaması, birliğin parçalanması ve farklı toplumsal yapıların oluşmasını doğurmuştur.

Çeşitli parçalar arasındaki farklılaşmanın en ağır ve en olumsuz olduğu alan ulusal yapıdır. Birinci dönemde farklı siyasal egemenlikler altına alınan Kürdistan parçaları arasında, bu dönemde ulusal farklılaşma derinleştirilmiş ve özellikle buna ekonomik içerik de kazandırılmıştır. Artık bu yıllarda her parçadaki Kürt halkı, kendi dilinden zorla kopartılmaya, kültürü imha edilmeye ve bunların yerine Türk, Arap, Fars dilleri ve kültürleri hakim kılınmaya çalışılmıştır. Kürdistan'ın her parçasında böyle farklı ve yabancı ulusallaşma geliştirilirken Kürt uluslaşması dumura uğratılmış, zaten zayıf olan Kürt uluslaşması daha da zayıflatılmıştır. Özellikle ortaçağdan kalma, feodal, aşiretçi ve dinsel değerlerin de baskısı altında hızlandırılan bu yabancı ulusal gelişme karşısında, artık Kürtlüğün birleştirici bir bağ olma özelliği iyice zayıflamıştır.

Kürdistan'ın coğrafya olarak parçalanması ve her parçanın farklı siyasal ve ulusal yapıların egemenliği altına alınması, aradaki birliğin daha da zayıflamasına yol açmıştır. Toprak birliğinin farklı siyasal yapılar arasında parçalanması, giderek

Kürdistan ülkesinin tanınmaması, ülke birliğinin inkâr edilmesi, sadece düşmanları tarafından değil, Kürdistan'ın öz toplumsal güçleri tarafından da önemli ölçüde tanınmaması sonucunu doğurmuştur. Çok zengin olan Kürt dilinin, ulusal bir dil olarak gelişmesi yerine bir yandan lehçeler çok güdük bir tarzda bırakılırken, öte yandan hakim ulusların dilleri neredeyse resmi ulusal dil haline gelmekte, ve böylece kabul görmektedir. Mevcut lehçelerden birinin ulusal bir dil haline gelemeyişi, dil birliğinin gelişmesini engellemekte, bu da Kürt halkı arasındaki anlaşmazlığı ve parçalanmışlığı daha çok derinleştirmektedir. Aynı şey, kültür için de söz konusudur. Hakim ulusların kültürel yapısı içinde şekillenen aydınlar, giderek bu temelde oluşan diğer sosyal kesimler, kendi ulusal kültürlerini geliştiremedikleri için, parçalar arasındaki kültürel bağlar iyice zayıflamakta ve kültür birliği önemli oranda darbe yemektedir. Bu da aynı şekilde, halk kitlelerinin birbirini anlayamaması, ortak çıkarlarla güçlü bir biçimde birbirine bağlanamaması sonucunu doğurmaktadır. Yine ekonomik birlik de zaten parçalanmıştır. Değişik parçalarda farklı egemen ulus burjuvazisinin ekonomik çıkarları yürürlüktedir. Tüm Kürdistan toplumun ortak bir pazar içinde birleşmesi engellendiği gibi, her parçada ulusal bir pazar olayı da geliştirilmeyip, hakim ulusların pazarlarına bağlı, onların uzantısı biçimindeki ekonomik ilişkiler geliştirilmektedir. Bu da Kürdistan'da pazar birliğinin oluşmasını değil, tersine ekonomik parçalanmanın daha da derinleşmesine yol açmaktadır. Bütün bunlar, Kürdistan'ın parçalanmasının ulusal farklılaşmayı nasıl derinleştirdiğini, her parçada Kürt ulusal değerleri tahrip edilirken yerine hakim ulusların ulusal değerlerinin nasıl geliştirildiğini gösterir.

İşte tüm bu alanlarda, böylesine bir farklılaşmayı ortaya çıkaran parçalanma, temellerini her ne kadar ortaçağdan almaktaysa da, daha çok I. Dünya Savaşı'ndan sonra geliştirilmiş ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra, yani 1946'lardan 1975'lere kadar olan dönemde bu coğrafi parçalanmaya uygun olarak ekonomi, dil, kültür alanlarında farklılaşma derinleştirilmiştir. Sömürgeci kapitalist gelişme sınırlı bir dönüşüm sağladığında, Kürdistan

parçalarının ulusal ve toplumsal yapılarında böylesine bir farklılaşma, kendini tanıyamama, imha olma, katmerli bir yabancılaşmaya uğrama ortaya çıkmıştır. Ve bu temelde bazı modern sosyal güçlerin oluşması söz konusudur. Bu modern sosyal güçler oluşurken, tümüyle kendi ulusal ve toplumsal gelişmeleriyle ve kendi öz kimlikleriyle ortaya çıkma yerine, hakim ulusların ekonomik, sosyal ve ulusal gelişme süreçleri içinde ve bu süreçlerin Kürdistan'daki bir uzantısı biçiminde ortaya çıkma gibi bir özellik söz konusudur. Modern bir çıkış deniliyor ama katmerli bir yabancılaşmayla birlikte olan bir çıkıştır bu. Dünya halkları bu yıllarda ulusal kurtuluşlarının zirvesine ulaşırken, Kürdistan böylesine bir imha süreci içinde bulunuyordu. Ve böylesine çağdışı bir baskı sistemi yeryüzünden silinirken, Kürdistan'da bu baskı sisteminin en çağ dışı olanı, en azgını ve en tahripkârı yaşıyordu. 1970'lerin ortalarından itibaren Kürdistan yeni bir döneme girerken, böylesine bir tarihsel ve toplumsal temeli miras olarak aldı.

Üçüncü dönem:

Halen içinde bulunduğumuz bu dönem, her parçada farklı yıllarda olmak üzere genel olarak 1970'li yıllarda başlamıştır. Dönemin belirgin özelliği, genel olarak modern ulusal kurtuluş dönemi, modern ulusal kurtuluşçu eğilimlerin ilk uyandığı ve ortaya çıktığı dönem olmasıdır. Kürdistan'ın her parçasında şu ya da bu oranda gelişen kapitalist sömürgeciliğin yarattığı kısmî dönüşüm içinde ortaya çıkan modern güçler, sömürgeciliğe karşı modern bir direnme dönemi başlatmışlardır. Bu dönem, emperyalizmle de işbirliği kuran sömürgeci güçlerin, kendi ülkelerinde sağladıkları çarpık kapitalist gelişmeleri cılız bir biçimde de olsa Kürdistan'a da taşırmaları, bunun sonucunda Kürdistan'daki direnmenin modern objektif temele kavuşması, bu direnme güçlerinin dışarda sosyalizm ve ulusal kurtuluş güçleriyle ayrı çıkar bağları içine girmesi, içerde klasik direnme öğelerinin yerine modern direnme öğelerinin hakim olması, ulusal kurtuluş probleminin modern bir çözüme ulaştırılması için objektif temellerin bulunması gibi özelliklere sahiptir. Bu genel

özellikler yanında, hem direnmenin başlaması ve hem de gelişmesi hususlarında her parçanın kendine özgü farklı özellikleri de vardır.

Kuzey-batı Kürdistan açısından üçüncü dönem, yani modern ulusal kurtuluş sürecine girme dönemi 1970'lerden itibaren başlamıştır. Coğrafyası ve nüfusuyla en büyük, ve kapitalist sömürgecilik içine en erkenden alınmış bir parça olması itibariyle üçüncü dönem açısından da Kuzey-batı Kürdistan başat durumdadır. Nasıl ki klasik ayaklanmalar burada varlığını erkenden yitirmişse, yine nasıl ki ikinci dönemde Türk burjuvazisi burada sömürgeciliği en fazla geliştirmişse, buna bağlı olarak modern ulusal kurtuluş sürecine girmede de Kuzey-batı Kürdistan önceliğe sahiptir. Ve 1970'lerde başlayan bu süreç, günümüzde devam etmektedir.

Bu parçada direnmenin objektif koşulları daha 1940'lardan itibaren hızlı bir gelişme içine girmiştir. Emperyalizme bağımlı Türk kapitalizmi geliştikçe ve Kürdistan'a girdikçe, Kürdistan'da modern direnmenin objektif koşulları da gelişmiştir. 1950'lerden itibaren hızlı bir gelişme içine giren Türk kapitalizmi 1960'larda tekelcilğe yöneldiğinde etkisini Kürdistan'da da göstermiş ve kapitalist gelişme burada da hızlanmıştır. Ve bu objektif gelişme sürecine bir subjektif gelişme süreci eşlik eder. Güney ve Doğu Kürdistan'da daha klasik ayaklanmalar ve durgunluk dönemi ya da bunlar içiçe yaşanırken Kuzey-batı Kürdistan modern ulusal kurtuluş sürecine girmiştir. Kuzey-batı Kürdistan parçasında diğer parçalardan önce oluşan bu modern ekonomik ve sosyal durum, kendisini modern ideolojik ve politik eğilimlerin ortaya çıkmasında gösterir. Türk burjuvazisi tarafından, özellikle isyanların ezilmesiyle başlatılan ve uzun süre devam ettirilen sert bir ulusal imha süreci sonunda inanılmıştı ki, Kürdistan ülke, ulusal ve toplumsal gerçeklik olarak artık tarihe gömüldü. İşte tarihe gömüldü, bitti, tükendi denildiği bir anda devrimci düşüncenin devreye girmesi, yeni sosyal güçlerin ülkesine, toplumuna ve ulusuna sahip çıkma temelinde tarihsel rollerini oynamaya başlaması, ve böylece Kürdistan tarihinde yeni bir evrenin böyle sosyal güçler tarafından ve bunların çıkarlarının ifadesi olan ideolojik, politik

eğilimlerle geliştirilmesi ortaya çıktı. Kuzey-batı Kürdistan'daki objektif gelişmenin bu seviyesine böyle bir subjektif gelişmenin eşlik etmesi, birçok çevrelerde görülmüş de olsa gerçek anlamda şaşırtıcı değildir.

Güney Kürdistan açısından bu yeni dönemin başlaması, daha önce de açıkladığımız gibi biraz daha karmaşıktır. 1946'lardan itibaren başlayan durgunluk, sert baskı döneminin daha erkenden kırıldığını ve yerini bir direnmeye terkettiğini belirtmiştik. Ancak bu direnmenin, Kürdistan'daki objektif gelişmeler temelinde ve sistemli bir yolla hazırlanmış olarak geliştirilen bir direnme değil, daha çok Arap hakim sınıfları arasındaki çelişkinin çözülmesi, Arap milli burjuvazisinin işbirlikçi rejimi yıkması sonucu oluşan elverişli şartlardan yararlanılarak ortaya çıkan bir direnme olduğunu iyi bilmek gerekir. Irak'taki 1958 devrimi ardından ortaya çıkan bu direnme hareketinde ağırlıklı olarak klasik güçler yer almış ve kendi önderliklerini sürdürmüşler, ancak cılız bir biçimde modern direnme güçleri de harekete katılmışlardır. Klasik önderliğin iç ve dış politikasının, program, örgüt ve mücadele anlayışının bu direnmeyi yenilgiye götüreceği kesin iken, ve 1975'lerde böyle bir yenilgi ortaya çıktığında, hazırlıksız ve zayıf olan modern ögeler direnmeyi sürekli kılamamışlardır. Zaten mevcut objektif konum, subjektif alanda modern eğilimlerin tam hakim olmasına engel olmaktadır. Bu açıdan, içinde modern ögeleri zayıf ve sınırlı bir biçimde bulundurması itibariyle Güney Kürdistan'da modern direnmenin ilk nüvelenmelerini 1960'lardan başlatmak mümkünse de, bu güçlerin harekette fazla bir varlık gösterememesi, klasik ögelerin tam hakimiyeti altında sürdürülen direnmenin yenilgiye götürülmesi sonucunda 1975'lerden itibaren ortaya çıkan evre, modern ulusal kurtuluş döneminin gerçek başlangıcı olarak kabul edilebilir. Zaten özellikle Kuzey-batı Kürdistan'daki gelişmelerin etkisiyle Güney Kürdistan'da yeni evrenin ancak 1975'lerden sonra başlatılabileceği de açıktır. Aslında Güney Kürdistan'ın bu konudaki karmaşıklığı, Kürdistan'daki objektif gelişme temelinde değil, ayrık, istisna, Kürdistan'ın tümünü

temsil etmekten uzak bir biçimde ve daha çok Irak'taki gelişmelere dayalı bir direnmenin ortaya çıkmış olması, yenilgiye gidecek kadar ağır olumsuzlukları taşıması, tüm Kürdistan'ı olumsuz yönde etkilemiştir.

Doğu Kürdistan'da üçüncü dönem, ağırlıklı olarak Şahlığın yıkılmasıyla başlamış ve hâlâ devam etmektedir. Henüz netlik kazanmamış, klasik toplumsal yapının temsilcileri durumunda olan güçlerle, İran ve Kürdistan genelindeki gelişmelerin zorladığı modern güçlerin içiçe bulunduğu ve klasik eğilim zayıflarken modern eğilimin gelişme olanaklarının güçlü olduğu bir durum yaşanmaktadır. Diğer parçalardan daha aktif bir direnme Doğu Kürdistan'da sürmektedir, ama bu direnmenin de olumsuzlukları ve talihsizlikleri vardır. Mevcut sürmekte olan direnme, Kürdistan'daki sosyal güçlerin çıkarları doğrultusunda yoğun bir ideolojik, politik ve örgütsel çalışma temelinde ortaya çıkmamış, tersine ideolojik ve politik eğilimlerin en zayıf, en dağınık olduğu bir dönemde, gelişen İran devriminin yarattığı avantajlardan yararlanılarak ortaya çıkan bir direnme olmuştur.

Ve ciddi bir faaliyet yürütmek bir yana, neredeyse kendi varlığını bile kaybetmiş olan eski İran-KDP'nin, ortaya çıkan elverişli durumdan yararlanarak kendi önderliğini hakim kılma gibi bir durumu vardır. Bu önderlik, başlangıçta İran'daki devrimci gelişmelerden yararlanırken, daha sonra da İran-İrak savaşından yararlanarak güç almaya çalışmıştır. Bu konumuyla da öz durumundan kaynaklanan zayıflıklarla doludur. Ortaya çıkan fırsatlardan yararlanma temelinde ve önemli zaafalarda oluşan Doğu Kürdistan direnmesi, bu fırsatlardan olumlu bir biçimde yararlanma değil, giderek olumsuz bir yönde yararlanma gibi bir konuma girmektedir. Bu açıdan, modern ulusal kurtuluş mücadelesinin önemli bir alanı olmaya aday olduğu gibi, klasik öğelerin fırsatları kötü kullanarak olumsuzluğa da yol açabileceği, özellikle İran-İrak savaşının son bulmasıyla olumsuz bir sonucun da doğabileceği bir alandır. Kısmen Güney Kürdistan'da 1958 de ortaya çıkan gelişmeye benzer bir gelişmedir. Nasıl ki Irak-KDP, 1958 devriminden

yararlanarak kendisini örgütlemiş ve direnmeye önderlik etmişse, benzer bir durumu 1978'lerde İran-KDP elde etmeye çalışmıştır. Böylesine birbirine benzeyen, böylesine olumluluk öğeleriyle olumsuzluk öğelerini birarada bulunduran hareketler olmaktadır bunlar. Ama Doğu Kürdistan direnmesinde modern öğelerin etkisinin daha fazla olduğunu da unutmamak gerekir. Böylece Doğu Kürdistan'da modern ulusal kurtuluş döneminin 1978'lerde başladığını söyleyebiliriz.

Suriye egemenliğindeki Kürt toplumunun durumu, geledeki bu gelişmelerle sıkı bağlantı içindedir. Özellikle şimdiye kadar Güney Kürdistan'daki gelişmeyle bağlantılı bir durumu yaşamışlardır. Ama günümüzde daha çok Kuzey-batı Kürdistan'daki gelişmelerle bağlantı içinde yaşamaları söz konusu olabilecektir.

Böylece her parçaya ilişkin yeni dönemin başlangıç biçimlerini açıkladıktan sonra, bu üçüncü dönemde Kürdistan genelindeki sosyal güçleri ve bunların ideolojik, politik eğilimlerini biraz daha yakından ele alalım. Daha çok Kuzey-batı Kürdistan'ın önderlik ettiği modern ulusal kurtuluş dönemi, eskinin bir yığın olumsuzluklarını da bağrında taşıyan, ama modern eğilimlerin ilk öncülerinin de sağlanmaya başladığı ilk evreyi yaşamaktadır. Modern objektif gelişmeler ağır olumsuzlukları içinde taşıdığından ve zayıf olduğundan ötürü, subjektif alandaki gelişmeler de klasik ile moderni içiçe bulundurmakta, ama modern öğelerin giderek klasik öğelere karşı hızla üstünlük kazandıkları, modern ulusal kurtuluş akımlarının ideolojik, politik, örgütsel ve eylemsel alanlarda varlıklarını giderek daha çok duyurmaya başladıkları görülmektedir. Ve daha çok bu dönemin başlatıcı gücü Kuzey-batı Kürdistan olmaktadır.

Önümüzdeki dönemde, gerek genel olarak tüm Kürdistan'da ve gerekse ayrı ayrı her parçada bu dönemin nasıl sonuçlar doğuracağını önceden kestirmek olanaksızdır. Her ne kadar 1958 Irak'ında ve 1978 İran'ında görüldüğü gibi bazı ani gelişmeler olabilir ve bunlar Kürdistan'ı da etkileyebilirse de, bunlar planlı, programlı hazırlanan ve istenilen sonucu veren

gelişmeler olamaz. Böylesi gelişmelere umut bağlamak, bunlarla Kürdistan için bir modern ulusal kurtuluş süreci başlatmayı beklemek beyhude ve anlamsızdır. Birçok örgüt böyle bir durum yaşar ve bu temelde kendilerine gelişme alanı tanırca da, modern eğilimin gerçek sahipleri olması gereken proleter devrimcilerin, planlı ve programlı bir devrimciliğin böyle bir yaklaşımı kabul etmesi düşünülemez. Bu açıdan, önümüzdeki dönemde modern ulusal kurtuluş akımlarının ne tür sonuçlara yol açabileceklerinin belirlenebilmesi için üzerinde durulması gereken şey, özellikle tüm Kürdistan'daki sosyal güçlerin bir değerlendirilmesi, bunların siyasal programlarının netleştirilmesi ve bu programları hayata geçirecek olan yol ve yöntemin incelenmesidir. Burada bilimsel bir öngöründe bulunulabilir, ama bunun için günümüz Kürdistan'ında var olan sosyal güçlerin çıkarlarını ifade eden doğru programların, bu programları hayata geçirecek doğru strateji ve taktiklerin belirlenmesi gerekir. Ancak böyle gelişmeler olursa, geleceğin nasıl olabileceği kestirilebilir.

Günümüz Kürdistan'ında herşeyden önce eski toplumsal yapının — parçalanmışlık ve farklı ulusların egemenliği temelinde de olsa — aşılmış ve modern sosyal güçlerin ortaya çıkmış olduğunu belirtebiliriz. Her ne kadar devrimci bir tarzda ve bağımsız ulusal yapı içinde ortaya çıkmamışlar, sert bir ulusal baskı sistemi altında oluşmuşlarsa da, böyle bir objektif gelişmenin sağlandığı açık bir gerçektir. Ama bu dönüşümün tam olarak sağlanmadığı da bir o kadar açık gerçekliktir ve hâlâ ortaçağ'dan kalma aşiretçi-feodal güçler her parçada şu veya bu oranda vardır. Bunun yanında Kürdistan'da, bir yandan hakim ulusların burjuvazisiyle yakın bağlar içinde olan, öte yandan aşiretçi-feodal güçlerin dönüşümüyle ve onlara bağlı bir biçimde ortaya çıkan burjuva ve küçük burjuva sınıfların gelişmesi olayı vardır. Ayrıca yabancı kapitalizmin Kürdistan'da gelişmesi temelinde, ortaya çıkan yerli burjuva ve küçük burjuva sınıflar dışında, ağırlıklı olarak bir işçi sınıfının, yoksul köylülüğün ve aydın tabakanın oluşması söz konusudur. Her parçada farklı oranda da olsa, sömürgeci kapitalist gelişme temelinde

Kürdistan'da böyle modern sınıf ve tabakaların ortaya çıktığı açıktır. Bu durumuyla Kürdistan, bir yandan sürekli aşınan ve zayıf olan ortaçağdan kalma sınıf gerçeğiyle, öte yandan çeşitli kesimlerden oluşan (küçük, orta...) burjuva sınıf gerçeğini yaşamakta ayrıca başta işçi sınıfı olmak üzere, yoksul köylülük ve diğer emekçi kesimlerin varlığını tanımaktadır.

Böylece günümüz Kürdistan'ında varolan sosyal güçler, çeşitli özellikleriyle birbirine yakın olanları bir araya getirilerek, genel olarak üç ana güç biçiminde formüle edilebilir. *Birincisi*, sömürgeci kapitalist gelişmeye bağlı olarak kısmen dönüşen ve yarı-feodal, yarı-burjuva özellik gösteren feodal-komprador güçler. *İkincisi*, kentte ticaret alanında ve kırdada da tarımda zayıf bir gelişmeye sahip olan orta burjuvazi ile, kentte ve kırdada ağırlıklı olarak bulunan ve burjuvazi adına hareket etmek isteyen küçük burjuvazi. *Üçüncüsü*, gelişen sömürgeci kapitalizm temelinde oluşan işçi sınıfı, yoksul köylülük ve aydın-gençlik kesimi. Elbetteki bu sosyal ayrışma, Kürdistan'ın her parçasında değişik dönemlerde ve değişik düzeyde bir gelişim arzeder. Diğer parçalara göre gelişmenin en çok olduğu alan Kuzey-batı Kürdistan'dır. Ama yine de böyle üçlü bir sosyal gelişmenin olduğu, ideolojik ve politik gelişmelerde daha çok bu kesimlerin çaba harcadıkları açık bir gerçektir. Kürdistan ulusal kurtuluş problemini anlamaya ve bu problemi çözmek için ortaya çıkan çeşitli ideolojik ve politik eğilimleri kavramaya çalışırken, bu sınıf gerçeğini sınıksız olarak akılda tutmak gerekir.

Kürdistan'daki mevcut subjektif gelişmelerin temelinde böylesine bir sosyal gelişim olayı vardır. Bu sosyal gelişme, her parça içinde bir bütünlüğe sahip olduğu gibi, yine her parçadaki sosyal gelişme, bir yandan egemen ulusun sosyal gelişmesine de yakından bağlıdır ve öte yandan Kürdistan'ın diğer parçalarındaki sosyal gelişmeyle bağılıkları ve etkileşimi vardır. Yani her parçadaki sosyal gelişmeyi, ne hakim ulustaki sosyal gelişmeden ayrı olarak düşünmek mümkündür, ne de Kürdistan'ın diğer parçalarındaki sosyal gelişmelerden ayrı tutmak mümkündür. Buradan da şu sonuç çıkar ki, Kürdistan'ın bir parçasına ilişkin

olarak ulusal kurtuluş problemi ele alınırken, aynı zamanda, bir yandan hakim ulus içindeki devrimci-ilerici ideolojik ve politik gelişmeleri, öte yandan Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ideolojik ve politik eğilimleri de düşünmek, incelemek gerekir. Böylesine bir birbirine bağımlılık içinde bu güçlerin tüm iç ve dış bağlantılarını gözönüne getirerek Kürdistan'daki sosyal güçleri tanımak, tanındığı oranda da bunların temel yönelimlerini izah etmek gerekecektir.

Kürdistan toplumunda, günümüzde hızlı bir biçimde süren sınıfsal ayrışma net bir şekilde sağlanmış olmaktan uzaktır. Uçlar henüz boy vermiştir. Bu sınıfların maddi plandaki varlıkları bir gerçektir, ama çoğunlukla içiçe bulunmaktadır. Aynı sosyal gerçeklik içinde yarı-feodal öğeleri bulabileceğimiz gibi, küçük burjuvazinin ve işçi sınıfının, yoksul köylülüğün varlığını da bulabiliriz. Bütün bunların içinde bir aşiretçilik olgusu vardır. Yüzyıllardan beri Kürt toplumunda yaşayan aşiretçilik bağları, modern sosyal gelişme önünde engel olmaktadır. Yine dinsel ideolojinin etkinliği modern gelişmeyi engellemektedir. Sosyal gelişme, ortaçağ'dan kalma bu kurumlar tarafından engellendiği gibi, aynı zamanda sömürgeciler de sosyal gelişmenin hızlı olmaması için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Bu durumda, Kürdistan ulusal kurtuluş problemi incelenirken, bu problemi çözme iddiasında olan farklı ideolojik ve politik eğilimler değerlendirilirken sosyal güçlerin bu tür özelliklerini de dikkate almak gerekecektir. Sosyal yapıdaki ayrışmanın bu sınırlılığının ulusal kurtuluşa etkisini iyi bir biçimde görmek gerekecektir. Ayrışma hızlandığı ve derinleştiği oranda ulusal kurtuluştaki klasik, burjuva ve proleter eğilimlerin birbirinden ayrılığını görmek mümkün olabilecektir. Yine bu eğilimlerin içiçe geçmişliğinin, sosyal yapıdaki bu içiçe geçmişliğe bağlı olduğunu anlamak gerekir. Eğer feodal-komprador sınıfın ideolojik ve politik eğilimi içinde küçük burjuva ve proleter öğelerin varlığı; küçük burjuva ideolojik-politik formasyon içinde yarı-burjuva, yarı-feodal öğeler ile proleter öğenin varlığı; ve yine proleter ideolojik-politik formasyon içinde feodal-komprador ve küçük burjuva

öğelerin etkisinin varlığı ile karşılaşıldığında şaşdırmamak. Kürdistan' daki sosyal yapının bu özelliğini iyi kavrayarak, cevabı burada aramak gerekir.

Ama günümüz Kürdistan toplumsal yapısında sınıfsal farklılıkların da inkâr edilemeyeceği, inkâr etmek isteyen anlayışların maddi gerçekliğe ters düşeceği oldukça açıktır. Bu nedenle modern ulusal kurtuluş hareketi ele alındığında, bu farklı sosyal güçlerin etkisini görmemek, bunları açıkça belirtmemek mümkün değildir. O halde mevcut üç temel sosyal gücün, tarihsel miraslarına, hakim ulus sosyal yapısıyla ve birbirleriyle ilişkilerine dayanarak varlıkları oranında modern ulusal kurtuluş hareketi içinde etkilerini gösterecekleri, kendi öz kimlikleriyle bu alana girmek zorunda kalacakları ve ideolojik-politik-örgütsel bir güç olarak kendilerini sinayacakları açıkça ortadadır.

Kürdistan ulusal hareketini incelerken, daha önce belirtmiş olduğumuz sosyal yapıya uygun olarak mevcut ideolojik ve politik eğilimleri üçlü bir tasnife tabi tutmak; bu eğilimleri, temel noktalardaki birliklerine dayanarak üç ana guruba ayırmak gerekecektir. Bir kere, yarı-feodal, yarı-burjuva nitelikte bir ilkel milliyetçilik, değişik parçalarda şu veya bu oranda etkisini duyurmakta, yaşamaktadır. İkinci olarak, küçük burjuvazinin geliştirmeye çalıştığı ve çoğunlukla cılız olan burjuvazinin de çıkarlarını dile getiren bir milliyetçilik, küçük burjuva milliyetçiliği söz konusudur. Üçüncü olarak, emekçi sınıf ve tabakaların çıkarlarının bir ifadesi olan proletaryanın ideolojik-politik eğilimi, proleter yurtseverliği günümüzde bir gerçekliktir ve hızla gelişmektedir. Kürdistan'ın her parçasında şu veya bu oranda bu tür ideolojik-politik eğilimler yaşamaktadır. Parçalar düzeyinde bu eğilimleri ele alalım ve durumlarını kısaca görelim.

Herşeyden önce, Kuzey-batı Kürdistan'ın sosyal ayrışmayı daha erkenden, daha hızlı ve daha güçlü yaşadığını belirtmek gerekir. Feodal toplum yapısı en çok burada aşılımış, kapitalizm en çok burada gelişmiştir. Yine burada, aşiretçi-feodal güçler çoktan Türk burjuvazisi içinde erimişlerdir. Bu nedenle, yarı-feodal, yarı-burjuva ideolojik-politik formasyon, Kuzey-batı

Kürdistan' da en zayıf olanıdır ve sosyal temelindeki tükenmeye bağlı olarak 1970'li yıllarda iyice zayıflamıştır. Her ne kadar 1960'lı yıllarda, Güney Kürdistan'daki gelişmenin etkilemesi sonucu, özellikle yarı-feodal yapının etkin olduğu alanlarda yarı-feodal, yarı-burjuva ideolojik-politik eğilim kısmi gelişme gösterdiyse de, bu, Kuzey-batı Kürdistan'daki sosyal gelişmeyi temsil etmeyen bir olaydı ve 1970'li yıllara geldiğimizde hızla zayıfladı. Bundan böyle Kürdistan'ın bu parçasında, her ne kadar bazı unsurlar bu tip bir gelişmeyi sağlamak isteseler de, mevcut toplumsal gelişim düzeyi ve bu gelişmeyi temsil eden akımlar karşısında yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimin gelişme şansı bulması mümkün değildir.

Kuzey-batı Kürdistan'da, yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimin bu zayıflığa karşın, küçük burjuva eğilim daha güçlü bir konumda bulunmaktadır. Kürdistan'ın bu parçasındaki sosyal statüde küçük burjuvazinin yeri ağırlıktadır. Türkiye'de gelişen kapitalizmin Kürdistan'a yansması ve yarı-feodal toplum yapısının hızla aşılması ile birlikte, kentsel ve kırsal alanda küçük burjuvazi hızla çoğalmaktadır. Bu nedenle, küçük burjuvazinin ideolojik ve politik eğilimi, mevcut akımlar içinde daha gelişmiş bir sosyal temele sahiptir. Ama, bir yandan dönüşümüyle oluştuğu feodal özellikleri bağrında taşınması ve öte yandan sömürgeci devlete bağımlılık temelinde oluşması, küçük burjuvazinin çarpıklığını ve zayıflığını gösterir. Bu zayıflık ve çarpıklık, bu sınıfın ideolojik ve politik eğilimlerinin özellikle ulusal kurtuluşa yönelik biçimlerinde kendini açıkça ortaya koyar. Bu doğrultuda küçük burjuva eğilimin ulusal kurtuluşa en reformist, en teslimiyetçi ve en sağ bir çizgide yaklaşması söz konusudur. Bir yandan Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yarı-feodal, yarı-burjuva ve burjuva çizgilerden etkilenmesi, diğer yandan Türkiye'deki sosyalist gelişmenin etkisini duyması, onu, ideolojik çarpıklığa, politik kararsızlığa ve bağımsız ideoloji ve politika formüle edemezliğe götürmektedir. Bunun sonucunda Kuzey-batı Kürdistan'ın küçük burjuvazisi, Asya ve Afrika ülkelerinde gördüğümüz gibi bağımsız bir devrimci milliyetçilik üretememekte, ulusal kurtuluş için

devrimci-demokrat bir akım yaratamamaktadır. Genel olarak, en gerici burjuva milliyetçiliğiyle proletarya ideolojisini en oportünistçe, en eklektik bir biçimde biraraya getirmesi ve böylece kendini maskelemesi söz konusudur. Bağımsız bir ideoloji ve politika üretememesi, onu, çeşitli güçlere bel bağlamaya, şurdan burdan medet ummaya itmektir. Zaman zaman sağa veya "sol"a kayması, zaman zaman olumluluğa veya olumsuzluğa gitmesi, zaman zaman radikal bir milliyetçiliğe veya reformist-teslimiyetçiliğe yönelmesi bu sınıfsal özelliklerinden ötürüdür. Ulusal kurtuluşa en yoğun katılması gereken güçlerden birisi olan bu sınıfın, mevcut ideolojik ve politik akımlarının, bir yandan ulusal kurtuluş problemini çözümüyle iddiasında bulunurken, öte yandan bunu engelleyici bir konuma düşmeleri, yine bu özelliğinden kaynaklanmaktadır.

Öte yandan, Kuzey-batı Kürdistan'da güçlü bir biçimde gelişen proleter eğilim vardır. Özellikle işçi sınıfının güçlü bir biçimde gelişmesi ve Türkiye'deki sosyalist gelişmenin etkilemesi ile Kuzey-batı Kürdistan'da Marksist-Leninist gelişme hızlanmıştır. İşçi sınıfının maddi gelişimi ideolojik-politik gelişimini de hızlandırmış ve bu durum, işçi sınıfını modern ulusal kurtuluş hareketini yaratıcı bir sınıf, Marksizm-Leninizmi de Kürdistan'da proleter yurtseverliğini yaratan bir ideoloji haline getirmiştir. Özellikle yarı-feodal, yarı-burjuva çözümün tükenmiş olması ve küçük burjuvazinin de devrimci bir çözüm getirmekten uzak bulunması, ulusal kurtuluş probleminin çözümünde, işçi sınıfını çözümleyici temel önder ve vazgeçilmez bir sosyal güç haline getirmekte, işçi sınıfını, böyle bir devrimci görevi omuzlamaya zorlamakta, onun ideolojik, politik ve örgütsel önderliğinin, problemin çözümünde vazgeçilmez olduğunu ortaya koymaktadır. Ve bu anlamda, özellikle Kuzey-batı Kürdistan'daki ulusal kurtuluş hareketi içinde, küçük burjuvazinin reformist-milliyetçiliği ile proletaryanın devrimci-yurtsever çizgisi arasında bir çatışma söz konusudur. Henüz gelişiminin başlangıcında bulunan Kuzey-batı Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin ilerletilmesi için çözümlenmesi gereken problemlere, bir yandan küçük burjuva-

ca yaklaşım. Öte yandan proleterce yaklaşım vardır. Ulusal kurtuluş probleminin çözümü için, bir yanda küçük burjuvazinin programı, strateji ve taktiği, öte yanda proletaryanın programı, stratejisi ve taktiği söz konusudur. Ve yoğun olarak 1975'lerden beri yaşanan bu süreçte, farklı ideolojik, politik ve pratik mücadele anlayışlarının yürürlükte olması, hegemonya kurma anlamında birbirleriyle çatışması söz konusudur.

Diğer parçalara kıyasla sosyal gelişmenin ve modern sınıfların oluşumu biçimindeki sosyal ayrışmanın en zayıf olduğu alan olan Güney Kürdistan'da, yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin 1975'de yenilmesiyle birlikte, burjuva, küçük burjuva milliyetçiliği kendisini çok şanslı hissetti. Henüz çok zayıf bir sosyal konumda bulunan işçi sınıfının kendi ideolojik-politik formülasyonunu dayatması da söz konusu değildi. Ve böylece dönem, tümüyle bir küçük burjuva milliyetçiliği dönemi gibi gözüküyordu. Bu ortamda ve çoğunlukla KDP'nin dağılması temelinde ortaya çıkan küçük burjuva ideolojik, politik ve örgütsel yapılar hızla şekillenmeye başlamıştı. Ama 1975'lerden itibaren, bir yandan Kuzey-batı Kürdistan'da ortaya çıkan proleter ideolojik-politik gelişimin etkisi, öte yandan eski miras üzerinde fakat biraz daha farklı temelde yeniden ortaya çıkan KDP hareketi, bu küçük burjuva milliyetçi gelişmeye fazla soluk aldırmadı. Böylece, buradan kaynaklanan küçük burjuva milliyetçiliği, özelde Güney Kürdistan ve genelde ise tüm Kürdistan için açmak istediği milliyetçilik dönemi konusunda fazla başarılı olamadı.

Kendisini çeşitli örgütlenmeler biçiminde formüle eden bu küçük burjuva akım, her ne kadar Güney Kürdistan'da en güçlü köklere sahipse de, şimdilik karmaşık bir durumu yaşamaktadır. Belli oranda bulunan burjuva-feodal öğelerin yanısıra sosyalist öğeleri de içinde barındırmaktadır. Mevcut sosyal ayrışmanın zayıflığı nedeniyle bunların içiçe bulunmasına rağmen, önümüzdeki dönemde hem sosyal ayrışmanın hızlanması ve hem de Kuzey-batı Kürdistan'daki proleter etkinin artması sonucunda, farklı sınıfların çıkarlarını temsil eden ideolojik-politik yapıların ayrışacağı açıktır. Bugün Güney Kürdistan'da

proleter ögelerin zayıf olmasına karşılık, küçük burjuva ve burjuva-feodal ideolojik-politik formülasyonlar daha hakim durumdadır. Ama yarı-feodal, yarı-burjuva ögelerle küçük-burjuva ögeler de net bir biçimde birbirlerinden ayırmadıkları gibi, birbirlerine karşı üstünlük kurmuş olmaktan da uzaktırlar.

Güney Kürdistan'daki gelişmelerin bir benzerini Doğu Kürdistan'da görmek mümkündür. Özellikle yarı-feodal, yarı-burjuva ögelerin burjuva, küçük burjuva ögelere dönüşmeleri burada daha kolay olabileceğe benzemektedir. Bugün Doğu Kürdistan'da, burjuva ideolojik-politik önderliğin belli oranda sağlandığı görülmektedir ve proleter eğilimin zayıf olması söz konusudur. Sosyal yapıdaki ayrışma, Kuzey-batı Kürdistan'a göre burada zayıf olduğundan, ideolojik-politik yapıda da yarı-feodal, yarı-burjuva ögelerle burjuva, küçük burjuva ögelerin, ve hatta zayıf bir durumda da olsa proleter ögelerin, burada bir karışımı, bütünleşmesi söz konusudur. Ancak günümüzde hızlanan sosyal ayrışmaya bağlı olarak, mevcut ideolojik-politik yapıdan da sağa ve sola doğru parçalanmaların olduğu görülmektedir.

Ve ayrıca, Suriye'nin egemenliğinde bulunan Kürt toplumu içindeki ideolojik-politik şekillenmelerin, burada ayrışan sosyal yapıya göre ve önemli ölçüde de Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ideolojik-politik yapılanmalara bağlı olarak geliştiğini de belirtmek gerekir.

Burada belirtilmesi gereken diğer önemli bir husus da, Kürdistan'daki bu belli başlı sınıf eğilimlerinin, gerek ulusal problemin çözümünde ve gerekse toplumsal problemin çözümünde henüz netlikten çok uzak oldukları gerçeğidir.

Kürdistan'da var olan ideolojik-politik eğilimler, belirlemiş olduklarımızın dışında başka ögeleri de içermektedir. Çeşitli sınıf eğilimlerini yansıtan ve hakim uluslar adına konuşan ideolojik-politik formülasyonlar da vardır. Özellikle modern ulusal kurtuluşçu eğilim gelişmeden önce, Kürdistan'da ağırlıkta olan hakim ulus ideolojik ve politik formülasyonlarıydı. Hakim ulusların milliyetçiliklerinden kaynaklanan partiler, örgütlenmeler söz konusuydu. Modern ulusal kurtuluş-

çu eğilimin gelişmesiyle birlikte, daha incelmış ve maskelenmiş bir milliyetçilik olan sosyal şovenizme doğru bir dönüşüm söz konusu oldu. Yine bundan da öteye, hakim ulustan en devrimci akımların bir kolunun da, bazı hastalık ve eksiklikleriyle birlikte, Kürdistan'ın değişik parçalarının bazı alanlarında bulunması söz konusudur. Yani Kürdistan'da ideolojik-politik alan, sadece Kürdistan toplumsal gerçekliği içindeki üç eğilime sınırlanmıyor, bunlarla birlikte, hakim ulusların azgın şoven milliyetçiliği, maskelenmiş bir milliyetçilik olan sosyal-şovenizm, ve hakim ulus devrimciliğini üstlenen eğilimler de, Kürdistan'da değişik oranda bulunuyorlar. Ve Kürdistan'daki ağır ulusal ve toplumsal baskı koşulları, tüm bu eğilimlerin bir arada, yanyana, içiçe bulunmalarını olanaklı kılıyor. Ve yine tüm bu eğilimler, çeşitli sorunlar karşısında net olmaktan oldukça uzaktırlar. Tüm bu güçlerin, Kürdistan gerçekliğinden kaynaklandıklarını, buradaki ulusal ve toplumsal koşullara göre şekillendiklerini söylemek mümkün değildir.

Sonuç olarak, ulusal parçalanmışlık, toplumsal gelişmenin çarpıklığı ve zayıflığı etkisini ideolojik ve politik alanda da göstermekte; çeşitli sosyal güçlerin ideolojik ve politik alanda berrak olmalarını, öz çıkarları doğrultusunda program geliştirmelerini zorlaştırmaktadır. Objektif koşullardaki gerilik subjektif alanda ilkelliğe yol açmakta ve bu durum da, ulusal kurtuluş probleminin açık bir biçimde ortaya konulamamasına, probleme doğru çözümler getirilememesine, bundan da öteye ulusal kurtuluş eğiliminin güçlü bir biçimde ortaya çıkarılamamasına yol açmaktadır. Ve eğer bugün, Kürdistan ulusal kurtuluş problemi geç kalmış olarak ve eksik bir biçimde tartışılıyor, güçlü bir ulusal kurtuluş hareketi haline gelmiyor ise, bunun nedenlerini böyle bir tarihi, ulusal ve toplumsal gelişim sürecinde aramak gerekir. Bugünkü ideolojik, politik üstyapı, sadece bu temeli yansıtmaktadır. Buraya kadar belirlemeye çalıştığımız bu kısa tarihsel ve toplumsal bakış açısı, daha ilerde ortaya koyacağımız Kürdistan ulusal kurtuluş problemini ve çözüm yolunu doğru kavrayabilmek için hem zorunlu, hem de gerekli idi. Ve böyle bir tarihi yaklaşımın ışığında problemi daha

doğru bir biçimde ele alabilme ve çözüml geliştirebilme mümkün olacaktır.

Institut kurde de Paris

— İki —

Problemin Ortaya Konuluşu

A. Değişik Güçler Açısından Problemin Durumu

Kürdistan ulusal kurtuluş problemi, her ne kadar çeşitli ulusal ve uluslararası güçler tarafından günümüzde yeterince tanınmamışsa da, Ortadoğu'nun en ciddi ve önemli ulusal problemlerinden bir tanesidir. Değişik güçlerin probleme bakış açıları farklıdır, ya da günümüzde henüz sınıf çıkarlarını yansıttığı biçimiyle problem tam kavranmış değildir.

Kapitalist-emperyalist sistem açısından Kürdistan problemi işbirlikçilerin uygulayacağı katliamlardan zoraki asimilasyon yöntemlerine kadar, her türlü gerici zor aracıyla tasfiye edilmesi gereken bir problemdir. Özellikle devrimci mücadelenin gelişmemesi, problemin devrimci yöntemlerle çözülmemesi ve emperyalizmin başına bela olacak bir olay haline gelmemesi için gereken herşeyin yapılması ve işbirlikçilerinin yaptığı bütün uygulamaların emperyalizm tarafından her türlü yardımla desteklenmesi söz konusudur. Kapitalist-emperyalist sistem, sorunu kendi içinde çözmeyi değil, onu zorla tasfiye etmeyi istemektedir. Kürdistan'ın bağımsız kapitalist bir ülke haline gelmesini de kabul etmemekte, kendi mantığı içinde böyle bir çözümün artık aşındığını, sistemin geldiği bugünkü noktada böyle bir kapitalist ülkenin ortaya çıkmasının zor olduğunu,

ortaya çıksa bile ancak kendisiyle çelişki halinde ve kendisiyle savaş içinde doğacağını, bu temelde de kendisine büyük zararlar verebileceğini ve kendisinden kopabileceğini düşünmektedir. Bu nedenle de, işbirlikçileri vasıtasıyla her türlü karşı-devrimci yöntemi uygulayarak sorunu tasfiye etmeye çalışmaktadır.

Hakim ulusların emperyalizme bağımlı egemen sınıfları açısından Kürdistan problemi, yine, katliamlardan en ince aldatma yöntemlerine kadar her türlü yöntem kullanılarak, zorla tasfiye edilmesi gereken bir problemdir. Ve bu güçler, günümüzde her türlü yöntemi daha baskıcı bir biçimde uygulayarak, bu tasfiye işini derinleştirmeye ve tamamlamaya çalışmaktadırlar. Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal gerçekliğini kendi ulusal ve toplumsal yapıları içinde imha etmeye uğraşmakta, bu imhayı önemli oranda gerçekleştirdiklerini ve sonuca götürebileceklerini düşünmektedirler. Bu güçler de, sorunun reformist bir mantıkla bile çözümünü kesinlikle kabul etmemekte, bu konuda atıyormuş gibi göründükleri bazı adımları ise, kesin imha için bir tuzak olarak değerlendirilmekten öteye gitmemektedirler.

Kürdistan hakim sınıfları açısından ise ülkedeki problem, daha çok burjuvalaşma, sermaye biriktirme, sömürü yapma ve hakim ulusların ulusal ve toplumsal yapısı içinde, kendi olanaklarını, ekonomik, sosyal, siyasal güçlerini arttırabilmeleri problemidir. Ve Kürdistan ulusal değerlerini koruyarak ve savunarak değil, ağırlıklı olarak bu değerleri inkâr ederek ve daha çok sınıf çıkarlarını ön plana çıkararak bir gelişme sağlamak istemektedirler. Kürdistan'daki problemden kastettikleri şey, problemi inkâr temelinde ve ulusal özelliklerinden soyutlanmış olarak, ulusal çıkarlardan soyutlanmış sınıf çıkarlarını, aile çıkarlarını geliştirmektir. Ulusal problemi bunun için bir aracı kılmaktır. Ulusal problemi doğru bir tarzda çözerek, sınıfsal gelişmelerini sağlamak yerine, ulusal sorunu kullanarak ekonomik, sosyal, siyasal gelişmelerini sağlamak istemektedirler. Böyle bir mantıkla probleme yaklaşmakta ve probleminden yararlanmaya çalışmaktadırlar.

Kürdistan'ın çeşitli orta kesimleri — işbirlikçi kesimlerle

işçiler ve yoksul köylüler arasında kalanları — açısından, problemin durumu daha çok huzursuzluk vericidir. Bunlar, ulusal kurtuluştan kesin yana olmakla, kendi sınıfsal çıkarlarını öne almak arasında bocalamaktadırlar. Yani, hangi oranda ulusal sorundan yararlanacaklarını, sınıfsal gelişmelerinin hangi oranda ulusal kurtuluşa bağlı olduğunu, hangi oranda bağlı olmadığını pek fazla kestirememektedirler. Sınıfsal gelişmelerini sağlayacakları oranda ulusal soruna yaklaşmakta, bazen ulusal kurtuluştan yana gözükmekte, bazen de olumsuz bir biçimde yaklaşarak yerli egemen sınıflar gibi ulusal sorundan yararlanıp burjuvalaşmaya, daha da gelişmeye çaba harcamaktadırlar.

Başta işçi sınıfı olmak üzere ülkenin emekçi kesimleri açısından, sorun henüz tüm boyutlarıyla anlaşılmiş, kavranılmış değildir. Bunlar, kendi yoksulluklarının, işsizliklerinin, güçsüzlüklerinin temelinde ulusal problemin yattığını yeterince kavrayamamaktadırlar. Sınırlı olarak bu bilince ulaşırsalar bile, bunu güçlü bir ulusal kurtuluş siyaseti seviyesine çıkaramamaktadırlar. Ulusal kurtuluş siyasetinin sınıfsal kurtuluşlarını ne oranda gerçekleştireceğini yeterince düşünememekte, henüz böyle güçlü bir bilinçlenme seviyesine ulaşmış bulunmamaktadırlar.

Kürdistan'daki probleme, emekçi kesimlerin sözcüsü oldukları iddiasında bulunan güçler de, değişik biçimlerde bakmaktadırlar. Bazıları, sorunu bir demokratik anayasal haklar sorunu olarak, yine bazıları sorunu bir otonomi — özerklik — sorunu olarak, bazıları ise bir kültürel sorun olarak görmektedirler. Tüm bunlar iyi niyetten de ileri gelse, gerçekte Kürdistan'daki problemin bir ulusal kurtuluş problemi olduğunu ve böyle ele alınması gerektiğini kavrayamama anlamına gelmektedir. Ve bunun sonucu olarak da, zaman zaman egemen sınıfların çıkarlarıyla aynı konuma düşmektedirler. Ayrıca, çeşitli nedenlerle de olsa bölge ve dünya sosyalist, devrimci, ilerici güçleri, Kürdistan'daki problemi ve Ortadoğu'da emperyalizme karşı mücadelede Kürdistan'ın önemini henüz yeterince kavrayamamışlardır ve bu nedenle soruna

doğru ve yeterli yaklaşımı henüz geliştirememektedirler.

Gerek problemin oluşması ve gelişmesinden direkt sorumlu olan kapitalist-emperyalist sistemin ve işbirlikçilerin gerçek durumlarının açığa çıkarılıp, teşhiri açısından, gerekse soruna sahip çıkması gereken dünya devrimci güçleriyle ÷lkedeki yurtsever güçler açısından olsun, Kürdistan'daki problemin ortaya doğru konulmasında hayati bir önem vardır. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin kapitalist-emperyalist sisteme ne gibi zararlar verebileceğinin ve dünya devrimci sürecine neler kazandırabileceğinin yeterince anlaşılması, ancak problemin doğru bir tarzda ortaya konulmasıyla mümkün olabilir. Sorunu yalnızca "Kürdistan ve Kürt halk var mıdır yok mudur?" biçiminde ele almak, çok geri, ilkel ve daha çok da düşmanın istediği bir yaklaşımdır. Bugün ÷lke ve halk gerçekliğini tartışmak, soruna çok geriden bakmak ve bir yığın tuzaklarla dolu olan, düşmanın çekmek istediği tartışma alanı içine girmek demektir. Yine öte yandan sorunu, "otonomi sorunu", "demokratik anayasal haklar sorunu" biçiminde ele almak, bir devrim sorunu olarak değil, bir reform sorunu olarak görmek, meseleyi giderek emperyalizmin de yedeğine düş÷lebilecek tehlikelerle dolu bir ortama itmek, dışta kapitalist-emperyalist sistemin, içte de egemen sınıfların oynuna düşmek olur. Bu durumlar, gerçekte sorunu yaratanların istemleri doğrultusunda soruna yaklaşmak demektir ki, bütün bunlar ister istemez sorunun devrimci bir tarzda ortaya konulmasını ve çözüme götür÷lmesini engelleyecektir.

Bunların yerine Kürdistan'daki sorunu, bir devrim sorunu olarak ortaya koymak, yine yerli egemen sınıfların bir sorunu olarak değil, daha çok ezilen kesimlerin bir sorunu olarak ortaya koymak, kapitalist-emperyalist sistemin bir yedeği olarak değil, dünya sosyalist devrim sürecinin bir parçası olarak görmek en doğru yaklaşımdır ve hayati önem taşır. Ve Kürdistan'daki problem, herhangi bir problem değil, kesinkes bir ulusal kurtuluş problemi'dir. Ulusal kurtuluş problemi deyince de, bu, bir devrim problemi, Kürdistan'da bağımsız bir ulusal kurtuluş devrimi geliştirme problemi olarak kavranmalıdır.

Eğer Kürdistan gerçekliği, ülkesiyle, üzerinde yaşayan halkıyla, ulusal ve toplumsal biçimlenişiyle günümüze kadar doğru bir biçimde ortaya konulmamışsa, bunun nedenlerini, Kürdistan'la ilgili güçlerin belirlemiş olduğumuz konumlarında, yani emekçilerin ulusal probleme yeterince sahip çıkamamaları ve emekçiler dışındaki kesimlerin ise, tarihten günümüze kadar, çıkarlarını, daha çok Kürdistan'ın ezilmesinde, siyasal gerçekliğinden tasfiye edilmesinde görmelerinde aramak gerekir. Ve bu anlamda şunu açıkça söyleyebiliriz ki, Kürdistan'da ulusal kurtuluş probleminin ortaya çıkışı bile, ezilen modern kesimlerin ve bunların önderi olabilen işçi sınıfının ortaya çıkmasına yakından bağlıdır. Eğer problem, modern bir tarzda kendisini günümüzde ortaya çıkarmış ve gündemleştirmişse, bu durumun, proletaryanın ortaya çıkışına yakından bağlı olduğunu belirtmek gerekir. Geçmişte çeşitli güçler — önderlik hep hakim sınıfların damgasını taşır — problemi çözmek amacıyla hareket yaratabilecek kadar gelişmelerine rağmen, Kürdistan problemini, çağdaş bir ulusal kurtuluş problemi haline getirememişlerse, bu durumun da, egemen sınıfların bizzat problemin kaynağı olmalarından ileri geldiğini bilmek gerekir. Onlar, problemin çözücü güçlerinden değil, ağırlaştırıcı güçlerinden birisi olmuşlardır. Bunun yanında, modern bir sınıf olarak proletaryanın ortaya çıkışı, problemin de modern bir tarzda ortaya çıkması ve çözümü için de koşulların gelişmesi anlamına gelmektedir. Günümüzde, Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş probleminin var olduğunu, bunun çözümlenmesinin güncel bir olay haline geldiği, gerek bölgedeki ve gerekse Kürdistan'ı parçalayan ülkelerdeki siyasal gelişmeler açısından en önemli bir sorun durumuna ulaştığı, çözümü için de koşulların önemli oranda olgunlaştığı rahatlıkla görülebilmektedir.

Şimdiye kadar genellikle tarihsel gelişim içinde bazı olanakların tesadüfen ortaya çıkmasıyla bağlantılı olarak problem kendisini hissettirmiş, ve bazı güçler de böylesi anlarda devreye girmişlerdir. Özellikle uluslararası tecrit duvarı yıkıldığında, ulusal baskıcı güçler parçalandığında ve sorunu kolayca ortaya koyma zemini doğduğunda, egemen güçler,

hazırlıksız bir biçimde ve en ilkel yöntemlerle soruna sahip çıkıp, onu kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda çözmek istemişlerdir. Özellikle geçmişteki klasik ayaklanmalar döneminde, bu, hep böyle olagelmıştır. Sorunun kaynaklandığı egemen devletlerin baskıları hafifler hafiflemez, ya da bu devletler parçalanır parçalanmaz, topluma egemen bulunan hakim sınıfların önderliğinde, derhal bir ayaklanma döneminin geliştiği ama önderlik eden güçlerin belli bir hazırlığı, örgütlenmesi ve netleşmiş bir doğru siyasal çizgisi olmadığından ötürü, mevcut ulusal baskıcı güçler kendilerini yeniden örgütler örgütlemeyi ve sorunu zorla, imhıyla tasfiye etmeye yönelir yönelmez, ayaklanmaların yenilgiye uğradığı ve ulusal baskıcı güçlerin başarı sağladığı görülmüştür. Böylece, tarihi fırsatlar hep Kürdistan'ın aleyhine işlemiş, bu fırsatları kullanan aşiretçi-feodal güçlerin tavrı ise hep böyle olmuştur. Sınıfsal zayıflıkları ve aşılmışlıkları, onları, ulusal soruna hep bu biçimde yaklaşmaya itmiştir. Bu, sadece Kuzey-batı Kürdistan'da değil, Kürdistan'ın tüm parçalarında şimdiye kadar var olan bir gerçekliktir.

Ama, ne zamanki modern emekçi güçler ve bunların önderi proletarya ortaya çıkmış, işte o zaman, sorunun da, tarihsel tesadüflerle ele alınması yerine, daha başlangıçtan itibaren problemin derin bir tahlili, bu tahlilden kaynaklanan somut bir siyasal programı, bu programı hayata geçiren doğru devrimci strateji ve taktikler geliştirilebilmiştir. Ancak bu temeldedir ki, tarihsel tesadüfler olsun ya da olmasın, ani gelişmelerle problemin çözümü kolaylaşsın ya da zorlaşsın, tüm bunların bir ayrıntı olduğu, gelişmeyi ancak yandan etkileyen tesadüfi etkenler olduğu açığa çıkmış; ama proletaryanın önderliğinde problem ve çözümü, daha başlangıçtan itibaren doğru ideolojik, politik ve giderek pratik bir mücadeleyle gündemleşmiştir. Artık Kürdistan'daki problem, geçmişte Kürdistan'ın tüm parçalarında görüldüğü gibi tesadüfe dayanılarak veya egemen devletin çeşitli biçimlerdeki çözülmesine bağlı olarak değil, proletarya önderliğinde ve halkın öz gücüne dayanılarak başlangıçtan itibaren adım adım geliştirilmek istenilen bir ulusal kurtuluş

mücadelesi sorunu haline gelmiştir. Eğer egemen devletin çözülmesi, proletarya önderliğindeki ulusal kurtuluş akımı tarafından olmuyor, bazı iç ya da dış etkenler sonucu oluyorsa, proletarya bundan ancak taktik olarak yararlanabilir; ama tüm programını, örgütlenmesini ve pratik çalışmasını bu tip çözümlere dayandıramaz. Problemin kavranışı günümüzde hızla bu noktaya doğru gelmektedir ve bu noktaya doğru geldiği oranda da daha ağırlıklı olarak tahlile konu olmakta, bu tahlilden çıkılarak çözüme götürülmeye çalışılmaktadır.

Geçmişte probleme sahip çıkan çeşitli güçlerin tahlil geliştirememeleri ve sorunu belli bir tahlil temelinde ele alamamaları, onların sınıfsal konumlarından ileri gelmektedir. Bilimsel öngöründen yoksun olan egemen sınıfların, problemi bilimsel yöntemlerle ele alıp işleyememeleri, netleştirememeleri, onların problem karşısındaki durumlarını da açığa kavuşturur. Eğer bir sınıf, problemi net bir şekilde ortaya koyamıyorsa, bundan, bu sınıfın problemi tanıma yeteneğinde ve çözme gücünde olmadığı sonucu çıkar. Eğer bir sınıf, problemi tüm ayrıntılarıyla gündeme koyma cesaretini gösteriyorsa, problemi en doğru bir biçimde tanıyor ve çözüm yöntemleri ortaya koyabiliyor ise, bundan da, bu sınıfın problemin çözücü güçlerinden biri olacağı ve en net, en berrak tahlillere ve çözüm yollarına sahip olan sınıfın da bizzat problemi çözen sınıf olacağı sonucu çıkar. Ve eğer günümüzde, Kürdistan'daki problem, bir ulusal kurtuluş problemi olarak, daha çok proletarya eğilimi tarafından net bir biçimde tahlile tabi tutulmuşsa ve bu temelde çözüm yöntemleri geliştirilmişse, aynı zamanda bu, proletaryanın ulusal ve toplumsal kurtuluşunun ayrılmaz bir biçimde birbirine bağlı olduğunu, herşeyden önce bu kurtuluşun kendi eseri olması gerektiğini ve kendisinden başka gücün bu kurtuluşla kendisi kadar ilgilenemeyeceğini ortaya çıkarır.

B. Problemi Ağırlaştırılan Objektif Etkenler

Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin ağırlaştırılmasında,

coğrafik, demografik, ulusal ve toplumsal koşullardan oluşan bazı temel objektif etkenler önemli rol oynamaktadır. Yine bu objektif temel üzerinde yükselen ideolojik, politik ve eylemsel bazı faktörler de önemli etkiler yapmaktadır.

Sorunu incelerken, Kürdistan'daki problemin coğrafik ve demografik temelinin parçalanmış olduğunu, öncelikle belirtmek gerekir. Günümüz dünyasında her türlü ulusal ve toplumsal problem, belli bir coğrafya ve nüfus temelinde çözüme götürülmektedir. Ama Kürdistan söz konusu edilince coğrafyasının ve nüfusunun dengesiz bir biçimde parçalandığı ve parçalar arasında önemli farklılıkların doğduğu görülecektir. Kürdistan'ın bu durumu coğrafya ve nüfusunun parçalanmış olması, genel olarak ulusal kurtuluş hareketinin program, strateji ve taktiğini etkiler. Herşeyden önce, hareketin temel alanının neresi olması gerektiği ve hangi nüfus parçasının hareket için temel alınacağı sorunu gündeme gelir ki, bu açıdan, ulusal kurtuluş hareketinin gelişimi için en elverişli coğrafya alanının neresi olacağı ve hangi nüfus parçasının toplumu genelde temsil etme yeteneğinde olduğu problemleri kendilerini ortaya çıkarır. Yine coğrafyası ve nüfusuna göre her parçanın, hareketin geneli içinde ne tip roller oynayabileceğinin belirlenmesi, önemli bir sorun olarak karşımıza çıkar. Eğer siyasal olarak parçalanmamış bir coğrafya ve nüfustan yola çıksaydık, bu tür sorunlar karşımıza çıkmayacaktı; ama çok parçalanmış bir coğrafya ve nüfusu temel aldığımız için, her parçanın geneli etkileme ve genelé katkı derecesinin belirlenmesi önemli bir sorun olmaktadır. Bu durumu görmezlikten gelmek, her parçanın bütün içindeki yerini ve rolünü doğru bir biçimde tesbit etmemek, ulusal kurtuluş hareketinin program, strateji ve taktik olarak daha başlangıçta önemli yanlışlıklarla karşılaşmasına yol açacaktır. Ayrıca her parçanın kendi içinde de özellikleri vardır ve hem coğrafi özellikleri, hem de nüfus özellikleri ile detaylı bir biçimde dikkate alınması gerekir.

Bütün bunlar yapılmadan, herhangi bir parça üzerinde rastgele bir hareket inşa etmek, program, strateji ve taktik alanlarında belirlemeler yapmak, önemli sakıncaları içinde

taşıyacaktır. Genel içinde özelin yerini detaylı bir tahlille belirlemeden, sanki o parça yalnız başına bir bütünlük gibi, ya da bütünü temsil edebilme güç ve yeteneğindeki gibi hareket etmek, ilerde ortaya çıkacak yenilginin tohumlarını daha başlangıçta ekmek anlamına gelecektir. Geçmişte bu konudaki düşüncesizliğin nelere yol açtığını herkes açıkça gördü ve tarafımızdan da ilerde izah edilecektir. Her parçanın özgül ağırlığını ortaya koymadan, problemin geneli içindeki yerini doğru kavrayıp belirtmeden, bundan da öteye her türlü pratik davranışta bunları gözönüne getirmeden atılacak adımlar, geçmişte olduğu gibi önümüzdeki dönemde de karşımıza önemli engeller dikebilecektir. Bu açıdan, Kürdistan ulusal kurtuluş problemi incelenir ve çözüm yolları ortaya konurken, parçaların özelliklerini, kendi başlarına ne yapıp, yapamayacaklarını, problemin geneldeki çözümüne, hangi oranda katkı sağlayabileceklerini mutlaka doğru bir biçimde belirlemek gerekecektir.

Coğrafya ve nüfusun parçalanmış olmasıyla birlikte kendini dayatan diğer bir problem de, toplumsal yapının farklı siyasal egemenlikler tarafından parçalanmış olmasıdır. Kürdistan'ın her parçasında ulusal baskıyı uygulayan egemen sınıfın ulusal ve toplumsal yapısı egemenlik altında tuttuğu parçaya da yansımakta, Kürdistan'ın bu parçasını daha çok kendi ulusal ve toplumsal yapısına benzetmeye çalışmakta, ve uzun yıllardan beri bu politika uygulandığı için Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal yapısında önemli oranda, bir farklılık oluşmuş bulunmaktadır. Kürdistan'ın her parçasındaki Kürt toplumu, zoraki bir asimilasyona uğratarak hakim ulusun ulusal ve toplumsal yapısı içinde bir şekillenmeye, eritilmeye, kendisinden uzaklaştırılmaya tabi tutulmuş, böyle bir uygulamayla kendi öz gerçekliğini belli oranda yitirmiştir. Türk, Fars ve Arap ulusal ve toplumsal yapıları Kürdistan toplumsal yapısı üzerine yansıyınca, başlangıçta biraz bütünlük arzeden ulusal değerler giderek farklılaşmaya, dağılmaya, erimeye ve birçok konuda kendi öz gerçeklerinden soyutlanmaya uğramıştır. Ve bu durum, Kürdistan'daki problem için bir toplumsal tahlil, bu tahlile

dayanan parti ve cephe programları, bu temelde stratejik ve taktik anlayışlar geliştirilmesini zorlaştırmıştır. Parçalanmış toplumsal ve ulusal yapıda farklılaşmanın gelişmesi, Kürdistan bütünlüğü için bir program, strateji ve taktik geliştirilmesini, tek parti ve tek cephenin oluşturulmasını büyük oranda güçleştirmiştir. Bundan da öteye parçalanmış toplumsal birimlerin farklı süreçlere tabi tutulması, her parçadaki toplumsal şekillenme için hangi oranda bir siyasal program geliştirilebileceğini, bu programa hangi tip örgütlenmelerin sahip çıkabileceğini saptamayı da zorlaştırmıştır. Kısaca, genelde tek parti ve cephe, tek bir strateji ve taktik geliştirmeyi zorlaştırdığı gibi, özelde her parça için de bağımsız bir siyasal program, bağımsız bir stratejik ve taktik anlayış geliştirmeyi de güçleştirmiştir. Ulusal ve toplumsal farklılaşma tüm bu alanlarda önemli zaafların ve eksikliklerin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Bu durum, yalnızca Kürdistan parçalarının özelliklerinden değil, bu parçaları egemenlik altında tutan hakim ulusun toplumsal yapısından da kaynaklanmaktadır. Farklı siyasal, ulusal ve toplumsal merkezlerin iç ve dış politikaları, egemenlik altında tutulan Kürdistan parçasını da etkilemekte, bu durum ise, diğer parçalarla olan farklılığını daha da arttırmaktadır. Yine Kürdistan'ın her parçasını egemenlik altında tutan ulusal baskıcı gücün iç ve dış politikası, ekonomik, sosyal ve ulusal politikası, diğer parçaları egemenlik altında tutan güçlerinkinden farklı olduğundan, problemin çözümü için her parçada bunun dikkate alınması, program, strateji ve taktiğin buna göre ayarlanması zorunluluğu vardır. Ama, aynı zamanda tüm bu parçalar genelde bir Kürdistan toplumsal gerçekliğinin içinde yer aldıklarından ötürü bütünselleşmiş bir programa, strateji ve taktiğe de ihtiyaç vardır. Ulusal ve toplumsal farklılaşma her parçanın kendi programını, örgütlenmesini, stratejisini ve taktiğini yaratması gerektiğini öne çıkarırken, ne kadar parçalanmış olursa olsun, Kürdistan geneli de, genel bir stratejinin düşünülmesini, genel bir hareket ve davranış birliğinin gerekli adımlarının atılmasını, genelde, ulusal çıkarların programlaştırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Ama görüldüğü gibi bu alan, karmaşık sorunlarla doludur. Ulusal ve toplumsal parçalanmışlık, bu parçalanmışlığı yaratan hakim ulus otoriteleri, bunların iç ve dış politikaları, bu sorunları daha da karmaşık hale getirmektedir. Ve Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi için, içe ve dışa yönelik genel programların geliştirilmesini güçleştirmektedir. Bunun bir sonucu olarak da her parça, zaman zaman yalnız kendi çıkarlarını düşünebilmekte, diğer parçaların kendisiyle olan ilişkisini yeterince kavrayamamakta, bazen kendisini bütünün yerine koyarak ve kendisini tüm parçaların temsilcisiymiş gibi görerek sonuçta önemli zararlara sebep olabilmektedir. Bu durum ulusal kurtuluş problemini etkilemekte, ulusal ve toplumsal parçalanmışlık ortamında, hangi parçanın bütünü temsil edebileceği sorununu karşımıza çıkarmaktadır. Kürdistan genelini hangi parçadaki ulusal ve toplumsal yapı temsil edecektir? Acaba tüm parçalar eşit bir düzeyde geneli temsil gücüne ve yeteneğine sahip midirler? Coğrafya ve nüfus yapısına uygun olarak, ulusal ve toplumsal bileşimleri eşit değerlerde bir temsil yeteneğinde midir, yoksa içlerinden temsil etme güç ve yeteneğinde olanı mı vardır? Bütün bu soruların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bu bakımdan parçalar arasındaki ulusal ve toplumsal farklılıklar gözönüne getirilerek, parçaların özelliğinin hangi oranda hesaba katılacağı ve hangi oranda katılmayacağı ya da hareketin genel çıkarlarının hangi anlamda özel çıkarlara hakim kılınacağı ve hangi anlamda kılınmayacağı sorunlarının açığa kavuşturulması için durumun yerli yerince tahlile tabi tutulması gerekmektedir.

Geçmişte de parçalardaki farklı ulusal ve toplumsal biçimlenişin, ulusal kurtuluş problemine ve çözümüne etkisi yeterince gözönüne getirilmemiş, geneli temsil etme yeteneğinde ve gücünde olmayan bir parçaya ulusal ve toplumsal bileşimi, tüm Kürdistan'ı temsil etme yetkisi tanınmıştır. Kürdistan ulusal kurtuluşunu radikal bir tarzda ele almayan, kendi sınıfsal ve hatta ailesel ve aşiretsel çıkarlarını ön planda tutan bu güçler, içinde yaşadıkları parça çok cılız ve yetersiz olmasına, coğrafyası, nüfusu, ulusal ve toplumsal biçimlenişi ile geneli

temsil etmekten uzak bulunmasına rağmen kendi çıkarları uğruna tüm parçaların ve Kürdistan toplumunun çıkarlarını feda edebilmiştir. Bu durum ise, problemin daha da ağırlaşmasına ve içinden çıkılmaz bir hale gelmesine yol açmıştır.

Her parçanın, Kürdistan bütünlüğü içinde belli bir konumu olduğu gibi, egemen ulustaki ulusal ve toplumsal problemlerle de içiçe yaşadığı ayrı bir gerçektir. Bu anlamda, her parçanın, egemen ulusun devrimci sınıf mücadelesiyle yakın bağlar içinde bulunduğu, bununla ilişkisini doğru ayarlamak zorunda olduğu, ve hatta bunun birincil derecede gözönüne alınması gereken kesin bir gerçek haline geldiği kavranmalıdır. Kürdistan ulusal kurtuluş probleminde, bir yandan her parçanın diğer parçalarla olan ilişkisi gözönüne getirilirken, öte yandan, aynı zamanda her parçanın egemenliği altında yaşadığı ulusun emekçileriyle de hangi oranda çıkar birliği içinde olduğu görülmelidir. Bütün bunların, Kürdistan somutunda bütün parça ilişkisinin ve egemenliği altında yaşanan ulusun emekçileriyle, sosyal ve ulusal yapısıyla ilişkisinin sıkı bir irdelenmesi ve bu temelde her parça için oluşturulacak program, strateji ve taktiğin, yine ülke geneliyle ve egemenliğinde yaşanan ulusun sosyal kurtuluşçu güçleriyle ilişkisi, ittifakı ve birliği sorunlarına açıklık getirilmesi gerekmektedir.

C. Problemi Ağırlaştırılan Subjektif Etkenler

Kürdistan'ın parçalanmışlığı, ulusal ve toplumsal yapıdaki siyasal parçalanmışlık etkisini üstyapı kurumlarında ve özellikle ideolojik, politik gelişme üzerinde şiddetle hissettirmektedir. Herşeyden önce, bu durum, birleşik bir ideolojik-politik eğilimin gelişimini daha başlangıçta zayıf kılmakta, Kürdistan geneli için ideoloji ve politika üretmeyi zor bir hale getirmektedir. Parçalar arasındaki farklılık ve yine her parça üzerinde hakim ulusun ideolojik-politik etkisi artıkça, Kürdistan genelini tanıma, tahlil etme, program önerme, örgüt ve

hareket geliştirme çalışmaları da güçleşmektedir. Bu doğrultuda, ortaya çıkan ideolojik-politik akımların, hangi oranda üzerinde şekillendikleri parçayı temsil ettikleri, hangi oranda tüm Kürdistan'ı temsil ettikleri ve yine hangi oranda hakim ulus içindeki güçleri temsil ettikleri, açık olmaktan uzaktır.

Bu parçalanmışlık ortamında, bazen bir parçada ortaya çıkan bir ideolojik eğilim, o özel parçayı bile temsil etmekten uzak, daha çok hakim ulusun toplumsal ve ulusal yapısının tahlili temelinde oluşabilmekte ve daha başlangıçtan itibaren ulusal inkârcı bir akım olabilmektedir. Yine bir parçada ortaya çıkan bir ideolojik-politik eğilim, parçanın genel içindeki özgüllüğünü doğru ve tam olarak ortaya koymadan, hiç de geneli temsil etme yeteneğinde olmadığı halde kendisini genelin temsilcisi durumunda görebilmekte, bir ideolojik-politik akım için çok önemli olan ulusal ve toplumsal farklılıkları gözardı ederek en subjektif, en yanılmalı, en hayali sonuçlara ve en uygulanamaz çözümlere varabilmekte, böylece de problemin çözümüne ufak bir katkı getirmediği gibi, ulusal kurtuluş probleminin daha da ağırlaşmasına yol açabilmektedir. Özellikle geçmişte olduğu gibi günümüzde de bu duruma çokça düşülebilmekte, parçaların rolü yapay bir biçimde ya öne çıkarılmakta, ya da öne çıkarılması gereken parça geriye itilmektedir.

Kürdistan'ın parçalanmışlığından doğan farklılığın etkisini ideolojik politik eğilimler, daha ortaya çıkarken bile en olumsuz bir biçimde yaşamaktadırlar. Hele hele bu eğilimler egemen sınıftan ya da orta sınıflardan kaynaklanıyorsa, bunlar bilimsel bir ideolojik-politik yaklaşıma sahip olamadıkları için, somut durumu ve kendi konumlarını bir yığın subjektif, hayali, doğru olmayan tahlillerle örtbas etmeye çalışmakta, bu temelde oluşturdukları eylem ve hareketler ağır yenilgilerle karşı karşıya gelmekte ve o parçadaki halk kitleleri bundan büyük zarar görmektedirler. Her parçadaki egemen sınıf, kendi çıkarlarını ön planda tutmak ve herkesi kendi ideolojik politik eğilimine hizmet ettirmek istediğinde, sadece o parçadaki halkın çıkarlarına zarar vermekle kalmamakta, aynı zamanda o

parçayı egemenlik altında tutan ulusun emekçi sınıflarının çıkarlarına ve etkilediği oranda, tüm Kürdistan halkına zarar vermektedir. Özellikle egemen güçlerin sınıfsal ve ailesel çıkarları genel ulusal çıkarlara egemen kılındığında bu zarar daha da büyük ve yıkıcı olmaktadır.

Bütün bunlar gösteriyor ki, ideolojik-politik alanda da önemli problemler vardır. Kürdistan'daki mevcut ideolojik ve politik eğilimler, hangi oranda Kürdistan genelini temsil edebilirler? Bunların, özele (parçaya) ve genele ilişkin yaklaşımları nasıl olmalıdır? Hangi temel ideolojik-politik akım Kürdistan genelini temsil edebilir ve diğerlerinin katkı derecesi nedir? Bu ideolojik ve politik eğilimler, birbirleriyle nasıl bir ilişkiye girebilirler? Tek bir politik güce dönüşebilirler mi? Daha somut bir deyişle bütünleşmiş bir parti daha başlangıçta yaratılabilir mi? Ülke genelinde bir siyasal programa nasıl ulaşılabilir ve hangi parça bu konuda öncü rolü oynayabilir? Bütünleşmiş bir strateji ve ortak davranış hangi oranda gerçekleştirilebilir? Tek bir partinin, tek bir cephenin, tek bir askeri stratejinin ortaya çıkarılması hangi oranda mümkündür? Eğer mümkün değilse hangi koşullar bunu engellemektedir? Ne zaman ya da hangi koşullarda mümkün hale gelebilecektir? İdeolojik ve politik eğilimler ülke genelinde ne tür ilişkileri hangi oranda geliştirebilirler? En doğru ilişki biçimleri, ittifaklar nasıl olmalıdır? Hangi sınıf, hangi sınıflarla ve ne oranda ilişki geliştirebilmelidir? Hangi parça ülkenin nabzını elinde tutabilir ve hangi parçada oluşan doğru ideoloji ve politika genelin problemini çözmede belirleyici etki yapabilir? İdeolojik ve politik eğilimler ortaya çıktığında tüm bu problemlerin açıklığa kavuşturulması gerekir. Yine Kürdistan'ın her parçasında hakim ulustan kaynaklanan çeşitli ideolojik-politik eğilimler vardır. Bu eğilimler, hakim ulusun şoven milliyetçiliğini mi temsil ediyorlar, yoksa ezilen sınıfın temsilciliğini mi yapıyorlar? Kürdistan somutundan kaynaklanan ideolojik-politik eğilimlerle hakim ulusun toplumsal yapısından kaynaklanan ideolojik-politik eğilimler birbirleriyle hangi oranda dost, hangi oranda düşman olabilirler? Aralarındaki ilişki düzeyi ne

olmalıdır? Yine tüm bu hususların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Günümüzde Kürdistan problemi tüm bu özellikleriyle, yani coğrafyası, nüfusu, toplumsal ve ulusal yapısı ve bunların üzerinde yükselen genelde tüm üstyapısı ve özelde de ideolojik-politik biçimlenişiyle yeterli bir tahlile tabi tutulmadığı için tam bir karmaşıklık hüküm sürmektedir. Ulusal kurtuluşun çözüme gitmesindeki ve ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesindeki zayıflık, hatta ulusal kurtuluş siyasetinin belirlenmesinde ve gündemleşmesindeki zayıflık bu karmaşıklığı daha da artırmaktadır. Doğrunun nerede olduğunu, gerçeğin nerede ve nasıl geliştiğini görebilmeyi zorlaştırmaktadır. Çözümü sağlayabilecek bir ulusal kurtuluş hareketi düzenlenebilmiş olsaydı, karmaşıklık önemli oranda tasfiye edilmiş olacaktı. Ama günümüzde böyle bir durum olmadığı gibi, çok yanlış tahlillere dayanan ve bazı fırsatlardan yararlanarak şurda burda ortaya çıkan hareketler, somut koşulların tahlilinden uzak çeşitli ideolojik ve politik eğilimler vardır. Bunlar, Kürdistan bütünlüğü içinde parçaların rolünü ortaya koymadan ve parçalar arasındaki ilişki biçimini belirlemeden bir hareket olduklarını, hem de en ileri, önder bir hareket olduklarını iddia edebilmektedirler. Tabii ki, bilimsel bir tahlilden yola çıkılarak sorunlar çözüme kavuşturulmadığı için de, tüm bu güçler, ağır yenilgilerle karşılaşmakta ve ne gariptir ki, bu yenilgilerini bile doğru izah edememektedirler.

Kısaca, günümüz Kürdistan'ında ulusal kurtuluş problemi için çözümler geliştirilirken, problemin bünyesinde varolan bu faktörler de ortaya konulmak zorundadır. Çözüm daha çok problemin iyi ve doğru tanınmasından geçecektir. Problemi doğuran tüm etkenler doğru bir biçimde tahlil edilmediği zaman, çözümü de daha başlangıçta olanaksız hale getirilmiş olacaktır. Bu açıdan çözüme gitmeden önce problemi doğuran faktörlerin tahlilini yapmak gerekmektedir ve bizim de yaptığımız budur. Bu genel belirlemeler ışığında her parçayı ayrı ayrı ve daha yakından ele alıp incelersek, sorun daha iyi aydınlanacaktır.

1. Güney Kürdistan:

Güney Kürdistan'daki hareket, geçmişte olumsuz yapısıyla Kürdistan genelindeki problemin temelinde yer aldığı gibi, günümüzde de bu problemlerin derinleşerek devam etmesinin birinci derecede sorumlusu durumundadır. Gerek hareketin geçmişte ortaya çıkış tarzı, gerek dayandığı coğrafya, nüfus yapısı, ulusal ve toplumsal temeller ve gerekse günümüzdeki ideolojik ve politik yapısıyla Güney Kürdistan'daki hareketin durumu ve içinde taşıdığı problemler, Kürdistan genelindeki problemlerin en çok somutlaştığı, kendisini en çok hissettirdiği, temel problemlerdir. Bu nedenle, Güney Kürdistan'daki problemlerin iyi bilinmesi, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin önündeki problemlerin iyi anlaşılmasına yol açacaktır.

Biraz yakından incelendiğinde, Güney Kürdistan'daki problemlerin keyfi olarak ortaya çıkarılmış ve bu temelde gelişmiş problemler olmayıp, yapısal problemler oldukları görülecektir. Herşeyden önce, Güney Kürdistan'ın, Kürdistan bütünlüğü içindeki konumu ve özel durumu, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi içindeki yerinin sınırlı olmasını gerektirmektedir. Kürdistan geneli içinde Güney Kürdistan'ın coğrafyası ve nüfusu %15 civarındadır. Ulusal ve toplumsal gelişim düzeyi, Kürdistan genelindeki ulusal ve toplumsal gelişim düzeyinden geridir. Bu durumuyla, Güney Kürdistan'ın objektif yapısının Kürdistan genelini temsil etmesi mümkün değildir. Böyle sınırlı bir temele dayanan ideolojik ve politik akımlar, Kürdistan genelini temsil etme yeteneğinden uzaktırlar. Bundan da öteye bugünkü akımların ortaya çıkışına temel teşkil eden hareket, belli bir ideolojik ve politik gelişme temelinde değil, 1958 Irak Devriminin yarattığı elverişli koşullardan yararlanarak ortaya çıkmıştır.

Güney Kürdistan hareketi, başlangıçta ideolojik, politik, örgütsel yapıya dayanmayan, 1958 devriminin yarattığı fırsattan istifade ederek örgütlenen bir hareketti. Bu hareketin, Güney

Kürdistan'ın toplumsal yapısı, Kürdistan'ın geneli, Güney Kürdistan'ın Kürdistan geneli içindeki yeri ve genele katkısı, Kürdistan hareketinin bölge ve uluslararası bağlantıları, vb. konularında gelişmiş ve açık bir tahlili yoktu. Böyle bir tahlilden çıkacak olan doğru devrimci bir siyasal program geliştirmekten uzaktı. Sıcak savaşıma dönüştüğünde uzun vadeli bir stratejisi yoktu ve bu stratejiye hizmet edecek taktikler geliştiremiyordu. Ayrıca tüm Kürdistan parçaları açısından geliştirilmiş bir stratejisi ve genelde davranış birliği yaratabilecek bir taktik hattı yoktu.

Elbette bütün bunların temelinde yatan en önemli neden, hareketin önderliğini elinde tutan toplumsal gücü. Feodal toplum yapısı, en gerici bir tarzda henüz yeni yeni burjuva topluma dönüşmeye başlamıştı. Aşiretçi-feodal unsurların burjuvalaşması biçiminde bir süreç yaşanıyor. Böyle bir toplumsal yapıda harekete önderlik edenler, yarı-feodal, yarı-burjuva kesimler (aşiret reisleri, feodal beyler, din adamları ve bazı küçük-burjuvalar) idi. Bunlar, kendi çıkarlarını, Kürdistan ve Irak'ta devrimci bir hareketin geliştirilmesinde değil, bazı sınırlı reformlarla durumlarının düzeltilmesinde görüyorlardı. Bu doğrultuda sloganlaştırdıkları otonomi perspektifi, kendi sınıfsal konumlarının ifadesi olarak, Irak'ta devrimci-demokratik bir hareket geliştirmek yerine bazı reformlarla kendi burjuva dönüşümlerini sağlamayı hedefliyordu. Siyasal programları otonomiyle sınırlıydı ve stratejik, taktik anlayışları böyle bir hedefe hizmet ediyordu. Ve böyle bir hareket, Kürdistan genelinde de ancak otonomi hastalığını bulaştırabilirdi. Otonomi hedefinin Kürdistan ulusal kurtuluş problemini çözüme kavuşturması bir yana, o tarihsel aşamada bu talebi bayraklaştırmak ulusal kurtuluş hareketini saptırmak demektir. Ama buna rağmen, otonomi sloganı, daha bu yıllardan itibaren Kürdistan genelinde hakim kılınmak istendi. Ayrıca Kürt hakim sınıfları, otonomi talebini bile kendi öz güçleriyle gerçekleştirmek yerine Irak'taki devrimci gelişmeye dayanarak, devrimin yarattığı olanaklardan reformist amaçları için yararlanarak sağlamak istiyorlardı. Bu durum, devrimci

mücadeleyi geliştirme değil, onu daraltma biçiminde bir etki yapıyordu. Ve giderek hareketin gelişim süreci içinde ilerici ögeler tasfiye edilip gerici ögeler hakim kılınarak problem çözülmeye çalışılıyordu ki, bu da sorunun daha da ağırlaşmasından başka bir sonuç doğurmadı.

Güney Kürdistan'daki hareketin geliştiği 1958'lerde genel olarak Kürdistan'da bir durgunluk, karanlık, baskı yılları söz konusuydu. Modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini geliştirecek olan modern sosyal güçler fazla gelişmemiş, objektif şartlar olgunlaşmamıştı. Böyle bir gelişme, diğer parçalara oranla Güney Kürdistan'da daha geriydi. Mevcut hareket işte böyle bir temel üzerinde ortaya çıktı.

Kısaca, Kürdistan genelinde durgunluğun, karanlığın hüküm sürdüğü, modern toplumsal güçlerin ortaya çıkmadığı ve modern bir ulusal kurtuluş hareketinin objektif şartlarının henüz gelişmediği bir dönemde, Kürdistan genelini temsil etmekten uzak küçük bir parçada, gelişmemiş bir toplumsal yapı üzerinde, mevcut krallık rejiminin yıkılmasıyla doğan fırsattan yararlanarak ve hazırlıksız bir biçimde ortaya çıkan bu hareket, bütün bu özellikleriyle kendisini tüm Kürdistan'ın temsilcisi olarak görebilmiş ve gösterebilmiştir. Bu doğrultuda, Kürdistan'ın diğer tüm parçalarında kendi anlayışını yerleştirmeye çalışmıştır. Ve mevcut önderlik Kürdistan'ın bu parçalarındaki farklı toplumsal biesimleri, kendi dar yarı-feodal, yarı-burjuva çıkarlarına hizmet eder hale getirmek istemiştir. Özellikle bu parçalarda hızla gelişmekte olan modern sosyal güçlerle değil, ayakta kalan yarı-feodal, yarı-burjuva ögelerle ilişki kurarak bunların yeniden güçlenmelerine önem vermiş, bu güçler önderliğinde ilkel Kürt ulusçuluğunun bu parçalarda da gelişmesine zemin hazırlamıştır. Bu durum bile, Güney Kürdistan'daki hareketten kaynaklanan gelişmelerin Kürdistan genelindeki gelişmelerle ne kadar ters olduğunu, diğer parçalarda gelişmekte olan modern güçlerin önünde nasıl gerici bir engel oluşturduğunu açıkca ortaya koyar.

Halbuki, o dönemde, Kürdistan genelinde yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin mücadele geliştirme devri kapanmıştır.

Doğu Kürdistan ve özellikle de Kuzey-batı Kürdistan'da yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin, burjuva ulusçuluğu anlamında bile gelişmesi artık çok zordur. Ama fırsatlardan yararlanarak ortaya çıkan Güney Kürdistan hareketi, her parçada KDP'ler biçiminde bir kol oluşturma ve böyle bir önderliği geliştirme çabası içine girebilmiş, yarı-feodal, yarı-burjuva sahte bir ulusçuluğa destek sağlayarak o yıllarda özellikle Kuzey-batı Kürdistan'da çıkması muhtemel olan modern bir ulusal hareketin önünü tıkamıştır. Aslında eğer şartlar zorlansa idi 1960'lı yıllardan itibaren Kuzey-batı Kürdistan'da modern ulusal kurtuluşçu akımlar gelişebilir, o dönemlerde ortaya çıkan Dr.Şivan önderliğindeki hareketin gelişme şansı olabilirdi. Eğer yarı-feodal, yarı-burjuva önderlik önünü tıkamamış olsaydı, ya da bu önderlik aşılabileseydi, küçük-burjuva milliyetçiliği karakterinde de olsa bazı gelişmeler içine girilebilir, devrimci bir milliyetçiliğe ulaşılabilirdi. Yine aynı yıllarda, Doğu Kürdistan'da da KDP'den gelme bazı unsurlar daha da ilerleyerek radikal bir milliyetçiliği geliştirebilirlerdi, ama Güney Kürdistan'daki gerici önderlik buradaki radikalleşmeyi de engellemiştir. Ve yine Güney Kürdistan'ın kendisinde de 1964'lerden itibaren küçük-burjuva milliyetçiliği gelişmek istemiş, ama yarı-feodal, yarı-burjuva önderlik bunun da önünü tıkamıştır. Aynı durum Suriye egemenliğindeki Kürt toplumu bünyesinde de söz konusudur.

Bütün bunlar şunu açıkça ortaya koyar ki, Güney Kürdistan'daki bu hareket, gerek üzerinde olduğu coğrafya, nüfus, ulusal ve toplumsal bileşim ve gerekse başlatılış tarzı, programı, stratejisi, taktiği, iç politikası ve Kürdistan'ın diğer parçaları ile uluslararası güçlere ilişkin politikaları bakımından, Kürdistan geneli açısından ulusal kurtuluş problemini çözüme götürme değil, bizzat çözümünü engelleme, güçleştirme gibi bir fonksiyona sahip olmuştur. Herşeyden önce hareket, yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğiyle aşılmış klasik bir Kürt hareketi durumundadır. Çağla uyuşmayan, modern bir ulusal kurtuluş hareketi yeteneğinde olmayan, aşiret ve dinsel bağlarla bağlı çok ilkel bir milliyetçilik ideolojisi, gelişmemiş, dar, reformist bir

siyasal program ve yine gelişmemiş stratejik ve taktik anlayışlarla yüklüdür. Bütün bu özellikleriyle Güney Kürdistan'ın, Kürdistan geneli içinde kendisini böyle bir güç olarak ortaya koyması ve böyle bir eyleme götürmesi bir talihsizlik. Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin ağırlaşmasında önemli ve somut bir etkidir. Halbuki bu çağda, dünya genelinde ulusal kurtuluş hareketleri, proleter sosyalist dünya devriminin etkin bir parçası olarak, en hızlı gelişme dönemlerini yaşamaktadırlar. 1960'lı yıllar, dünya genelinde klasik sömürgeciliğin tasfiye edildiği, bağımsız ve özgür ulusların hızla doğup geliştikleri yıllardır. Küba, Vietnam, Cezayir gibi birçok ülkede en şanlı, en modern, en devrimci ve ilerici ulusal kurtuluş hareketleri, bu yıllarda gelişmektedirler. Ama bu yıllarda Kürdistan'da ortaya çıkan yarı-feodal, yarı-burjuva çağdışı önderlik, Kürdistan ulusal hareketini, dünya modern ulusal kurtuluş hareketlerinin bir parçası olarak geliştirmekten uzak olduğu gibi, onun yönünü doğru belirlemekten ve onu çağla bütünleştirmekten de uzaktır. Ve Kürdistan ulusal potansiyelini, içte ve dışta en gerici siyasal hedefler ve ilişkiler içinde tüketerek, 1975'lerde en kötü bir şekilde yenilgiye uğratmıştır. Dünya genelinde ulusal kurtuluş hareketlerinin hemen tümünün zafere gittiği bu dönemde, Kürdistan ulusal hareketinin böyle kötü bir yenilgi alması, onun önderliğinin bu yapısından, doğru devrimci bir siyasal program, doğru bir stratejik anlayış ve eylem hattı geliştirememesinden ötürüdür. Ve 1975'lere gelindiğinde ise bu hareketin yıkıntıları içinde bile bir yığın problem ortaya çıkmıştır. Bir yandan Kürdistan genelinde ulusal kurtuluşa inançsızlık ve bir yığın işbirlikçi gücün türemesine yol açarken, öte yandan ideolojik ve politik olarak gelişmemiş bir yığın güç ve bunlardan kaynaklanan bir yığın hastalığı miras olarak bırakmıştır.

Güney Kürdistan'da klasik yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin yenilgisinden sonra gelişen ideolojik-politik akımlar, henüz geçmişteki hastalıklardan kurtulmuş değildirler. Onlar, yine Güney Kürdistan'ın gerek coğrafya ve nüfus olarak, gerekse ulusal ve toplumsal bileşim olarak özgül konumunu ve Kürdistan geneli içindeki yerini ve rolünü doğru ve tam olarak

belirleyememişlerdir.

1975'lerden sonraki dönem, Irak ve Güney Kürdistan'da devrimci-ilerici gelişmelerin sağlanabileceği bir dönemdir. Özellikle 1978'de İran'da ortaya çıkan devrimci gelişmeden sonra Güney Kürdistan'da da devrimci gelişme için şartlar elverişlilik kazanmıştır. Ama bu sefer de geçmişteki ile aynı tür hatalar içine düşülmüştür. Güney Kürdistan'ın problemlili yapısı, bu defa başka bir önderlik, küçük-burjuva yani ağır basan önderlik tarafından devralınmıştır. Aynı hastalıkları bu sefer de küçük-burjuva yani ağır basan önderlik taşımış ve o da aynı hataları işlemiştir. Hemen hemen yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin sahip olduğu aynı siyasal programla ve aynı stratejik, taktik anlayışla çalışmış, daha çok bazı fırsatlardan yararlanarak sonuca gitmek istemiştir. Yine otonomi amacından vazgeçilmemiş ve Kürt hareketi, burjuva ulusçu bir hareket olarak bazı reformlarla sonuca ulaştırılmak istenmiştir. Kürdistan'da devrimci bir ulusal kurtuluş programını, Irak'ta devrimci-demokratik bir programın çözümlenmesinde temel bir faktör olarak geliştirmek yerine, siyasal iktidarın özüne dokunulmadan, hatta siyasal iktidarın kişilerini bile değiştirmeden sonuca gitmek, reformist otonomi programı gerçekleştirilmek istenmiştir.

Halbuki geçmişten alınması gereken dersler vardı. Herşeyden önce uzun bir süre devam eden geçmiş hareketin kendi bünyesinde bir yığın olumsuzlukları ve Kürdistan genelinde geliştirmiş olduğu önemli hastalıklar vardı. Bunların doğru bir tahlili yapılmalı, doğru devrimci bir program ortaya çıkarılmalı ve böylece hareket yeni temeller üzerinde geliştirilmeliydi. Ama, feodal öğelerle birlikte çalışabilen küçük-burjuva önderlik, bütün bu sorunları görmezlikten gelerek, aynı problemlili yapıyla sonuca gitmek istedi, ve tabii ki bu durumuyla, sorunların daha da ağırlaşmasından başka bir sonuca ulaşamadı.

Güney Kürdistan hareketi, bu olumsuz yapısını günümüzde hâlâ sürdürmektedir. İçinde farklı örgütleri taşıyan Güney Kürdistan hareketi ve bu örgütler, halâ Kürdistan geneli içinde Güney Kürdistan'ın yeri ve rolünün ne olduğunu

saptamış olmaktan, Irak'taki devrimci-demokratik program içinde Güney Kürdistan'ın yeri ve rolünü belirlemekten, Güney Kürdistan'daki burjuva ulusçu hareketi devrimci-yurtsever bir hareket haline getirmekten, Kürdistan'ın diğer parçalarıyla sağlıklı bir ittifak geliştirmekten, uluslararası devrimci ve ilerici güçlerle doğru ve sağlam bir ilişki ve ittifak geliştirmekten, kapitalist-emperyalist sisteme nasıl bakılması gerektiğini doğru bir tarzda ele almış olmaktan uzaktırlar. Tüm eski kalıpları olduğu gibi uygulamaya devam etmektedirler. Burada şekillenen ideolojik ve politik eğilimler, kendi programlarını, stratejik ve taktik hatlarını Kürdistan geneline hakim kılmak, geneli bu anlayışları içinde yoruma tabi tutmak istemektedirler. Yine Irak'ta bir devrim programı geliştirmek yerine en bayağı reform talepleriyle sonuca gitmek istemektedirler. Bütün bu hususlar dikkate alınırca, Güney Kürdistan'da, gelişmiş ulusal kurtuluşçu bir potansiyel olmasına rağmen, dayandığı ideolojik yapı, çizmiş olduğu siyasal perspektif ve stratejik anlayış nedeniyle mevcut hareket mücadeleye olumlu katkılar getirebilmekten uzaktır. Uzun süreli bir eylem olmasına rağmen, hareketin siyasal hedeflerindeki darlık, yetersizlik ve gerilik, stratejik anlayışındaki hatalar, pratik ilişkilerindeki akıl almaz olumsuzluklar, Güney Kürdistan güçlerinin, modern ulusal kurtuluş hareketi içindeki yerlerine oturmalarını engellemektedir. Güney Kürdistan'daki hareket, bugün Irak ve Kürdistan genelinde devrimci hareketin gelişmesinin önemli bir gücü olması gerekirken, önemli oranda bu gelişmeyi engelleyen bir güç haline gelebilmektedir. Bu nedenle de, devrimci mücadele açısından problem teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, Güney Kürdistan'daki hareketin hata ve eksiklerini, problemleri yapısını kısaca özetlersek: *Birinci olarak*, mevcut ideolojik ve politik eğilimler, coğrafya ve nüfus yapısıyla Güney Kürdistan'ın geneli içindeki yeri ve rolünün ne olabileceğini doğru belirleyememişlerdir. *İkinci olarak*, geçmişte yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin yaptığı gibi, bugün küçük-burjuva yanı ağır basan önderlik de, bu yapısıyla Kürdistan geneline önderlik edemeyeceğini halâ kavrayamamaktadır.

Üçüncü olarak, mevcut önderliğin ortaya koyduğu siyasal perspektif ve gündemleştirdiği otonomi amacı, hem Irak'taki devrimci-demokratik dönüşümler açısından, hem de modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi açısından yetersizdir, gericedir. Buna rağmen, mevcut ideolojik ve politik eğilimler, bu durumu doğru bir biçimde ele alamamakta, kavrayamamakta ve aşamamaktadırlar. Irak ve Kürdistan bütünlüğü için devrimci-demokratik bir program ve bu program içinde Kürdistan ulusal kurtuluş sorununun devrimci tarzda çözümünü formüle edememektedirler. *Dördüncü olarak*, mevcut ideolojik ve politik eğilimler örgütlenmelerini modern ulusal kurtuluşçu bir biçime dönüştürememişlerdir. Klasik ögelerle modern ögeleri, komünist ögelerden ilkel milliyetçi ögelere kadar bütün güçleri karmaşık bir tarzda bir arada tutabilmektedirler, bu durum ise modern örgütlenmenin yaratılmasını engellemektedir. *Beşinci olarak*, mevcut ideolojik ve politik eğilimler üzerinde yükseldikleri toplumsal yapı için doğru bir strateji geliştirememişler, Kürdistan geneli içindeki stratejik konumlarını, yerlerini ve rollerini doğru belirleyememişlerdir. Bu doğrultuda, kendi içlerindeki cephe ilişkisini doğru ele alıp pratikte somutlaştıramadıkları gibi, Kürdistan'ın diğer parçalarıyla ve Irak devrimci-demokratik hareketiyle de ilişki, ittifak ve cephe sorununu doğru bir biçimde ele alamamakta ve eski anlayışlarını devam ettirmektedirler. *Altıncı olarak*, Kürdistan ulusal hareketinin uluslararası dost ve düşmanlarını doğru tesbit edememekte, bu alanda da hat alı ilişki geliştirebilmektedirler. Mevcut politik eğilimler, bölge ve dünya devrimci güçleriyle, başta sosyalist ülkeler olmak üzere, ulusal kurtuluş ve işçi sınıfı hareketleriyle doğru devrimci bir temelde ilişki kuramamışlar. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini bu güçlerin bir parçası haline getirememişlerdir. Emperyalist sistemin Kürdistan'daki mevcut yapının yaratıcılarında olduğunu, ister ABD'nin başını çektiği en gerici kanat olsun, isterse Avrupa sosyal-demokratlarının başını çektiği liberal kanat olsun, bütün bunların Kürdistan'daki problemin kaynağını teşkil ettiğini doğru bir biçimde kavrayamamışlardır. Geçmişte yarı-feodal, yarı-

burjuva önderliğin Amerikan emperyalizmine sığınması gibi, bugün de küçük-burjuva ağırlıklı önderlik, Avrupa sosyal-demokratlarının başını çektiği liberal kanattan medet ummakta ve onlara dayalı bir dış politika geliştirmeye çalışmaktadır.

Bütün bu özellikleriyle Güney Kürdistan'daki hareketten kaynaklanan problemler, geçmişte olduğu gibi, günümüzde de, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin gelişimine önemli zararlar verebilmekte, bu yapıyla Kürdistan genelindeki problemin çözümünü daha da uzatabilmektedir. Halbuki geniş olanaklara ve tecrübeye sahip olan bu hareket, eğer doğru bir anlayışa kavuşsaydı, hem kendi alanında ve hem de Kürdistan genelinde ulusal kurtuluş hareketinin gelişiminde önemli roller oynayabilir, değerli katkılar sağlayabilirdi. Ancak bu konumuna halâ ulaşmamıştır ve bu yüzden de, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin karşı karşıya bulunduğu problemlerin çoğunluğu bu hareketten kaynaklanmaktadır.

2. Doğu Kürdistan

Kürdistan ulusal kurtuluş probleminde Doğu Kürdistan'daki hareketten kaynaklanan sorunlar vardır. Doğu Kürdistan, genel olarak 1978'lere kadar bir durgunluk dönemi yaşamış, bu nedenle, ulusal harekette önemli problemlerin ortaya çıktığı bir alan olmamıştır. Mahabat deneyinin ezilmesinden sonra içine girilen süreç, zorunlu olarak yaşanılması gereken bir süreçtir. Bu parçanın özgül konumu, özellikle toplumsal bileşimi, 1946'larla 1970'li yıllar arasındaki dönemde modern bir ulusal kurtuluş hareketinin geliştirilmesi için elverişli değildir. Kapitalist gelişmenin çok yavaş ve kapitalist dönüşümün çok cılız olması, modern bir ulusal kurtuluş hareketinin objektif koşullarını yetersiz kılmaktadır. Buna Şahlık rejiminin ağır baskıları da eklenince, Mahabat Cumhuriyeti'ni geliştirmiş olan İ-KDP'nin, bu yıllarda dirilmesi, modern bir ulusal kurtuluş hareketine yönelmesi, buna önderlik etmesi, mevcut toplumsal koşullarda çok zordur.

Doğu Kürdistan'da yeni bir hareketin gelişmesi, ancak 1978'lerde şahlığın yıkılmasıyla mümkün olmuştur. Bu olay, yani şahlığın yıkılması, Doğu Kürdistan'da çok elverişli bir zeminin oluşmasına yol açmıştır. Ama bu zemin, ancak Kürdistan ve İran genelinde devrimci-demokratik bir programın hayata geçirilmesi için temel yapıldığı zaman, gerçek devrimci bir rol oynayabilir. Bu açıdan, Doğu Kürdistan'daki hareket, 1978'lerde hızla ortaya çıktığında, kısmi ayaklanma durumundan giderek gerilla hareketine dönüştüğünde, kendisini, İran genelinde devrimci-demokratik programın temellerinden biri olarak hazırlamalı. Kürdistan geneli içinde, modern ulusal kurtuluş hareketinin önemli bir parçası haline getirmeli ve uluslararası alanda kendisini dünya devrimci sürecinin bir parçası olarak görebilmeliydi. Tüm bu alanlarda rolünü doğru kavrayabilmeli ve bu temelde devrimci bir programa, stratejiye ve davranış birliğine ulaşabilmeliydi. Ama, Doğu Kürdistan'daki toplumsal yapının geri olması, İran'daki devrimci gelişmenin giderek olumsuzlaşması, devrimci gelişmede hegemonya kuran mollaların önderliğinin giderek gericileşmesi, diğer güçlerin devrimci-demokratik bir program ve buna dayalı bir devrimci eylem geliştirmeyi başaramamaları ve bundan uzak olmaları gibi etkenler, Doğu Kürdistan'ın oynaması gereken rolü sınırlandırmış, İran genelindeki devrimci-demokratik dönüşümler için bir kale olmasını engellemiş, Kürdistan genelinde modern ulusal kurtuluş hareketinin temel parçalarından biri olması fonksiyonunu zayıflatmış ve bütün bunların sonucunda, doğu Kürdistan ve buradaki hareket, zayıf ve problemlere kaynaklık edebilecek bir alan, bir hareket haline gelmiştir.

İran'daki rejimin gericileşmesiyle birlikte, bu rejimin devrim alternatifini giderek zayıflatması ve böyle bir alternatifin gelişmemesinden sonra, Doğu Kürdistan'daki hareket, kendisini yapay, belli bir süre sonra tasfiye edilebilecek bir çelişkiye dayandırarak gelişme yolunu tercih etmiş, varlığını böyle bir konumda sürdürür hale gelmiştir. Nasıl ki Güney Kürdistan hareketi geçmişte İran ve Irak arasındaki çelişkiye dayalı olarak

varlığını sürdürmüş ve bir anlaşma sağlanmasıyla yıkıma gitmişse, Doğu Kürdistan hareketinin bugün içine girdiği rota da buna benzer bir konumu ifade etmektedir. Bu konum, hareketin hem talihsizliğidir ve hem de çok problemliliği bir süreç yaşamasına yol açmıştır. Irak rejimi ile içine girdiği, taktik olmaktan çok öteye uzanan ve stratejik bir özelliğe sahip olan ilişki tarzı, bu hareketin en zayıf taraflarından birisidir. Yine uluslararası alanda dünya devrimci güçleriyle ilişki geliştirmek yerine, emperyalist sistem içinde sosyal-demokratların başını çektiği liberal kanatla ilişki geliştirebilmesi ve bu temelde uluslararası bağlantılar araması, bu hareketin diğer bir zayıf yanını oluşturur. İçerde devrimci-demokratik bir program temelinde ilişki geliştirememesi, tersine liberal burjuva ve küçük-burjuva eğilimlerle ilişki halinde olması, bu hareketin problemliliği diğer bir yanını teşkil eder. Ve Doğu Kürdistan hareketi, bu bağlantılarıyla burjuva ulusçu bir hareket olmaktan kurtulamaz.

Doğu Kürdistan'daki hareketin böyle bir karakterde olmasının ve bu tür bağlantılar kurmasının temelinde, üzerinde yükseldiği toplumsal yapının geriliği ve zayıflığı vardır. Burada kapitalist dönüşüm ve modern sosyal gelişme sınırlıdır. Modern ulusal kurtuluş hareketine önderlik edebilecek sosyal güçlerin ve özellikle işçi sınıfının gelişmesi yetersizdir. Bu yetersizlik, hareketin kendi karakterini belirlediği gibi, aynı zamanda İran genelindeki, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ve uluslararası alandaki güçlerle olan ilişkilerini de belirlemektedir.

Doğu Kürdistan hareketinin bugünkü burjuva ağırlıklı önderliği, sınıf konumunun bir gereği olarak, Kürdistan sorununa devrimci bir tarzda yaklaşmak yerine, otonomi sloganı etrafında bazı reformist dönüşümlerle, ulusal sorunu çözme adı altında, gerçekte kendi sınıfsal gelişmesini sağlamak istemektedir. Ulusal problemi kendi sınıfsal gelişmesinin bir aracı haline getirmek, kendi burjuvalaşmasını, ulusal problemin reformcu bir tarzda çözümüne dayandırmak istemektedir. Bu durum mevcut önderliği, Kürdistan problemini uluslararası alanda, liberal eğilimli burjuvazinin istemleri doğrultusunda

çözümüne götürme zorunda bırakılmaktadır. İstenilen Kürdistan, daha çok, burjuvazinin bazı reformlarla geliştiği bir Kürdistan'dır ve Doğu Kürdistan temel alınarak, bu siyaset geliştirilmektedir. Böyle bir siyasetin, Kürdistan genelinde ulusal problemi çözmesi düşünülemez.

Doğu Kürdistan hareketinin mevcut önderliği de, Güney Kürdistan'daki ideolojik ve politik eğilimler gibi, geniş bir tahlile ve doğru devrimci bir programa sahip değildir. Kürdistan genelindeki durum hakkında ve bu genel içinde Doğu Kürdistan'ın yerinin ve rolünün ne olacağı konusunda açık belirlemeleri yoktur. Doğu Kürdistan için doğru devrimci bir programa, toplumsal yapıya uygun bir stratejiye ve doğru bir taktik anlayışa sahip değildir. Bu doğrultuda, Doğu Kürdistan hareketinin, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi içindeki yerinin ve katkısının ne olacağını, diğer parçalarla ilişkisinin nasıl geliştirileceğini ve parçalardan ne bekleyeceğini tam olarak belirleyememiştir. Tüm Kürdistan için ne istemektedir? Dar otonomi talebi dışına halâ çıkamamış ve bu doğrultuda diğer parçalarla bazı taktik ilişkiler kurmaktan öteye geçememiştir. Bu konumuyla da tüm Kürdistan'a önderlik etmek gibi bir iddiadan halâ vazgeçmemiş, Kürdistan'da geliştirilmek istenen burjuva ulusçu hareketin yatağı haline gelmiştir. Özellikle dünya devrimci süreci içinde yer alması gereken, proleter sosyalist dünya devriminin bir parçası olması gereken Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini, Avrupa emperyalizmiyle ilişkiye çekmeye ve bu konuda bir köprü olmaya çalışmaktadır. Güney Kürdistan'daki kendi benzeri olan, yani küçük-burjuva yanı ağır basan eğilimle birleşerek, ilerde daha hızla gelişecek olan Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini Batı kapitalizmine bağlamaya ve Kürdistan ulusal problemini kapitalist-emperyalist sistem içinde çözüme götürmeye çalışmakla, gerçekte Kürdistan'daki problemin temel kaynaklarından birisi olma durumundadır.

Kısaca, bugün Doğu Kürdistan'daki hareket, programıyla ancak reformist burjuva dönüşümleri talep eden, stratejik yapısıyla, yerelde burjuva liberal güçlerle ittifak kuran ve

uluslararası alanda kapitalist-emperyalist sistemin dışına çıkmayan, taktik alanda düşman olarak görülmesi gereken iki güç arasındaki çatışmadan yararlanmayı taktik çalışmalarının temelini alan, hatta giderek bu yararlanmayı stratejik düzeye çıkararak bir hareket konumundadır. Bu programıyla, bu stratejik ve taktik ilişkileriyle Doğu Kürdistan'daki hareket, Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin çözümünü yakınlaştırıcı bir güç olmak yerine, problemi daha da derinleştirici, özellikle bugünkü dayandığı savaşın bitimiyle birlikte yıkımı daha da geliştirici, problemi daha da ağırlaştırıcı bir güç görünümündedir. Eğer mevcut ideolojik, politik, örgütsel yapısı böyle sürdürülürse, doğru devrimci temellerde değiştirilmezse, bu hareketin problemleri yanı sıra daha da ağırlaşarak devam edecektir.

3. Kuzey-batı Kürdistan:

Kürdistan ulusal kurtuluş probleminde, Kürdistan'ın bu parçasındaki reformist küçük-burjuva milliyetçiliğinden kaynaklanan sorunlar vardır. Kuzey-batı Kürdistan, gerek coğrafya, gerek üzerinde yaşayan nüfus, gerekse ulusal ve toplumsal gelişim düzeyi olarak Kürdistan genelinde, modern ulusal kurtuluş hareketinin gelişimi açısından belirleyici bir öneme sahiptir. Klasik ayaklanmalar döneminin daha 1925-40 yılları arasında kapanmış olması ve 1940-70 döneminde modern bir ulusal kurtuluş hareketi için gerekli olan objektif temel gelişmiş bulunması, elverişli coğrafya ve nüfusla birleşince, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin daha çok Türkiye'nin egemenliğindeki bu parçadan kaynaklanacağı, bu parçanın böyle bir önderlik konumunda olması gerektiği açıkça ortaya çıkar. Bu önderliğin de daha çok bu parçada ortaya çıkan modern sınıf yapısından kaynaklandığı, yani ezilen ve sömürülen kesimlerin en devrimci sınıfı olan proletaryanın, en gelişmiş bir biçimde burada ortaya çıkmış olmasının, bu parçayı, Kürdistan'daki problemlerin aşılmasında temel bir alan haline getirdiği açık bir gerçektir.

Kuzey-batı Kürdistan'da klasik önderliğin daha 1925-40 döneminde tasfiye edilmesi, 1940'lardan sonra yarı-feodal, yarı-burjuva bir hareketin ortaya çıkamaması ve sosyal gelişmesi zayıf olduğundan dolayı, proletarya önderliğinde modern bir ulusal kurtuluş hareketinin gelişmemesi sonucunda, küçük-burjuvaziden kaynaklanan eğilimler erkenden gelişme ortamı bulmuşlardır. Böyle bir ortamda küçük-burjuvazi, bazı ideolojik ve politik eğilimler içine girebilmiş ise de, sınıf olarak oluşum tarzı ve sahip olduğu özellikler, içine girdiği ideolojik ve politik eğilimlerin yanılğı ve sahteliklerle dolu olmasına yol açmıştır. Kuzey-batı Kürdistan'da, küçük-burjuvazi, milli kapitalizmin gelişmesi temelinde ortaya çıkan bir sınıf değil, daha çok Türk sömürgeciliğinin gelişmesi temelinde oluşma ve eski feodal yapıdan kaynaklanma gibi, ikili bir özelliğe sahip olan bir sınıftır. Yani küçük-burjuvazi, sömürgeci kapitalizmin gelişmesi, eski feodal yapıyla işbirliğine girmesi ve onu reformist tarzda üstten dönüştürmesi temelinde ortaya çıkmıştır. Bu temel özelliği, bu sınıfın Kürdistan somutunda ulusal kurtuluşa yönelmedeki olanaklarını son derece sınırlamıştır.

Bir sınıfı siyasal yönelime veya konumuz açısından, ulusal hareket içinde, şu ya da bu rolü oynamaya iten temel etken, o sınıfın oluşum özellikleridir. Oluşum özellikleri itibarıyla küçük-burjuvazi, bu yıllarda, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın birçok ülkesinde devrimci bir milliyetçiliğe yönelip, ulusal kurtuluş hareketlerinde önderliği üstlenerek, bunları zafere bile götürmüştür. Ama bu ülkelerin konumu değişiktir ve bu ülkelerde küçük-burjuvazinin devrimci bir milliyetçiliğe yönelebilmesinin tarihsel ve toplumsal nedenleri vardır. Bizde küçük-burjuvazinin tarihsel ve toplumsal oluşum özellikleri, bu benzerleriyle aynı karakterde olmasını engellemiştir. Kürdistan'ın parçalanmış olması, diğer parçalarda feodal yapının ağır basması, bu parçadaki kapitalist dönüşümün yetersizliği ve özellikle üstyapıda feodal kalıntıların güçlü olması, Türk sömürgeciliğinin azgın ulusal imhacı karakteri ve Kürtlük adına ne varsa hepsini yok etme eğilimi gibi nedenler, Kuzey-batı Kürdistan'daki küçük-burjuvazinin hareket olanaklarını daha

da sınırlamıştır. Küçük-burjuvazi, Kürdistan'ın diğer parçalarında eylem içinde değildir ve özellikle Güney Kürdistan'da eylem halinde olan yarı-feodal, yarı-burjuva önderlik, Kürdistan genelinde küçük-burjuva önderliğin gelişmesini engellemektedir. Kendi parçasında, daha 1964'lerde küçük-burjuva eğilim, yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğe karşı çıkarak önderliği ele geçirmek istediğinde feci bir yenilgi ve en kötü uzlaşmalar içine girmekten kurtulamamıştır. Daha bu örnek canlı bir biçimde yaşanırken, Kuzey-batı Kürdistan'da, küçük-burjuvazinin kendi önderliğinde bir hareket geliştirmesi iyice zorlaşmaktadır.

Kısaca, bir yandan azgın ulusal baskı, öte yandan diğer parçalarda ağırlıklı olan feodal yapı ve Güney Kürdistan'daki yarı-feodal, yarı-burjuva ulusçu hareket, 1946-70 döneminde Kuzey-batı Kürdistan'da, küçük-burjuvazinin bir hareket geliştirememesinin temel etkenleridir. Yine Kürdistan'ın bu parçasında da feodal kalıntıların önemli oranda yaşaması ve azgın yayılcı ve özümsemeci özelliğe ve güce sahip olan Türk burjuva ulusçuluğunun özellikle kent küçük-burjuvazisi ve küçük-burjuva aydınlarına özümsemiş bir yaşamı kabul ettirmiş olması da, Kuzey-batı Kürdistan küçük-burjuvazisinin radikal bir ulusal kurtuluş akımı, devrimci milliyetçi bir akım geliştirmesini engelleyen, önemli objektif etmenlerdir. Bu objektif koşullar dikkate alınırca, Kuzey-batı Kürdistan'daki küçük-burjuvazinin ağırlıklı olarak, bir yandan hakim ulus içindeki liberal reformist eğilimlerle uzlaşmayı arayacağı, öte yandan Kürdistan genelinde de başlangıçta Güney Kürdistan'daki yarı-feodal, yarı-burjuva önderlikli ve daha sonra da Doğu Kürdistan'daki burjuva yanı ağır basan önderlikle ittifaklar arayacağı, bu temellere dayanarak gelişim kaydetmek isteyeceği açıkça görülür. Kendi temel özellikleri, bağımsız bir eylem geliştirmesine olanak vermeyince, daha çok bu ittifaklara dayanarak kendi reformist eğilimini geliştirip güçlendirmek isteyeceği açıktır. Nitekim yaptığı da bu olmuştur.

Daha 1960'larda Türkiye'de gelişen, reformist liberal akımlar içinde doğan küçük-burjuva eğilim, 1965'lerden sonra

Güney Kürdistan'daki yarı-feodal, yarı-burjuva önderlikle de ittifaka girerek kendisini partileştirmeye ve oluşan KDP içinde hakim bir kanat olmaya, özellikle 1970'lerin başında, Dr.Şivan önderliğindeki harekette görüldüğü gibi, kendisini devrimci milliyetçi bir harekete dönüştürmeye çalıştı. Ama esas olarak kendisinin bu dayanakları (yani TİP gibi Türkiye'deki reformist küçük-burjuva hareketlerle, Güney Kürdistan'daki yarı-feodal, yarı-burjuva önderlik) böyle bir amaca ulaşmasına engeldi. Türkiye'de reformist hareket, Türk halkının demokrasi mücadelesine doğru bir temelde yaklaşmadığı gibi, Kürdistan ulusal sorununa da doğru bir yaklaşım getirmekten uzaktı. Aynı biçimde Güney Kürdistan'daki önderlik de, Irak için devrimci-demokratik bir program geliştirmediği gibi, Kürdistan geneli için de devrimci-yurtsever bir hareket yaratmaktan uzaktı. Böyle olunca da, bu müttefiklere dayanarak küçük-burjuvazinin, 1970'lerde, devrimci milliyetçi bir önderlik haline gelmesi son derece zordu. Ve bu durum, dayanmış olduğu güçlerin dayanıksızlığı ve 12 Mart rejiminin azgın faşist darbeleri sonucunda, bu akımın önderlerinin imhasıyla sonuçlandı.

Özellikle burada belirtilmesi gereken en önemli husus, bazılarınin iddia ettiği gibi böyle bir sonuca gitmenin nedeni basit bir suikast ya da komplo değil, Kürdistan'daki ulusal problem karşısında küçük burjuvazinin çıkmazı ve sonuçsuzluğudur. Bu durum, Kürdistan somutunda küçük-burjuva devrimciliğinin ve önderliğinin önünü tıkalı olduğunu, küçük-burjuva önderlik yaratmaya çalışmanın anlamsızlığını ortaya koyar. Bu bir tesadüf değil, düpedüz Kürdistan'daki somut pratiğin dayattığı bir sonuçtur. Kürdistan pratiği henüz küçük-burjuva önderlikli bir ulusal hareketin gelişmesine elverişli değildir. Her iki taraftan da önü tıkalıdır, yani hem Türkiye'deki devrimci-demokratik dönüşümler için doğru devrimci önderlik söz konusu değildir (parantez içinde belirtelim ki, Türkiye'nin bugün de devam eden o koşullarında, böylesi dönüşümleri gerçekleştirmek işini ancak proletarya önderliği sağlayabilirdi, küçük-burjuva önderliği bunu yapamazdı ve bu durum onların dostları olan bizim küçük-burjuvalar için ikinci bir talihsizliktir)

hem de o dönemde Kürdistan'a önderlik etmeyi üstlenen Güney Kürdistan hareketi buna kapalıdır. Bu durumu doğru tahlil edememenin sonucu ise, bizde doğmaya çalışan küçük-burjuva önderliğin sonu olmuştur.

Türkiye'de 12 Mart rejiminin yavaş yavaş sona ermesi ve Güney Kürdistan'daki yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin yenilmesi ile birlikte, 1975'lerden itibaren Kuzey-batı Kürdistan küçük burjuvazisi, kendi önderliği için tarihsel bir fırsat doğduğunu sanmıştır. Bu yıllar, sadece bu parçada değil, aynı zamanda doğu ve Güney Kürdistan'da da küçük-burjuva milliyetçiliği için, en elverişli gelişme yıllarıdır. Hele hele İran'daki devrimci gelişmeyle birlikte, Kürdistan genelinde, küçük-burjuvazinin kendisini en şanslı gördüğü yıllar doğmuştur. Bu yıllarda, yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin en olumsuz bir biçimde ihanete gitmesi ve henüz yeni yeni doğmakta olan komünist eğilimin zayıf olması fırsat bilinerek, Kürdistan'ın tüm parçalarında küçük-burjuva nitelikli ideolojik ve politik formasyonlar oluşturulmuştur. Daha gelişmiş bir sosyal yapıya ve daha büyük bir parçaya dayanması açısından, Kuzey-batı Kürdistan'daki çeşitli guruplardan oluşan bu eğilim, 1975'lerde kendi önderliğini hakim kıldığını sanmıştır. Güney ve Doğu Kürdistan'daki gelişmelerin kendi çıkarlarına olması yanında, özellikle Türkiye solunun da Kürdistan ulusal sorununa sosyal-şoven ve reformist bakış açıları işlerini daha da kolaylaştırınca, küçük burjuva eğilim bu yıllarda hızlı bir gelişim içine girebilmiştir. Ama bütün bu elverişli koşullar bile, daha önce belirttiğimiz gibi objektif temeli zayıf olduğu için, bu sınıfın, devrimci milliyetçiliğe yönelmesini sağlayamamış, reformist bir milliyetçilikte çakılıp kalmasını önleyememiştir.

Reformist küçük burjuva milliyetçiliği, herşeyden önce modern ulusal kurtuluş hareketinin, tarihin, çağın doğru bir tahlilini ve Kürdistan'daki ulusal ve toplumsal yapının, siyasal durumun doğru bir değerlendirmesini yapamamıştır. O, tahlil gücünden, yani teori üretmekten yoksundur. Bunun sonucunda yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin programı yerine bir ulusal kurtuluş programı geliştirememiş, KDP'lerin 1965'lerden kalma

programını, ulusal kurtuluş problemini daha da ağırlaştıran otonomili programı kendisine temel almıştır. 1975'lerdeki program, hâlâ T-KDP programıdır ve bundan bir milimetre bile ileri gidilememiştir.

Reformist küçük-burjuva milliyetçiliği Kuzey-batı Kürdistan'ın, Kürdistan geneli içindeki yeri ve rolünü, Türkiye devrimi içindeki yerini, Ortadoğu'daki devrimci gelişmeler içindeki konumunu doğru bir biçimde kavrayamamıştır. Kısaca, berrak bir stratejik hat belirlemek şurada kalsın, strateji sorununu ciddi bir biçimde ele bile alamamıştır. Kürdistan devriminde işçi sınıfı mevzilenmesini ve devrimin temel gücünü, Kürdistan devriminin Türkiye devrimiyle ilişkisini, Kuzey-batı Kürdistan'ın diğer Kürdistan parçalarıyla bağımlı ve genel içindeki konumunu, Kürdistan devriminin uluslararası dost ve düşmanlarını, dünya devrim sürecinin neresinde, ne zaman ve nasıl yer alacağını bütün bu soruları doğru bir biçimde ortaya koyamamış ve açıklığa kavuşturamamıştır. Kuzey-batı Kürdistan'ı diğer parçalara tabi olarak görme, burada bağımsız bir mücadele geliştiremeyip o parçalara hizmet etme anlayışı bu güçler tarafından günümüze kadar sürdürülmüştür. Özellikle 1975'lere kadar Güney Kürdistan'ın bir yedeği olarak görülen Kuzey-batı Kürdistan, 1978'lerden sonra Doğu Kürdistan'ın bir yedeği olarak görülmeye başlanmıştır.

Reformist küçük-burjuva milliyetçileri, kapsamlı bir stratejik anlayış geliştirme gücünde olmadıkları gibi, doğru devrimci bir taktik çizgi, eylem çizgisi geliştirmekten de uzaktırlar. Kuzey-batı Kürdistan'daki modern ulusal kurtuluş hareketinin temel eylem çizgisi ne olacaktır ve kendileri hangi temel mücadele biçimiyle sonuca gidecektir: Parlamentoyla mı? Ayaklanmayla mı? Halk savaşıyla mı? ... Ulusal bilinci, ulusal uyanmayı ve giderek ulusal kurtuluşu hangi temel mücadele araçlarıyla geliştireceklerdir? Bu konuda ciddi ve açık bir belirleme yapamamışlar, düşüncede bile olsa cevap verememişlerdir. Pratikte ise ciddi bir hazırlıkları ve çalışmaları olmamıştır. Gerçekte onlar, tüm umutlarını, "Türkiye'de burjuva demokrasisi gelişirse biz de otonomiye gündeme

getiririz, ya da güney veya Doğu Kürdistan'da otonomi elde edilirse buna dayanarak biz de Kuzey-batı Kürdistan'da otonomiye gündemleştiririz," biçimindeki safsataya bağlanmışlardır. Onlar dil ucuyla ulusal kurtuluştan söz etmelerine rağmen, siyasal programlarına ve pratik davranışlarına bakıldığı zaman, yalınkat bir otonomici, yani reformist burjuva ulusçu bir hareket yaratma peşinde oldukları görülecektir. Hem de en eylemsiz bir biçimde, bir yandan Türkiye devrimci hareketinin sırtına dayanarak, diğer yandan doğu ve Güney Kürdistan'daki hareketlerin sırtına basarak ve en tehlikesi de Avrupa sosyal-demokratlarının işbirlikçiliğine bel bağlayarak, kendilerini geliştirmeyi ve programlarını gerçekleştirmeyi siyasal uğraşlarının temeli haline getirmişlerdir. Bu güçler, kuzey-batı Kürdistan'ın özgüllüğünü kavrama, bu özgüllükten kaynaklanan bir siyasal program geliştirme, yine bu programa uygun bir politik ve eylem hattı çizme gücünde olamamışlar, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinde kendi yerlerini doğru belirleyip, ona sahip çıkamamışlar, Kürdistan'ın diğer parçalarıyla, Türkiye devrimci hareketiyle ve dünya devrimci güçleriyle ittifakı doğru bir biçimde ele alıp rayına oturtamamışlar, ne parti, ne cephe ve ne de ordu konusunda doğru bir örgütlenme anlayışı ve pratiği geliştirememişler, tüm bu sorunlarda suspus olmuşlar ya da çok cılız düşünce kırıntıları üretmekten öteye gidememişlerdir. Ama, bütün bunlara rağmen, elverişli bir zemin bulunmasından ötürü en çok gürültü koparanlar, yine küçük-burjuvazinin reformist-milliyetçi temsilcileri olmuştur. Kürdistan ulusal kurtuluş problemini değil çözme, problemi doğru bir biçimde ortaya koyma gücünde bile olmadıkları halde kendilerini ve temsil ettikleri sınıf böyle bir güç yerine koymuşlar ve başkalarına da böyle göstermişlerdir. Geliştiremedikleri ideolojik ve politik eğilimi şurdan burdan kırıntılarla, kopyelerle, aktarmalarla idare etmeye, kendileri eylem geliştiremeyince şunun bunun sırtına dayanarak gelişme sağlamaya çalışmışlardır.

Bütün bunlar, küçük-burjuvazinin özelliklerinden kaynaklandığı gibi, ulusal kurtuluş probleminin çözümü konusunda

onun yeteneksizliğini, yetersizliğini ve acizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Yine bütün bu yaklaşım tarzlarıyla, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi önünde bu sınıfın problemleri bir yapı arzettiği, geliştirdiği mevcut ideolojik ve politik anlayış ve davranışlarla bir engel teşkil ettiği, problemin açık bir çözümü yerine, en karmaşık yöntemlerle ona yaklaştığı, bu yapısıyla da, problemi daha da ağırlaştırdığı açıkça görülmektedir.

Parçalara ilişkin açıklamalarımızı genelleştirir ve bir sonuca bağlarsak: Kürdistan ulusal problemine karşı, 1970'lerin sonuna kadar, çeşitli gurup ve örgütler biçiminde de olsa kendini açıkça ortaya çıkaran iki eğilim gelişmiştir. Bunlardan birincisi, daha çok Güney Kürdistan'da somutlaşan ve 1975'lere kadar önderlik konumunda olan, yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimdir. Bu eğilim, çağ, Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal yapısı konularında doğru ve ciddi bir tahlil yapamamış, doğru bir program, strateji ve taktik geliştirememiş, Kürdistan ulusal problemini doğru ve yeterli bir biçimde ortaya koyamamış, geliştiği dönemde dünya genelinde klasik sömürgecilik tasfiye edilirken, kendisi bir ulusal kurtuluş hareketi yaratamamış, tersine bu tür gelişmenin önünde, önemli bir engelleyici güç olmuştur. Yine bu eğilim, Kürdistan'ın tüm parçalarında yarattığı KDP'ler biçimindeki örgütlenmelerle, Kürdistan genelinde devrimci bir eğilimin gelişmesini engellemiş, bu dönemde oluşmaya çalışan küçük-burjuva eğilimin — Kuzeybatı Kürdistan'da Dr. Şivan önderliğindeki, Güney Kürdistan'da Celal Talabani önderliğindeki ve Doğu Kürdistan'da Süleyman Muini önderliğindeki hareketlerde olduğu gibi — gelişmesine ve radikal bir milliyetçiliğe yönelmesine olanak vermemiştir. Yarattığı ilkel bir milliyetçilikle Kürdistan'ın yarı-feodal, yarı-burjuva güçlerini birleştirmeye çalışmış, emperyalizm ve bölge gericiliğiyle işbirliğine yönelerek kendini ihanete ve hareketi yenilgiye götürmüş, Kürdistan halkının ulusal kurtuluşçu potansiyelini kendi çıkarları doğrultusunda çarçur etmiş ve bütün bu yapısıyla Kürdistan ulusal sorununu çözümleyici bir güç değil, tersine varlığıyla sorunu daha da

ağırlaştırıcı bir güç olmuştur.

Yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimin 1975'de yenilgisiyle birlikte, küçük-burjuva eğilim için gelişme ortamı oluşmuştur. Böyle bir ortamda, Kürdistan'ın tüm parçalarında değişik gurup ve örgütler biçiminde ortaya çıkan bu eğilim, teori, program, strateji ve taktik konularında ciddi bir çalışma yapmamış, Kürdistan ulusal kurtuluş problemini doğru bir biçimde ortaya koymamış ve genel olarak tüm bu alanlarda yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimin yarattığı anlayışları aşamamış, onları kabul etmiş ve aynı hastalıkları devam ettirmiştir. Kürdistan'da küçük-burjuvazinin oluşum özelliklerinden dolayı, yani bir yandan sert ulusal baskının ağır özümseyici gücünden ve öte yandan güçlü olan aşiretçi-feodal yapının ağır etkisi altında oluşmasından ötürü, küçük-burjuva ideolojik ve politik eğilim de, kendisini bunların etkisinden kurtaramamış, bağımsız bir hareket geliştirememiş, devrimci bir milliyetçiliğe yönelemeyerek Kürdistan için devrimci-demokratik bir program çıkaramamış, genel olarak otonomi talebini aşamamıştır. Yine bu eğilim, devrimci bir stratejik ve taktik anlayış geliştirememiş, reformist bir burjuva ulusçuluğunda çakılıp kalmış, genel olarak yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimin ortaya çıkardıklarının ötesinde bir gelişme sağlayamamış, ve en önemli olarak da, kendi taleplerini gerçekleştirmek için bile, ciddi bir eylem geliştiremeyerek tam bir eylemsiz yapı sergilemiştir. Bütün bu özellikleriyle küçük-burjuva eğilim de, yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimde olduğu gibi, Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin çözümleyici bir gücü değil, tersine bu yapısıyla ve önderlik iddiasıyla problemin çözümünü engelleyici, geciktirici ve problemi daha da ağırlaştırıcı bir güç durumundadır.

Bu iki eğilimin çözümsüzlüğüne karşılık, Kürdistan toplumsal pratiği, problemin çözümleyici gücünü de ortaya çıkarmış ve çözümü dayatmıştır. Diğer parçalarda zayıf olmasına rağmen, Kuzey-batı Kürdistan'da önemli bir güç olarak gelişen işçi sınıfının ideolojik ve politik eğilimi, 1973'lerden itibaren hızla gelişmeye başlamış, 1978'lerde bu parçada somut bir güç haline gelmiş ve 1980'lerin başından

itibaren tüm Kürdistan'ı etkilemeye, Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin çözümleyici bir gücü haline gelmeye başlamıştır. Şimdi de, böyle bir sınıfın, yani proletaryanın, kendi sınıf özelliklerine uygun olarak, Kürdistan ulusal kurtuluş problemine bakış açısını ve probleme getireceği çözümü inceleyelim.

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

-Üç- Problemin çözüm yolu

Yarı-feodal, yarı-burjuva eğilim ile küçük-burjuva eğilimin Kürdistan ulusal kurtuluş problemini, doğru bir biçimde ortaya koyamayışı ve problemin çözüm yolunu doğru bir biçimde belirleyemeyişi, bu eğilimlerin sosyal temellerinden kaynaklanmaktadır. Özellikle ağır ulusal baskı koşullarında ve eski feodal yapının üstten dönüşümü temelinde gelişen bu sınıflar, bu oluşum özellikleri nedeniyle ulusal kurtuluşa devrimci bir tarzda yaklaşamamaktadırlar. Ve zaten ulusal baskıcı güçlerin elde etmek istedikleri sonuç da budur. Onların tüm çabaları ve ana politikaları, modern ulusal kurtuluş hareketine önderlik edebilecek kesimleri geliştirmemek, ya da modern kesimler ortaya çıktığında, bunları zorla ulusal asimilasyondan geçirerek, ulusal kimliklerini değiştirmek olmuştur.

Ama, her ulusal baskının temel bir amacı olan ekonomik sömürgecilğe ulaşılmasıyla ve özellikle emeğin sömürülmesi sürecinin başlamasıyla birlikte, eski feodal sosyal yapı belli oranda aşılarak, modern sınıf ve tabakaların ortaya çıkması kaçınılmaz olmaktadır. Bu yeni sosyal temel, aynı zamanda, ulusal kurtuluş probleminin ortaya doğru konulması ve siyasal çözüme götürülmesi için, zorunlu olan sosyal temelin oluşması

anlamına da gelmektedir.

Eğer 1960'lı yıllarda Kürdistan'da küçük-burjuva ideolojik ve politik eğilim ortaya çıkmaya başlamış ve 1975'lerden sonra ulusal harekete önderliği elde etmek istemişse, ve yine eğer çeşitli engelleme ve bastırmalara rağmen, 1970'li yıllarda proleter eğilim ortaya çıkıp, küçük-burjuva eğilimle önderlik mücadelesine girişmişse, bütün bunlar, 1960'lardan itibaren, Kürdistan'da modern sosyal yapının gelişmeye başlamış olmasına yakından bağlıdır. Ve yine, gerek yarı-feodal, yarı-burjuva çizginin ve gerekse küçük-burjuva çizginin eleştirisi ağırlıklı olarak, Kuzey-batı Kürdistan şartlarında yapılmışsa, bunun nedeni de, bu parçadaki sosyal yapının daha çok gelişmiş olmasıdır.

Kürdistan'da proletarya eğiliminin, en önce, Türk burjuvazisinin egemenliği altındaki Kürdistan parçasında ortaya çıkması ve bu alanda, bir yandan hakim ulusun, öte yandan ezilen ulusun küçük-burjuva eğilimleriyle, sert bir mücadele içinde gelişmiş olması, tesadüfi değildir. Herşeyden önce, bu, Kuzey-batı Kürdistan'ın, Kürdistan genelindeki sosyal gelişmenin en ileri bir alanı olması ve bu temelde modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin gelişebileceği en elverişli zemini teşkil etmesinden ve proletarya eğiliminin de, Kürdistan koşullarında, ulusal kurtuluş problemini çözümlenecek tek önder güç olmasından ileri gelmektedir.

Kürdistan'da proletarya eğilimi, işe, herşeyden önce, doğru bir tarihsel yaklaşımla başlamak zorundaydı. Çünkü, gerek yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimin ve gerekse küçük-burjuva ağırlıklı eğilimin geçmişte bir türlü doğru değerlendiremediği Kürdistan tarihinin, doğru bir biçimde değerlendirilmesi, özellikle olumsuz tarihsel zeminin nedenlerinin bulunup, açıklanması gerekiyordu. Çünkü tarihsel bir eleştiri, Kürdistan'ın bugünkü kötü durumunun, ulusal ve toplumsal yapıdaki geriliğin izahını verecekti. Özellikle, Kürdistan tarihindeki olumsuzlukların sosyal nedenlerini ortaya çıkaracaktı. Ve bu durumun, daha çok Kürt hakim sınıflarının yapısından ileri geldiğini, bu güçlerin olumsuz mirasının bir sonucu olduğunu

gösterecekti. Proletarya eğilimi, böyle bir mirasın, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine tarihi temel yapılamayacağı, ister eski dönemlerden kalma olsun, isterse yakın tarihi süreç içinde olsun, Kürdistan'da egemen sınıf pratiğinin ağırlıklı olarak Kürdistan halkına ve ulusal değerlerine, sürekli bir yıkım getirdiğini göstermek durumundaydı. Ve proletarya eğilimi, diyalektik materyalist yöntemle tarihi eleştirdiği oranda, karanlıkta kalmış olan bir yığın gerçeği açığa çıkararak, ulusal kurtuluş probleminin tarihsel temellerini ortaya koydu. Tarihin, doğru bir değerlendirilmesi geliştirildiği oranda, Kürdistan'daki gerçek ulusal ve sosyal durum anlaşılmaya başlandı. Böylece, proletarya eğilimi, o güne kadar Kürdistan'ın sosyal ve ulusal durumunun değerlendirilmesinin ne demek olduğunu bilmeyen ya da bunları aklına bile getirmek istemeyen güçlerin, yine ulusal ve toplumsal yapının sadece olumlu taraflarını ele alan, hatta olumsuzlukları bile olumlu olarak gösteren sağ milliyetçi anlayışların, somut gerçeklikten ne kadar kopuk ve sahte olduğunu açığa çıkardı.

Proletarya eğilimi, böyle bir tarihsel değerlendirmeyi, süreç içinde, Kürdistan'ın coğrafya, nüfus ve toplumsal olarak parçalanmışlığını ve bunun sonuçlarını irdelemeye kadar götürdü ve bu irdelemeyi geliştirdiği oranda, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin zeminini ortaya çıkardı. Herşeyden önce, Kürdistan'ın coğrafi yapısının nasıl bir ulusal kurtuluş mücadelesine zemin olabileceğini ve parçalanmışlığın etkilerini incelemeye tabi tuttu. Böyle bir yaklaşımla, coğrafya ve nüfus yapısı, günümüzdeki siyasal çalkalanmışlığı gözönüne getirildiğinde, Güney ve Doğu Kürdistan parçalarının ve bu parçalardaki mevcut hareketlerin tüm Kürdistan'ı temsil etme yeteneğinde olmadığını, bu güçlerin böyle iddiada bulunmalarının, aslında, problemin ağırlaştırılmasında önemli etkisinin olduğunu, dolayısıyla, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin temel gelişim alanı olarak, bu parçaların alınmayacağını, buraların rolünün, önder seviyede olamayacağını açıkça ortaya koydu. Bu parçalardaki yarı-feodal, yarı-burjuva ve küçük-burjuva akımların, oluşturdukları parçayı temel ve

önder olarak, diğer parçaları ise, sadece kendileri için çalışacak yedekler olarak görme biçimindeki anlayışlarının bütün olumsuzluğunu açıkça sergiledi. Ve modern ulusal kurtuluş zemininin, hem coğrafyasıyla, hem nüfusuyla ve hem de toplumsal gelişim düzeyiyle, tüm Kürdistan'ı temsil etme yeteneğinde olan kuzey-batı Kürdistan'da aranmasını, bu zeminde böyle bir akımın yaratılıp geliştirilmesini zorunlu gördü.

Proletarya eğilimi, o döneme kadar, zaman zaman Güney Kürdistan'a ve zaman zaman da Doğu Kürdistan'a verilen Kürdistan ulusal hareketindeki önderliğin Kuzey-batı Kürdistan'a verilmesi gerektiğini, Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin çözümünün kalbinin, Kuzey-batı Kürdistan'da atıldığını, emperyalist sistem içinde stratejik bir yer tutan Türkiye'de ileri düzeyde olan kapitalist gelişmenin kendi egemenliğindeki Kürdistan parçasını da etkileyerek burada yeni bir sosyal yapı ortaya çıkardığını ve ayrıca coğrafya ve nüfus büyüklüğü olarak da burasının modern bir ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi için elverişli ve yeterli olduğunu, zafere gidebilme koşullarının ağırlıklı olarak burada bulunduğunu belirterek, Kürdistan ulusal kurtuluşu önündeki problemlerin aşılmasında, Kuzey-batı Kürdistan'ın temel alınması gerektiğini, aynı zamanda bu parçada gelişecek harekete dayanarak, Güney ve Doğu Kürdistan'daki hareketlerin, içinde buldukları çıkmazları aşabileceklerini açıkça ortaya koydu.

Ne var ki, yarı-feodal, yarı-burjuva eğilim ile küçük burjuva eğilim, eski konumlarını terk etmeyi ve gerçek yerlerine oturmayı özellikle Güney ve Doğu Kürdistan'da elde etmiş oldukları avantajları bırakmak ve önceliğin Kuzey-batı Kürdistan'a verilmesini kabul etmek istemiyorlardı. Kendi alanlarını temel alan olarak görme ve bu alanlarda geliştirmiş oldukları ideolojik, politik ve örgütsel yapılarını tüm Kürdistan'a yayarak, tüm parçaları kendi önderliklerine tabi kılma biçimindeki anlayışlarında ısrar ediyorlardı. Ama doğru bir tarihsel yaklaşımla birlikte, coğrafyanın, nüfusun ve toplumsal yapının doğru ve bilimsel bir değerlendirilmesi bu

anlayışlara ağır bir darbe indirdi, Kuzey-batı Kürdistan hakkındaki yanlış değerlendirmelerini büyük oranda tasfiye etti, onların ideolojik ve politik etkilemelerini önemli oranda yıkararak, ortamı daha çok proletarya eğiliminin gelişmesine ve bu eğilimin ulusal kurtuluş akımında önder bir güç olarak ortaya çıkmasına bıraktı. Özellikle Kuzey-batı Kürdistan'daki küçük-burjuva eğilimin, bir yandan Güney ve Doğu Kürdistan'daki küçük-burjuva milliyetçiliğine, öte yandan Türkiye'deki küçük-burjuva reformizmine dayanarak geliştirmek istediği tüm engelleme çabalarına rağmen, durumun böyle gelişmesi durdurulamadı. Bütün bu çabalar, ulusal kurtuluşun, tarihi, ulusal ve toplumsal temellerinin doğru devrimci bir teorik yaklaşımla ele alınmasını engelleyemedi.

1978'lere gelindiğinde proletarya eğilimi, diğer teorik belirlemeleriyle birlikte şunları ortaya koyuyordu: Kürdistan'da modern bir ulusal kurtuluş hareketinin objektif koşulları oluşmuştur. Bu objektif temelin en çok gelişmiş olduğu alan Kuzey-batı Kürdistan'dır. Kürdistan genelinde ulusal kurtuluş hareketinin önderliğini, Kuzey-batı Kürdistan üstlenmelidir. Güney Kürdistan'daki hareketin geçmişte ağır hataları olmuştur ve bunlar hâlâ devam etmektedir. Özellikle siyasal programı, stratejik ve taktik çizgisi büyük yanlışlıklarla doludur. Bu yapısıyla, Kürdistan geneline hizmet etmesi bir yana, Güney Kürdistan halkına bile verebileceği olumlu birşeyi yoktur. Onlarca yıldan beri, Kürdistan halkının, çok kan dökerek ve büyük acılar çekerek geliştirdiği mücadeleyi, ağır bir yenilgiye götürmüştür. Yarı-feodal, yarı-burjuva eğilimin bu yenilgisinden sonra, aynı parçada gelişme gösteren küçük-burjuva eğilim de, eski hatalı ve yanlış anlayışları büyük oranda devam ettirmektedir. Bu yapısıyla bu eğilim de, Güney Kürdistan için bile, modern bir eğilim haline gelemez ve hareketin çıkmazlarını daha da derinleştirmekten başka bir sonuca ulaşamaz. Aynı şekilde Doğu Kürdistan'da varolan hareket de, önemli zaafı taşımaktadır ve bu yapısıyla radikal bir ulusal kurtuluşçuluğa ulaşamaz. Güney ve Doğu Kürdistan'daki bu hareketlerin içinde buldukları çıkmazdan

kurtulmaları, Kuzey-batı Kürdistan'da, modern bir ulusal kurtuluş hareketinin geliştirilmesine yakından bağlıdır. Bu bakımdan, Kürdistan'daki parça-bütün ilişkileri doğru bir biçimde ele alınmalı ve eğer parçalardan birisine öncelik verilecekse, bu parçanın Kuzey-batı Kürdistan olması gerektiği kavranmalıdır.

Proletarya eğilimi açık bir biçimde bu tesbitlere ulaşırken, kendisini modern bir güç olarak gören küçük-burjuva eğilimin, tüm bu konularda, belirlediği ciddi bir şey yoktu. Özellikle, Kuzey-batı Kürdistan'daki küçük-burjuva eğilimi, bu parçanın yerini ve rolünü doğru kavramak bir yana, tümüyle bu parçadaki gücü, ya Güney Kürdistan'daki ya da Doğu Kürdistan'daki bu hatalı çizgilerin yedeğine verebiliyordu. Ya da değişik yönden, Kuzey-batı Kürdistan'ın devrimci-yurtsever potansiyelini, Türkiye'de "burjuva demokrasisi yaratma savaşımının" bir uzantısı olarak değerlendirme cüretini gösterebiliyordu. Kuzey-batı Kürdistan'daki mevcut potansiyel güçle, neler yapılabileceğini bir türlü kavramıyor, ya da kavramak istemiyor, bu potansiyelin tarihsel rolünü doğru koymaktan ısrarla kaçınıyordu. Küçük burjuva eğilimin bu durumuna karşılık proletarya eğilimi, Kuzey-batı Kürdistan'da bağımsız bir ulusal kurtuluş hareketinin gelişebileceğini ve zafere ulaşabileceğini, Güney ve Doğu Kürdistan'daki çıkmazların aşılmasında belirleyici bir rol üstlenebileceğini ve yine Türkiye'deki devrimci-demokrasi sorununun çözümünde önemli bir rol oynayabileceğini daha 1975'lerde açıklayabiliyordu. Küçük burjuva eğilimin bu konulardaki bulanıklığı ve tutarsızlığına rağmen, çok genç olan ve yeni gelişen proleter eğilim, tüm bu konularda son derece berraktı.

İşçi sınıfının eylem klavuzu olan Marksizm-Leninizmin, Kürdistan somutuna bağımsız olarak uygulanabileceğini, bu doğrultuda Kürdistan proletaryasının öncü örgütünün yaratılabileceğini ve bu örgüt önderliğinde modern bir ulusal kurtuluş mücadelesi geliştirilebileceğini belirleyerek, proletarya eğilimi daha da ileri gitti. Yaptığı teorik çalışmalarla, bir yandan proletarya hareketinin teorik temellerini geliştirirken, öte

yandan ortaya çıkardığı teorik sonuçları güçlü bir ideolojik mücadele aracı haline getirerek ve böyle bir mücadele yürüterek, yarı-feodal, yarı-burjuva eğilim ile küçük-burjuva eğilimin yanlış tesbitlerini, programlarını, örgütsel, stratejik ve taktik anlayışlarını eleştiriye tabi tuttu ve bunların sahteliklerini önemli ölçüde açığa çıkararak teşhir etti.

Proletarya eğilimi, Kürdistan'daki problemin bir ulusal kurtuluş problemi olduğunu, bu problemin ise devrimci bir ulusal kurtuluş hareketi yaratılarak çözümlenebileceğini, böyle bir hareketin Kürdistan'daki sömürgeciliği yıkarak, bağımsız bir ülke, geri feodal yapıyı tasfiye ederek de demokratik bir toplum ve özgür bir halk yaratmayı amaçlaması gerektiğini, açıkça ortaya koydu. Dünya halklarını zafere götüren çağdaş ulusal kurtuluş akımının, Kürdistan halkını da içine alacağını ve mutlaka zafere götürebileceğini, hiçbir baskı gücünün, halkın ulusal kurtuluşa yönelmesini ve bunu zafere götürmesini engelleyemeyeceğini belirtti.

Proletarya eğilimi, böyle bir çalışma içinde partileşmesini, yani devrimci programını ve örgütlenmesini geliştirerek, küçük-burjuvazinin bu alanlardaki çözümsüzlüğünü ve yetersizliğini aştı. Reformist program yerine devrimci parti programını, yine örgütlenme adı altında örgütsüzlüğü teşvik eden ve gizlilik ya da dernekçilik adına tasfiyeciliği geliştiren anlayışları hızla eleştirerek, modern örgütlenmenin biçimlerini ortaya koydu. Ve bu alanlarda gelişme sağlandıkça, yarı-feodal, yarı-burjuva program ve örgütlenme ile küçük-burjuvazinin bu ölçekleri pek aşmayan program ve örgütlenmesi hızla aşılarak, Kürdistan'da yeni bir dönem, proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliğinde yeni bir gelişme, ulusal kurtuluşa yönelme, ulusal kurtuluş hareketi yaratma dönemi başladı. 1980'lere gelindiğinde bir de görüldü ki, küçük-burjuvazinin kendi tarihsel gelişme evresi olarak ilan ettiği bu yıllar, proletaryanın ideolojik ve politik önderliğinin hızla geliştiği yıllar haline gelmiştir.

Kürdistan'da proletaryanın öz örgütünün, yani partisinin doğuşu, aynı zamanda, ulusal kurtuluş hareketinin başlaması anlamına da gelir. Zaten pratikte de, partileşme geliştikçe

modern ulusal kurtuluş akımının da geliştiği ve hızla bir hareket haline dönüştüğü görülmüştür. Kürdistan'da proletarya partisinin biçimlenişi, katıksız bir proletarya enternasyonalizmiyle birlikte, proletarya yurtseverliğinin doğuşu olarak da anlaşılmalıdır. Bu durum, partinin siyasetinin, başlangıçta bir ulusal kurtuluş siyaseti olması gerektiğini ortaya koyar. Nitekim proletarya partisinin oluşması, sadece yanlış ideolojik ve politik eğilimleri teşhir etmekle kalmamış, bunların yerine doğru bir siyaseti, ulusal kurtuluş siyasetini de koyabilmiştir.

Proletarya hareketi, gelişim sürecinde, ulusal kurtuluş siyasetinin dayandığı teori ve programı geliştirdiği gibi, onu pratiğe dönüştürecek stratejik ve taktik çizgiyi de belirledi ve geliştirdi. Kürdistan'daki problemin bir ulusal kurtuluş problemi olduğunu ve esas meselenin modern bir ulusal kurtuluş hareketi yaratmakla çözümlenebileceğini ortaya koyarak, yarı-feodal, yarı-burjuva hareket ile küçük-burjuva çizginin Kürdistan sorununu doğru bir biçimde ortaya koyamamaları sonucunda, yaratmış oldukları, dünya ve bölge devrimci-ilerici güçlerinden tecrit olmuşluk durumunu lızla aşıp, Kürdistan ulusal kurtuluş devrimini, proleter sosyalist dünya devriminin bir parçası ve yine bölge ve dünya ulusal kurtuluş hareketlerinin bir parçası olarak görme, ulusal kurtuluşu Kürdistan halkının kendi öz sorunu olarak ele alma biçimindeki stratejik yaklaşımını geliştirdi.

Proletarya hareketi, Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin, proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliğindeki işçi, köylü ve devrimci aydınlar temel bloku etrafında birleşecek olan tüm yurtsever güçlerin ulusal kurtuluş cephesi temelinde gelişip zafere gideceğini, bu cephenin, kendine en yakın müttefik olarak Türkiye devrimci-demokratik hareketini alması gerektiğini, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi ile Türkiye devrimci-demokratik hareketi arasındaki ittifakın, stratejik düzeyde, Türkiye'deki devrimci-demokrasi sorunu ile Kürdistan'daki ulusal sorunu çözecek, her iki halkın iktidar sorununu çözümlenecek bir ittifak olduğunu doğru bir biçimde ortaya koydu. Böylece, proletarya hareketi, Kuzey-batı Kürdistan'daki

küçük-burjuva çizgilerin yetersizliklerini, ulusal kurtuluş siyasetine devrimci bir tarzda değil, reformist bir tarzda yöneldiklerini, ulusal kurtuluşun halkın öz gücüyle sağlanacağı konusunda inançlarının yetersiz olduğunu, ulusal kurtuluşu, ya Kürdistan'ın diğer parçalarında görme ya da Türkiye'de "doğacak burjuva demokrasısından" bekleme biçimindeki esas anlayışlarının ve siyasetlerinin yanlışlığını ortaya koymuş, teşhir etmiş, bunun yerine kalıcı çözüm olarak, kendi doğru çizgisini koymuş oluyordu. Yine, oluşum özelliklerinden dolayı önderliğe yükselme gücünden yoksun olan, işbirlikçilikle ulusal kurtuluşçuluk arasında sürekli hocalayan, koşullara göre bazan işbirlikçiliğe yönelirken, bazan da ulusal kurtuluşçuluğa yaklaşan küçük-burjuva eğilimlere karşı dikkatli hareket ederek, etkin ideolojik eleştiri temelinde, sürekli, tabanı kazanmaya çalışıp, zikzaklar çizen önderliği teşhir etti. Özellikle işbirlikçiliğe yöneldiğinde amansız bir eleştiriyle önderliğin maskesini düşürdü ve ulusal kurtuluş siyasetini çarpıtmasını her zaman engelleyebildi. Ve esas olarak, bu güçlere karşı ideolojik eleştiri temelinde esnek bir politika izlenmesini, ulusal kurtuluş hareketinin sağlıklı gelişimi açısından gerekli gördü.

Devrimin temel alanında, böyle bir stratejik anlayış geliştiren proletarya hareketi, Kürdistan ulusal kurtuluşunda diğer parçaların rolünü de doğru bir biçimde ortaya koydu. Bu parçaların coğrafya ve nüfus durumlarını ve toplumsal yapılarını dikkate alarak, Kürdistan geneli için bu parçalarda bir ulusal kurtuluş hareketi geliştirilemeyeceğini, bu tür anlayışların gerçekte kendileri için bir çıkmaz oluşturduğunu, bu çıkmazdan kurtulabilmeleri için Kuzey-batı Kürdistan'da yükselecek olan modern ulusal kurtuluş hareketiyle ittifaklarını geliştirmeleri gerektiğini belirtti. Bu parçalarda şekillenmiş olan hareketlerin daha önce geliştirmiş oldukları yanlış teorik belirlemelerin yerine doğru teorik belirlemeleri, reformist programları yerine devrimci ulusal kurtuluş programı, hatalı stratejik ve taktik anlayışları yerine doğru anlayışları geliştirmeleri gerektiğini belirterek, doğru bir ideolojik eleştiri ve esnek politik yaklaşımla, bunların, ulusal kurtuluş

mücadelesi içinde zararlı olmalarını engellemeye ve doğru bir temelde çıkmazdan kurtulmalarına yardımcı olmaya çalıştı. Ancak böyle bir anlayış, temelinde kendi çıkmazlarını aşabileceklerini, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi içinde kendi gerçek yerlerini belirleyebileceklerini ve mücadeleye hizmet edebileceklerini ortaya koydu. Mevcut ortamda bu tür olumsuzlukların varolduğunu gözönüne getirerek, bu parçalardaki hareketlere karşı her alanda ciddi eleştiriler geliştirmeden, ulusal kurtuluşçuluğun kesin sınıf çizgilerini belirlemeden, onlarla alelacele bir ittifak oluşturma yerine, ulusal kurtuluş devriminin teorisi, programı, stratejisi ve taktiği konularında açık belirlemeler, ciddi ve kapsamlı eleştiriler yaparak ve bu temelde onları yanlışlıklarından arındırarak ittifak oluşturma anlayışını geliştirmeye ve bu tür gelişme sağlandığı oranda da ittifak yaratmaya çaba harcadı. Bundan da öteye, bu parçalardaki hareketlere kendilerini tecrite götüren otonomi programı yerine, devrimci ulusal kurtuluş programı geliştirmelerini, bu programlarını sömürgeci ülkeler halklarının devrimci-demokratik programlarıyla stratejik düzeyde birleştirmelerini ve ittifak oluşturmalarını, bu ülkelerde devrimci-demokratik bir halk diktatörlüğü programına ve bu program temelinde ulusal sorunun devrimci bir çözümüne ulaşmalarını, eski yetersiz, teorik, programsal ve örgütsel yaklaşımlarını bu temelde değiştirmelerini salık verdi. Böyle bir yapı içine girdikleri oranda, devrimci yurtseverliğe yönelebileceklerini ve çıkmazdan kurtulabileceklerini belirtti.

Devrimci proletarya hareketi, Kürdistan ulusal kurtuluş sorununun uluslararası kamuoyunda tanınmamasını, geçmişteki yarı-feodal, yarı-burjuva çizgiyle küçük-burjuva çizgiye bağlayarak, bunların politikasının Kürdistan'ı dünyada tanınmaz hale getirdiğini ve tecrite götürdüğünü, doğal müttefiklerinden kopardığını açıkladı. Bu durumun, bunların, ulusal kurtuluş problemini kapitalist-emperyalist sistem içinde çözme anlayışlarından ileri geldiğini, gerçekte ise Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin, proleter sosyalist dünya devriminin ayrılmaz bir parçası olduğunu, modern ulusal kurtuluş

hareketleri içinde yer alması gerektiğini, Ortadoğu'daki ulusal kurtuluş hareketleri içinde en belirgin bir yere sahip olduğunu belirterek, bu stratejik yaklaşımıyla Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin, kapitalist-emperyalist sistem içinde değil, sosyalist sistem ve ulusal kurtuluş hareketleri içinde çözüme gideceğini ortaya koydu, ve bu uğurda, yanlış anlayışlarla kıyasıya bir mücadele verdi. Ve teoride geliştirdiği bu doğru belirlemeleri, giderek pratikte de adım adım gerçekleştirmeye başladı.

Böyle bir stratejik anlayışa sahip olan proletarya hareketi, bu anlayışını hayata geçirmek için, öncelikle ulusal sorunu ve Türkiye'deki devrimci-demokrasi sorununu doğru bir yaklaşımla ele alarak, bu temelde Türkiye'nin devrimci-demokratik güçleriyle ittifak geliştirmeye, yanlış anlayışlarından sıyrılmaya başladıkları oranda, Kürdistan somutundaki hareketlerle ilişki kurmaya ve başta Filistin Kurtuluş Hareketi olmak üzere, bölgenin devrimci-ilerici güçleriyle ilişki geliştirmeye, bu temelde Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini modernize etmeye, çağa ve müttefiklerine tanıtmaya çalışmaktadır. Yine sosyalist ve ilerici ülkelerle ilişki kurmaya çalışarak ve özellikle Avrupa işçi sınıfı hareketiyle bu temelde ilişki kurarak, modern Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin geliştirilmesinde bu alandan da elverişli bir biçimde yararlanmak istemektedir. Pratikteki örgütlenme ve mücadele, bu stratejinin hayata geçirilmesine yakından bağlı olmakta, ve çalışmalar geliştikçe çeşitli düzeylerde ittifaklar, birlikler ve cepheleşmeler oluşmaya başlamaktadır.

Devrimci proletarya hareketi, böyle bir stratejiye bağlı olarak, doğru bir taktik çizgi de geliştirerek, pratikte uygulamaktadır. Daha mücadelesinin başlangıcından beri, ulusal kurtuluş siyasetinin, belli bir gelişme sağladıktan sonra, ulusal kurtuluş savaşına yol açacağını belirtmiştir. Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal özelliklerinin her yönüyle tahlil edilmesi ve çağımızdaki ulusal kurtuluş pratiklerinin incelenmesi, proletarya hareketini, tereddütsüz olarak bu sonuca götürmüştür. Böylece, Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin çözümünde askeri strateji ve taktiklerin geliştirilmesi de zorunlu olmuştur.

Kuzey-batı Kürdistan gibi elverişli bir coğrafyaya, yeterli bir nüfusa ve gelişmiş bir toplumsal temele sahip olan bir alanda, küçük-burjuvazinin, vebadan kaçır gibi, sürekli eylemden kaçtığı ve bu yöndeki yer adımı "maceracılıktır, provokasyondur" diyerek tecrit etmeye çalıştığı bir ortamda, Doğu ve Güney Kürdistan'da tarihsel tesadüflerden yararlanarak ortaya çıkmanın adeta bir alışkanlık haline getirildiği bir dönemde, Kuzey-batı Kürdistan'da şekillenen proletarya hareketi, başlangıçtan itibaren sistemli bir biçimde yapılan ideolojik, politik ve pratik çalışmayla güçlü bir ulusal kurtuluş mücadelesi yaratabileceğini ortaya koymuştur. Ve Kuzey-batı Kürdistan temelinde, ulusal kurtuluş için halk eylemi geliştirilmesinin imkansız olmadığını, en ilkel donatımla bile yola çıktığında, küçümsenemeyecek başarının sağlanabileceğini, 1980'lere kadarki pratiğiyle dosta ve düşmana göstermiştir.

Kuzey-batı Kürdistan'daki küçük-burjuva akımlar, kendi eylemsizliklerini örtbas etmek için, "tarih katliamlarla doludur, çok zayıf bir konumda olan halk yeniden eyleme yöneldiğinde tümüyle imhası kaçınılmazdır" gibi teslimiyetçi ve boyun eğmeci anlayışlar geliştirerek, fakat bunun yerine hiç bir çözüm yolu getirmeyerek, özellikle ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçiminin ne olacağı sorunundan ısrarla kaçındılar. Güney ve Doğu Kürdistan'daki benzerlerinin tarihsel tesadüflere ve kendi çalışmaları olmadan ortaya çıkan fırsatlara dayanarak ve plansız da olsa bir hareket geliştirebilmelerine karşılık, böyle tesadüflerin Türkiye'de gelişmesi mümkün olmadığı için, Kuzey-batı Kürdistan küçük-burjuvazisi, rastlantıya bağlı bir eyleme de kendisini dayandıramayarak, tümüyle eylemsiz bir yapı içinde kaldı. Böylece bu güçler, tümüyle umutlarını, ya diğer parçalarda elde edilecek burjuva kazanımlara, ya da, Türkiye'de elde edilecek "burjuva demokratik" kazanımlara dayayarak bir güç haline gelmeye çalıştılar.

Küçük-burjuvazi bu çıkmaz içinde kıvrılırken, devrimci ulusal kurtuluş siyasetini ve kendi partileşmesini geliştiren proletarya eğilimi, ulusal kurtuluş siyasetinin belli bir pratik

çalışma sonunda, ulusal kurtuluş savaşına dönüşeceğini, dünya halklarını zafere götüren ulusal kurtuluş savaşlarının bir benzerinin de, çok güçlü bir potansiyele sahip olan Kürdistan'da geliştirilebileceğini, hiç de tarihsel tesadüflere bel bağlamadan, sistemli ve planlı bir ideolojik, politik ve pratik çalışmayla böyle bir mücadele seviyesine ulaşılabilirliğini, Kürdistan'daki sosyal yapının, coğrafya ve nüfus yapısının buna uygun olduğunu açıkça belirtti. Ve bununla da yetinmeyerek, böyle bir mücadelenin ilk örneklerini en ilkel bir donatımla kendi kadroları temelinde sergiledi. Ayrıca modern Kürdistan ulusal kurtuluş savaşının daha çok Kuzey-batı Kürdistan'da şekillenebileceğini, böyle bir mücadele geliştirmek için, dış koşulların da elverişli olduğunu, yani Lenin'in, daha 1916'larda, ulusal kurtuluş savaşlarının zafere gidebilmesi için gerekli gördüğü koşullardan, çok daha elverişli koşulların bulunduğunu, sosyalist sistem ve ulusal kurtuluş hareketlerinin kapitalist-emperyalist sisteme karşı yarattığı dengenin güçlü olduğunu, dünyanın büyük bir bölümünde sosyalist inşanın gerçekleştirildiğini, klasik sömürgecilik sisteminin dünya çapında tasfiye edilmiş olduğunu belirterek, adeta işgal, istila ve klasik sömürgecilik altında kalan sayılı ülkelerden birisi olan Kürdistan'ın, bu çağdışı statüyü, böyle devrimci bir savaşla aşmasının hiç de imkansız olmadığını açıkça ortaya koydu.

Proletarya hareketi küçük-burjuva akımların yaymak istedikleri reformist, teslimiyetçi ve boyun eğmeci anlayışların maddi ve teorik geçerliliklerinin olmadığını, halk kitlelerinin ulusal kurtuluşa duydukları güçlü arzu ve istekleriyle uluslararası koşulların, bu eylemsizliği reddettiğini kendi pratiğiyle açıkça göstererek, Kürdistan ulusal kurtuluş savaşının stratejik ve taktik çizgisine ulaşabilmiştir. Temel mücadele biçimi konusunda geliştirilen tüm örtbas etme çabalarına rağmen, genel olarak Kürdistan ulusal kurtuluş devrimine ve özel olarak da bunun Kuzey-batı Kürdistan'daki somutlaşmasına ilişkin askeri çizgi, giderek netleştirilebilmiştir. Bununla da yetinilmeyerek, bu çizginin pratiğe aktarılmasının sanıldığı gibi uzun bir evreye tekabül etmeyeceği, pratik hazırlıkların

yapılması, iç ve dış bağlantıların kurulması, özellikle ulusal kurtuluş siyasetinin kitleselleşmesi, yani iç ve dış bağlantılarıyla cepheleşmesinin sağlanması ile birlikte, bu siyasetin hızla bir ulusal kurtuluş savaşına dönüşebileceği, askeri hazırlıkların da belli bir oranda yapılmasıyla birlikte, Kürdistan'da içine girecek sürecin bir ulusal kurtuluş savaşı süreci olduğu açıkça gösterilmiştir. Ve bütün bunlar, sadece tahlil düzeyinde değil, pratik mücadelenin planlanması ve bu planın pratikte uygulanması olarak ele alınmış, ve böylece küçük-burjuvazinin bir de bu alandaki korkunç derecedeki yetenezsizliği, yetersizliği ve acizliği açığa çıkarılarak aşılabilmektedir.

Sonuç olarak, Kürdistan'da modern bir ulusal kurtuluş hareketinin, objektif şartlarının gelişim doğrultusuna bağlı olarak oluşan subjektif şartlar ve özellikle bunun en başta partileşme biçiminde somutlaşması, Kürdistan'da yeni bir dönemi başlatmış ve onu modern bir gelişme dönemi içine itmiştir. Kürdistan'da işçi sınıfının öncü devrimci partisinin doğuşu, yeni ve tarihi bir evreyi oluşturur. Küçük-burjuva milliyetçiliğinin bir türlü başlatamadığı modern ulusal kurtuluş evresi, toplumsal ve siyasal bir güç olarak proletaryanın tarih sahnesine çıkmasıyla açılmıştır. Proletaryanın ideolojik ve politik önderliği, Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin doğru bir biçimde ortaya konulmasını sağlayabildiği gibi, bunun doğru çözüme götürülmesinin temel araçlarını da yaratabilme özelliğine sahiptir. Ve bu önderlik, Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal tahlilinin, yani somut şartlarının somut tahlilinin doğru yapılmasını, bu temelde doğru devrimci bir siyasal program, stratejik çizgi ve taktik anlayışın siyasi ve askeri alanda geliştirilmesini gerçekleştirebilmiştir. Kürdistan'daki problemin teoride böyle doğru çözümlenmesinin yapılabildiği olması, onun pratik çözümü için de temel bir başlangıç, zorunlu bir koşul ve sağlam bir güvence olarak, bu teorik yaklaşımın kabul görmesi oranında, pratik çözümün de sağlanabileceğini açıkça göstermiştir. Bu teorik belirlemeler kabul edildiği, bu eleştiriler ve ortaya konan doğru çözümler yerli yerine oturduğu oranda, yani, bugün konularına uygun olmayan iddialarda

bulunan güçlerin, bu eleştiri ve önerilerden doğru sonuçlar çıkararak kendi gerçek yerlerine oturup, yapabilecekleri şeylere sahip çıktıkları ve esas olarak görevi omuzlayacak militanların ise, bu belirlemeleri doğru kavrayıp, pratiğe başarıyla uyguladıkları oranda problemin pratik çözümü gerçekleşecektir.

Eğer Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin teorik çözümlenişi bu biçimde başarılıymışsa, bu durum, artık pratik çözümlerin de yavaş yavaş ve uygun adımlarla gerçekleşebileceği anlamına gelir. Ve böyle bir teorik çözüm geliştirebilen proletarya hareketi, günümüze kadar yürüttüğü ideolojik ve politik mücadele içinde sağladığı yetkinleşme ile, başta Kuzey-batı Kürdistan olmak üzere, Kürdistan genelindeki devrimci mücadelede ve bu mücadelenin direkt olarak ilgilendirdiği ülkeler halklarının kurtuluş mücadeleleri karşısında, üzerine düşen devrimci görevi pratikte de yerine getirebilecek gücü ve güveni kendinde görebilmektedir. Bu güçle, bundan sonraki bölümde, modern Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmeye en çok aday olduğu Kuzey-batı Kürdistan somutu için pratik önerilerini sunacak, ve bu temelde, stratejik anlayışına uygun olarak, Kürdistan'ın diğer parçalarıyla, hakim uluslar içindeki devrimci-demokratik hareketlerle, bölge ve dünya devrimci-ilerici güçleriyle doğru devrimci ilişki biçimi için pratik önerilerini sunacaktır. Proletarya hareketi bunu, hem yurt-severlik ve hem de enternasyonalizm anlayışının bir gereği saymaktadır. Bu inançla pratik önerilerini sunarken, bu önerilerin hayata geçirilmesi için, bütün gücüyle mücadele edeceğini, burada bir kez daha belirtir.

Institut kurde de Paris

-Dört-

Birlik-Cephe Konusunda Pratik Gelişmeler ve Öneriler

Çağımızda, yani modern toplumlarda tüm ittifaklar, birlikler, anlaşmalar ve cephele, devlet ya da çeşitli örgütler düzeyinde, en genel biçimiyle ekonomik ve siyasal örgütler arasında yapılırlar, ve belli bir anlayışın ürünü olarak ortaya çıkarlar. İttifak, böyle bir anlayışa dayalı olarak değişik güçlerin, ortak amaçlarını gerçekleştirmek için, ortak hareket etme olayıdır. Ancak, Kürdistan toplumu gibi ilkel aşiret ve kabile anlayışının ağır etkisini yaşayan toplumlardadır ki, bu konuya, belli bir teorik anlayıştan yoksun olarak ve ilkesiz bir biçimde yaklaşılır. Birlikler, ahbap-çavuş birlikleri, aşiretvari birlikler olmaktan öteye geçemez. Bu tip yaklaşımların, çağımızın ittifak ve birlik anlayışıyla tepeden tırnağa kadar zıt olduğunu, birlik adı altında bu biçimde oluşturulan şeylerin ise ayrılığı daha da yaygınlaştırdığını ve ilkel aşiret bağlaşımlarının, siyasi bir maske ile meşrulaştırılması çabasının bir ürünü olduğunu burada açıkça belirtmek gerekir. Kürdistan somutunda, geçmişte ve günümüzde birlik konusunda birçok adımlar atılmıştır, ama bunlar çoğunlukla daha büyük bir dağınıklığın oluşmasına, hatta birlik adı altında bir yığın komplonun ve

entrikanın ortaya çıkmasına yol açmıştır. Biz, Kürdistan somutunda çokça ortaya çıkan ve hâlâ günümüzde de devam eden bu olumsuz durumlara düşmemek için, birlik, ittifak, cephe konularını, daha başlangıçtan itibaren sağlam temellerde ele almak ve bu konularda çığırkanlık yapan çeşitli güçlerin gerçek durumlarını açıklamak zorundayız.

Birlik, ittifak, cephe bunlar gerçekten büyük kavramlardır. Çağımızda, ulusal ve toplumsal gelişmenin sağlanması, hele hele devrim gibi yüce bir davanın başarıya ulaşması için vazgeçilmezdirler. Ama, ekonomik birlik adı altında en soyguncu tekellerin ortaya çıkarıldığı, ulusal birlik adı altında en imhacı ulusal baskı sistemlerinin kurulduğu, siyasal birlik adı altında en azgın sömürgeci imparatorlukların oluşturulduğu da bir gerçektir. Yine Kürdistan gibi ülkelerde, birlik adı altında en soysuz güdülerin doyurulmak istendiği, en iğrenç kişisel ve ailesel çıkarların geliştirilmek istendiği ve en çağdışı aşiretsel varlığın yaşatılmaya çalışıldığı da bilenen bir gerçektir.

Çağımızın, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadeleleri pratiği konularında biraz bilgisi olanlar, değişik sınıf ve tabakalar arasında, çeşitli düzeylerde ittifaklar, birlikler, cepheler oluşturulmadan, fazla ilerleme kaydedilemediğini çok iyi bilirler. Ayrıca bu konularda, doğru bir perspektife dayanmamanın ve ilke yoksunluğunun sonucu olarak, büyük emeklerin heba edildiğini, önemli yanlışlara düştüğünü, büyük kayıplar verildiğini de belirtmek gerekir. Özellikle işçi sınıfının az geliştiği, ulusal ve toplumsal yapısında ortaçağdan kalma güçlerin ağır etkisinin yaşandığı, dayanılmaz ulusal baskı ortamında her boydan ideolojik ve politik eğilimin kol gezdiği Kürdistan gibi ülkelerde, proletarya hareketinin ve diğer sınıf eğilimlerinin, esnek bir ittifak anlayışına bağlı kalmadan gelişme sağlamaları, son derece zordur. Kürdistan'ın somut koşulları, en çok bu alanda duyarlı olunması gerektiğini, tüm güçlere hatırlatmaktadır. Gerek geçmişin olumsuz pratikleri ve gerekse günümüz somut koşullarının açık dayatması, bunu zorunlu kılmaktadır.

Kürdistan'da sınıf güçleri zayıftır, sınıfların oluşumu eksik,

içiçe ve karmaşıktır. Bu durum, ittifaklar meselesine büyük bir özen ve dikkatle eğilmeyi zorunlu kılmaktadır. Hele hele kendisinden çok şey beklenen proletarya hareketinin, bu konuda çok duyarlı olması gerekmektedir. Proletarya, sınıfsal kurtuluşunu ve bu temelde halkın ulusal kurtuluşunu gerçekleştirmeye çalışırken, ittifaksız yol alamayacağını, iç ve dış ittifaklarını, her düzeyde özenle hazırlamadan, teorik çerçevesini çizmeden, somut ilkelerini belirlemeden ve pratik adımlarını sağlam temellerde atmadan gelişmeyeceğini, hareketi ileri boyutlara götüremeyeceğini bilmek zorundadır. Ayrıca, düşmanın, dünya gericiliğinin tüm olanaklarını ve tarihten kalma tüm gerici yapılanmaları yedeğine alarak üzerine geldiği bir ortamda, proletarya hareketi, böyle bir düşmanla başedebilmek için ittifaklar konusunda usta olması gerektiğini bilmelidir.

Bu düşünceyledir ki, burada Kürdistan'ın tüm parçalarına ilişkin olarak, mevcut hareketlerin geçmiş pratiklerini ve bugünkü durumlarını, bu konuyla bağlantılı olarak ayrı ayrı ele alacağız, onlar için bazı yaklaşımlar ortaya koyacağız ve Kürdistan bütünlüğü için bazı somut önerilerde bulunacağız. Özellikle bunu, PKK hareketinin "ittifak tanımayan, kendisinden başka güçlerin varlığını kabul etmeyen, yalnız ve yalnız kendinden bahseden, ama kendi dışında başka kimseye olanak tanımak istemeyen, sol sekte ve tehlikeli bir akım" olarak lanse edilmek istenmesi karşısında, bazı pratik hatırlatmalarda bulunmak için yapmak gerekmektedir. Reformist küçük-burjuva milliyetçilerinin ve sosyal-şoven eğilimlerin, geçmişte bir bardak suda kopardıkları fırtınanın iç yüzünü açıklamak için, yine bu konuda kendilerinin ne durumda olduklarını net bir biçimde ortaya koymak için, bazı hatırlatmalar yapmak zorunlu olmuştur. Yaratılmak istenen bu durum karşısında, PKK hareketinin bu konularda, geçmişte ve gelecek için ne tür bir anlayış içinde olduğunu berrak bir biçimde açıklamak gerekli olmuştur. Biz, burada, bütün bu konuları açıklıyoruz ve yargıyı devrimcilere ve halk kitlelerine bırakıyoruz.

A. Kuzey-batı Kürdistan'daki durum:

Somut ifadesini PKK hareketinde bulan proletaryanın ideolojik ve politik önderliği, birlik, ittifak ve cephe konularına, daha bir eğilim olarak ortaya çıktığı dönemden beri kendi teorik perspektifleri doğrultusunda bakmış ve pratik adımlarını bu doğrultuda atmıştır. PKK hareketinin teorik gelişmesi ve bunun bir sonucu olarak 1977'de hazırladığı siyasal programı, bu programın bir açıklaması olan *Kürdistan Devriminin Yolu* adlı broşür, partinin ilanını yapan *Kuruluş Bildirisi*, ve diğer çeşitli yayınlarında dile getirilen teorik görüşler, PKK hareketinin bu konularda hangi ilkelere hareket ettiğini açık seçik ortaya koymaktadır. PKK hareketi, daha oluşumunun ilk dönemlerinden günümüze kadar, teorik görüşlerini, siyasal programını, stratejik ve taktik anlayışını açık bir biçimde ve yazılı olarak ortaya koymuştur. Bunlarda dile getirdiği somut belirlemeleriyle birlik, ittifak konusuna hep ilkesel düzeyde yaklaşmış, kendi ilkelerini açıkça ortaya koymuş ve bu konularda ilkesizliğe karşı çıkmıştır. Bu anlayışının bir sonucu olarak, somut bir *Ulusal Kurtuluş Cephesi Program Taslağı* hazırlamış ve ilk adımların bu temelde atılabileceğini gerekli görmüştür. PKK hareketinin bu anlayışı, onun pratik faaliyetlerine de yol göstermiştir.

PKK hareketi, Türk sömürgeciliğinin Kuzey-batı Kürdistan'da gelişmesinin yarattığı modern objektif temel üzerinde doğan bir güç olarak, neden Türkiye'nin büyük kentlerinde, ve Türkiye'deki komünist ve devrimci-demokratik gelişme içinde bir ideolojik eğilim olarak doğduğunun bilimsel izahını daha önce yapmıştır. PKK hareketi, ideolojik bir eğilim olarak şekillendiği daha 1974'lerde, kendisini Türkiye devrimci-demokratik hareketinin en sıkı bir ittifak gücü olarak ortaya koymuştur. Gençliğin en geniş anti-faşist örgütlenmesi olan ADYÖD'nin oluşumunda en aktif bir şekilde yer alarak, üzerine düşen görevi yapmıştır. Ortaya çıkışının bu ilk yıllarında, Türkiye devrimci hareketiyle bağdaşıklığı nasıl anladığını, bu pratiğiyle de açıkça kanıtlamıştır. Bu olay, devrimci gençlik

hareketi düzeyinde de olsa, iki halkın devrimci-demokratik güçleri arasındaki somut bir ittifaktır. Böyle bir oluşum içinde, daha ideolojik bir eğilim olan PKK hareketi, Türkiye'nin devrimci-demokratik güçlerine, Kürdistan halkının temel sorunu olan ulusal kurtuluş sorununun doğru açıklanması temelinde her türlü birlik meselesinin tartışılabileceğini belirtmiş ve bunun yapılmasını istemiştir. Daha sonraki yıllarda da, ilişki kurabildiği oranda çeşitli gurup ya da örgütlere, bu sorunun tartışılarak, iki halkın yararına olan sonuçlara varılmasını önermiş, imkân bulduğu ölçüde, tartışma ve birlikte hareket etme eğiliminde olmuştur. Ancak, ilişki kurduğu güçlerden, ulusal soruna doğru devrimci yaklaşım bulamama, onların sorunu örtbas etme ve bu yönlü faaliyetleri, pratikte sürekli işlemez hale getirme doğrultusundaki çabalarıyla karşılaşması sonucunda, PKK hareketi, Marksizm-Leninizme, Kürdistan proletaryasına ve halkına bağlılığın bir gereği olarak, kendi öz gücüyle bağımsız bir ideolojik ve politik güç biçiminde gelişmesini sürdürmüştür.

Aynı yıllarda, PKK hareketinin ilk çekirdeğinin şekillendiği 1975'lerde, hareketin bugünkü önderliği tarafından, o zaman da Kuzey-batı Kürdistan'da varolan çeşitli küçük-burjuva akımlara dostluk ilişkileri önerilmiş, çeşitli konularda tartışıp belli sonuçlara varılarak, ulusal kurtuluşçuluk temelinde ortak hareket edilmesi istenmiştir. En başta, bugün kendilerine "Devrimci Demokratlar" denilen ve o zaman Dr. Şivan önderliğindeki hareketten kalma olan unsurlara, bir konferansta biraraya gelinmesi, burada, Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal özellikleri, devrim ve örgütlenme sorunları, birlik, vb. gibi çeşitli konularda tartışılması, kararlaştırılacak doğru belirlemeler etrafında ortak çalışılması önerilmiştir. PKK eğiliminin bu doğru önerisine karşı onların cevabı, "gelin bizim partiye girin" olmuştur. PKK'nın o zamanki kadroları, böyle bir yaklaşımın yanlış olduğunu belirterek, örgütlenmenin nasıl oluşması gerektiğini, ortada bir partinin varolup olmadığını, varsa bu partinin nasıl kurulmuş olduğunu, programının ve tüzüğünün ne olduğunu, vb konularını öncelikle bir konferansta tartışmayı

istemişlerdir. Ama, bu hareketin şimdi de önderliğini yapan o zamanki önderlik, böyle bir tartışmadan ısrarla kaçınarak, olumsuzluğun temellerini daha, o yıllarda böylece atmıştır. Bu eğilim, daha sonra olumsuzluğunu alabildiğine geliştirirken bu noktayı hatırlamak, doğru bir anlayış temelinde yapılan bu dostluk çağrısını neden reddettiğini, kendi kitlesine ve halka açıklamak zorundadır. Yine aynı yıl, bugün kendine parti adını takmış olan Özgürlük Yolu'na da gidilmiş, bugün de devam eden önderliğine, yine aynı konularda tartışılması ve dostluk ilişkilerinin geliştirilmesi önerilmiştir. Ama bu eğilim de, böyle bir sorununun ve yaklaşımının olmadığını, ilgisizliğiyle ortaya koyabilmiştir. Diğer bir pratik gerçek de, gelişmesinin zirvesinde olan KDP hareketinin sorumlu bir unsuruyla 1975'de yapılan bir konuşmada, bu unsur, "proletarya önderliği olarak yola çıkmanın Kürdistan'a yapılabilecek en büyük kötülük olduğunu, böyle bir eğilimin Kürdistan'ın üzerinde sallanan bir 'Demoklesin kılıcı' olacağını, sosyal farklılaşmanın çok zayıf olduğu Kürdistan'a sınıfsal temelde girmenin verilebilecek en büyük zarar olacağını" söyleyerek, bu konudaki olumsuzluğunu daha başlangıçta sergilemiştir. (Eğer kendileri isterlerse, yer, zaman ve kişileri açıklayabileceğimizi belirtelim).

Daha sonraları bir kaşık suda fırtına koparan bütün bu güçler, eğer kendi ideolojik ve politik hatlarının doğruluğuna güvenselerdi, PKK'nin çok sınırlı bir çekirdek olduğu bu dönemde, yaptığı bu doğru önerilere dürüst bir şekilde yaklaşırlar, ideolojik ve politik temelde yapılacak tartışmalarla olguları açıklığa kavuştururlar ve bu temelde çeşitli ittifaklar, birlikler geliştirmeye özen gösterirlerdi. Ama, kendilerine güvensizliğin bir ürünü olarak onlar, hiçbir zaman böyle bir yaklaşım içine girme cesaretini kendilerinde görememişlerdir. Ancak bu tür çabaları sonuçsuz kaldıktan sonradır ki, PKK hareketi, kendi adımlarını öz gücüne dayanarak atması gerektiğini daha iyi kavramış ve bu temelde ideolojik-politik bir güç olarak bağımsız gelişmesini sürdürmüştür.

Türkiye'deki devrimci eğilimler ile Kürdistan'da çeşitli guruplar biçiminde ortaya çıkan küçük-burjuva milliyetçiliğin-

den ittifak ilişkileri konusunda olumlu bir yaklaşım bulamayan proletarya eğilimi, teorik anlayışını sürekli geliştirerek, ve bu temelde kendi programını ortaya çıkarıp 1977'de ilan ederek, Kürdistan somutunda proleter devrimci bir partinin gerçekleştirilmesi faaliyetine girişmiştir. Bu dönemde, daha 1965'lerde oluşturulmuş olan, KDP'nin otonomici programı dışında, Türkiye devrimcilerinin ve Kürdistan'da devrimcilik iddiasıyla ortaya çıkan güçlerin Kürdistan somutuna ilişkin herhangi bir programları yoktur. Bundan da öteye, bu güçler Kürdistan'ın adını bile ağızlarına almaktan korkmaktaydılar.

İşte böyle bir ortamda, proletarya eğiliminin 1977'de ilan ettiği Program Taslağı, Kürdistan'daki devrimci program eksikliğini giderici bir olay olduğu gibi, aynı zamanda ittifaklara bilimsel ve ilkeli yaklaşmanın da çok açık bir örneğidir. Gerçek anlamda, kalıcı ve sağlam ittifaklar, ancak program temelinde gerçekleştirilen ittifaklardır. Bu anlamda, PKK'nın ilan ettiği program, ulusal demokratik devrim aşaması için hazırlanmış, Kürdistan proletaryasının asgari programı olarak, uğruna işçilerin, köylülerin, devrimci küçük-burjuvazinin, aydın-gençliğin ve genel olarak tüm yurtsever güçlerin savaşabileceği bir programdır; aynı zamanda tüm bu güçlerin ittifak, cephe yapabileceği ilkeler bütünlüğüdür. Böyle bir program ortaya çıkarmakla PKK Hareketi, ittifak ve cephe meselesini reddetmediğini, tersine Kürdistan'da ulusal kurtuluştan çıkarı olan tüm sınıf ve tabakaların cephesi meselesinde en doğru ve tutarlı yaklaşımı benimsediğini ortaya koymuştur.

Ayrıca PKK Hareketi, sadece program ilanı ile da yetinmemiş, bir yandan kendi örgütlenmesini geliştirirken, öte yandan 1978-79-80 yıllarında işçi, köylü, gençlik ve küçük-burjuvazi içinde sürdürdüğü yoğun pratik çalışmayla, programını bu sınıf ve tabakalara maledebilmiştir. Yalnız teorik formüllerle ve siyasal ilkelerin belirlenmesiyle yetinmemiş, bunları topluma taşırmayı ve maddi bir gerçeklik haline getirmeyi başarmıştır. Daha bu yıllarda, programında belirlediği ilkeler temelinde işçi sınıfının, köylülüğün, aydın-gençliğin

ve küçük-burjuvazinin en ileri kesimlerinin ittifakını sağlayabilmiştir. PKK Hareketinin tüm özellikleri, teorik ve pratik gelişimi incelenirse, başlangıçtan beri ittifak anlayışıyla yola çıktığı, kendisinin, ideolojik, politik ve örgütsel düzeyde komünist bir çekirdeğin etrafında birleşmiş tüm devrimci-yurtsever güçlerin bir ittifakı, cephesi olduğu, böyle bir ittifak yaratmada göz kamaştırıcı gelişmeler sağladığı açıkça görülecektir. Örgüt yapısını ve etrafında birleştirmiş olduğu yüzbinleri bir yana bırakırsak, buna en açık bir örnek olarak, bugün cezaevlerinde yargılanan beşbin'in üzerindeki üye ve taraftarlarının işçi, köylü, gençlik, esnaf, vb. yurtsever kesimlerden olduğunu gösterebiliriz. Bu durum, devrimci bir temelde, sömürgecilğe ve iç gericiğe karşı direnme temelinde, toplumun devrimci ve yurtsever kesimlerinin somut bir ittifakı değil midir? Ve PKK Hareketi, böyle bir gelişmeyi daha ilk oluştuğu dönemlerde bile ortaya çıkarabilmiştir.

İşte böylesi gelişmeler karşısında ve PKK Hareketinin toplumsal temellerine oturmasından sonradır ki, 1965'lerden beri ideolojik ve politik bir eğilim olan reformist küçük-burjuva milliyetçileri, bir türlü sağlayamadıkları bu gelişmelerin, kendileri dışında sağlandığını görek ve bunu bir türlü hazmedemeyerek, 1979'larda "UDG" (OY, KUK, DDKD) adı altında birleşip, PKK'ye çeşitli biçimlerde saldırabilmişlerdir. Yine Türkiye sol hareketi içindeki sosyal-şoven eğilimler, elli yıldan beridir. Kürdistan halkına, adını bile belletmedikleri, varlığını bile tanıtmadıkları halde, bu halkın içinde somut bir güç olan PKK Hareketine karşı, 1978'lerden itibaren, en iğrenç saldırılar düzenleyebilmişlerdir. Burada, bazı sorular sormak gerekiyor: Kökenleri bu kadar geçmişe uzanan bu hareketler, eğer Kürdistan halkının gerçekten sahibi olduklarını iddia ediyorlarsa, geçmişte bu halkın öz örgütlenmesi için neden çaba harcamadılar? Onbeş yıldan beri bir eğilim olarak varolan küçük burjuva milliyetçiliği "UDG" ler biçimdeki güç birliklerini neden daha önce somutlaştıramadı? Yoksa koşullar mı uygun değildi? Gerçekte bu örgütler en güçlü dönemlerini 1970 ve 1975 yıllarında yaşamadılar mı? Özellikle bizim "UDG"

hakkındaki doğru belirlemelerimize, kendi iç yüzlerini açığa çıkardığı için bugün şiddetle saldırıyorlar. O zaman şunu söylüyoruz: Madem ki bu birlik düşmana karşı oluşturulmuştu, o halde hangi siyasal gelişmelere yol açtı? Madem ki bu birlik düşmana karşı oluşturulmuştu, o halde faşist sömürgecilerin en çok saldırıya geçtikleri 1981'lerde neden daha da geliştirilip bir eylem birliği haline getirilemedi de, dağıtıldı? Yoksa, düşmanın en çok saldırdığı dönemler, halk güçlerinin birliğinin yaratılmasının en çok gerekli ve zorunlu olduğu dönemler değil midir? Yine Türkiye sol hareketi içindeki sosyal-şoven eğilimler, uzun bir geçmişe sahip olmalarına rağmen, neden daha önceleri Kürdistan gerçeğini ağızlarına almadılar da, PKK Hareketinin gelişmesiyle birlikte, her türlü yöntemi kullanarak Kürdistan'a ve Kürdistan halkının ulusal kurtuluş gerçeğine, PKK'nın şahsında saldırma gücünü kendilerinde görebildiler?

Her iki eğilim de, bütün bunları yaparken, "yavuz hırsız" misali, kendi gerçek durumlarını gizleyebilmek için, büyük bir çığırkanlıkla sürekli PKK'yi suçlayıp durdu. 1978-1979'larda en çok suçlanan ve üzerine saldırılan olgudur PKK. Bir yandan faşist sömürgeciler en azgın saldırılarını PKK'ye yöneltirken, öte yandan bu güçler de çeşitli biçimlerde PKK'ye saldırmışlardır. Düşman saldırılarının anlamı açıktır: peki ya bu iki eğilimin saldırıları ittifak aşkına mı yapılmıştır? Her iki eğilimin, yani Türkiye devrimci hareketi içindeki sosyal-şoven eğilim ile reformist-milliyetçi eğilimin o dönemde, Kürdistan halkının kurtuluşu için önerdikleri ciddi bir programları, gerçek anlamda bir ittifak programları ve anlayışları, belirgin bir eylem çizgileri var mıdır? Eğer gerçek anlamda bir ittifak anlayışları olsaydı, daha o dönemde bile halkla önemli ölçüde bağlantılarını kurabilmiş olan PKK Hareketiyle de ittifak kurma yolunu araştırmazlar mıydı? Ya da gerçekten ittifakçı olmanın bir yolu da, böyle bir hareketle ittifak kurmaktan geçmiyor muydu? En azgın saldırılar karşısında bile, gelişme kaydedebilmiş olan PKK gerçeğine saygılı olmak ve bu gerçeklikle ittifak aramak tek doğru devrimci tutum değil miydi? Özellikle Türkiye devrimciliği içinde olan güçler, eğer gerçekten Kürdistan halkıyla ve

onun ulusal kurtuluş gerçeğiyle ittifak yapmak istiyorlardıysa, en azından PKK Hareketinin gerçek durumunu değerlendirmeleri ve doğru bir anlayışla eleştirtiler geliştirmeleri gerekmez miydi? Meseleyi "ajandır, çetedir" diye ele alıp geçiştirmek, en basit seviyesiz ve olumsuz bir yaklaşım değil miydi? Yine reformist küçük-burjuva milliyetçiliği, eğer gerçekten yurtseverlik temelinde ittifaklardan yanaydıysa, neden PKK hareketinin bilimsel bir değerlendirmesini yapmadı da, her türlü yöntemi kullanarak ülke içinde ve dışında sürekli saldırdı? Bu durum, ittifaktan yana olan bir gücün yaklaşımı olabilir mi? Halbuki PKK hareketi, Kuzey-batı Kürdistan koşullarında, halkın direnme umutlarının en çok kırılmış olduğu bu dönemde, büyük güçlükler ve zorluklar altında, en ilkel donanımla, bir avuç genç insana dayanarak, en güçlü bir direnişin destansı örneklerini verebiliyordu. Neden böyle bir gerçeğe saygılı olunmadı ve doğru bir değerlendirme yapılmadı? Geçmiş pratikte PKK'yi sekterlikte suçlayan bu güçlerin, tüm bu soruların cevabını vermeleri gerekir. PKK'ye karşı geçmişte takınmış oldukları tavırlarının doğru ya da yanlışlığını açıklamaları, aynı tavırlarının bugün neden sürdüremediklerinin izahını yapmaları gerekir.

İşte böyle yoğun bir saldırı ortamında, PKK Hareketi, bütün bu saldırıları boşa çıkararak teorik ve pratik gelişmesini sürdürmüş, 1980'lere gelindiğinde kendisini ülke içinde ve dışında dosta-düşmana kabul ettiren bir devrim gücü haline gelmiştir. PKK Hareketi sarsılmaz bir devrimci direniş ruhuyla sürdürdüğü mücadelesinde, teorik alanda doğru bir çağ anlayışını kavrayıp, Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal özelliklerini doğru ve kapsamlı bir biçimde açıklayarak Kürdistan devriminin özelliklerini, hedeflerini, görevlerini, stratejisini ve taktiğini doğru bir tarzda belirlemiş, halkımızı parti ve cephe düzeyinde siyasal programlarına kavuşturarak; örgütlenme ve önderlik konularında da doğru bir anlayış benimseyip proletarya ve halkın örgütlenmesini, asgari düzeyde geliştirmiştir. Pratik alanda, işçi, köylü, gençlik, esnaf, kadın, memur, v.b. kesimler içinde yaptığı çalışmalarla, yüzbinleri, hatta

milyonları, ulusal kurtuluşçu düşüncelerle uyarıp, bunlardan önemli bir gücü bir araya getirerek, Türk sömürgecilerinin ve yerli gericilerin temellerini sarstığı mücadelesi içinde üç yüzün üzerinde şehit, beş yüzün üzerinde idamlık tutuklu, beşbin'in üzerinde tutuklu ve onbinlerce, hatta yüzbinlerce işkenceden geçirilmiş sempatsız vererek; dış alanda Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini bölge ve dünya devrimci güçlerine, sosyalist ülkeler, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketlerine tanıtıp önemli bağlantılarını kurarak ve bu temelde ilkel-milliyetçi ve reformist-milliyetçi akımların geçmişte yaratmış oldukları olumsuzlukları bu alanda önemli ölçüde ortadan kaldırarak; Türkiye ve Kürdistan'daki siyasal gelişmeyi en önde etkileyen bir akım yaratarak; bunlar gibi daha birçok gelişmelere, ağır acılar pahasına da olsa yol açarak, Kuzey-batı Kürdistan'da devrimci bir ulusal kurtuluş hareketi yaratmış, bu hareket içinde proletarya önderliğini sağlamış ve kendisinin de proletaryanın öncü müfrezesi olabildiğini kanıtlamıştır. Burada yeri gelmişken, reformist küçük burjuva milliyetçilerinin "PKK kendisini önder sayıyor, PKK kendisinden başka yurtsever bir güç görmüyor" biçimindeki iddialarını da cevaplayalım. En önce, "PKK kendinden başka yurtsever güç görmüyor" biçimindeki iddianın doğru olmadığını ve bu konuyu daha sonra ele alacağımızı belirtelim. Ama PKK'nın kendisini önder bir güç olarak gördüğü belirlemesi doğrudur. Evet, PKK kendisini, yukarda belirtmiş olduğumuz bir mücadele ile ortaya çıkarmış bir güç olarak, proletarya ve halk önderliğinin gereklerini yerine getiren bir güç biçiminde tanımlamaktadır ve bu hakkı da kazanmıştır. Ancak, bu tür sızlanmalarda bulunan çevrelere sesleniyor ve diyoruz ki: sizlerin de kendinizi önder bir güç olarak gördüğünüzü, kendinize "sosyalist parti", "proleter devrimci", "ulusal kurtuluşçu", "devrimci demokratlar" biçiminde adlar taktığınızı, bu tür sıfatlar yakıştırdığınızı biliyoruz. Ama, Kürdistan koşullarında bu tür sıfatlara sahip olmanın, kişiye ya da örgüte ne tür görevler yüklediğini açıklayabilir misiniz? Proletaryanın öncü hareketi ya da halkın önderi olduğunuzu, hangi teorik ve pratik çalışmalarınıza

dayandırdığınızı, şimdiye kadar hangi ideolojik, politik ve pratik gelişmeye yol açtığınızı, Kürdistan proletaryasının ve halkının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde ne kadar mesafe kat ettiğinizi, hangi mücadelenize dayanarak böyle bir iddiada bulunabildiğinizi ve böyle soylu ve sorumlu bir yere yükselmeyi nasıl hak ettiğinizi, halk kitlelerine açıklar mısınız? Biz, mücadele pratiğimizi böyle açıklayarak hak ettiğimiz yeri belirliyoruz ve sizleri de böyle bir açıklamaya davet ediyoruz!

Devam edelim. PKK hareketinin 1980'den sonraki teorik ve pratik gelişmesine geçmeden önce, mücadelede yeni koşulların ortaya çıktığı ve özellikle de ittifaklar konusunda açık dayatmaların olduğu bu döneme kadar, reformist küçük burjuva milliyetçiliğinin ittifak ve cephe konusundaki yaklaşımını ve pratiğini kısaca görelim.

Kuzey-batı Kürdistan'da çeşitli guruplar biçiminde karşı-mıza çıkıyor olsalar da ortak bir eğilim olan reformist küçük burjuva milliyetçiliğinin tarihi, 1960'lı yılların ortalarına kadar uzanır. 1970'lere gelindiğinde küçük burjuva milliyetçiliğinin seçkin temsilcileri, bir yandan Türkiye'deki yasal sol (TİP) içinde, öte yandan Güney Kürdistan'daki yarı-feodal, yarı-burjuva hareketin yanında görülürler. Bunların buralarda bulunmaları, belli bir ittifak anlayışının ürünü değil, tersine kendi gelişmelerini ancak bu güçlere dayanarak sağlayabilmelerinin bağımsız eylem geliştirme gücünden yoksunluklarının zorunlu bir sonucudur. Ama bu dostları, gerçekte, geliştirmemiş, tersine daha da çok çökertmiştir.

Ağırlıklı yanı kariyerizmden kaynaklanmak üzere, 1975'lerde bir çok gurup biçiminde ortaya çıkan küçük-burjuva eğilimi, diğer konularda olduğu gibi, ittifaklar konusunda da ilkeli olamamış, ya ilke olarak belirlenemeyecek kadar genel olan sloganlara dayanarak, ya da çoğunlukla ilkeyi bile düşünmeyerek çeşitli çıkarlar karşılığında, işbirlikleri geliştirmiştir. Özellikle Güney Kürdistan da yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin yenilgisyle, biraz nefes almaya başlayan bu eğilim içindeki çeşitli guruplar, 1978'lere kadar bir yandan Güney Kürdistan'daki küçük-burjuva ağırlıklı hareketle, öte yandan

Türkiye'nin reformist ve çoğunlukla sosyal-şöven olan hareketleriyle, ittifak ya da birlik içinde yaşamışlardır. Bunlar içinden en önemlileri olarak DDKD-KYB, DDKD-TKP, ÖY-TİP, ÖY-TSİP arasındaki ilişkileri anmak gerekir. Ancak şurasını çok iyi bilelim ki, ister Güney Kürdistan'daki hareket olsun, isterse Türkiye'deki hareketler olsun, genel eğilim olarak bunların hepsi, bizim küçük-burjuva milliyetçilerimizi sürekli kendilerinin bir uzantıları haline getirmeye çalışmışlar ve bu doğrultuda bunlardan yararlanmışlardır. 1978'lerde İran'da ortaya çıkan devrimci gelişmelerden sonra, reformist-milliyetçi akımların yeni bir ittifak gücü olarak, Doğu Kürdistan'daki burjuva ağırlıklı hareket gelişme göstermiştir.

1979 yılında hükümette olan Ecevit, seçimdeki başarı oranını arttırmak için, bir yandan devlet güçleriyle PKK hareketi üzerine azgın bir biçimde saldırırken, öte yandan da kendi hükümet ve parlamento ortaklarını (ya da uşaklarını demek daha doğru olur) çeşitli oyunlar tezgahlamaları için Kürdistan'a göndermiştir. Bu güçlerin de teşviki ve katılımıyla, esas olarak Ecevit hükümetinin yarattığı ortama dayanarak ÖY, DDKD ve KUK önderleri "UDG" adı altında bir araya gelmiş, kendi gerçek yüzlerini açığa çıkaran proleterya eğilimini, yani PKK hareketini tecrit etmek amacıyla, bir yandan Türkiye'nin devrimci-demokratik güçlerinin Kürdistan'da sadece kendi varlıklarını kabul etmeleri için onlarla ilişki geliştirmeye, öte yandan propaganda ve pratikle PKK hareketine saldırmaya çalışmıştır. Bu doğrultuda ve planlı bir biçimde PKK'ye yöneltilen saldırılar, eğer boşa çıkarılabilmişse, Kürdistan halkı için hiç bir ciddi kazanım amaçlamayan bu saldırgan blok, eğer dağıtılabilmişse, bunda, Ecevit hükümetinin yıkılmış olması ile, Türkiye'nin devrimci-demokratik güçlerinin bunları ciddiye almamasının önemli etkisi ve esas olarak da, PKK'nin sanıldığından daha çok kitle temeline ve devrimci direniş gücüne sahip olmasının temel rolü vardır. Özellikle bizim bu değerlendirmemizin doğru olmadığı iddialarına karşı, okura ve tüm yurtseverlere şunu öneriyoruz: 'UDG' bloku dağıtıldıktan sonra ortakların birbirlerini eleştiren yazılarını (çok can sıkıcı

da olsa) lütfen okuyunuz. O yazılarda, bizim belirlediğimiz gerçeklerin nasıl itiraf edildiğini bulacaksınız. Özellikle DDKD'nin ÖY'na karşı yazdığı "Özgürlük Yolu mu, oportünizmin yolu mu" başlıklı yazıda, aralarındaki esas eleştiri konusunun nasıl "anti-Apocu" ilkeye yeterli sadakat gösterilip gösterilememesi olduğunu, ÖY'nun bu ilkeyi pratikte kararlı bir biçimde uygulayamamış olmasından dolayı nasıl suçlanarak yerden yere vurulduğunu göreceksiniz. Ve bütün bunların sonucunda yargıyı sizler veriniz.

Devam edelim. 1980 yılında, 12 Eylül'den önce ve özellikle de, faşist askeri bir darbeyle ordunun yönetimi elegeçirdiği, tüm devrimci hareketleri ve yurtsever halk güçlerini ezmek için azgın bir saldırı başlattığı, her yönüyle yeni koşulların ortaya çıktığı 12 Eylül'den sonra, PKK hareketi, durumların kapsamlı bir değerlendirmesini yaparak, acil bir dayatma olarak ortaya çıkan ittifak ve cephe sorunlarını belirli bir çözüme kavuşturabilmek için bu yönlü yoğun bir çaba içine girmiştir. Sözlü ve yazılı başvurularla Türkiye'nin devrimci-demokratik hareketleriyle ilişki aramış, ittifak sorunlarının görüşmelerle çözülmesini istemiştir. (Bu konuda, sözlü başvuru yapan kişiler bellidir ve yazılı başvuruların birer nüshası elimizde mevcuttur). Ancak Türkiye devrimci güçlerinin önemli darbeler yemeleri ve dağınıklık içinde olmaları, bu çabalarımızın kısa sürede sonuç doğurmasını engellemiştir. Aynı biçimde, Kürdistan'daki çatışmalı ve olumsuz ortama son vermek ve ittifak, cephe sorunlarını tartışarak çözüme götürmek için, küçük burjuva milliyetçi akımlara önerilerde bulunulmuştur. 1980'in sonbahar aylarında, bu güçlerle ve Ortadoğu ile Kürdistan'ın diğer parçalarının ilerici-yurtsever hareketlerinden bazılarının da katıldığı bir kaç toplantı yapılmıştır. Bu toplantılarda, PKK temsilciliği, özet olarak, "halkımızın mücadelesinin çıkarları açısından bir araya gelmenin gerekli olduğunu, bunun için tartışılıp ortaya çıkartılacak siyasal ilkeler temelinde cephe ya da ittifakların yaratılması gerektiğini, bu konuda geçmiş olumsuzluklar için hiç bir engelleyici şart öne sürülmediği gibi, bunların da ancak böyle bir yaklaşımla aşılıp ortadan kaldırılabileceğini" açık bir

biçimde dile getirmiştir. Yine aynı toplantılarda, küçük burjuva milliyetçileri, özellikle yabancı örgütlerin güçlerini kendilerine siper ederek, hep bir ağızdan şu beyanda bulunmuşlar ya da bunu onaylamışlardır: "öncelikle geçmişi ele almak gerekir: PKK geçmiş pratiğini eleştirmeli, mevcut mücadele çizgisinden vazgeçmeli ve bize özeleştirme vermelidir; bunu yapmadan PKK ile konuşacak hiçbir şeyimiz yoktur ve bu toplantıları biz PKK olmadan kendimiz sürdüreceğiz, sonuca ulaştıracacağız". (Katılan tüm güçler ve kanıtlar, bunun böyle olduğunu açıkça bilirler).

Her şeyden önce, herhangi bir gücün, istediği kişi ya da guruplarla, istediği kadar toplantı yapmaya (eğer başarabilirse) hakkı olduğunu belirterek, şunu söyleyelim ki, "PKK bize özeleştirme vermelidir ve devrimci direniş çizgisinden vazgeçmelidir" istemi, çok seviyesiz ve çirkin ve ayrıca içinde koyu bir cehalet taşıyan, olumsuz bir yaklaşımdır. Hiç bir siyasal hareketin, başka bir siyasal hareketten böyle bir istemi olamaz. Onların bu yaklaşımı, ağaların ve aşiret reislerinin, halktan istedikleri "gel önümde diz çök" feodal anlayışına tıpa tıp benzemiyor mu? Modern siyasal örgütler, kendi özeleştirilerini örgütlerine ve kitlelerine karşı yapmazlar mı? Bu konuda Lenin'in: Bir partinin dürüstlüğü, tutarlılığı ve güçlülüğü, örgütüne ve proletaryaya karşı açık olmasından ve hataları karşısında özeleştirme yapabilmesinden geçer, biçimindeki doğru belirlemesi oldukça açık değil mi? Yoksa bu güçlerin, böyle bir gerçeği bilemeyecek kadar bilinçleri karışık mıdır? Eğer biliyorlardıysa, böyle bir istemde neden bulundular? Yoksa onlar, özellikle bazı güçlere dayanarak, bu zor dönemde PKK'yi "dize getirmeyi mi" umut ve hesap ettiler?

Böyle anlamsız, ilkesiz ve sonuçsuz toplantıları onlara bırakarak, PKK ağır baskı dönemlerine ilişkin Leninist tahliller ışığında ve somut koşulları irdeleyerek, devrimci çalışmasını sürdürmüştür. 1981 Temmuzunda I. Konferansını yapmayı başararak, faşist Türk sömürgecilerinin devrimci mücadeleyi ezmek için tüm gücüyle çalıştığı bir ortamda toparlanmış ve devrim gücünü, düşmanın karşısına dikmiştir. PKK Merkez

Komitesi, Konferansa sunduğu (ve kabul edilen) Politik Rapor'unda, daha doğuşundan itibaren PKK hareketinin geçmiş pratiğini ele almış, devrimci eleştiri süzgecinden geçirmiş, hata ve eksikliklerini belirleyerek, özeleştirisini önce örgüte ve daha sonra da bunu yayınlayarak proletarya ve halk kitlelerine karşı yapmıştır. Politik Rapor'da, içinde bulunan ağır baskı döneminin özelliklerini ve önümüzdeki döneme ilişkin devrimci görevleri açık bir biçimde belirleyerek, böyle bir dönemden devrimci çıkışı, kendi kadrolarına gösterdiği gibi, teoride ve pratikte tükenme noktasında olan Türkiye devrimciliğine de ana hatlarıyla gösterebilmiştir. Aynı biçimde, Kürdistan ulusal kurtuluş cephesi ile Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle ittifak ve cephe sorunlarını kapsamlı olarak ele almış ve ilkesel düzeyde açıklıklar getirmiştir.

Konferans'tan sonra geçen yaklaşık on ay gibi bir süre içinde yaptığı çalışmalarında PKK hareketi, devrimci direnişçiliğin pratik gereklerini önemli ölçüde yerine getirmiştir. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinde devrimci savaş ve devrimci örgüt çizgilerine açıklık getirmeye çalışmış (bu konuda çalışmalar sürdürülüyor), başta Filistin Kurtuluş Hareketi olmak üzere Ortadoğu'nun devrimci-ilerici, dünyanın sosyalist ve ulusal kurtuluşçu güçleriyle Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin önemli bağlantılarını kurmada ileri adımlar atmıştır. En önemli olarak da, Kürdistan ve Türkiye'de cephe sorununu kapsamlı bir biçimde ele almış, bu konuda açıklamalı iki cephe programı hazırlamış, ilgili güçlere ve tüm kitlelere sunmuştur ve sunmaktadır.

PKK hareketi, sorumlu devrimciliğin bir gereği olarak, en başta Türkiye devrimci hareketiyle ittifak sorununa, doğru bir teorik çerçeveden kaynaklanan kapsamlı bir siyasal programla yaklaşmıştır. Türkiye devrimciliğinin tarihinde geliştiremediğini demokratik halk devrimi meselesini en güçlü bir teorik yaklaşımla ele almış, tarihin ve günümüzün sistemli bilimsel bir değerlendirmesini yaparak, açık bir siyasal program önermiştir. Önerilen açıklamalı anti-faşist birleşik direniş cephesi program taslağı somuttur ve *Serxwebûn* sayı:2-3'de yayınlanmıştır. Eğer

PKK hareketi, Türkiye devrimci güçleri tarafından eleştirilmek isteniyor ise, bu görüşleri eleştirilmeli ve eleştirileri dostça cevaplanmazsa o zaman sorumlu tutulmalı ve yine eğer ittifak yapılmak isteniyor ise, böyle kapsamlı ortak siyasal ilkeler etrafında yapılmalıdır. Bu doğrultuda, tüm Türkiye devrimci güçleri görüşlerini açıklamalı, ilkeler etrafında ve devrimci yaklaşım temelinde tartışma olmalıdır. Tüm bu tartışmalar ise, söz olsun diye değil, Türkiye halkıyla Kürdistan halkının devrimci mücadelede ilkel, sürekli dayanışmasını, enternasyonalist birliğini yaratmak için yapılmalıdır. İki halkın kurtuluş mücadelesinde zafer için kalıcı birlik ancak böyle mümkün olacaktır. Ve bu konuda PKK üzerine düşeni yapmış en doğru yöntemi önermiştir. Tüm Türkiyeli devrimcilerin de zaman geçirmeden görüşlerini açıklamaları gerekmektedir. Ancak burada şunu da belirtelim ki, böyle bir yaklaşım temelinde bugün önemli pratik adımlar atılmış, Türkiye devrimci güçlerinin ağırlıklı kesimi böyle olumlu bir yaklaşımı benimsemiş, bu kesimlerde sosyal-şovenizmin etkisi önemli oranda kırılmış ve bu güçler Kürdistan gerçeğini tanımaya başlamışlardır. Çalışmalar bu doğrultuda geliştirildikçe (ki tarafımızdan geliştirilecektir) Türkiye ve Kürdistan devrimci güçleri en sağlıklı çıkış yolunu bulacaklar ve devrimci mücadele hızla atılım yapacaktır.

Yine PKK hareketi, Kürdistan proletaryasına ve halkına karşı sorumluluğunun bir gereği olarak, Konferans'tan sonraki çalışmalarını içinde, kendi asgari programı ışığında, Kuzey-batı Kürdistan için bir ulusal kurtuluş cephesi program taslağı hazırlamış ve bu cephenin, Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yurtsever hareketler ve dünya devrim güçleriyle ittifak ilişkisini açık olarak belirlemiştir. Taslak, sistemli bir tarihi ve toplumsal tahlil ile birlikte, Kürdistan halkının birliğinin, hangi amaçlar etrafında yaratılabileceğini açıkça ortaya koymaktadır. PKK hareketi, hazırladığı program taslağından reformist küçük burjuva milliyetçilerini haberdar etmesine rağmen, onlardan olumlu bir yaklaşım göremediği için, program temelinde bir tartışma

ortamı içine girememiştir. Geçerken şunu da belirtelim ki, Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş cephesi yaratma sorunu, bazılarının sandığı gibi, PKK hareketinin birkaç küçük burjuva gurupla oluşturacağı ittifakla' tamamlanmış olmayacaktır. Böyle bir ittifak, meselesinin bir parçası olsa da, esas olarak ulusal kurtuluş cephesi sorunu, işçi-köylü ittifakı temelinde ve bu ittifak etrafında aydın-geçliğin, küçük burjuvazinin ve diğer yurtsever güçlerin siyasal ve örgütsel birliğinin yaratılmasıdır. Sorunu böyle gerçekçi bir biçimde ele alan PKK hareketi, bu birliğin uğrunda savaşıacağı program taslağını, burada ek olarak yayınlayıp, tüm ilgili halk güçlerine sunmaktadır. Ne kadar engellenmeye çalışılırsa çalışılsın, bütün bunları aldederek ve program amaçlarına uygun olarak tüm halkın ulusal kurtuluş cephesini yaratmak için gereken pratik adımları başarıyla atmakta kararlıdır. PKK böyle kapsamlı ve devrimci bir program taslağı ortaya çıkarmışken, geçmişi bu kadar eskiye uzanan küçük-burjuva milliyetçiliği, şimdiye kadar Kürdistan halkının amaçlarını dile getiren hangi ilkeleri ortaya çıkarmış ve hangi programı önerebilmiştir? İlkesiz, şekilsiz ve amaç yoksunluğu içinde, sadece bir takım basit, kişisel çıkarlar uğruna biraraya toplanma dışında, hangi pratik adımları atabilmiştir? Gerek Kuzey-batı Kürdistan halkının siyasal birliği için ve gerekse bu birliğin Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yurtsever güçlerle ve dünya devrimci güçleriyle ilişki ve ittifakı için hangi ilkeleri ortaya çıkarabilmiş ve şimdiye kadar doğru temellerde ne geliştirmiştir? Gerçek durum bu iken, kendilerinin birlikten yana ve PKK'nin ise ittifaka karşı olduğu biçiminde asılsız şeyler yayabilmekte ve seviyesiz çığlıklar atabilmektedirler. Şimdi okurun, şu soru etrafında durumu değerlendirmesini istiyoruz: Buraya kadar açıkladığımız gibi, hem Kürdistan halkının Ulusal Kurtuluş Cephesi için ve hem de bu halkın Türkiye halkıyla ortak cephesi için iki tane kapsamlı program hazırlayıp yayınlamış ve bu doğrultuda Türkiye'nin devrimci-demokratik güçlerinin ağırlıklı bir kesimiyle pratik ilişki içine girmiş olan PKK hareketinin, ittifaka karşı olduğunu söylemenin, gerçekten hiçbir ilişkisi var

mıdır ve bu iddiada bulunanların kendi ikiyüzlülükleri açık değil midir?

Devam edelim. 1980'den sonra PKK hareketinin devrimci çalışmaları ve gelişimi kısaca böyle iken, şimdi de reformist küçük-burjuva milliyetçiliğinin durumunu görelim. Bu eğilim içindeki çeşitli gurupların önderleri, değişik düzeylerde ve ittifak yaratma adı altında sohbet toplantılarını devam ettirmişler, 1979'daki ortaklarından birini de kendinden uzaklaştıran ikili, bu sefer de varlığı bile tartışmalı bir başkasını yanlarına alarak ve sayısı belli olmayan koltuk değneklerine dayanarak bir "prensip üçlüsü" icat etmişlerdir. Gelişme göstermelerini bir yana bırakalım, sürekli bir dağılma ve parçalanma içinde yaşamışlardır, eskiden bazı şeyler yazıp çizerken, şimdi nefesleri tükenmişçesine, suspus olmuşlardır. Hiçbir ciddi açıklama getirmeyen ve sadece dayatmalarının PKK'ya ulaşması için zorlamalar temelinde oluşturulan "KUK" toplantısı dışında, diğerleri biraraya bile gelememiş, ve kendi geçmişlerini ağzlarına bile alamamışlardır. Peki, o halde şimdi biz soralım: PKK hareketinden büyük bir gürültüyle istediğiniz "geçmiş değerlendirme" işini sizler ne yaptınız? PKK hareketinin yapmış olduğu ve her sorumlu örgütün yapması gereken, kendi geçmişini bir toplantıyla değerlendiren örgütüne ve halkına açıklamada bulunma görevini yapabildiniz mi? Halk karşısında açık olma sorumluluğunu gösterebildiniz mi? Teorik ve pratik her alanda gelişim sürecinizi, ortaya çıkardığınız gelişmeleri ve hatalarınızı tüm kadrolarınız ve halk karşısında izah edebilir misiniz? Eğer hiç hatanız olmadı ise, o başarı dolu (!) yaşamınızı, oluşturduğunuz ittifakların sağladığı politik zaferleri halka neden açıklamıyorsunuz? Yeni oluşturmak istediğiniz birlik ve yalnız bir bildiriyle açıklanarak dünyada en büyük sorumsuzluk örneği verilen "prensipçilik" hangi siyasal amaçları gündemine koymuştur ve hangi koltuk değneklerine tutunmuştur? Bütün bunları izah etmelisiniz ve amaçlarınızı açıkça ortaya koymalısınız. Bunu yapmalısınız ki, ne olup olmadığını halk tanısin ve bir yargılama yapsın. Özellikle en çok sözünü ettiğiniz birşey de, "halk yargılasın"dır. Evet, biz de bundan yanayız ve

bunu istiyoruz. Ve pratikte halkın yargılama yaptığını açıkça görüyoruz. Bunun için, şimdiki kadar ne yaptığımızı ve bundan sonra da ne yapmak istediğimizi açık bir biçimde halka sunduk ve sunuyoruz. Ama halk sizi neyinle tanıyabilecek ki, bir yargılama yapabilsin? Neyinizi halka açıklayabildiniz ki, halk sizi gerçek kimliğinizle tanıyabilsin? Ve bu nedenlerle nereden başlayıp nereye geldiğinizi ve ne yapmak istediğinizi halka açıklamak zorundasınız diyoruz.

Evet, küçük burjuvazinin bu eylemsiz temsilcilerine şunları söylüyoruz: Başkalarından istediğiniz özeleştiriyi biz sizden istemiyoruz: ancak yukardaki soruların açık cevabını kendinize ve halka açıklamak zorundasınız. Eğer ittifak gücü olmak istiyorsanız, herşeyden önce kendi geçmişinizin bir değerlendirmesini yapmalısınız. Teorik görüşlerinizi açıkça ortaya koymalı ve Kürdistan halkının birliği için öngördüğünüz siyasal programınızı ilan etmelisiniz. Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle ve Kürdistan'ın diğer parçalarıyla nasıl bir ilişki biçimi düşündüğünüzü açıklamalısınız. Bunların pratiğe aktarılmasının yolu olan stratejik ve taktik hattınızı açıklamalı ve bu doğrultuda manevradan uzak, dürüst pratik adımlar atmalısınız!

Geçerken bu eğilimle ilgili başka bazı şeylerden de söz etmek gerekiyor. Özellikle 1978'lerden itibaren hızlanan bu küçük burjuva hareketlerden ayrılımlar sonucu, ortaya bir de "Bağımsızlar" ucubesi çıkarılmıştır. Yıllardan beridir sözde siyaset yaptığını söyleyen bu güçler, pratik ve örgütsel alanda hiçbir şey yapmamışlar ve sürekli örgütlenmelerin dağılmasını körüklemişlerdir. Bu eğilimin temsilcilerinin de gerçek yüzü ve nasıl bir tasfiyeciler oldukları artık açıkça ortaya çıkmıştır. Esas olarak kişisel kazanç peşinde koştukları, siyasetçiliği ise gerçek yüzlerini gizlemek için bir maske olarak kullandıkları artık hemen hemen herkes için su yüzüne çıkmıştır. Yine ağır baskı koşullarını yaşadığımız bu dönemde, reformist küçük-burjuva hareketlerden ayrılımlar çoğalmaktadır. Bu hareketlerin teorik ve pratik hattının yanlışlığını görerek gerçekleşen ayrılımları olumlu buluyoruz; yanlış terketmeler eğer doğruya yönelmeyle birleşirse olumludur. Ama biz, bu ayrılımlar giderek mücadele

kaçınılığı halini aldığıında, bunun tasfiyecilik olduğunu açıklayarak, şiddetle karşı olduğumuzu burada da belirtmek isteriz. Devam edelim. PKK hareketi anti-faşist birleşik direniş cephesi hakkındaki yazısını yayınladıktan ve özellikle de birkaç örgütle birlikte, diğer tüm örgütlere, ortak bir platform etrafında cephe kurma çağrısını *resmen* yaptıktan bir hafta sonra, örgüt sorumlularının bulunmadığı bir alanda ve sorumluların birbirinden çok uzaklarda oldukları kesin bilindiği bir zamanda TKSP, KUK, Ala Rizgari imzalı ve halka dağıtılmak üzere hazırlanmış bir bildiri bize *resmen* verildi. Kendi aralarında prensip olarak güçbirliği yaptıklarını açıkladıkları bu bildirideki, ittifak ve birliğe yaklaşım mantıklarını açıkça görebilmek için, şu aktarmayı almak zorunda kaldık: "Dağınlılığın son bulması, emekçi halk kitlelerinin sarsılan güvenlerinin yeniden sağlanması, devrimci hareketin daha da güçlendirilerek, sömürgeci-faşist diktatörlüğün alaşağı edilebilmesi için, zaman yitirmeksizin harekete geçilmelidir. (Burada hemen şunu soralım: iki yıldan beri hala bir tek siyasal ilke belirleyememiş olarak gerçekte zamanı siz yitirmiyor musunuz? — Biz ekledik). Planlı-programlı ve kararlı bir mücadelenin örgütlenmesi için, varolan sorunların aşılması, hem Kürdistan'da, hem de Türkiye genelinde en geniş güç birliklerinin, giderek cephelerin oluşturulması zorunludur... Türkiye ve Kürdistan'da yaşanan bugünkü nesnel koşullara göre, ideolojik-politik hatları birbirine yakın olan güçlerin birliği gibi, safları daraltan politikaların yanlış olduğu görüşündeyiz. Bunun için, en geniş güçbirlikleri için çaba göstereceğiz ve var olanlara güç katacağız". (Bu bildiri 29.1.1982 tarihli bildiridir). Yazılanlar böyle iken, aynı güçler, bizim anti-faşist cephe için program önerili çağrımıza, yaklaşık üç ay sonra, "cepheye yaklaşım yöntemimiz farklı olduğu için", v.b. gerekçelerle olumsuz cevap verdiler. Peki ya burada söylenen ile yapılan birbirine taban tabana zıt değil midir? Bu baylara soruyoruz; cephe için var olan pratik çabalara sizler böyle mi güç katacaksınız? Planlı-programlı hareket edilmesinden dem vuruyorsunuz, ama hani sizlerin plan ve programı?

Bırakalım programı, yaptığınız "birlikte" bir tek ilke bile var mıdır? Neden bizim hem anti-faşist cephe ve hem de ulusal kurtuluş cephesi için iki program önerimizi ve bu temelde ittifak ve cephe yaratmak için biraraya gelme çağrımızı olumsuz karşılıyorsunuz? Yoksa ilkeler üzerinde tartışma gücünü ve cesaretini kendinizde göremiyor musunuz? Peki ya bu açık çelişkili tavrınızla tabanınızın bile sizlere olan güvenini yitirmekte olduğunuzu düşünmüyor musunuz? Evet, cephe ve ittifaka yaklaşım ve yöntem farkımız olduğu doğru ve açıktır. Çünkü biz, ilkeler üzerinde tartışmak, meseleyi program temelinde ele almak ve ortak amaçlar doğrultusunda pratik adımlar atmak önerisinde bulunuyoruz. Ve sizler, ilke denen şeyleri ağızınıza bile almadan, programı ise çok sonraları, ileri aşamalarda belirlenecek bir olgu olarak geriye bırakıp, deyim yerinde ise geçmişteki gibi "güçbirlikçilik" oynuyorsunuz. Biz, sizlere, böyle bir yaklaşımın sorumsuzluk ve bataklığa batmak olduğunu söylüyor, kendimiz böyle bir yere gelmeyeceğimizi gibi, doğruyu dayatarak sizlerin de orada boğulmasını engellemek istiyoruz. Ama fazla ısrar ederseniz, sizleri bataklıkta boğulmaya terketmekten başka çaremiz kalmayacağına, açıkça belirtmek isteriz.

Aynı süreçte, aynı güçlerin sorumluları, hem bizzat kendileri ve hem de diğer Kürdistan parçalarındaki dayanakları aracılığıyla PKK'ya şöyle bir beyanda bulundular: "PKK bizi dost ve yurtsever görmeli ve bunu ilan etmelidir." Çok seviyesiz ve sorumuz bir beyan değil midir bu? Bir hareket, başka bir hareketin adlandırılmasıyla yurtsever olabilir mi hiç? Eğer bu güçler kendi yurtseverliklerine inanıyorlarsa ve kendilerine güveniyorlarsa, PKK'dan daha ne için medet umuyorlar? Eğer kendilerine güveniyor ve inanıyorlar ise, Lenin'in belirttiği gibi, "en güvenilir dostlarla bile" ittifaklara neden girmiyorlar? Ve eğer PKK ile tartışmaya girmek için kendilerini "yurtsever" ilan etmesini istiyorlarsa, bu PKK için büyük bir üstünlük olacaktır. Ama kendileri için ise bu çok acınacak bir durumdur. Biz, size yurtsever olabileceğinizi ancak şu temelde belirtebiliriz. Tüm teorik belirlemelerinizi açık olarak ortaya koymalı, Kürdistan

halkının siyasal birliği için öngördüğünüz programınızı açıklamalı, Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin özellikleri, görevleri, iç ve dış ittifakları, temel mücadele biçimi konularındaki görüşlerinizi açık olarak belirtmeli, ayrıca geçmişinize ilişkin teorik ve pratik gelişmenizi kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutmalı ve tüm bu konuları önce kendi kendinize, yani örgütünüz ve daha sonra da halka açıklamalısınız. Aynı zamanda büyük bir azim ve çabayla, büyük zorluklar ve kayıplar pahasına ortaya çıkarılan gelişmelere, cezaevinde, kentte, kırdada, ovada, dağda, ülke dışında gösterilen yüce devrimci direniş mücadelesine saygılı olmalısınız. Eğer bütün bunlara ilişkin olarak halk nezdinde doğru ve doyurucu açıklama yaparsanız ve olumlu pratik davranış gösterirseniz, elbetteki PKK'nın bu gelişmelere saygılı olacağını, böylesi gelişmelerinizi açık bir biçimde gördükten sonra, PKK'nın, sizleri yurtsever ilan etmeye ve dostluk ilişkilerini ileri seviyelerde geliştirmeye hazır olduğunu bildiririz. Bu yapılmaz ise, yani, sizler kendi kendinize ve halka karşı açık olamazsanız, PKK'nın sizlere "yurtsever" demesi, hiçbir şey ifade etmez.

Belirlenen bu doğru şeyleri yapmadıkça bugün yaptığınız gibi sağda solda "PKK kimseyi dost görmüyor, kimseyle ilişki kurmuyor, dostluk anlayışını değiştirmelidir" biçimindeki sızlanmalarınızın ciddiye alınması mümkün değildir. PKK'nın geçmiş mücadelesi içinde kurmuş olduğu ilişkilere ve ortaya çıkardığı gelişmelere şöyle bir bakarak, söylediklerinizde biraz gerçekçi olabilmelisiniz. PKK, bugüne kadar sürdürmüş olduğu devrimci mücadelesi boyunca, ülke içinde milyonları uyarmış, yüzbinleri etkilemiş ve değişik sınıf ve tabakalardan onbinleri biraraya getirerek devrimci mücadele temelinde en sağlam ittifakı yaratmıştır. Başta Filistin olmak üzere Ortadoğu'nun tüm devrimci-ilerici güçleriyle sağlam dostluk ilişkileri kurmuş ve bunu dünya çapında önemli oranda geliştirmiştir. Türkiye devrimci-demokratik güçlerinin ağırlıklı kesimiyle siyasal ilkeler temelinde güçlü ilişkiler kurmuş ve bunu en ileri düzeylere doğru götürmektedir: Kürdistan halkının ulusal kurtuluşçu birliği için en kapsamlı programı hazırlamış ve bu

doğrultuda pratik çalışmalarını sürdürmektedir. Gerçek durum bu iken, PKK bu kadar dostluk ilişkisi ve ittifak yaratmış iken, sizin o asılsız sızlanmalarınızın, ciddi bir anlamı ve sonucu olabilir mi? Artık o tür beyanlarınızla, düşünebilen ve gerçeği görebilen güçleri etkileyebilir misiniz? Eğer bu kadar ilişki ve ittifak yaratmış olan bir güç ile dostluk ilişkisi kuramıyor iseniz, buradan, sizlerin kendi durumunuzu ve anlayışınızı yeniden gözden geçirmenizin gerektiği doğru sonucu çıkmaz mı?

Bundan da öteye, bizim reformist-milliyetçilerimiz "yurtsever bir birlik oluşturmak istediklerini" söylemektedirler. Ama böyle bir birliğin ilk adımları, dürüst pratik çabalar içinde tartışarak, kapsamlı bir teorik çerçeve ve sağlam bir siyasal program ortaya çıkarmak olmaz mı? Ve böyle bir yaklaşımın en somut örneği de, her yönüyle açık olan bir Ulusal Kurtuluş Cephesi Program Taslağını hazırlayıp sizlere sunarak, PKK vermemiş midir? PKK'nın ortaya çıkarmış olduğu program taslağı kapsamlı ve açıktır. Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş cephesi ancak böyle bir program temelinde oluşabilir ve bunun pratik adımları ancak böyle bir program ışığında atılabilir. Ayrıca biz, sadece bir program önermekle yetinmiyoruz; reformist-milliyetçilerimizin açık bir teorik anlayıştan yoksun olarak ve sadece bazı çıkarlar karşılığında Avrupa, İran, Irak, v.b. yerlerde kurmuş oldukları ilişkilerini teşhir ederek; Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin dünya sosyalist, devrimci ve ilerici güçleri ile kalıcı bağlarını kurarak, ve ülke içinde en geniş yurtsever birliği yaratmaya çalışarak; böyle bir programın hangi stratejik anlayışla pratiğe aktarılabileceğini açıklıyoruz ve gösteriyoruz. Yine ayrıca, ulusal kurtuluş programının pratiğe aktarılmasının ancak ulusal kurtuluş mücadelesi ile mümkün olacağını, böyle bir mücadelenin en temel biçiminin bir ulusal kurtuluş savaşı olduğunu söylüyoruz, ve bu savaşın stratejisini ve taktiklerini en geniş biçimde açıklıyor ve gerektirdiği pratik çalışmaları yapıyoruz. Ve ulusal kurtuluş cephesinin yaratılması için her türlü pratik çalışmayı mutlaka yapacağımızı açıkça ilan ediyoruz.

Aynı biçimde, reformist-milliyetçilerimizin de meseleleri

sağlam temellerde ele almalarını istiyor ve onlara şunu söylüyoruz: Açık bir teorik çerçeveniz ve sistemli bir programınız olmadan, temel olarak kendi gücünüze dayanmadan, Türkiye'de ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki gelişmelere, ya da Avrupa'nın çeşitli burjuva liberal çevrelerine dayanarak Kürdistan'a bir otonomi oturtmanız mümkün değildir. Herşeyden önce, buna, Kürdistan'daki devrimci gelişme izin vermeyecektir. Bunun için, küçük burjuva darkafalılığına son vererek, meselelere kapsamlı ve gerçekçi yaklaşmalısınız. Sorunu, belli bir teorik yaklaşım ve açık bir siyasal program temelinde ele almalısınız ve Kürdistan halkının özgücüne güvenmelisiniz. Programınızı pratiğe aktaracağınız, açık ve doğru bir stratejik anlayışa sahip olmalısınız. Bu doğrultuda Kürdistan halkının siyasal birliğinin, yani cephesinin yaratılması için doğru bir yaklaşım içinde olmalı ve zaman geçirmeden, engelleme yapmadan, dürüst, pratik adımları atmalısınız. Böyle bir cephenin, Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle ittifakını doğru ele almalı ve gerekli pratik adımları atmalısınız. Bu anlamda, Türkiye'nin burjuva liberalleriyle otonomi temelinde uzlaşma eğilimleriniz, Kürdistan halkına olduğu kadar Türkiye devrimine de büyük zarar vermektedir, bunu terketmelisiniz. Yine Kürdistan'ın diğer parçalarıyla ilişki ve ittifak meselesini doğru ele almalı, tümü ile onların eylemine dayanma anlayışınızdan vazgeçmelisiniz. Hiçbir açık değerlendirme ve eleştiri yapmadan, diğer parçalardaki yarı-feodal, yarı-burjuva ve küçük burjuva hareketlerle kurduğunuz ilişkiler, basit çıkarılara dayanan gerici ilişkilerdir, böyle bir tarzı, otonomicilikle teslimiyet temelinde uzlaşma biçimini terketmelisiniz. Bunun yerine, Kürdistan'ın kapsamlı bir tahlilini yaparak, diğer parçalarla, gerçek ulusal kurtuluşçuluğun çıkarları ve Kürdistan halkının yararları doğrultusunda ilişki kurma anlayışını benimsemelisiniz. Ortadoğu'daki ilişkilerinizi belli bir siyasal anlayış ve siyasal çıkar temelinde oturtmalısınız. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin dünya devrimci güçleriyle, sosyalist ülkeler işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketleriyle ittifakını doğru ele almalısınız. Bu doğrultuda, emperyalizmin

Avrupalı sosyal-demokrat kanadıyla kurduğunuz ilişkiler çok tehlikeli ve halkımız açısından zararlı sonuçlar getirici ilişkilerdir; bu tür ilişkileri terketmeli ve bu güçlere dayanarak sonuç alma anlayışınızdan vazgeçmelisiniz. Yine aynı biçimde programınızın pratiğe aktarılabilmesi için doğru pratik mücadele biçimleri benimsemelisiniz. Kürdistan ulusal kurtuluş devrimini zafere ulaştıracak olan, temel mücadele biçiminin ne olacağını açıklamalısınız. Geçmişte yaptığınız gibi, dernekçilik, seçim ve parlamento oyunlarının devrimi zafere götürecek mücadele biçimleri olamayacakları apaçık ortadır, bu anlayışlardan vazgeçmelisiniz. Ve ulusal kurtuluş siyasetini zafere götürecek tek doğru mücadele biçimi olan ulusal kurtuluş savaşı konusunda, tavrınızı açıklamalısınız. Eğer gerçekten ulusal kurtuluşçu olmak istiyorsanız, ulusal kurtuluş savaşını kabul etmek ve bunun gerektirdiği pratik çalışmaları yapmak zorundasınız.

Bütün bunları, böyle doğru yaklaşımlar içinde ele almak, halka karşı sorumlu olmanın ve halkın çıkarlarını savunup geliştirmenin tek doğru yolu değil midir? Ve sizler, böyle yaklaşımlar içine girdikçe sahteliklerden uzaklaşacak, yurtseverliğe ilerleyeceksiniz. İşte o zaman, bizim sizlerle ilişkilerimiz sıklaşacak ve devrimci-yurtsever doğrultuda en sağlam birlikler kurabileceğiz. Bu konuda bizim sizlere önerimiz açık ve somuttur, böyle birlikler kurmayı amaçlamaktadır. Eğer gerçekten yurtsever birlikler oluşturmayı istiyorsanız, neden bunlar üzerinde tartışmaktan ve böyle bir yaklaşım içine girmekten ısrarla kaçıyorsunuz? Eğer biz doğru ölçütler geliştiremiyorsak, buyurun sizler geliştirin ve bize sunun, üzerinde tartışarak doğruyu bulup kabul edelim. Ve oluşturduğumuz birliğe de hep birlikte "yurtsever birlik" diyelim. En doğru yaklaşım, halk karşı sorumlu olmanın en doğru biçimi bu değil midir ve bunu yapmak zorunda değil miyiz? Ama sizlerin bütün bunları yapmadığınız ve doğru bir yaklaşımla gelmediğiniz koşullarda, eleştirinizi ve teşhirinizi yapmakta haksız mıyız? O zaman neden çığlıklar koparıyor, dayanaklarınıza şikayetlerde bulunuyor ve başkalarından medet umuyorsunuz? Sizler

bu durumda kaldıkça, biz, teorisiz ve programsız hareket edişinizi, stratejik ve taktik anlayıştan yoksunluğunuzu, örgütsüzlüğünüzü ve çeşitli oyunlar çeviren pratik davranışınızı sonuna kadar eleştireceğiz. Halkımızın yararına olumlu sonuçların ve tüm engellemelere rağmen yurtseverlerin birliğinin ancak bu temelde sağlanabileceğine inanıyoruz: ve çabalarımızla bu görevleri başaracağız da. Ama sizler de, bu eleştiriler karşısında olumlu tavır takınmalı, küfür etmeyi, düşmanlık yapmayı bir tarafa bırakmalısınız. Eğer anlayışınıza ve gücünüze güveniyorsanız aynı biçimde bizi eleştirin. İdeolojik eleştiriler şiddete dönüşmesin ve düşmana hizmet edecek durumlar ortaya çıkmasın. Eğer siyasal program etrafında birleşemezsek, çeşitli düzeylerde güçbirlikleri yaparız. Olumlu yaklaşımlar içine girmeniz, ideolojik-politik çizgide bağımsız olunmak kaydıyla, ulusal kurtuluştta sağlam birliklerin oluşması sonucunu doğuracaktır. Ve PKK hareketi, böyle bir anlayışın gereği olarak, Kürdistan'daki tüm yurtsever sınıf ve tabakaların birleşmelerine zemin olabilecek bir program önerip, doğru ve olumlu bir başlangıç yapmıştır.

Sonuç olarak, ittifak ve birliklerin sistemli bir program temelinde geliştirilmesi ve cephe meselesinin bu temelde kadrolara ve halka götürülmesi gerektiğini ısrarla belirtiyoruz. Başka bir biçimle ve geçmişteki "UDG" yöntemiyle hiçbir yere varılamayacağını açıkça söylüyoruz. Yeniden eski durumlara düşülmemesini ve yurtseverlik sorumluluğu taşıyan güçlerin birbirlerine olumlu yaklaşımlarını salık veriyoruz. Ve tüm devrimci-yurtsever güçleri biraraya getirebilecek, onları halkla birleştirebilecek tek doğru yöntem budur, bundan başka bir yol da düşünülemez.

B. Kürdistan'ın diğer parçalarındaki durum

Proleter devrimci anlayışımızın bir gereği olarak halkımızın mücadelesini dünya proletaryası ve ezilen halklarının kurtuluş mücadelesinden ayrı tutmadığımız gibi, Kürdistan yurtseverliğinin bir gereği olarak da, kendi mücadelemizi, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki güçlerin mücadelesinden ayrı tutmuyoruz. Bu açıdan Doğu ve Güney Kürdistan'daki hareketlerle değişik biçimlerde ilişki geliştirmemiz ve bunu güçlendirmemiz gerekmektedir. Özellikle bu hareketlerin geçmişteki problemleri yapıları, kendileriyle ilişki geliştirmemizi engellemiştir. Bundan önceki bölümlerde de açıklamış olduğumuz gibi, gelişmemiş bir sosyal temelden kaynaklanan bu ideolojik ve politik eğilimlerin, geçmişte önemli hata ve yanlışlıkları olmuştur ve bugün de bu hatalarını belli biçimlerde devam ettirmektedirler. Sağlıklı ilişki geliştirebilmek için, diğer parçalardaki durumu sırasıyla ele alalım ve kısaca mevcut hareketlerin durumuna bakalım.

Güney Kürdistan'daki ideolojik ve politik eğilimler, geçmişteki hareketin durumunu, özelliklerini, yenilginin nedenlerini, sosyal ve siyasal temellerine bağlı olarak değerlendirmek ve açıklamak durumundadırlar. Böyle bir durumun sorumluluğu bir-iki kişiye yüklenerek, değerlendirme yapılmış olunamaz. Bu sorun çok önemlidir, çünkü ortaya çıkan sonuç, sadece güney Kürdistan için değil, diğer parçalar ve Irak için de önemli tahribat yaratmıştır. Bu parçadaki mevcut eğilimler, böyle bir değerlendirme yapmadan, fazla gelişme sağlayamayacakları gibi, bizim de kendileriyle ciddi ilişkiler geliştirebilmemiz oldukça zor olacaktır. Biz, daha önceki bölümlerde bu konudaki değerlendirmemizi yapmıştık, ancak bazı özelliklerine yeniden değinmekte yarar vardır.

Güney Kürdistan'da 1958'lerden sonra gelişen hareket, fırsatçı bir temelde ve Arap burjuvazisinin Irak'ta sağladığı gelişmelere dayanarak ortaya çıkmış, başlangıçtan itibaren otonomi anlayışıyla hareket etmiş, buna göre strateji ve taktik

geliştirmiş ve bütün bu olumsuzluklar, önderliğin sınıfsal konumuyla da birleşince, yenilgiye gitmekten kurtulamamıştır. Burada şu gerçeği açıkça belirtelim ki, genel olarak silahlı mücadele ve özelde ayaklanma ya da uzun süreli savaş biçimleri, ulusal bağımsızlık amacına uygun olan mücadele biçimleridir; önüne siyasal amaç olarak otonomiye koyan hareketler, ne kadar silahlı mücadeleyi uygulamak isteseler de sonuçta yenilgiden kurtulamazlar. Bu gerçek, geçmişte Güney Kürdistan'da yaşanmıştır ve bir daha tekrarlanması çok ahmakça olacaktır. Yoksa geçmiş mücadele içinde çok sayıda yurtseverin soylu çabalar harcamış olduğu inkar edilemeyecek kadar açık bir gerçektir. Hareketin önderi olan Mustafa Barzani'nin geçmişinde, daha 1946'lardan itibaren "Mahabat Kürt Cumhuriyeti" deneyinde, güney Kürdistan'daki ayaklanmalarda, Sovyetler Birliği'ne yürüyüşte küçümsenemeyecek olumlu rolü ve direnme adımları vardır. Yine 1958'de hareketin başına geçtiğinde, direnme doğrultusunda önemli adımlar atabilmiştir. Ama dayandığı sınıfsal temel, yani yarı-feodal, yarı-burjuva yapı, bu önderliğin, giderek gericileşmesini getirmiş, emperyalizm ve Şahlıkla uzlaşmıştır. Ve bu uzlaşma onun sonunu getirmiş, bazı olumluluklarına rağmen, sonu böyle olumsuz bir biçimde noktalanabilmiştir. Aynı biçimde KDP'nin de başlangıçta olumlu bazı yanları ve yurtseverliği geliştirme gibi özellikleri de vardır; ama dayandığı sosyal temelin geriliği nedeniyle giderek gericileşmiş ve önderlik, yenilgiye neden olmuştur.

Güney Kürdistan'daki 1964 ayrışmasında ortaya çıkan küçük burjuva eğilim, yarı-feodal, yarı-burjuva önderliğin baskısı altında fazla gelişme gösterememiş, İran ve Irak yönetimleriyle en kötü ilişkiler içine girmiş ve o da kendi zayıflığını, böylece ortaya koymuştur.

1975'lerden sonraki gelişmeler açıkça gösteriyor ki, gerek küçük-burjuva eğilim olan KYB ve gerekse, KDP'nin yeniden örgütlenmesi olan "Geçici Komite" tarafından, geçmişin dersleri yeterince özümsememiştir. Her ne kadar geçmişten ders çıkardıklarını söylemekteyseler de, aynı tarihsel ve sosyal

tahlil ve otonomiciliği ile meşhur olan aynı program ile yola çıkmış, eski biçimlerde, yani yine, fırsatlardan yararlanarak, iki sömürgeci devlet arasındaki çelişkilere dayanarak eylem geliştirmeye çalışmışlardır. Doğru bir ideolojik ve politik mücadele temelinde eylem geliştirmemekle, fırsatları olumlu bir tarzda değerlendirememekle ve eski tarihsel hatalarını tekrarlama gibi bir duruma düşmektedirler. Bugün sahip oldukları İran-İrak arasındaki çelişkiye dayanarak programlarını uygulama anlayışları, eğer gerekli tedbirler alınmazsa, tüm bu hareketlerin sonunu da getirebilir.

Güney Kürdistan'daki mevcut ideolojik ve politik akımlar, Irak ve Kürdistan için devrimci-demokratik bir program ve yine Kürdistan için de devrimci-yurtsever bir program geliştirmek yerine, eski yanlış siyasal hedeflerine bağlı olarak hareket etmektedirler. Böylesi programların oluşturulamamasının sonucu olarak cephe meselesi, bugün önemli bir çıkmaz ve dağınlık içindedir. Kişisel ve ailesel çıkarlar, aşiretçilik ve bölgecilik, hala bu akımların içini kemirmektedir. Hâlâ aralarında sayısız çatışmalar yapabilmekte ve bu nedenle önemli kayıplara uğramaktadırlar. Bundan da öteye, kendi çatışmalarına Doğu ve Kuzeybatı Kürdistan'daki hareketleri de alet etmeye, katmaya çalışmaktadırlar. Güney Kürdistan'daki bu hareketler, Kürdistan'ın diğer parçalarında bir uzantılarını yaratma ve diğer parçaları kendilerine bağlı hale getirme biçimindeki eski anlayış ve çalışmalarını, günümüzde de hâlâ sürdürmektedirler. Ancak bu hareketlerin, çok yanlış ve hatalı olan bu anlayış ve davranışlarından, mutlaka vazgeçmeleri gerekir. Kürdistan bütünlüğü içinde kendi yerlerini doğru belirlemeleri, Kürdistan'ın diğer parçalarıyla ve ülke dışındaki Kürtlerle doğru ilişki biçimini, pratikte uygulamaları gerekir. Bu konuda geçmişte yapılmış olan hatalar tekrarlanmamalıdır.

Bugün Güney Kürdistan'da sosyal ve siyasal gelişmeler hızlıdır. Feodal-sosyal yapı hızla dönüşüme uğramaktadır, böyle bir sosyal gelişme temelinde, mevcut eğilimler, daha sola ve devrimciliğe doğru bir atılım yapabilirler. Doğu Kürdistan'da olduğu gibi burada da, uygun koşullarda komünist eğilimler

ortaya çıkabilir ve asgari bir Marksist-Leninist çekirdek, doğru bir cephe anlayışı geliştirip uygulayarak, hem yurtsever gelişmeyi olumlu biçimlerine kavuşturabilir ve hem de kendi gelişmesini daha elverişli bir ortam içinde sürdürebilir. Ayrıca diğer hareketler, reformist otonomi sloganını aşip, daha devrimci sloganlara ulaşabilirler ve bu temelde devrimci örgütlenme ve pratik geliştirebilirler. Özellikle İran-İrak savaşından dolayı, şartlar daha elverişli hale gelmiştir. Eğer güney Kürdistan'daki ideolojik ve politik akımlar kendi geçmişlerini doğru bir eleştiri süzgecinden geçirirlerse ve bu temelde hem Güney Kürdistan'da, hem de Irak devrimci-demokratik güçleriyle birlikte doğru bir siyasal programa dayanan mücadelecî bir cephe geliştirebilirlerse, sadece Güney Kürdistan için değil, Kürdistan geneli için büyük bir tarihi rol ve görev yerine getirebileceklerdir.

Böyle olumlu gelişmeler sağlandığı oranda Güney Kürdistan'daki hareketin, diğer devrimci-yurtsever güçlerle ilişkileri sağlıklı gelişebilecek, bölge ve dünya devrimci güçlerinden tecrit olma durumu büyük ölçüde aşılabilecektir. Eski olumsuzluklar olumluluğa dönüştürülebilir ve eski kişilikler, olumlu bir görev yerine getirebileceklerdir. Eğer devrimci gelişme doğrultusunda hızlı adımlar atılırsa, en eski düşmanlıklar bile sona erdirilebilir ve özellikle KDP ve KYB arasındaki düşmanlık ve bunların diğer güçlerle olan düşmanlıkları aşılabılır. Zaten bu düşmanlıkların geçmişte üzerinde doğduğu sosyal temelin bugün hızlı bir değişim içinde olduğu ve siyasal ortamın da böyle düşmanlıklar için uygun olmadığı açık bir gerçektir. Bu düşmanlıklara taraf olan güçler de bu tür davranışlarının tüm güçlere zarar verdiğini anlamalı ve buna son vermelidirler. Bu güçlerin, daha olumlu bir zeminde, en azından birbirlerine zarar vermeme temelinde, Güney Kürdistan'da yurtsever bir mücadele geliştirmeleri ve Irak'ın devrimci-demokratik güçleriyle doğru siyasal talepler etrafında ve devrimci temellerde ittifak geliştirmeleri gerekir. Böyle bir anlayışla hareket ettikleri takdirde, zengin bir tecrübeye sahip olan bu güçler, sadece geçmişten kalan olumsuzlukları gidermekle kalmayacaklar,

aynı zamanda Kürdistan halkının ulusal kurtuluş mücadelesinde, kendilerinden beklenen rolü oynayabileceklerdir. Böyle bir yaklaşım temelinde, biz Kuzey-batı Kürdistan'ın devrimci-yurtsever güçleri olarak onlarla sağlam ilişkiler geliştirebilecek ve süreç içinde bunu daha kalıcı, ileri birliklere dönüştürebileceğiz. Biz bu doğrultuda çaba harcamaya hazır ve kararlıyız.

Bu önerilerimizin benzerleri Doğu Kürdistan hareketi için de geçerlidir. Buradaki hareket, geçmişte gerek kendisi için, gerekse Kürdistan geneli için fazla olumsuzluklar taşımamıştır. Çeşitli yanlışlıklar ve zaafıklar da olsa, Mahabat Cumhuriyeti deneyi, Kürdistan için olumlu bir olaydır. Ama böyle bir deneyin nasıl ortaya çıktığının, eksikliklerinin neler olduğunu ve neden devam ettirilemediğinin doğru bir değerlendirilmesi yapılmalıdır. Bu parçadaki ideolojik ve politik eğilimler tarafından, özellikle 1978'lerden önce buradaki hareketin güney Kürdistan'a bağımlı hale getirilmesinin yanlışlığı, bu durumun yol açtığı önemli zararlar, açık bir biçimde görülerek, eleştirilmelidir.

1978'de İran'da ortaya çıkan devrimci gelişmeden yararlanılarak İ-KDP'nin etkinliğinde bir direnme içine girilmiş olması en doğru tutumdur. Ama bu tutum daha sonra da, doğru bir temelde geliştirilebilmeli, İran geneli için devrimci-demokrat bir program önerilebilmeli ve İ-KDP böyle bir yaklaşım içinde, bu görevi yapabilmeliydi. Yine Doğu Kürdistan için de, yürütülmezliği çoktan anlaşılmış olan ve halkın çıkarlarını değil, dar burjuva-feodal çıkarları yansıtan otonomi talebi aşılmalı ve devrimci-yurtsever bir program ortaya çıkarılmıyordu. Doğu Kürdistan için, çeşitli güçlerle uzlaşma ve onlarda medet umma anlayışı değil, tümüyle, İran'da devrimi geliştirmeye hizmet eden bir anlayış geliştirilmeli ve böyle bir program önerilmeliydi. Ve bu programı pratiğe uygulamak için, İran'daki devrimci-demokratik güçlerden ve dünya devrimci güçlerinden tecrit edilmiş bir politika değil, tersine bu güçlerle mücadeleyi birleştiren bir politika geliştirilmeliydi. Herşeyden önce, İran'daki devrimci-ilerici güçlerle ittifak içinde, bu program uygulamaya çalışılmıyordu.

Ama mevcut önderlik, bunu yapmadığı gibi, programını, özellikle İran-İrak arasındaki çelişkiye dayanarak ve Kürt halkının azgın bir katliamcısı olan bugünkü Irak yönetimiyle ilişki içinde uygulamak istemiş, bugünkü direnmeyi daha çok böyle bir ilişkiye dayalı olarak sürdürme durumuna düşmüştür. Halbuki bugünkü Irak yönetimi, halk düşmanı ve bölgenin en gerici mihraklarından birisidir, ve bununla ilişki içinde ilerici bir hareket geliştirmek çok zordur. Bu durum, geçmişte Güney Kürdistan hareketinin İran Şahına dayandırılmasına benzetilebilir ki, yarının yıkıntılarıyla dolu olabilecek geleceğinin tohumlarının, şimdiden atıldığını ortaya koyar. Böyle bir anlayış ve ittifaktan vazgeçilmeli, hiç olmazsa bu ilişki, örgüte ve halka büyük felaketler getirmeyecek basit taktik bir düzeye dönüştürülmelidir. İttifaklar politikası ise temel olarak, İran'daki devrimci-demokratik güçlere dayandırılmalıdır. Yine İ-KDP'nin Avrupa sosyal-demokratlarıyla geliştirmek istediği ilişki, çok tehlikeli ve zararlıdır: bundan vazgeçilmelidir. Doğu Kürdistan halkının ulusal kurtuluşu için devrimci mücadelesini dünya sosyalist ve ulusal kurtuluş hareketlerinin bir parçası olarak geliştirmek ve uluslararası alanda bu güçlere dayandırmak zorunludur.

Böyle bir yaklaşım içine girildiği ve bunlar gerçekleştirildiği oranda, güçlü bir potansiyele sahip olan doğu Kürdistan'daki devrimci mücadele yalnız buradaki halkın kurtuluşunu sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda İran devriminin temel odak ve kalelerinden birisi ve Kürdistan genelindeki devrimci gelişmenin de sağlam bir üssü olabilecektir. Buradaki mevcut akımlar, böyle bir sonuca ulaşabilmek için çaba harcamalıdır. Bu temelde doğru teorik tahliller ve politik programlar geliştirilmeli, pratik adımlarını buna göre atmalı, geçmişte ve günümüzdeki olumsuzluklarını doğru bir değerlendirme ile aşarak, kendilerinden beklenileni yerine getirmelidirler. Böyle bir anlayış temelinde biz, Doğu Kürdistan hareketiyle ve bu hareket içindeki çeşitli güçlerle olumlu ilişki geliştirmeye ve destek sağlamaya hazırız. Ama bu güçlerin de, Kürdistan geneli içindeki yerlerini doğru belirlemeleri, bu temelde diğer

parçalarla doğru bir ilişki anlayışı içine girmeleri, buralardaki tüm yurtsever eğilimlerle dostluk içinde olmaları ve özellikle Kuzey-batı Kürdistan'daki, kendi hatalı tezlerine benzer şeyleri savunan güçleri palazlandırarak, kendi programlarının bir benzerini de, bunlarla, bu parçada uygulatma gibi bir yaklaşımdan kaçınmalıdırlar. Bunların yapılması ve olumlu gelişmelerin sağlanması temelinde, bu hareketle ilişkilerimizin gelişmesi ve giderek daha kalıcı ve ilkeli birliklere ulaşması mümkündür.

Burada şunu da belirtelim ki, Doğu ve Güney Kürdistan'daki yurtsever güçlerin İran ve Irak'ın devrimci-demokratik güçleriyle şimdi kuracakları ilişkiler, ileride halklar arasındaki devrimci ve enternasyonalist temelde kurulacak birliklerin başlangıcı olacaktır. Ancak böylelikle, eşitsizliğe ve baskıya dayanan ilişkiler yerine, eşitliğe ve gönüllülüğe dayanan ilişkiler geçirilebilecek ve demokratik ortam ancak böyle yaratılabilecektir. Böyle bir ortamın yaratılmasında ise mevcut ideolojik ve politik akımlara, önemli görevler düşmektedir. Bu akımlar, görevlerini doğru bir biçimde kavrayarak, böyle soylu adımları atabilmek için ve geleceği daha iyi hazırlayabilmek için, çaba harcamalıdırlar. Böyle bir anlayış temelinde, birlik ve dayanışma doğrultusunda istenilecek her türlü ilişkiye hazır olduğumuzu bir kez daha belirtelim.

Konuyu bitirmeden, Suriye egemenliğindeki küçük Kürdistan parçası hakkında da bazı açıklamalar yapmakta yarar vardır. Bu parçanın konumu, bugün, Kürdistan genelindeki mücadele açısından önemlidir. Bu parçadaki güçler, geçmişte genellikle Güney Kürdistan'daki hareketin etkisi altında kalmış oradaki olumsuzluklar bu parçaya da yansımış, buradan da Kuzey-batı Kürdistan'ı etkilemiştir. Herşeyden önce, buradaki güçlerinde, Güney Kürdistan'dan kaynaklanmış olan olumsuzluklarını görmeleri, eleştirmeleri, ve bu temelde kendi geçmişlerini değerlendirmeleri gerekmektedir. Yine Kuzey-batı Kürdistan'daki mücadeleye karşı doğru bir yaklaşım içine girmeleri, buradaki mevcut sınıf ilişkilerini ve çeşitli güçlerin durumunu doğru kavramaları, ve bu temelde doğru tavır ve

ilişki geliştirmeleri gerekmektedir.

Bugünkü Suriye yönetiminin sınırlı da olsa, onlarla varolan çelişkilerinden ötürü emperyalizme, siyonizme ve Arap gericiliğine karşı bir direnme içinde olduğu bir gerçektir. Ve bu durumun, tüm bölge halkları için önemi olduğu gibi, Kürdistan halkının ulusal kurtuluş mücadelesi açısından da önemi vardır. Suriye yönetiminin bugünkü konumu, daha çok Güney Kürdistan'ı ilgilendirmesine rağmen, Kuzey-batı Kürdistan'daki mücadeleyi de ilgilendirmektedir. Kürdistan'daki mücadeleci güçlerin bu yönetimi olumlu değerlendirmeleri ve özellikle emperyalizme ve bölge gericiliğine karşı direnme doğrultusundaki adımlarını desteklemeleri gerekmektedir. Bu parçadaki Kürt toplumu, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ve özellikle de Kuzey-batı Kürdistan'daki mücadeleyle, bugün Suriye'de varolan emperyalizme ve bölge gericiliğine karşı direnme arasında, bir köprü rolü oynamalıdır.

Bütün bunlar Suriye'deki devletin burjuva niteliğinin gözden kaçırılmasını ve onun Kürt toplumunun ulusal demokratik haklarını örtbas etme tutumunu gözardı etmeyi gerekli kılmaz. Elbetteki bugün, burada da Kürt halkının gerçek hakları elde edilmiş değildir. Ancak bu konuda sık sık spekülasyonu yapılan bir mesele vardır: Kürdistan'ın bu parçasında nasıl bir mücadele verilmelidir? Gerçekte bu konu, oldukça açıktır. Hangi alanda olursa olsun, mevcut yönetimin eğer anti-emperyalist ilerici bir özelliği varsa, devrimci-ilerici hareketler bunu mutlaka desteklemek, ama olumsuz yanlarını da eleştirmek ve karşı durmak zorundadırlar. Bugün Kürdistan'ın bu parçasındaki halkın da, esas olarak yapması gereken budur. Kendi ulusal demokratik hakları için bilinçlenme ve örgütlenme faaliyeti içine girmesi en doğru yoldur ve bu mutlaka yapılmalıdır. Ancak bugün bunu, yönetime karşı bir savaş içinde değil, dostluk esprisi içinde yapabilirler ve böyle yapmaları gerekir. Kendi hakları için bilinçlenme ve örgütlenme çalışmaları, yönetimin desteklenmesiyle kaybedilmez, tersine, eğer arasındaki halkayı doğru yakalayabilirlerse, sadece kendi mücadelelerinin gelişmesini sağlamakla kalmayacaklar aynı

zamanda Kürdistan genelindeki ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesine de katkıda bulunacaklardır. Özellikle bölgedeki devrimci-ilerici mücadelelerin, birbirlerinin sağlam destekleyicileri ve böyle güçlerin de birbirlerinin müttefiki oldukları gerçeği doğru kavranmalıdır. Böyle bir ittifakın, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketiyle, Arap ilerici-yurtsever hareketi arasında da sağlanması gerektiği ve bu doğrultuda Filistin Kurtuluş Hareketi, bugünkü Suriye ilerici güçleri ve diğer ilerici Arap hareketleriyle ilişki kurması gerektiği, bölgede kalıcı anti-emperyalist savaşımın verilmesinin önemli oranda buna bağlı olduğu ve bu tavrın tüm halkların çıkarını yansıttığı bilinerek, buna uygun ilişkiler geliştirilmelidir. Ve böyle bir ilişki, sadece taktik bazı çıkarlar değil, halkların emperyalizme, siyonizme ve bölge gericiliğine karşı uzun vadeli savaşımının çıkarlarına tabi kılınmalıdır. Ve herkesten önce de Kürdistan'ın bu parçasında ulusal demokratik mücadele yürüttüğünü iddia eden güçler bunu başarmalı, böyle bir doğrultuya girmeli, basit çıkar ilişkilerinden vazgeçmeli ve böylesine soylu bir ittifakın köprü güçlerinden birisi olmalıdırlar.

Yine çeşitli nedenlerle Kürdistan dışına çıkmış olan Kürtlere de, ulusal kurtuluş mücadelesinde, önemli görevler düşmektedir. Bugün başta Avrupa olmak üzere, hemen her kıtada çalışmakta olan, Kürt işçileri vardır. Bunlar, Kürt toplumunun yurt dışındaki temsilcileri olduklarını unutmamalıdırlar. Bunların da, Kürdistan parçaları hakkında geliştirilen bu düşünceler ışığında, birlik ve mücadele konularına yaklaşımları, bir yandan kendi aralarındaki yurtsever birliklerini geliştirirlerken, öte yandan Kürdistan zeminindeki doğru anlayış ve mücadeleleri inceleyerek, en doğru olanlarıyla ilişki geliştirmelidirler. Bunlar, Kürdistan'daki yurtsever savaşımın yakından ilgilenmek, bu savaşımın özelliklerini kavramak, kendilerini bu savaşımın bir parçası olarak görmek, elverişli konumlarını iyi değerlendirerek mücadelenin en güçlü destekleyicilerinden birisi olmak durumundadırlar. Kürdistan gerçeğini ve ulusal kurtuluş mücadelesini, yurt dışında tanıtıp benimsetmek için, çalışmaları gerekmektedir. Kendi yurtsever

kitlevi örgütlenmelerini geliştirirlerken, aynı zamanda Kürdistan'daki mücadelenin, işçi sınıfı hareketiyle ve ilerici-demokratik dünya kamuoyuyla bağını sağlamada köprü olma rollerini de yerine getirmek zorundadırlar.

C. Kürdistan Ulusal Kongresi Toplanmalıdır

Kürdistan geneli için buraya kadar yapmış olduğumuz tüm belirlemeler, en somut ifadesini, Kürdistan'da mücadele eden tüm güçlerin uğrunda çalışması gereken, Kürdistan ulusal kongresinde bulabilir ve bulmalıdır. Böyle bir kongre, bugünkü olumsuzlukların aşılmasında ve olumlulukların hayata geçirilmesinde sağlam bir zemin olabilir ve olmalıdır. Kürdistan ulusal kongresi, modern ulusal kurtuluş hareketinin genel yasalarının ve ilkelerinin ortaya çıkarıldığı, hareketin genel çıkarlarının tartışılıp sonuca bağlandığı ve genel tedbirlerin geliştirildiği bir zemin olabilir ve olmalıdır. Kürdistan halkının genel çıkarları, bugün açık bir biçimde bunu gerekli kılmaktadır.

Bugün artık her parçanın kendisi için geliştirdiği ve geneli temsil eder dediği cephe ve birlikler, Kürdistan geneli için yetmemektedir. Özellikle geçmişteki KDP pratiğinin, Güney Kürdistan'ı merkez alarak diğer parçalarda kendi kollarını örgütleme çabalarının, olumsuzluğu daha da geliştirip pekiştirdiği bilinmektedir. Yine küçük-burjuva hareketin kendi kollarını her parçada örgütleme çalışmalarının büyük olumsuzluklara yol açtığı, mücadelenin ilerlemesine değil gerilemesine hizmet ettiği açıkça bilinmektedir. Bütün bu olumsuz durumlar, günümüzde mutlaka aşılmalıdır ve Kürdistan ulusal kongresi ancak bunların aşıldığı zeminde olabilir. Böyle bir kongre, Kürdistan'da devrimci-yurtsever mücadeleye katılan tüm güçlerin kaynaştığı bir alan olmalıdır. Bu güçler, kendi aralarındaki sorunlara böyle bir yaklaşım temelinde çözüm bulabilirler ve değişik düzeylerde de olsa bu tür ilişkileri geliştirmelidirler.

Artık tek bir parçadan Kürdistan yurtsever hareketini idare

etmek ve ortaya çıkan olumsuzlukları giderip bunların yerine olumlulukları geçirmek mümkün değildir ve ayrıca modern ulusal kurtuluşçuluk, böyle bir anlayışa karşıdır. Böyle bir anlayış yerine, genel içinde parçaların rolünü ve her parçadaki hareketin özelliklerini, perspektiflerini ve yasalarını doğru bir biçimde belirleyecek olan ulusal kongrede birleşme anlayışı geçirilmelidir. Böyle bir kongre, Kürdistan halkının çıkarlarını yansıtan değerlendirmeleri yapabilecek, bu değerlendirmeler ışığında problemleri doğru bir biçimde ortaya koyabilecek, bunların dayandığı tarihi ve toplumsal zemini doğru bir tahlile tabi tutabilecek ve bu zeminden kaynaklanan olumsuzlukları açık bir biçimde ortaya serebilecektir. Bu gerçekler ortaya çıktıkça ideolojik ve politik eğilimler daha iyi tanınabilirler ve birbirlerini daha iyi tanıyabilirler. Ve tüm bunların sonucunda yurtsever bir hareketin içeriğinin ve biçiminin nasıl olabileceği daha iyi belirlenebilir. Yine bu belirlemeler ışığında, her parçadaki hareketin genel gelişimi, diğer parçalardaki ve bölgedeki devrimci mücadelelerle uygun hale getirilebilir. Bütün bunların hiç de küçümenecek kazanımlar olmayacağı, özellikle geçmişteki uyumsuz ve çatışmalı ortamın yarattığı sonuçlar gözönüne getirilirse, bu konudaki anlayışın açıklığının, berraklığının ve esnekliğinin tüm Kürdistan'a önemli hizmetler yapacağı açıkça görülebilir.

Yine böyle bir anlayış temelinde Kürdistan, hakim uluslar devrimci mücadelelerinin, sağlam bir kalesi haline getirilebilir ve bu temelde devrimci-demokratik ve sosyalist hareketler ileri boyutlara fırlayabilir. Dünya devrim güçleri safında yer almış olan bir Kürdistan, herşeyden önce Ortadoğu halklarının emperyalizme, siyonizme ve gericiliğe karşı bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusundaki mücadelesinde, tarihsel bir rol oynayabilir. Coğrafyası, nüfusu ve halkının direnme gücüyle Kürdistan bu role uygun bir zemindir. Ve tüm bu noktaları bir halka haline getirebilme işi, Kürdistan ulusal kongresinin geliştirilmesine yakından bağlıdır. Bu kongre, başarılı çalışmalarını sürdürdüğü oranda, giderek bir ulusal yasama meclisi haline gelebilecektir.

Biz, yapmış olduğumuz bu değerlendirmelerle ve geliştirmiş olduğumuz bu anlayışlarla, böyle bir kongreye gidebileceğimiz düşüncesindeyiz. Ve ayrıca, tarihi temele ve toplumsal yapıya bağlı olarak, her parçadaki hareketin geçmişini ve bugünkü durumunu irdeleyerek, açıklayarak ve olumlu yanlarıyla birlikte olumsuz yanlarını da ortaya koyarak, her parçanın genel içindeki yerini ve rolünü açıkça belirterek, böyle dolgun bir siyasi içeriği geliştirip mevcut tüm güçlere sunarak, kongreye karşı tutarlı, ciddi ve dürüst olmanın en iyi örneğini verdiğimiz, görevimizi yerine getirebildiğimiz ve kongre için önemli bir katkı yaptığımız inancındayız. Bu inançla yapmış olduğumuz belirlemeleri tartışmaya sunuyoruz. Burada, sadece tek tek parçalar ve buna ilişkin cephe sorunları ele alınmamış, aynı zamanda Kürdistan geneli için bir yaklaşım ortaya çıkarılmıştır. Bu açıklamalarda, Kürdistan geneli için bir siyasal ilkeler bütünlüğü, stratejik ve taktik anlayış mevcuttur. Ve tüm bu konular, kendisini Kürdistan zeminine bağlı hisseden güçlerin huzurunda tartışılırsa, bugün bizim geliştirip tartışmaya sunmuş olduğumuz bu yaklaşımlar, daha da zenginleşebilecektir. Hatalı ve eksik yanları açığa çıkarılabilecek ve bunların yerine doğru biçimler konulabilecektir. Ve bütün bunlar yapıldığında hiç de küçümsenmeyecek sonuçlara ulaşılabilecek, Kürdistan bütünlüğü için siyasi ilkeler sistematığı, uyumlu hale getirilmiş stratejik ve taktik çizgi ve davranış birliği ortaya çıkarılacaktır. Böylece Kürdistan'daki yurtsever hareketin, Kürdistan halkı, hakim ulusların emekçi halkları, bölge ve dünya halkları nezdindeki itibarı son derece yükselecektir. İşte bu temelde dünya halklarının, sosyalist ülkelerin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin, bölgenin devrimci-ilerici güçlerinin Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine yardım ve destekleri artabilecektir. Ve halkımızın bugünkü yaşantısı ve mücadelemizin bugünkü durumu, bu desteklere şiddetle muhtaçtır.

İşte böylesi olumlu gelişmelere yol açabilecek bir zemin olarak, Kürdistan ulusal kongresi muflaka toplanmalıdır. Ve katılmak isteyen, sonuçlarına katlanmayı göze alabilen tüm güçler, böyle bir kongreye çağrılmalıdır. Ayrıca burada şunu da

belirtelim ki, bu işin yöntemi doğru seçilmeli ve uygulanmalıdır. Özellikle bazı güçlerin bugün yapmak istedikleri gibi ve bizim olumlu karşılamamızın mümkün olamayacağı bir yöntemle, herşey bazı güçlerin kendi istedikleri gibi yapıp hazırlaması ve adeta ister kabul edin, isterseniz etmeyin dercesine, başka örgütlere sunması biçiminde değil, daha başlangıçtan itibaren ilkeleri bizim yaptığımız gibi açıklanarak ve belgelendirilerek, tüm örgütlere götürülmeli ve bu örgütlerin ortak katkısıyla böyle bir çağrı gerçekleştirilmelidir. Mümkün olduğu ölçüde tüm güçler, daha başlangıçtan itibaren böyle bir girişimden haberdar edilmelidir. Günümüzde yapılmak istendiği gibi, küçük burjuvazisinin bazı kesimlerinin bir teşebbüsü biçiminde olmamalı, Kürdistan toplumunun devrimci direnişe katılabilecek tüm kesimleri, içinde yer almalıdır. Geneli kapsayıcı kongre ancak böyle mümkün olabilir ve sadece bir sınıfın çabası bu iş için yetmeyecektir. Kürdistan'daki toplumsal yapının karmaşıklığı ve iççeliği gözönüne getirilirse, kongrenin başlangıçtan itibaren çok esnek hareket etmesi gerektiği ortaya çıkar. Kongrede yalnız bir kesimin insiyatifinin olması, diğerlerinin de esneklikten yoksun olmalarına yol açabilir. Hele hele düşmanlaştırıcı, bazılarını tecrit edici ve bölünme yaratıcı tavırlar içine girilmemelidir. Kürdistan'da yaşanan süreç bir ulusal kurtuluş sürecidir ve bu nedenle direnmeden yana olan, çıkarları ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesinden yarar gören tüm güçler, devrimci direniş temelinde bir ulusal kongrede birleşebilirler ve bunun için işe bir "hazırlık komitesi" ile başlanabilir. Böyle bir komite ve bunun devamı olarak kongre, sadece Kürdistan geneli için otonomi peşinde olan güçlerle oluşturulmamalıdır. Geçmişte güney Kürdistan'ın merkeziliğinde ve böyle bir slogan etrafında yapılmak istenen şey, bugün de aynı slogan, yani otonomi sloganı etrafında tüm Kürdistan için bir kongre toplamak biçiminde yapılmamalı, aynı durum tekrarlanmamalıdır. Böyle bir yaklaşım son derece sakıncalıdır ve daha başlangıçtan itibaren bölünmeyi teşvik etmekten başka bir sonuca ulaşmayacaktır.

Eğer böyle bir tavırdaki ısrar edilir ve devrimcilerin dürüst,

ilkeli birlik istekleri dikkate alınmazsa, böyle bir durum karşısında devrimcilerin de yapabilecekleri tek doğru şey, kendi anlayışları doğrultusunda, Kürdistan geneli için bir ulusal kongreyi, teorik ve pratik alanda hazırlamak olacaktır. Biz, kendi payımıza şimdiden böyle bir tutum içine girmek, kendi önderliğimizde ve bizden başlatılarak bir kongre geliştirmek istemiyoruz. Ama eğer otonomici küçük burjuva eğilim (KYB, İ-KDP, TKSP ve Suriye Kürt İlerici Demokrat Partisi ortaklığı halinde) fırsatçı, diğer hareketleri zayıf düşürmek isteyen, dar görüşlü tavrını sürdürürse, ilkesiz ve reformist otonomi talebi ana eksenini etrafında bir kongre geliştirme isteğini devam ettirirse, buna karşı duracağımızı, devrimci direniş temelinde ve ulusal kurtuluşa birleşebilecek tüm güçlerin katılacağı bir kongre için çalışma durumunda kalacağımızı açıkça belirtiriz. Bu doğrultuda buraya kadar yapmış olduğumuz tahlil ve belirlemeler ışığında, kongreye sunulmak üzere bir platform hazırlayacağımızı, bunu diğer örgütlere önererek katılanlarla birlikte ya da kendimiz bir kongre çağrısı yapacağımızı, toplanacak kongrenin çalışmalarına aktif olarak katılıp, gündemine uygun olarak düşüncelerimizi sunacağımızı, kongrenin sürekliliğinin sağlanabilmesi için gerekli organ ve yönetmeliğin geliştirilmesinden yana olacağımızı, bütün bu konularda üzerimize düşen pratik adımları kararlı bir biçimde atarak, Kürdistan halkının bu önemli gereksinimini devrimci direniş temelinde karşılayacağımızı şimdiden duyuruyoruz. Ama tasvip etmediğimiz böyle ayrı oluşumların ortaya çıkmaması ve bu tür adımlar atmak zorunda kalmamak için, Kürdistan halkına karşı sorumluluk duyan tüm güçleri, olumsuzluklara karşı dikkatli, duyarlı ve birlik olmaya, olumsuz durumlara izin vermeyerek ve olumlu bir yaklaşımı benimseyerek, böyle bir kongrenin gerçekleştirilebilmesi için üzerlerine düşen görevleri yapmaya çağırırız!

Institut kurde de Paris

Sonuç

Biz, PKK hareketi olarak, Kürdistan ulusal kurtuluş probleminin tarihi ve toplumsal temelleri, boyutları, çözüm yolu hakkındaki görüşlerimizi ve bu konudaki pratik gelişmeleri ve önerilerimizi, böyle kapsamlı bir biçimde açıklayarak, problemin çözümünün pratikte geliştirilmesi için, Kürdistan halkının çıkarlarının bugün acil bir dayatması haline gelmiş olan, siyasal birliğinin gerçekleşmesi yani, ulusal kurtuluş cephesinin pratikte yaratılması için hazırlamış olduğumuz program taslağını, tüm ilgili güçlere ve yurtsever halk kitlelerine sunuyoruz.

Program taslağımız, esas olarak, Kuzey-batı Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş cephesi yaratılması için, tüm yurtsever halk güçlerinin çıkarlarının ifadesi olan ilkeleri içermektedir. Ve ayrıca, böyle bir cephenin, Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yurtsever hareketlerle, Ortadoğu ve dünya devrimci-demokratik güçleriyle kuracağı ittifakın ilkelerini kapsamaktadır. Böyle bir program taslağı hazırlayıp ilgili güçlere sunmakla, PKK hareketi, ilişki, ittifak ve cephe meselelerini, hangi temellerde ve nasıl bir yaklaşımla ele aldığını, bu konuda ne kadar ciddi, tutarlı ve

samimi olduğunu açıkça göstermektedir. PKK hareketi, yaptığı bu çalışmalarıyla başta Kuzey-batı Kürdistan'daki çeşitli örgüt, gurup ve kişiler olmak üzere, Türkiye ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki devrimci-yurtsever hareketlerden gelecek olumlu yaklaşımları, ittifak ve cephe kurma taleplerini, bu anlayışı çerçevesinde ele alarak ve bu tür istemleri kendi özgül koşullarında ve genelle bağlılık içinde değerlendirerek, ittifak ve cepheleler oluşturmakta kararlı, pratik adımlar atmaya hazır olduğunu ittifak ve cephe meselelerinde ilkeli, sorumlu ve dürüst yaklaşımları ve pratik adımları devrimci samimiyetle destekleyeceğini, açıkça ilan etmektedir. Kürdistan ulusal kurtuluş cephesini yaratma, Türkiye ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki devrimci-yurtsever güçlerle ittifak geliştirme doğrultusunda yapacağı kararlı pratik çalışmalarında, her türlü özveride bulunacağını ve hiçbir engel tanımayacağını, bu alanlarda gelişecek olan ittifak ve cephelelerin engellenmesine kararlılıkla karşı çıkacağını bu faaliyetlerde bugün var olan olumsuzlukların sorumlusunun kendisi olmadığını, belirtmektedir.

Program taslağında da açıkça gösterilmiş olduğu gibi, PKK hareketi, bugünkü parçalanmışlığı ve ulusal kurtuluş mücadelesinin zayıflığı koşullarında, Kürdistan genelinde bir tek cephenin kurulamayacağı, her parçanın kendi içinde devrimci-yurtsever cephesini oluşturması gerektiği ve ulusal kurtuluş hareketinin birliğinin, önerdiği, Kürdistan ulusal kongresi tarafından sağlanabileceği görüşündedir. Aynı biçimde, bazılarınin iddia ettiği gibi, Kürdistan genelinde merkezi bir komünist partisinin, günümüz koşullarında yaratılamayacağı ve işlerlik kazandırılmayacağı görüşündedir. Kürdistan'ın bugünkü koşulları, coğrafya, nüfus ve toplumsal yapı olarak değişik yabancı egemenlikler tarafından siyasal bölünmüşlüğü ve ulusal kurtuluş mücadelesinin henüz başlangıç aşamasında bulunması, merkezi bir parti kurmayı olanaksız kılmıştır. Bunun yerine, PKK hareketi, çeşitli parçalardaki komünist parti ya da guruplar arasında, bir "irtibat bürosu" oluşturabileceği görüşündedir. Kürdistan'ın en büyük parçasının komünist partisi olarak, bu konuda da üzerine düşen ödevi yapmaktadır

ve yapacaktır. Ayrıca şunu da belirtelim ki, merkezi bir parti yaratma iddiasında olanların, uzun geçmişlerine rağmen, hâlâ bir parçanın, bir bölgesinde, bir tek örgüt bile yaratamamış olmaları, PKK'nın görüşünün doğruluğunu gösterir.

PKK, geçmiş mücadelesi içinde yaratmış olduğu engin fedakarlık ve yüce devrimci direniş ruhuyla, ortaya çıkarmış olduğu soylu devrimci gelişmeyle Kürdistan proletaryasına ve halkına bağlılığını açıkça gösterdiği gibi, bugün de Kürdistan halkının siyasal birliğini yaratabilmenin tek doğru ve temel biçimi olan, ulusal kurtuluş cephesini örgütleyebilmek için, kapsamlı bir program taslağı hazırlayıp sunarak, Marksizm-Leninizme, tarihe, Kürdistan proletaryasının ve halkının çıkarlarına bağlılığını bir kez daha kanıtlamaktadır. Bu inançla, Kuzey-batı Kürdistan'ın tüm yurtsever parti, örgüt, gurup ve kişilerini, değişik sınıf ve tabakalardan tüm yurtsever halk kitlelerini, sunmuş olduğu ulusal kurtuluş cephesi program taslağını tartışmaya, bu temelde bir ulusal kurtuluş cephesi örgütlemeye ve böyle bir cephede birleşmeye çağırır!

Nisan 1982

Institut kurde de Paris

— Ek —

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi — Program Taslağı

Giriş

Ulus, aynı dili konuşan, aynı topraklar üzerinde yaşayan, aynı ekonomik yaşam içinde birleşen ve kendisini kültür ortaklığında gösteren ortak ruhi şekillenmesi olan, tarihsel olarak oluşmuş, kararlı bir insanlar topluluğudur.

Uluslar kapitalizmin şafağında doğdular. Feodalizmin yıkılması ve kapitalizmin gelişmesi sürecinde insanlar, uluslar biçiminde örgütlendiler. Feodal bölünmüşlüğü ortadan kaldırarak iktisadi yaşam birliğini yaratan kapitalizm, böylece insanların, uluslar biçimindeki bir toplumsal yapıya sahip olmalarını sağladı.

Kapitalizmin yükselme çağında feodalizme karşı devrimlerini muzaffer kılan burjuvazi, Batı Avrupa halklarını bağımsız ulusal devletler halinde örgütleyerek, ulusların önderi oldu. Burada, büyük çoğunlukla ulusların oluşumu, giderek burjuva ulusal devletlerin kurulmasıyla sonuçlandı.

Batıda durum böyle olurken, doğuda gelişmeler farklı oldu. Doğu imparatorlukları, egemen milliyetin hakim sınıflarının yönetiminde, çok uluslu devletler haline geldiler. XIX. yüzyılın ikinci yarısında, bu devletlerde kapitalist gelişmenin hızlanmasıyla ulusal sorunlar alevlendi. Kendi pazarına sahip çıkmak

isteyen ezilen ulus burjuvazisi, pazarın hakimi olan yabancı burjuvaziye karşı pazar savaşımına girişti. Ezilen ulus burjuvazisi, bu savaşımında, kendi çıkarlarını tüm ulusun çıkarları imiş gibi göstererek, halkın desteğini almaya çalıştı. Doğu Avrupa'da ezen, ve ezilen ulus burjuvazisi arasında bir pazar savaşımı olarak ortaya çıkan ulusal hareketlerde, halk kitlelerinin desteğini sağlayabildiği ülkelerdeki ezilen ulus burjuvazisi, savaşımı zafere götürerek burjuva ulusal kurtuluşunu gerçekleştirdi.

Burjuva devrimleri çağında, burjuvazinin bir ulusal pazar yaratma veya kendi ulusal pazarına sahip çıkma savaşımı olarak ortaya çıkan ulusal sorun, Batı Avrupa'nın ulusal devletlerinin kendi ulusal çitlerini aşarak çok uluslu devletler haline gelmesiyle, XX. yüzyılın başlarında dünyanın bu devletler arasında paylaşımının tamamlanmasıyla ve kapitalizmin emperyalist aşamaya geçmesiyle birlikte, dünyanın tüm sömürge ve bağımlı ülkelerinin bir sorunu haline gelerek, alanı genişledi. Kapitalizmin çöküşe gitmesi ve proletarya devrimlerinin başlaması demek olan emperyalizm altında dünya, sömüren ve sömürülen sınıflar olarak iki kampa bölünürken, aynı zamanda ezen ve ezilen uluslar olarak da iki kampa bölündü.

Büyük Ekim Devrimi ve Sömürgelerin Kurtuluşu

Sömürge ve bağımlı ülkelerin dünya ölçüsünde yeniden paylaşımı için girilen birinci emperyalist paylaşım savaşı içinde, dünyanın ilk proleter devrimi gerçekleşti. Rusya'da zafere ulaşan Ekim Sosyalist Devrimi, emperyalist sistemi yararak, dünyada sosyalizmin yolunu açtı.

Ekim Devrimi, yalnızca Rusya'da sosyalizmin kurulması için temel oluşturmakla kalmadı, dünya çapında bundan sonraki devrimci gelişmelere de temel teşkil etti. Etkisi, yalnızca Avrupa'yla ve gelişmiş ulusların proletaryasıyla sınırlı kalmadı, dünyanın bütün kıtalarındaki sömürge ve bağımlı ülkelere de yayılarak tüm ezilen halkları kucakladı.

Ekim Devrimi: Yeni bir çağ, proletarya devrimleri çağını açtı. Devrim dalgasının batıdan doğuya taşınmasında köprü rolü oynayarak, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin karşı-devrim cephesine karşı, dünya ölçüsünde proletarya ve ezilen halkların devrim cephesini yarattı. Emperyalizmin merkezlerine vurduğu gibi, etki alanlarına da vurarak, sömürgesel devrimler ve bu devrimlerde proletarya önderliğinin kurulmasına yol açtı. Ulusal sorunu, salt ulusal baskıya karşı savaş gibi özel ve yalıtılmış bir sorun olmaktan çıkararak, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin

ezilen halkların, emperyalist sömürden kurtuluşu genel sorunu, dünya ölçüsünde emperyalizme karşı devrim savaşımının bir parçası haline getirip, onun alanını genişletti. Sömürge ve bağımlı ülkelerde, yarı-feodal, yarı-burjuva güçlerin oluşturduğu işbirlikçi cepheye karşılık, proletarya, köylülük ve aydınların gerçek yurtsever cephesinin yaratılmasında temel etken oldu.

Ekim Devrimi, sömürge ve bağımlı ülke halklarına sadece kurtuluş yolunu göstermekle kalmadı, emperyalist sistem dışında yarattığı maddi güçle, onlar için bir çekim merkezi, somut bir üs görevini görerek, ulusal kurtuluş mücadelelerinin zafer kazanmasında, belirleyici rol oynadı.

Ekim Devrimin açtığı yolda ve sağladığı temel üzerinde, iki dünya savaşı arasında sömürge ve bağımlı ülkelerin ulusal kurtuluş hareketleri hızlandı. Objektif şartları sürekli olgunlaşan ulusal kurtuluş devrimlerinin subjektif koşulları da dünyanın çeşitli ülkelerinde gelişmeye başladı. Bazı ülkelerde, Sovyetler Birliği ile dayanışma içinde, ulusal burjuva önderlikli ulusal kurtuluş hareketleri gelişirken, Vietnam, Çin gibi ülkelerde bu hareketler, proletarya önderliğinde ve daha sağlam temellerde gelişti.

İkinci dünya savaşından sonra, savaştan, emperyalizmin daha da zayıflayarak çıkmasının ve sosyalist ülkelerin aktif desteklerinin artmasının yarattığı elverişli ortamda, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketleri çığ gibi büyüdü. Çin, Kuzey Vietnam ve Kuzey Kore'de proletarya önderliğindeki ulusal kurtuluş devrimleri zaferle sonuçlanarak, sosyalizmin inşasına geçildi. Diğer sömürgelerin büyük çoğunluğu, siyasal bağımsızlıklarını kazanarak ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerini daha yeni temellerde sürdürmeye devam ettiler. 1960'larda doruk noktasına varan ulusal kurtuluş hareketleri, emperyalizmin klasik sömürgecilik sistemini bazı kalıntıları dışında tasfiye etti.

Savaştan sonra emperyalizmin başına geçen ABD, klasik sömürgeciliği yaşatamayacağını anlayınca, yeni sömürgeciliği geliştirdi. Siyasal bağımsızlığına yeni kavuşan ülkeleri, bu

temelde kendine bağlayarak, ekonomik sömürsünü daha gelişmiş bir biçimde sürdürmeye çalıştı. Ulusal kurtuluş hareketine burjuvazinin önderlik ettiği ülkelerde, bu yeni koşullarda, burjuvazi emperyalizmle yeni-sömürgecilik ilişkilerine yönelirken, ulusal kurtuluşta proletarya önderliği daha çok önem ve belirginlik kazandı. Bu ülkeler proletaryası, ulusal kurtuluş mücadelesine, yeni-sömürgecilik koşullarında önderlik etmeye başladı ve bunu geliştirmeye devam etti.

Emperyalizmin yeni-sömürgecilik sistemi, ona karşı da ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesiyle, 1960'lardan sonra parçalanmaya başladı. Zafere ulaşan Küba ve Güney Vietnam ulusal kurtuluş devrimleri, ABD'nin yeni-sömürgecilik sisteminde ilk gediği açtılar. Bu mücadelenin Laos, Kamboçya, Nikaragua gibi ülkelerde de peşpeşe zafere varması, yeni-sömürgecilik sisteminin çöküşünü hızlandırdı.

Günümüzde, kalıntı halindeki klasik sömürgelerde ve dünyanın her köşesindeki yeni-sömürge ülkelerde, emperyalizme ve uşağı faşist diktatörlüklere karşı, sıcak savaşım içinde yükselen ulusal kurtuluş hareketleri, dünya sosyalist devriminin temel güçlerinden biri olarak, devrimci rolünü en etkin bir biçimde sürdürmektedir.

Ortadoğu'da Ulusların Kurtuluş Sorunu

Stratejik coğrafi konuma ve zengin petrol kaynaklarına sahip olan Ortadoğu'da, büyük çoğunlukla halkların ulusal sorunu çözülmediğinden, günümüzde önemli ulusal kurtuluş sorunları vardır.

Ulusal kurtuluş sorunlarının çözümünü geciktiren ve engelleyen tarihi ve toplumsal etmenlerin başlıcaları şunlardır:

Birincisi; feodalizmin burada geç doğup yayılması, ve emperyalizmle de uzlaşarak, halklar üzerindeki katı egemenliğini günümüze kadar sürdürmesidir. Feodalizmin egemenliği altında Ortadoğu halkları gelişme gösterememiş, dünyadaki gelişmelere kapalı tutulmuş, ve bu durum, halkların ulusal gelişimini ve kurtuluşunu sürekli engellemiştir.

İkincisi; zengin yeraltı kaynakları nedeniyle, sürekli emperyalist paylaşımına uğraması sonucu, halkların ulusal birliklerinin bölünmüş olmasıdır. Birinci emperyalist paylaşım savaşında Ortadoğu'nun hemen tümü, İngiliz ve Fransız emperyalistleri tarafından işgal edilmiş, savaş sonunda devlet sınırları, tamamen emperyalistlerin çıkarına uygun olarak ve halkların ulusal birliğini bölüp gelişmelerini engelleyecek biçimde çizilmiştir. Bölgede Arap, Kürt, Belüci gibi halklar,

birçok devlet egemenliğine bölünerek birlikleri dağıtılmak istenmiştir. Günümüze kadar devam eden bu bölünme, ulusal gelişmeyi engellemiş ve ulusal kurtuluş önünde önemli bir engel oluşturmuştur.

Üçüncüsü; Osmanlı feodal egemenliğinin yerini alan emperyalist egemenliğin, çeşitli biçimler altında ve en katı uygulamalarla günümüze kadar sürmesidir. İki savaş arasında bölgede klasik ve yarı-sömürgeciliği birlikte uygulayan emperyalistler, ikinci dünya savaşından sonra ABD önderliğinde yönelindikleri yeni-sömürgeciliği, en erken Ortadoğu'da geliştirmeye çalışmışlardır. Ayrıca toplumsal yapının çok geri ve iç gericiliğin güçlü olması, ulusal yapının birlikten ve gelişmeden uzak bulunması da, yeni-sömürgeciliğin gelişmesini kolaylaştırmıştır. Bölgede siyonizm, Kemalizm, İran Şahlığı ve Arap gericiliğine dayanılarak uygulanan yeni-sömürgecilik, halkların ulusal ve sınıfsal kurtuluşunu zorla geciktirmiştir.

Bütün bu etmenler, iç feodal gericiliğin ve emperyalist egemenliğin güçlü olması ve ulusal birliklerin bölünmesi, Ortadoğu halklarının ulusal ve toplumsal gelişimini engellemiştir.

1950'lerden 1970'lere kadar, çeşitli ekonomik, politik ve askeri kamplaşmalarla geliştirilip, bölgeye egemen kılınan yeni-sömürgecilik, iç çürüme ve derinleşen emperyalist bunalım nedeniyle, 1970'lerden sonra parçalanmaya başladı. Yeni-sömürgecilik koşullarında sosyal yapının gelişmesi, ulusal kurtuluşun muhtevasını genişleterek, ulusal kurtuluşa proletarya önderliğini ve emekçi halk temelini ortaya çıkardı. Bu temelde gelişmeye başlayan ulusal kurtuluş hareketleri, Afganistan ve İran devrimlerinin başarısı, başta Filistin olmak üzere Arap alemindeki devrimci-ilerici güçlerin artan direnmesi, Ortadoğu'da emperyalist çıkarları iyice sarstı. Türkiye ve Kürdistan'da bu dönemde gelişen devrimci mücadeleler, emperyalizmi tehdit eder boyutlara ulaştı.

Kendi çıkar sistemi parçalanan emperyalizm, yeni bir sistem oluşturmak ve çıkarlarını güvence altına almak için, askeri müdahale hazırlıkları da içinde olmak üzere, günümüzde,

yoğun bir çaba sürdürmektedir. Daha çok sert yöntemlere eğilim duymakta, işbirlikçi faşist diktatörlükler oluşturarak, halkların ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerini bastırmaya çalışmaktadır.

Buna karşılık, Ortadoğu halklarının yıllarca ertelenen toplumsal sorunları ile çözümü engellenen ulusal kurtuluş ve birlik sorunları günümüzde içiçe geçerek, halkların ulusal kurtuluş hareketleri, gelişen yeni modern temel üzerinde ve derin bunalım koşullarında, sosyalist ülkelerin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin yakın etkisini duyarak, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı hızla gelişmektedir. Bu hareketlerin, doğru önderlik ve sağlam temellerde, birbirleriyle yakın dayanışma içinde gelişmeleri, onlara zafer yolunu açacak ve emperyalizme ölümcül bir darbe vurabilecektir.

Ortadoğu'da toplumsal ve ulusal sorunların günümüzde ulaştığı boyutlar, onların çözümünü gündeme getirmiştir. Bu durum, bölgeyi, kapitalizm ve sosyalizm güçleri arasındaki bir savaşım içine sürüklemiş olup, bu savaş giderek gelişmektedir. Bu savaşımın sonuçları, bölgenin stratejik konumu ve zengin kaynaklarından dolayı, sistemler arasındaki dengeyi önemli ölçüde değiştirecektir.

Dünya ölçüsünde, kapitalizm ve sosyalizm güçleri arasındaki dengeyi değiştirmede, Ortadoğu'nun yeri ve rolü ne ise, Ortadoğu'da devrim ve karşı-devrim güçleri arasındaki dengeyi değiştirmede de, bölünerek, yüzyıllarca ulusal ve toplumsal baskı altında tutulan Kürdistan'ın yeri ve rolü de odur.

Kürdistan Halkının Ulusal Sorunu

Kürdistan, köleci ve feodal dönemler boyunca, zaman zaman beylikler biçiminde serbest gelişme imkânı bulmuş olmasına rağmen, genel olarak yabancı egemenliğin işgal ve istilasına maruz kaldı. Feodalizme Arap egemenliği ile girilen Kürdistan'da X. yüzyılda Arap egemenliğinin zayıflamasından, XVI. yüzyılda Osmanlı ve İran egemenliğinin gelişmesine kadar geçen dönemde, çeşitli işgal ve çatışma ortamında feodalizm gelişti.

Feodalizme karşı kapitalizmin doğup gelişme çağında, Kürdistan'da, katı bir feodalizm ve yabancı feodal egemenlik hüküm sürdü. Batı Avrupa'da kapitalizmin geliştiği dönemde güçlenip, Ortadoğu'da yayılmaya başlayan Osmanlı ve İran feodal imparatorlukları, Kürdistan'ı aralarında bölüşüp egemenlikleri altına alarak, bu toprakları, hem birbirlerine karşı tampon bölge olarak kullandılar, ve hem de kapitalizmin etkisine kapalı, durgun bir feodal yapı altında tuttular.

XIX. yüzyılın ikinci yarısında, yarı-sömürgeler haline gelen bu iki imparatorluk, emperyalist savaşa kadar, çeşitli yollarla, Kürdistan'a kapitalizmin girmesini engellediler. Dünyada kapitalizmin gelişip, emperyalist aşamaya varmasına rağmen, Kürdistan, kapitalizmin etkisinden uzak, ağır feodal yapı

altında tutuldu. Bu durum, Kürdistan'da, ulusal kurtuluşçu bir gelişmeye olanak tanımadı.

Sömürge ve bağımlı ülkelerin yeniden paylaşımı için girilen birinci emperyalist paylaşım savaşında, Osmanlı ve İran imparatorlukları, dolayısıyla Kürdistan'da önemli bir paylaşım alanı oldu.

İki Dünya Savaşı Arasında Kürdistan

Emperyalist savaş sonunda Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması ve İran Şahlığı'nın büyük sarsıntı geçirmesi, savaştan emperyalizmin zayıflayarak çıkması ve Ekim Devrimi temelinde sosyalist Sovyetler Birliği'nin doğması gibi önemli gelişmeler, Kürdistan üzerindeki dış baskıyı iyice zayıflatarak, ulusal kurtuluş için elverişli dış koşullar yarattı.

Ama Kürdistan'ın iç koşulları, ulusal kurtuluş için hiç de elverişli değildi. Toplum tam bir feodal gerilik ve durgunluk içindeydi. Tümüyle ulusal gelişmeden uzak olan Kürt hakim sınıfları, yüzyıllardır işbirlikçiliğe alıştırmışlardı. Egemen olan feodal gericilik ve aşiretçilik, ulusal duyguların gelişmesini engelliyor, toplum mezhep ve aşiret çatışmaları içinde tutularak ulusal gelişme bu yönden de zehirleniyordu. Böylece, ulusal kurtuluşu gerçekleştirecek bir iç gelişmeye olanak tanınmıyordu.

Kürdistan'ın bu durumuna karşılık, Osmanlı mirasına dayanan ve belli bir gelişmesi olan Türk burjuvazisi, bu elverişli dış koşullardan yararlanarak, içte de Kürt feodal ve aşiret reislerinin desteğini sağlayarak, gelişen Yunan işgaline karşı, Türk ulusal kurtuluşunu zafere ulaştırıp, 1923'de bir devlet kurmayı başardı.

Türk burjuvazisi, belirlediği sınırlar içine Osmanlı egemenliğindeki Kürdistan'ın da hemen hemen tümünü alıyordu. Oysa güneyden İngiliz ve Fransızlar, Irak ve Suriye ile birlikte, Kürdistan'ın da bazı bölümlerini işgal etmişlerdi. Böylece Kürdistan üzerinde İngiliz ve Fransız emperyalistleriyle Türk

burjuvazisinin, bölüşüm savaşımı ortaya çıktı.

1921'de yaptığı anlaşmayla Fransızları mücadele dışı bırakan Türk burjuvazisi, ulusal kurtuluş savaşından zaferle çıkma ve Sovyetler Birliği'nin desteğini alma gibi, elverişli konumundan yararlanarak, 1923 ve 1926'larda da İngilizlerle anlaşıp, Kürdistan'ın önemli bir kesimini elinde tutmayı başardı. Böylece, Türk burjuvazisi ile İngiliz ve Fransız emperyalistleri arasındaki bu yeni bölünmeyle, Kürdistan, önceki iki parçalı olma yerine, dört parçalı hale geldi.

Her alanda örgütlenmesini gerçekleştiren Türk burjuvazisi, bir yandan devletçilik temelinde kendi kapitalist ekonomisini geliştirmeye çalışırken, diğer yandan da Kuzey-batı Kürdistan'da feodal ve aşiret reislerinin güçlerini kırıp, yerine kendi egemenliğini güçlendirmeye çalıştı. Kürdistan üzerindeki baskıyı bu doğrultuda alabildiğine arttırdı.

Artan baskı, bir yandan Kürt feodal ve aşiret reislerinin otonom çıkarlarını tehdit ederken, öte yandan Kürt halk kitlelerini oldukça zor duruma düşürdü. Halkın gelişen tepkisinin giderek ayaklanmalara dönüştüğünü gören Kürt hakim sınıfları, bu durumdan kendi çıkarlarını korumak için yararlanmaya çalıştılar. Halkın, kendi çıkarları için bağımsız dövüşebilecek bir güçte olmadığı, buna önderlik edebilecek proleter bir sınıfın bulunmadığı bu ortamdan yararlanan Kürt hakim sınıfları, ayaklanmaların önderliğini ele geçirdiler ve bunları kendi çıkarlarına kanalize ettiler.

1925-1940 yılları arası, Kuzey-batı Kürdistan'da yoğun ayaklanmalar ve çatışmalar dönemi oldu. Sırasıyla Palu-Genç-Hani, Ağrı ve Dersim isyanları, geniş boyutlara ulaşmalarına rağmen, geri ve çağ dışı önderliklerin, modern Türk burjuva devleti karşısında tutunamaması sonucu, çok ağır bir biçimde ezildiler. Haklı bir temelde gelişen bu ayaklanmalar, önderliğin geriliği, ulusal yapıdan ve birlikten uzaklığı, halkın çıkarları yerine daha çok hakim sınıfların aile ve aşiret çıkarlarını korumaya yönelik olarak parçalanmışlığı, modern örgüt ve mücadele yöntemlerinin kullanılmayışı gibi nedenlerden ötürü, değişik zamanlarda parça parça geliştiler ve ulusal bir hareket

düzeyine ulaşamayarak kolayca yenildiler. Zaten böyle bir önderliğe sahip olan ayaklanmaların, modern ve örgütlü Türk devleti karşısında başarı sağlaması pek mümkün de değildi.

Ayaklanmaların bu özelliklerinden yararlanan Türk burjuvazisi, kendi modern temelini dayanarak, 1925-1940 yılları arasında, Kuzey-batı Kürdistan'ı boydan boya işgal etti. Ayaklanmaları en kanlı yöntemlerle bastırdı ve bunları bahane ederek halka karşı katliamlar uyguladı. Kürt feodal ve aşiret reislerinin yerel güçlerini büyük ölçüde ezerek, kendi askeri ve siyasal egemenliğini kurdu.

Dıştan Türk burjuva işgalinin geliştiği bu dönemde, Kuzey-batı Kürdistan'da, feodal toplum yapısı varlığını sürdürdü. İşgal koşullarında ekonomik yaşam daha da kötüleşirken, sosyal yapıda da bir gelişme olmadı. Siyasi güçleri büyük oranda kırılan Kürt hakim sınıfları, Kürdistan pazarından uzaklaştırılırken, yerine, Türk kapitalizminin gelişmesinin askeri ve siyasal koşulları yaratıldı. Büyük çapta ayaklanmaların ortaya çıkmasına rağmen, ulusal kurtuluşun objektif koşulları gelişmemiş olduğundan, bu ayaklanmalar böyle bir niteliğe dönüşemediler.

İki savaş arasında Kuzey-batı Kürdistan'da bu gelişmeler olurken, Güney Kürdistan'da durum daha farklı oldu.

Güney Kürdistan'ın büyük bir kesimi, Irak Arap toplumuyla birlikte İngiliz emperyalizminin egemenliğinde kaldı. İngiliz emperyalistleri, daha çok Arap hakim sınıflarına dayanarak, Irak Arap toplumunu ve Güney Kürdistan'ı egemenliği altında tuttu. Kürt hakim sınıflarıyla ikinci dereceden bir ilişki geliştirdi ve bu ilişkiyi de daha çok, Arap hakim sınıflarından daha fazla taviz koparmak için, tehdit unsuru olarak kullandı.

İngiliz emperyalizminin egemenliği altında, kompradorluk biçiminde olan kapitalist gelişme, Arap toplumuyla sınırlı kalarak, Güney Kürdistan'a yansımada. Güney Kürdistan, geri feodal toplum yapısı içinde kalmaya devam etti. Kürt feodal ve aşiret reisleri, eski güçlerini korudular, hatta zaman zaman İngiliz emperyalistleriyle, Arap hakim sınıflarının ortaklaşa

yürüttükleri baskı ve saldırılarını, direnmelerle geri püskürttüklerinden, güçlerini daha da geliştirdiler. Bu dönemde, Güney Kürdistan'da feodal toplum yapısı varlığını aynen sürdürdüğünden, ulusal kurtuluş için objektif koşullar gelişmedi.

Fransız egemenliği altında kalan Kürt toplumunda da, bu dönemde Güney Kürdistan'ın büyük parçasındakine benzer gelişmeler oldu.

Birinci emperyalist paylaşım savaşından büyük bir sarsıntı geçirerek çıkan İran Şahlığı, belli bir süre sonra İngilizlerle işbirliğini ve Sovyetler Birliği'nin desteğini sağlayarak kendini toparlayıp, 1925'lerde merkezi bir devlet olmayı başardı. İran'da güçlenen merkezi otoriteye karşı, Doğu Kürdistan'da tepkiler doğduysa da, feodal toplum yapısının varlığını sürdürmesi ve hakim sınıfların yüzyıllardır Şahlığa işbirlikçiliğe alıştırılmış olması nedeniyle, bu feodal önderlikli tepkiler kolayca ezildiler.

İki savaş arasında, İran'da gelişen komprador nitelikli kapitalizm, Doğu Kürdistan'a yansımada. Feodal-komprador sosyal temele dayanan Şahlık, Kürdistan üzerinde merkezi otoritesini kurduysa da, sınıf temeli nedeniyle Kürt feodal ve aşiret reisleriyle fazla çatışmaya girmedi ve onları da kendisine işbirlikçi ve sosyal dayanak olarak kullandı. Şahlığa işbirlikçilik temelinde, hakim sınıfların güçlerini koruduğu Doğu Kürdistan'da, feodal toplum yapısı varlığını sürdürdüğünden, modern ulusal kurtuluşun objektif koşulları gelişmedi.

Kısaca, iki savaş arasında dörde bölünen Kürdistan'ın her parçasında, feodal toplum yapısı varlığını sürdürdü. Kuzey-batı Kürdistan'da feodal ve aşiret reislerinin güçleri önemli ölçüde ezilip, yerine Türk burjuvazisinin askeri ve siyasi egemenliği kurulurken, Doğu ve Güney Kürdistan'da Kürt hakim sınıfları eski güçlerini korudular. Çok cıvız olarak ticaret burjuvazisinin doğmaya başlamasına rağmen, sosyal yapıda modern gelişmeler olmadığından; ulusal kurtuluşun objektif koşulları gelişmedi; ve bunun sonucunda, Kürdistan'ın her parçasında ortaya çıkan ayaklanmalar, ulusal kurtuluş hareketine dönüşemeyerek ezildiler.

İkinci Dünya Savaşından Sonra Kürdistan

İkinci dünya savaşından, sosyalizm ve demokrasi güçlerinin büyük zaferler kazanarak çıkması ve faşizmin yenilgisiyle emperyalist sistemin daha da zayıflaması, dünya ölçüsünde, devrim hareketinin gelişmesi için oldukça elverişli koşullar yarattı. Ulusal kurtuluş hareketleri bir çığ gibi büyüyerek, emperyalizmin klasik sömürgecilik sistemine tasfiye edici darbeler vurdular. ve dünyada önemli gelişmelere yol açtılar. Bu gelişmelere paralel olarak Kürdistan'da da, giderek eski toplumsal yapılar belli ölçüde aşıldı ve Kürdistan toplumu için, tarihi önemde değişiklikler ortaya çıktı.

Klasik sömürgecilik sisteminin ölümcül darbeler yediği koşullarda emperyalizmin başına geçen ABD, aynı sömürgeciliğini yaşatamayacağını anlayınca, dünya ölçüsünde yeni sömürgeciliğini geliştirmeye başladı. Bu yeni-sömürgeciliğin ilk uygulandığı alanlardan birisi Ortadoğu ve ilk geliştirildiği ülkelerden birisi de Türkiye oldu.

Devletçilik uygulamaları temelinde belli bir gelişme kateden ve savaş döneminde iyice palazlanan Türk kapitalizmi, büyüyebilmek için emperyalizmle işbirliğini geliştirmesi gerekiyordu. Bu durum, emperyalizmin yeni-sömürgeciliği geliştirme politikasıyla çakışınca, Truman Doktrini ile ABD'ye bağlanan Türkiye'de, 1950'lerden sonra yeni-sömürgecilik hızla gelişti. DP iktidarı döneminde büyüyen Türk kapitalizmi 1960'lardan sonra tekelleşerek tekelci kapitalizmin egemenliği gerçekleşti.

Türkiye'de yeni-sömürgeci kapitalizmin gelişmesi, etkisini Kürdistan'a taşımaktan geri duramazdı. Daha önce askeri ve siyasi egemenliğini kurmuş olan Türk burjuvazisi, gelişen kapitalizminin ihtiyaç duyduğu pazar, hammadde ve ucuz emek gücünü sağlayabilmek için Kuzey-batı Kürdistan'ı kapitalizme açmak zorunda kaldı. Emperyalizmin, elindeki pazarları derinliğine işlemek istemesi ve bu doğrultuda geliştirilen Türk kapitalizminin, Kürdistan'a ihtiyaç duyması, güçten düşürülmüş

Kürt feodallerinin, kompradorlaşma isteğiyle birleşince, özellikle 1960'lardan sonra Kürdistan'da sömürgeci Türk kapitalizminin gelişmesi hızlandı.

Kürdistan'da geliştirilen kapitalizm, tamamen yabancı karakterli Türk devlet kapitalizmi olup, tümüyle Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynaklarını, emegücünü ve her türlü değer birikimini talana yöneliktir.

Böyle bir sömürgeci kapitalist gelişme, Kürdistan'ın eski feodal toplum yapısını üstten dönüşümlerle çözerek, yarı-feodal bir yapıya getirdi. Eski sosyal güçler, bu yeni yapıya uygun olarak dönüşüme uğrarken, yeni sosyal güçler de doğup gelişti.

Sömürgeci Türk kapitalizmi, bu özellikleriyle Kürdistan'da gelişirken, Kürt feodal ve aşiret reislerinin dönüşümüyle ortaya çıkan, tümüyle ulusal hain ve işbirlikçi bir feodal-komprador kesim yarattı. Kürdistan pazarı üzerinde kendi denetimini iyice kurarak, ulusal bir kapitalizmin ve dolayısıyla ulusal burjuvazinin gelişmesine imkân tanımadı. Kof bir yapıda şişirdiği büyük kent merkezlerinde, kendi ekonomik ve siyasi kurumlarında, bunları koruma ve hizmet ihtiyacını gidermek temelinde, geniş bir küçük-burjuva kesim geliştirdi. Gelişen sömürgeci kapitalizmin kıra da yansınmasıyla birlikte, kırdaki feodal ilişkiler çözülmeye ve köylülük farklılaşmaya başladı. Topraktan kopan köylülerin kentlere ve çoğunlukla oradan da iş bulamayarak Türkiye'ye akması sonucunda, göçmen biçiminde, Türk devlet işletmelerinde ve Türk burjuvazisi ile çelişki içinde bir Kürt işçi sınıfı doğup gelişti. Kırdaki köylülüğün yoksul, orta ve zengin köylülük olarak farklılaşması hızlandı. Asimilasyon amacıyla Kürdistan'da yaygınlaştırılan eğitim kurumlarında, önemli bir aydın-gençlik kesimi oluştu. Ayrıca, kapitalist gelişmenin zayıflığı nedeniyle, muazzam bir işsizler kitlesi ortaya çıktı.

Sömürgeci Türk kapitalizminin gelişmesiyle Kürdistan'da, ortaya çıkan bu yeni ekonomik ve sosyal yapı, ulusal kurtuluş hareketi için elverişli bir objektif temel oluşturdu. Bu yeni koşullarda Kürt feodal ve aşiretçi güçleri, halk kitleleri üzerindeki denetimlerini sürdüremez ve yeni dinamikleri kontrol altında tutamaz hale geldiler. Kendi iç dengesizliği ve derinleşen

emperyalist bunalımın etkisiyle 1970'lerden sonra çürüme ve dağılma süreci hızlanan Türk kapitalizmi, ulusal kurtuluşun objektif koşullarını sürekli olgunlaştırarak, bunun subjektif plana yansımaya yol açtı. Bunun sonucunda, Kürdistan'da ortaya çıkan yeni sosyal güçler, çıkarları doğrultusunda mücadele etmeye başladılar.

Çıkarlarını ancak Türk sömürgecilerine bağımlılık içinde koruyabilen feodal-komprodorlar, daha çok Türk burjuva siyasal yapısı içinde örgütlenirken, sömürgeci baskılardan zarar gören küçük-burjuvazi, çeşitli reformlarla bu baskıların hafifletilmesi için mücadeleye başladı. Türk sömürgecilikinden kopmayı asla gündeme getirmeyen, ancak bu durumlarını milliyetçi bir maskeyle gizlemeye çalışan küçük-burjuva akımlar, ortaya çıkan yeni faşist baskı koşullarında iyice sıkışmakta ve varlıklarını korumak için çalışmaktadırlar.

Bunlara karşın, Türk sömürgecilikinden en çok zarar gören Kürdistan proletaryası, köylülüğü ve aydın-gençliği, çıkarlarını ifade eden ve tek kurtuluş yolları olan modern ulusal kurtuluş mücadelesini başlattılar. Proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliğinde gelişen Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi, 1970'li yılların ortalarından günümüze kadar önemli politik ve pratik kazanımlar elde etmiştir.

Kuzey-batı Kürdistan'daki bu gelişmeler, bir yandan eski feodal yapının aşılmasıyla ulusal kurtuluş için objektif koşulların geliştiğini, diğer yandan Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini çıkmazlar içinde tutan gerici önderliklerin aşılmasıyla, proletaryanın devrimci önderliğinin ortaya çıktığını, açıkça göstermektedir.

İkinci dünya savaşından sonra, Kuzey-batı Kürdistan'da böyle tarihi gelişmeler olurken, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki gelişmeler, daha gecikmeli oldu.

Savaştan gerileyerek çıkan İngiliz emperyalizmi, Irak'ta yönetimi işbirlikçisi Krallık rejimine bırakarak çekildi. Arap ve Kürt hakim sınıfları arasındaki bu dengeli gücün çekilmesiyle ve dünyadaki elverişli gelişmelerin etkisiyle Güney Kürdistan hakim sınıfları, 1946'da KDP içinde örgütlenerek, krallık

rejimine karşı mücadeleye giriştiler. Aynı dönemde, BAAS Partisi içinde örgütlenen Arap orta ve küçük-burjuvazisi de, hakim sınıflara karşı muhalefetini geliştirdi. Bu iki muhalif gücün yürüttüğü mücadeleyle, işbirlikçi krallık rejimi 1958'de yıkıldı.

Krallık rejiminin yıkılmasından sonra, bu sefer de Arap orta ve küçük-burjuvazisi ile Kürt hakim sınıfları arasında, çelişki ve çatışma başladı. Yönetimi ele geçiren Arap burjuvazisi, devletçilik temelinde, kendi kapitalizmini geliştirmek, bunu olduğu gibi Güney Kürdistan'a taşıyarak, Kürdistan pazarının da egemeni olmak istiyordu. Kemalist burjuvazi gibi Arap burjuvazisi de, son derece şoven ve Irak sınırları içinde, pazar hakimiyetini sağlamada tavizsiz davranıyordu. Buna karşılık, kompradorlaşmaya eğilimli Kürt hakim sınıfları, otonomi temelinde Kürdistan pazarına sahip olmak ve böylece burjuvallaşmak istiyordu. Bu doğrultuda, ilkel milliyetçiliğin yol gösterdiği KDP içinde, Kürt feodal ve aşiret reisleri ile fazla güçlü olmayan Kürt küçük-burjuvazisi birleşmişti. İşte bu çelişkili durum, 1961'lerden 1974'e kadar süren, çatışmalara yol açtı. Bu gelişmeler içinde IKP'de bulundaysa da, çeşitli hataları yüzünden, bağımsız bir devrimci cephe geliştiremediğinden fazla varlık gösteremedi.

Arap milli burjuvazisininin, dış ilişkileri ve Araplar içindeki konumu, devlete hakim olması, örgütlemek istediği kapitalizmin, gelişmesi için tarihi ve maddi açıdan elverişli koşulların bulunması gibi özelliklerinden ötürü daha güçlü bir durumda olması; buna karşılık, feodal-komprador yapının tarihi açıdan aşılış olması, maddi açıdan geri bir durumda bulunması, strateji olarak benimsenen otonominin, Irak'ta devrimci bir anlam taşımaması ve Kürdistan halk kitlelerinin çıkarlarını ifade etmemesi gibi özellikleriyle, Kürt feodal-kompradorlarının daha zayıf bir durumda olması, girilen çatışmada, hakim sınıfların önderlik ettiği Kürt hareketini yenilgiye götürerek, KDP'nin iflasını getirdi. Kendi çıkarlarını ifade eden siyasi çizgilerinin yanlışlığı nedeniyle, içte tutarsız ve dışta da giderek İran sağlığına ve emperyalizme dayanan feodal-komprador önderlik, Arap burjuvazisine karşı yürüttüğü mücadelede 1974'de

yenilmekten kurtulamadı. Bu tarihten sonra Güney Kürdistan üzerinde, Irak Arap burjuvazisinin askeri ve siyasi üstünlüğü gelişti.

Devletçilik temelinde gelişerek büyümek isteyen Irak burjuvazisi, 1975'lerden itibaren emperyalizmle yeni-sömürgecilik ilişkilerine yöneldi. Bu temelde gelişmesi hızlanan kapitalizmin Güney Kürdistan'ı etkilemesi sonucunda, eski feodal yapı dağılmaya ve yeni bir ekonomik ve sosyal yapı gelişmeye başladı. Yoğun bir küçük burjuvazi ile cılız olarak ticaret burjuvazisi ve proletarya yeni sosyal gelişmenin ürünü olarak ortaya çıktı. Güney Kürdistan'da, bu sosyal-ekonomik gelişmeler temelinde yeni bir ulusal kurtuluş hareketi geliştirmek için günümüzde bu güçlerin örgütlenme ve mücadele çabaları görülmektedir.

Giderek daha çok sağa kayan Irak yönetiminin, içerde sert faşist yöntemlere başvurması, kendine karşı daha geniş bir muhalefetin oluşmasına yol açmaktadır. Güney Kürdistan'da süren mücadele, her ne kadar askeri bir yenilgi almışsa da henüz sonuçlanmamıştır. Güçlü bir kapitalist gelişme kaydedememiş olan Irak burjuvazisi, Güney Kürdistan'da ekonomik hakimiyetini sağlayamamıştır. Irak rejiminin İran'la girdiği savaştan dolayı da zayıflamış olması, Güney Kürdistan'da ulusal kurtuluş mücadelesinin geliştirilmesi için elverişli koşullar yaratmış bulunmaktadır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Güney Kürdistan'ın büyük parçasında bu gelişmeler olurken, Fransız emperyalizminin egemenliğindeki küçük bölümünde de buna bağlı ve benzer gelişmeler oldu.

Bu savaştan gerileyerek çıkan Fransız emperyalizmi, Suriye'de, yönetimi işbirlikçisi Arap hakim sınıflarına bırakarak çekildi. Bu yeni yönetime karşı gelişen Kürt hakim sınıflarının ve Arap orta ve küçük burjuvazisinin muhalefeti, işbirlikçi rejimi yıkmayı başardı. Bundan sonra, Irak'taki gelişmelere bağlı olarak KDP içinde örgütlenen Kürt hakim sınıflarının, Arap burjuvazisine karşı muhalefeti başladı ve 1970'lerin ortalarına kadar sürdü. Bu yıllarda Kürt halkı içinde ulusal bilinçlenme yayılarak büyük boyutlara ulaştı.

Suriye'de gelişen kapitalizmin, Kürdistan'ın bu küçük parçasını da etkilemesi sonucunda, yeni ekonomik ve sosyal gelişmeler ortaya çıktı. 1970'lerin ortalarına kadar ekonomik güçleri iyice zayıflayan Kürt feodal ve aşiret reisleri, Irak-KDP'nin yenilgisiyle kendi örgütleri de parçalandığından, siyasal güçlerini de kaybettiler. Bu yıllarda yaygınlaşan küçük-burjuvalaşma temelinde, çeşitli yurtsever örgütler oluştu. Bu örgütleri içinde toplayan Kürt ulusal hareketi, günümüzde gelişmesini sürdürmektedir. Bu hareket, bugünkü Suriye yönetiminin bölgedeki ilerici konumundan dolayı onunla çatışmamakta ve daha çok iyi ilişkiler içinde bulunarak Kürdistan'ın diğer parçalarındaki mücadeleleri desteklemektedir.

İkinci dünya savaşından sonra Doğu Kürdistan'da da önemli gelişmeler oldu. Savaş içinde daha çok Hitler yanlısı bir tutum takınan İran şahlığının merkezi otoritesi dağıldı. Savaş sonunda Kızıl Ordu'nun da desteğiyle, Doğu Kürdistan'da "Mehabat Kürt Cumhuriyeti" kuruldu. Kendi iç örgütlenmesini geliştiremeyen ve daha çok dış desteğe dayanan bu Cumhuriyet, Kızıl Ordu'nun çekilmesiyle ve İngiliz desteğini sağlayan Şahlığın merkezi otoritesini güçlendirmesiyle kısa sürede yıkıldı.

Feodal-komprador sınıflara dayanarak egemenliğini geliştiren Şahlığa karşı, Fars milli burjuvazisinin muhalefeti gelişti. 1953'de yönetimi ele geçiren bu sınıf, ekonomik ve sosyal gücünün zayıflığı nedeniyle iktidarını fazla koruyamadı. Bu sefer CIA desteğini sağlayan Şah, darbe ile yeniden yönetime geldi. 1950'lerin sonuna kadar, bazı Kürt feodal ve aşiret reislerinin şahlığa karşı muhalefetleri olduysa da, bunlar fazla gelişme gösteremeyerek ezildiler. Böylece Doğu Kürdistan'da Şahlığın askeri ve siyasi egemenliği pekişti.

İran'da, Şahlık monarşisi altında ABD'nin yeni-sömürgeciliği gelişti. Ancak bu yeni-sömürgecilik, gelişen milli kapitalizmin büyümesi biçiminde değil, hakim olan feodal-komprador yapının, üstten dönüştürülmesiyle egemen kılınmaya çalışıldı. Bu şartlarda gelişen kapitalizm, her alanda bir kapitalist gelişmeye yol açmadı; daha çok petrolün çıkarılması ve

emperyalistlerin mallarının İran'da pazarlanması biçiminde bir kapitalistleşme oldu. Bu ise, petrol alanında ve kompradorluk ilişkileri içinde bir işbirlikçi İran büyük burjuvazisini geliştirdi. "Ak Devrim"iyle feodalizmi de belli ölçüde tasfiye eden Şahlık, böylece zayıf bir işbirlikçi büyük burjuva temel üzerinde kaldı.

İran'da bu biçimde gelişen kapitalizm, Doğu Kürdistan'a da böyle yansıdı. Güçlü bir sanayi kapitalizminin gelişmemesi, hammadde ve işgücü gereksinimi ortaya çıkarmadığından, Kürdistan'ın her yönüyle kapitalizme açılmasına ihtiyaç duyulmadı. Daha çok kompradorluk biçiminde gelişen kapitalizm, Doğu Kürdistan'a da ikinci elden bir kompradorluk olarak girdi ve sömürgeci kapitalizm fazla gelişmedi.

Doğu Kürdistan'da cılız olarak gelişen komprador kapitalizmi, eski feodal yapıyı belli ölçüde aşarak, zayıf da olsa yeni sosyal güçler ortaya çıkardı. Şahlıktan biraz daha fazla kişisel otonomi koparmak isteyen Kürt feodal, aşiret reisi ve din adamları, Şahlığa işbirlikçilik yaparak güçlerini sınırlı da olsa korudular ve bu işbirliği içinde belli oranda kompradorlaştılar. Kürt kompradorları, İran hakim sınıflarının emperyalizme kompradorluklarını Kürdistan'a taşıyarak oluşturduğundan, Kürdistan pazarı, daha çok, Kürt feodal-kompradorları, biraz gelişme kateden ticaret burjuvazisi ve din adamları tarafından kontrol edildi. Bu ilişkiler içinde ve bu pazara hizmet temelinde küçük-burjuvazi doğup gelişti. Kompradorluk ilişkileriyle sınırlı kalan kapitalizm, kıra fazla etki yapmadığından, köylülük fazla çözülmeye uğramadı ve dolayısıyla işçi sınıfı sınırlı bir gelişme gösterdi. Bu sosyal güçler, daha çok toplumun iç örgütlenmesinde ortaya çıktılar.

Şahlığın egemenliği altındaki halkların muhalefeti, güçlü olan Fars orta sınıflarının mücadelesi ve tarih boyunca örgütlü bir güç olan Şii din adamlarının Şahlığa karşı mücadelesi ile birleşip, kitlevi bir mücadeleye dönüşünce, sosyal dayanağı zayıf olan Şahlık, bunlar karşısında tutunamayarak, 1978'in sonlarında yıkıldı. Baskı altında tutulan halkların mücadelelerinin ve proletarya hareketinin zayıf olması nedeniyle, yönetimi Fars orta sınıfları ve din adamları ele geçirdiler.

Bu kesimler, zayıf olan ekonomik temelleri ve şovence tutumları nedeniyle, içerde demokrasiyi geliştiremedikleri gibi, sağlam bir yönetim de oluşturamayarak kendi aralarında çelişki ve çatışma içine girdiler. Buna, ezilen halkların ve Fars proletaryasının mücadelesi de eklendiğinden, İran'daki bu siyasal çelişki ve çatışmalar sürecektir.

Şahlığın yıkılmasıyla ortaya çıkan elverişli durum, Doğu Kürdistan'a da yansımış, belli bir ekonomik bütünlük içinde bulunan Kürt hakim sınıflarıyla, küçük burjuvazisi ayaklanarak, Kürdistan üzerinde geniş bir özerkliğe dayalı bir hakimiyet programı ortaya koymuşlardır. Bu doğrultuda İran-KDP içinde ve çeşitli guruplar halinde örgütlenerek mücadele içine girmişlerdir.

Günümüzde İran ve Irak rejimlerinin kendi aralarında gerici bir savaşa tutuşmuş olmaları ve zayıf düşmeleri, objektif koşulların belli ölçüde gelişmiş olduğu Doğu ve Güney Kürdistan'da ulusal kurtuluş için oldukça elverişli bir durum yaratmıştır. Her iki parçada da doğru devrimci önderliğin olmayışı, bu elverişli koşullardan, ulusal kurtuluş hareketinin gerektiği gibi yararlanamaması ve çıkmaz içinde tutulması gibi bir sonuç doğurmaktadır.

Kısaca, ikinci dünya savaşından günümüze kadarki gelişmeler sonucunda, Kürdistan genelinde aşiretçi-feodal bağlardan sınırlı da olsa kurtulmuş proletarya ve aydın-gençliğin, köylülük ve şehir küçük-burjuvazisinin ortaya çıkmış olması, yeni ve tarihi bir olaydır. Bu güçlerin tarihi rollerine sahip çıkmaları, ulusal durgunluğun aşılmasını ve ulusal hareketlerin çıkmazdan kurtulmalarını sağlayacaktır. Bu konuda, durumu en elverişli olan parça, Kuzey-batı Kürdistan'dır.

Kürdistan Ulusal Kurtuluşu, Ancak Devrimle Mümkündür

Buraya kadar kısaca belirlediğimiz Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal özellikleri, Kürdistan ulusal kurtuluş ve birlik

sorununun ancak bir dizi devrimle çözülebileceğini göstermektedir. Yüzyıllardır hakimiyetini sürdüren güçlü yabancı egemenliklerin, toplumsal gelişmeyi adeta durduran çağ dışı aşiretçi-feodal yapının ve Kürdistan'ın bölünmüşlüğü'nün ortadan kaldırılması; bir takım reformlarla, otonomi ve özerklik gibi, halka fazla birşey kazandırmayacak olan bazı hakların elde edilmesiyle mümkün değildir. Toplumsal gelişmeyi engelleyen bugünkü geri yapıların tasfiye edilip, gelişme yolunun açılması, ancak köklü devrimci dönüşümlerle mümkün olabilecektir.

Çeşitli parçalarında değişik toplumsal gelişme düzeyleri bulunsa da, genel olarak Kürdistan'da, yabancı egemenlik ve aşiretçi-feodal-komprador güçlerin hakimiyeti vardır. Kürdistan'da burjuva demokratik devriminin hiçbir görevi gerçekleştirilmemiştir. Yabancı kapitalist egemenlik, durgun feodal yapıyı kısmen çözüp yarı-feodal bir biçime getirmişse de, bunu tümüyle ortadan kaldıramamakta, yerine geçirdiği kendi egemenliği ise, ulusal ve toplumsal dinamikleri tümüyle tahrip etme sonucunu doğurmaktadır. Ulusal ve toplumsal gelişmeyi frenleyen bu gerici yapıları yıkıp, toplumsal gelişmeyi hızlandıracak olan devrim, Kürdistan'ın değişik parçalarında farklı zamanlarda da gerçekleşse, yeni türden bir burjuva demokratik devrim, bir ulusal kurtuluş devrimi olacaktır. Bu devrimin temel özellikleri kısaca şunlardır:

a) Devrimin, ulusal ve demokratik olmak üzere iki yanı vardır. Ulusal yanı, sömürgeciliğin askeri, siyasi, ekonomik ve kültürel alandaki her türlü hakimiyetini yıkmayı ve ulusal bağımsızlığı sağlamayı hedefler. Devrimin birinci aşaması ulusal devrim olmak zorundadır. Her parçada amansız bir ulusal baskı sisteminin kurulmuş olması, ulusal çelişkiyi baş çelişki yapmakta ve bu çelişkinin çözülmesi, diğer çelişkilerin çözülmesinde tayin edici bir konumda bulunmaktadır. Ulusal çelişki çözülmeden, Kürdistan'ın her parçasındaki diğer çelişkilerin kendi başlarına çözümleri mümkün değildir. Kürdistan'da devrim için atılacak ilk adımlar bu özellikte olmak ve ulusal kurtuluşu amaçlamak zorundadır.

Demokratik yanı yüzyıllardır ulusal ve toplumsal gelişmeyi

frenleyen ortaçağ kalıntılarını temizlemeyi ve demokratik bir toplum kurmayı hedefler. Kürdistan'ın her parçasında varlığını sürdüren bu çelişkiler, feodal-komprador baskı ve sömürü, aşiretçilik, mezhepçilik, kadının köleliği gibi çelişkilerdir. Bu çelişkilerin yabancı egemenlik altında kendi başlarına çözümü imkânsızdır. Ulusal devrimin gelişmesine bağlı olarak bu çelişkiler çözüldükçe, toplum demokratik bir yapı kazanır.

Devrimin bu iki yanı arasında çok sıkı bir bağ vardır; adeta bunlar içiçe geçmişlerdir. Demokratik yanın gelişmesi, ulusal devrimin gelişmesine bağlı olup, ancak onun gelişmesiyle çözüm ortamı bulabilir. Ulusal devrim ise, toplumdaki demokrasinin geliştirilmesiyle güç kazanabilir ve zafere gidebilir.

b) Kürdistan'ın her parçasındaki ulusal kurtuluş hareketi, Kürdistan'ın birliğini hedefler. Her parçadaki ulusal kurtuluş devriminin başarıya götürülmesi, ancak diğer parçalardaki ulusal kurtuluş hareketleriyle ve sömürgeci ülkenin devrimci-demokratik hareketiyle en sıkı ittifakın kurulmasıyla mümkün olacaktır. Her parçadaki mücadeleyi, diğer parçaların da yardımıyla, esas olarak o parçanın halkı yürütecektir. Kürdistan'ın birliği, bağımsızlığını ve özgürlüğünü kazanmış Kürdistan halkının özgür iradesiyle gerçekleşecektir.

c) Devrimin üçüncü bir özelliği, her parçada en geniş halk güçlerinin katıldığı, halk savaşı temelinde uzun süreli bir ulusal kurtuluş mücadelesiyle ancak başarıya ulaşacağıdır. Her parça da çok güçlü olan yabancı egemenliğe, ancak böyle bir mücadele stratejisiyle karşı çıkılabilir. Bunun dışındaki yollar, ulusal kurtuluşta ciddi mesafe aldırılmaz. Kürdistan'ın her parçasında uygulanma imkanı olan böyle bir mücadele stratejisi içinde, temelinde şiddet bulunan her türlü kitlesel mücadele yöntemi kullanılabilir.

d) Devrimin diğer önemli bir özelliği, önderlik sorunudur. Kürdistan ulusal kurtuluş devriminde önderlik kendini iki biçimde ortaya koymaktadır. Birincisi, sosyal ayrışmadan doğan bir sınıfın önderliği, ikincisi ise parçalanmışlıktan doğan bir parçanın önderliği.

Kürdistan'da yüzyıllarca süren yabancı egemenlik, feodal

aşiret reisi ve komprador Kürt hakim sınıflarını, kendine sıkı bir işbirlikçi haline getirdiğinden, çoğunlukla Kürdistan pazarına hakim olarak milli devrimci burjuva bir sınıfın gelişmesine olanak tanımadığından ve ticaret burjuvazisi biçiminde ortaya çıkan bu sınıfın çok cılız olmasından, milli bir kapitalizme hizmet temelinde değil, yabancı kapitalizme ve feodal-komprador yapıya hizmet temelinde oluşan şehir küçük-burjuvazisinin zayıf ve reformist nitelikte bulunmasından dolayı, Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin temel gücünün işçi ve köylü ittifakından oluşacağı açıkça ortaya çıkmaktadır. Böyle bir temel ittifakı ise, ancak proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliği gerçekleştirebilir.

Nitekim Kürdistan'ın tüm parçalarında ortaya çıkan hakim sınıfların önderliği, onlarca yıldır tüm toplumsal güçleri kendi çıkarları doğrultusunda ve kendi önderliklerinde savaştırmış olmalarına rağmen, tarihi olarak aşılmışlıkları, geri ve zayıf maddi temelleri, yanlış çizgilerinden dolayı, içerde halkın ulusal demokratik birliğini ve dışarda devrim ve demokrasi güçleriyle doğru bir ittifak geliştirememeleri nedenleriyle, direniş hareketlerini sürekli yenilgiye götürmüş ve artık iflas etmiştir. Çetin mücadeleleri gerektiren, Kürdistan ulusal kurtuluş devrimine, ancak reformist yöntemleri uygulayabilen küçük-burjuva milliyetçiliği önderlik etmeye bir türlü yanaşamamaktadır. Ve önderlik etmesi de mümkün değildir. Bu önderliklerin bütün olumsuzluklarını olumluluğa çevirebilecek, amaçları, örgüt ve mücadele biçimleriyle tüm yurtsever halk güçlerini birleştirebilecek ve bağımsızlık ve demokrasi savaşımını zafere götürebilecek tek doğru önderlik, proletarya önderliğidir. Proletarya önderliği, Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin zafer kazanmasının biricik garantisidir.

Geri toplumsal yapıda bulunan Doğu ve Güney Kürdistan'da, proletaryanın zayıf olmasından dolayı, ulusal harekette henüz proletarya önderliği ortaya çıkmamıştır. Daha ileri toplumsal düzeyde bulunan Kuzey-batı Kürdistan'da, diğer önderlikler tümüyle iflas etmiş, proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliğinde, modern bir ulusal kurtuluş hareketi

başlatılmış ve önemli pratik gelişmeler katedilmiştir.

Geri toplumsal yapıya, küçük coğrafya ve nüfusa sahip olmalarından dolayı, Doğu ve Güney Kürdistan'ın, Kürdistan ulusal kurtuluşuna önderlik edebilmeleri mümkün değildir. Nitekim onlarca yıldır, Kürdistan'ın tüm değerlerini toplayıp savaştırmış olmasına rağmen, Güney Kürdistan hareketi, Kürdistan ulusal kurtuluşunu geliştiremediği gibi, yenilmekten de kurtulamamıştır. Daha gelişmiş toplumsal yapıya, Kürdistan'ın çoğunluğunu oluşturan coğrafya ve nüfusa sahip olan Kuzey-batı Kürdistan, tüm Kürdistan'ı temsil etme gücüne sahiptir.

Kürdistan'ı temsil edebilen parça olması ve proletaryanın devrimci önderliğine kavuşmuş bulunmasından ötürü Kuzey-batı Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi, tüm Kürdistan'ın ulusal kurtuluş sorununun çözülme yolunu açabilecek tek önder güçtür.

Kuzey-Batı Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi

Kürdistan'ın bu parçasını Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras alan Türk burjuvazisi, uzun süre kapalı feodal yapı içinde tutarak her türlü baskı ve katliam uygulamalarıyla burasını askeri işgal ve siyasi egemenlik altına almış, daha sonra emperyalizmle girdiği yeni-sömürgecilik ilişkileri içinde tekleşen kapitalizminin ihtiyaç duymasıyla, 1960'lardan sonra, burada kapitalist gelişmeyi hızlandırmıştır. Ekonomik ve kültürel sömürgeciliğini birlikte geliştirerek, Kürdistan üzerinde ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel her alanda sömürgeci egemenliğini gerçekleştirmiştir.

Türk Sömürgeciliğinin Genel Özellikleri

Kuzey-batı Kürdistan üzerindeki egemenliğini her alanda örgütlü bir duruma kavuşturan Türk sömürgeciliğinin genel özelliklerini, kısaca şöyle açıklamak mümkündür:

a) Kürdistan'da geliştirilen kapitalizm, milli nitelikte olmayıp, tamamen yabancı karakterli sömürgeci Türk kapitalizmidir. Ekonomi üzerinde egemenliğini kuran bu kapitalizmin

işlevi, Kürdistan'ı Türkiye pazarı içinde örgütlemektir. Kapitalist işletmelerin büyük çoğunluğu Türk devletine aittir. Kürdistan'ın iç pazarına büyük oranda Türk burjuvazisi hakimdir. Bu özellikleriyle sömürgeci Türk kapitalizminin amacı, Kürdistan'da üretim güçlerini geliştirmek olmayıp, Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynakları, ucuz işgücü ve her türlü artık değeri üzerinde, talana dayalı bir sömürü uygulamaktır. Kürdistan tarihinde, sömürgeci kapitalizmin egemen olduğu dönem, her türlü bağımsız gelişme olanaklarının ortadan kalktığı ve ekonominin herşeyiyle dışa bağımlı hale geldiği bir dönemdir.

b) Geliştirilen sömürgeci kapitalizm, Kürdistan'daki feodal yapıyı tamamen tasfiye etme özelliğine sahip olmayıp, ancak yarı-feodal yapıya dönüştürerek onunla uzlaşmaktadır. Bu özelliğiyle, Kürdistan'ın feodal ve aşiret reislerini kompradorlaştırarak kendine göbekten bağımlı işbirlikçiler durumuna getirirken, köylülüğün durgun yapısını kısmen çözüp, kendi işletmelerinde ve kendisiyle çelişki içinde göçmen bir proleter ve yarı-proleter sınıf geliştirmektedir. Ayrıca kendisine hizmet temelinde yaygın bir küçük-burjuvazi ile yoğun bir işsizler kitlesi ortaya çıkarmaktadır.

c) Geliştirilen Türk sömürgeciliği altında, sağlık gibi sosyal hizmetler, adeta hizmetsizliği andırıp halk içinde büyük felakete yol açarken, bu alanlarda oluşturulan paravan kurumlar, halk kitleleri üzerinde büyük bir sömürü uygulamaktadırlar.

d) Sömürgeci siyasi egemenlik, büyük katliamlarla gerçekleştirilen askeri işgal temeli üzerinde kurulmuş sürekli kullanılan sert baskı yöntemleri, oluşturulan karmaşık kurumlarla maskelenmeye çalışılmıştır. Türk sömürgecileri, uzun bir süre Kürdistan'ı siyasi partiler, seçimler, mahkemeler, eğitim kurumları, kentte polis ve kırdanda jandarma teşkilatları gibi kurumlarla yönetiyor görünmüş, özde ise asker ve sivil idari amirlerin (komutanlar, vali, kaymakam gibi) sert yönetimlerini uygulamıştır. Bütün bu sivil ve askeri kurumlar, asıl görevleri yanında bir de yoğun bir asimile kurumları olarak işlev

görmüşlerdir. Kürdistan'ın bütün stratejik noktaları, Türk ordusu tarafından işgal edilmiş; kırdı jandarma baskısı köylüyü yoğun bir korku ve zulüm altında tutmuştur. Hain Kürt kesimlerinden gizli bir örgüt kuran MİT, halk içinde her türlü yıkıcı faaliyeti körüklemiş, oluşturduğu "Kontr-gerilla" gibi örgütlerle, ulusal kurtuluşçu eğilimler üzerinde, amansız takip ve komplolar uygulamıştır. Türk sömürgeciliğine karşı, 1970'lerin sonlarında gelişen modern ulusal kurtuluş hareketinin önemli başarılar kazanmasıyla, paravan siyasi kurumlar bir anda tuzb ız olmuş, sömürgeciliğin gerçek yüzü açığa çıkarak, çıplak faşist diktatörlük oturtulmuştur. Türk sömürgeci siyasal yapısının faşist diktatörlüğe varması, Kürdistan halkına karşı açılmış, açık bir savaş ilanidir.

e) Türk sömürgeciliğinin en önemli özelliği, Kürdistan'ı, Türk uluslaşmasının bir yayılma alanı olarak görmesidir. Türk burjuvazisinin ideolojik ve politik şekillenmesi olan Kemalizm, Kürdistan'ın da içinde yer aldığı "Misak-ı Milli" içinde bir Türk ulusu yaratmayı, en temel amaç olarak öngörmüştür. Ulusal yayılcı olan Türk sömürgeciliğinin, ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel ve askeri alanlarda oluşturduğu tüm kurumlar, Kürdistan halkını asimile etme görevini de üstlenmişlerdir. Düşüncüyü bağımlılaştırıcı ve asimile edici nitelikte bir eğitim politikası uygulanmış, bu amaçla kurulan eğitim kurumları, her alana yaygınlaştırılmıştır. Bu kurumlar içinde, ulusal değerlerine yabancılaştırılmış, giderek Türkleştirilmiş yoğun bir aydın- gençlik kesimi yetiştirilmiştir. Kürt dili ve kültürü üzerinde amansız bir baskı uygulanmış, bunlar Türk uluslaşmasında hammadde olarak kullanılmaya çalışılmıştır.

Bütün bu özellikleriyle Türk sömürgeciliği Kürdistan'da geliştirildikçe, Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal yapısı sürekli tahrip edilerek, yerine Türk uluslaşması oturtulmak istenecektir.

Kürt uluslaşması ve Kürdistan'ın ulusal kurtuluşu ise, Türk sömürgeciliğine karşı her alanda verilecek çetin bir mücadeleyle mümkün olacaktır.

Faşist Türk Sömürgeciliği ve Kürdistan Halkının Ulusal Kurtuluşu

1923-1940 yılları arasında devletçilik temelinde gelişen, daha sonra emperyalizmle girdiği yeni-sömürgecilik ilişkileri içinde büyüyen ve giderek tekelleşen Türk kapitalizminin, 1970'lerden sonra çürüme ve dağılma süreci hızlandı. Bu yıllarda, bir yandan kendi iç dengesizliği ve diğer yandan derinleşen emperyalist bunalımın etkisiyle işbirlikçi-tekelci Türk kapitalizmi, kendisini yeniden üretemez hale geldi. Artık her türlü zor uygulamasıyla bu kapitalizmin yaşatılması gerekiyordu.

Kapitalizmin gelişimine paralel olarak, Türk burjuva siyasal yapısı da evrimleşerek dönüşüme uğradı. Kemalist diktatörlük, kapitalizmin tekelleşmesine bağlı olarak yeni bir biçime dönüşmeye başladı. İşbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisi, sürekli faşizme eğilim duydu ve onu geliştirmeye çalıştı. 1970'li yıllarda çürüme ve dağılma süreci hızlanan kapitalizmin sorunlarını, Türk burjuvazisinin sivil yönetimleri çözemeyen hale geldi. Bütün yolları denemesine rağmen bunalımlarını çözemeyen Türk burjuvazisinin, 1979'lardan itibaren reformlarla yaşama dönemi sona erdi. Artık çürümüş burjuva düzeni, her türlü zor yöntemini en açık bir biçimde uygulayan askeri-faşist yönetimlerle yaşatılabildi.

Türk kapitalizminin çürüme ve dağılma dönemi, aynı zamanda bu kapitalizmin egemen olduğu Türkiye ve Kürdistan'da devrimin objektif koşullarının olgunlaştığı dönem demektir. Kapitalizmin sorunlarına çözüm bulamayan sivil siyasal yönetimlerin giderek yönetimsizlik haline gelmesi, bu koşulları daha da olgunlaştırdı. Gelişen objektif koşullar, subjektif plana yansyarak, 1970'li yıllarda Türkiye ve Kürdistan'da devrimci hareketler doğup, hızla geliştiler. Gurupsal gelişimlerini 1978'lere kadar tamamlayan bu hareketlerin, yoğun pratik devrimci mücadeleye atılmalarıyla, Türk burjuva düzeni, yıkılmakla tehdit edilir hale geldi. Burjuvazinin sivil yönetimleri devrimci hareketlerle başa çıkamayınca, bu hareketlerle açık savaşılabilecek baskıcı bir yönetime ihtiyaç

duyuldu.

Aynı zamanda 1970'li yıllar, emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarlarının iyice sarsıldığı yıllardı. Afganistan ve İran devrimleri, Araplar için de, Türkiye ve Kürdistan'da gelişen devrimci ilerici hareketler, bölgedeki emperyalist çıkarları tümüyle tehdit etmeye başladı. Başını ABD'nin çektiği emperyalizm, bu devrimci gelişmeleri etkisi/leştirebilmek ve kendi çıkarlarını güvence altına alabilmek için, bölgede daha baskıcı işbirlikçi yönetimlere ihtiyaç duydu.

İşte bir yandan emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarlarının bir gereği ve diğer yandan kendini yeniden üretemeyen tekelci Türk kapitalizminin bir dayatması olarak, çürümüş ve yıkılmakla tehdit edilen burjuva düzenini zorla yaşatmak için 12 Eylül askeri faşist yönetimi iktidara getirildi.

Faşist yönetim, Türk kapitalizminin sorunlarını çözebilmek için, bir yandan ABD'ye bağımlılığı daha çok geliştirirken, diğer yandan emekçi halklar ve özellikle de Kürdistan halkı üzerindeki sömürüyü alabildiğine arttırdı. Yine faşist yönetim, dağılan burjuva düzenini zorla yaşatabilmek için, Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine karşı azgın bir karşı-devrimci terör uygularken Kürdistan halkına karşı ulusal imhacı açık, sömürgeci-faşist bir savaş başlattı.

a) Faşizm, Kürdistan Halkına Savaş Açmıştır

Türk kapitalizmi, Türkiye ve Kürdistan için oynayacağı rolleri oynamış, 1970'lerden itibaren devrimle yıkılması gereken bir yapı haline gelmiştir. Emperyalizmle işbirliği içinde, Kürdistan kaynaklarını sömürerek tekelleşen Türk kapitalizmi, çöküş döneminde, ancak Kürdistan halkına savaş açarak kendisini yaşatabilirdi. Bu görevi üstlenen faşist yönetim, Kürdistan halkına karşı başlattığı savaşı bugün her alanda açık bir biçimde sürdürmektedir.

Sömürgeci-faşist yönetim, bir hurda haline gelen Türk

kapitalizminin bunalımını, Kürdistan halkına yüklemeye çalışmaktadır. İşbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin çıkarları doğrultusunda Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü kaynakları, işgücü ve her türlü artık değeri üzerindeki sömürüyü katbekat arttırmaktadır. Kürdistan'ın zenginlik kaynaklarına karşı yoğun bir ekonomik sömürü savaşı açmıştır. Türk burjuvazisi, Kürdistan'ı sömürerek sağladığı tekeli yapısının yarattığı bunalımı da, yine Kürdistan'ı daha fazla sömürerek aşmak istemektedir.

Faşist yönetim altında, Kürdistan'daki orta ve küçük sermaye çevreleri hızla iflase sürüklenmektedir. Soygunu ve talanı hızlandıran Türk burjuvazisi, köylülük üzerindeki sömürüyü daha çok yoğunlaştırarak kırdı yaşam koşullarını dayanılmaz hale getirerek, daha geniş köylü kesimlerini işinden kopartmakta, bunlara yeterli iş alanı yaratmadığından, işsizlik alabildiğine artmakta ve bu ucuz işgücü deposunu, metropollerine ve emperyalist ülkelere aktararak kullanmaktadır. Çıplak bir faşist yönetim, Kürdistan'da daha az işbirlikçiye ihtiyaç duymakta ve bunun sonucunda daha geniş kesimler ekonomik ve siyasal alandaki eski yerlerinden uzaklaştırılmaktadırlar.

Faşist yönetim, Kürt dili ve kültürü üzerindeki baskıyı daha çok arttırmakta, her türlü yöntemle asimilasyonu daha da yoğunlaştırmakta, Kürdistan'daki ulusal imhayı hızlandırmaktadır. Kürdistan kentleri ve köylerinde halk toplatılarak Türklük eğitimi yaptırılmakta, bunu kabul etmeyenlere yaşam hakkı tanınmamaktadır.

Sömürgeci-faşist yönetimin tüm bu uygulamaları, ordu eliyle yürütülen bir savaş içinde yapılmaktadır. Türk ordusunun büyük çoğunluğu Kürdistan'da bulundurulmakta ve bu ordu, kırdı ve kentte sürekli savaş halinde tutulmaktadır. Kürdistan'daki Türk sömürge yönetiminin, çeşitli siyasal kurumlarla iera edildiği bu dönem artık geçmiş, bu yönetimin yıkılma dönemi gelmiştir. Bu dönemde her türlü yönetim işi bizzat ordu birliklerince yürütülmekte ve Kürdistan'da, Türk subaylarının emirleri uygulanmaktadır.

Ekonomik zorlama sonucunda oluşan, toplumsal yığılma-

lara ve ulusal devrimci güçlere karşı her türlü saldırı yöntemleri, savaş kurallarına bile bağlı kalınmadan en vahşi biçimlerde uygulanmaktadır. İnsanlar kentte ve kırdaki sorgusuz kurşunlanmakta, cezaevleri tıkabasa doldurulmakta ve en amansız işkence yöntemleri uygulanarak devrimci ve yurtseverler katledilmektedir. Her türlü gövde gösterisiyle halka gözdağı verilmekte, derin bir korku ve pasifikasyon ortamı yaratılmaya çalışılmaktadır. Bunlarla da yetinmeyen sömürgeci-faşist yönetim, kentte ve kırdaki büyük kitle katliamlarına hazırlanmakta ve halkın gözü önünde bunların provasını yapmaktadır. Kürdistan'ın stratejik yerlerine büyük güçlerle yerleşen işgalci faşist ordu, gelişecek olan ulusal kurtuluş mücadelesini ve halk ayaklanmalarını ezebilmek için, kendisini yeniden eğitmekte ve örgütlemektedir.

İşbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisi, sömürgeci-faşist yönetimiyle, Kürdistan halkına karşı tam bir savaş yürütmektedir. Bununla, kendi tükenmiş ömrünü, gereksiz hale gelmiş asalak yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Kürdistan'ı iğneden ipliğe kadar sömürmek, Kürt ulusal varlığını bitirmek, toplumu teslim olmuş, şekilsizleşmiş ve tükenmiş bir hale getirmek istemektedir.

b) Kürdistan Yurtseverlerinin Tavrı Teslimiyet Olamaz

Sömürgeci-faşist Türk yönetiminin, Kürdistan halkının ulusal varlığını yoketmeyi amaçlayan bu saldırıları karşısında, gerçek Kürdistan insanının tavrı ne olmalıdır? Kürdistan halkı için ulusal kurtuluş ve toplumsal gelişme yolu hangisi olacaktır? Teslimiyet mi, direnme mi?

Kürdistan tarihi, bu sorunun açık yanıtını vermektedir. Tarih boyunca, yabancı egemenlere boyun eğildiği, teslimiyet yolunun seçildiği dönemler, yabancı egemenliğin gelişip güçlendiği, Kürdistan halkının değerlerinin tahrip edildiği, ulusal ve toplumsal durgunluğun ve gerilemenin ortaya çıktığı dönemler olmuştur. Bu, Pers, Arap, Osmanlı ve Şahlık egemenliği dönemlerinde açıkça görülebilir. Buna karşı, yabancı egemenlere karşı direnmeye girildiği dönemler, halkımızın

oluştugu ve gelişme gösterdiği dönemler olmuştur. Bu durum, Asur'a karşı direnme içinde bir halk olarak şekillenildiği, Türk akınlarına karşı direnmeyle milli değerlerin korunup geliştirildiği dönemlerde barizce görülebilir. Ve ancak Kürdistan halkı, faşist Türk sömürgeciliğine karşı yürüteceği ulusal direniş mücadelesi içinde çağdaş bir ulus olarak kurulacak, ulusal kurtuluşa ulaşacak ve özgür gelişmesini sağlayacaktır.

Yukarıdaki soruya verilecek cevabın ne olacağını dünya halklarının tarihi açıkça gösterir. Halklar, direnmenin zayıf olduğu dönemlerde köleleştirilmiş, sömürgeleştirilmişlerdir. Kararlı bir direnme içine giremedikleri dönemlerde büyük felaketlerle ve imhalarla karşılaşmışlardır. Ama buna karşın halklar, zayıflıklarına ve küçüklüklerine bakmadan, topyekün kararlı bir direnmeye giriştikleri dönemlerde gelişme göstermişler ve düşmanlarını mutlaka yenerek kurtuluşlarını gerçekleştirmişlerdir.

Halkımızın geçmişinde ve dünya halklarının tarihinde açıkça doğrulanan bu durum, Kürdistan halkının geleceğini belirlenmesinde, bugün de karşısına çıkmıştır. Gerçek bir kez daha Kürdistan'da doğrulanacaktır. Faşist Türk sömürgecileri karşısında teslimiyet ulusal yok olmayı geliştirecek, devrimci direniş ise halkımızın ulusal ve toplumsal kurtuluşunu zafere götürecektir.

Kürdistan'ın yurtsever halkı, kölece yaşam içinde direnmesiz yok olmaksansa, ulusal kurtuluş için direnme yolunu kurtuluşun tek doğru yolunu, muzaffer dünya halklarının yolunu seçecektir. Ulusal kurtuluş için tüm gücünü ortaya koymak, bugün Kürdistan yurtseverleri için tek görev haline gelmiştir.

c) Ulusal Kurtuluş, Halkımızın Durdurulmaz Bir Arzusu Haline Gelmiştir

Kürt halkı, tarihin çeşitli dönemlerinde, zaman zaman ileri boyutlara varan direnişler yapmıştır. Kölecilikten bu yana

sürekli yabancı işgal ve istilaya uğramasına rağmen, bir halk olarak varlığını sürdürebilmiş olması bile, bir direniştir. Bugüne kadar giriştiği sayısız direnişlerde, önderliği ele alan hakim sınıfların kendi aralarında birleşememeleri veya işbirlikçiliği seçmeleri nedenleriyle, fazla başarı sağlayamamıştır.

Kürdistan halkı, en son gelişen Türk burjuvazisinin işgal ve sömürgeciliğini de, direnmesiz ve sessizce kabul etmemiştir. Onbeş yılı aşkın süre boyunca, her türlü katliama karşı yiğitçe direnmiş olmasına rağmen, yine aynı nedenlerden dolayı başarılı olamamıştır. Daha sonra geçen otuz yıllık suskunluk döneminde, dünyada ve Kürdistan'da önemli ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmeler olmuş, Kürdistan'daki bu yeni gelişmeler temelinde, 1970'li yıllarda modern anlamda bir ulusal kurtuluş hareketi, doğup gelişmiştir.

Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi, emperyalist bunalımın derinleştiği, işbirlikçi-tekelci Türk kapitalizminin çürüme ve dağılma sürecinin hızlandığı, bunu durdurabilmek için Türk devletinin faşistleştiği, sömürgeci Türk kapitalizminin Kürdistan'daki ulusal baskı ve sınıf sömürsünün dozunu son derece arttırdığı, ulusal ve uluslararası maddi ortamda doğmuştur. Yine dünya ölçüsünde sosyalizm ve devrim güçlerinin sürekli geliştiği, klasik sömürgecilik sisteminin parçalandığı ve yeni-sömürgeciliğe karşı da başarılı halk kurtuluş mücadelelerinin verildiği, başta Filistin Kurtuluş Hareketi olmak üzere, tüm Ortadoğu halklarının kurtuluş mücadelelerinde önemli gelişmeler olduğu, Türkiye devrimci hareketinin yükselme gösterdiği bir ortamda yeşermiştir.

Kürdistan'da ulusal kurtuluşçu ideoloji, Türkiye'de tüm toplumsal sınıf ve tabakaların ortak ideolojisi olarak gösterilmeye çalışılan ve şoven burjuva milliyetçiliği olan Kemalizmin yavaş yavaş aşılıp, sınıfsal çıkarlara uygun ideolojik akımların gelişmeye başladığı, buna karşın şovenizmin ağır etkisinde olan Türkiye solunun sosyal-şovenizminin Kürdistan solu üzerinde egemen bulunduğu, Kürdistan'da gerici ilkel milliyetçiliğin yenilgiye uğradığı ve bundan kaynaklanan reformist küçük-burjuva milliyetçiliğinin, ulusal kurtuluşçu maskeyle gelişmeye

çalıştığı bir ideolojik ortamda ve bunlarla amansız bir mücadele içinde doğup şekillenmiştir.

İşte böyle bir maddi ve ideolojik ortamda, 1975'lerden itibaren, Kürdistan'da ideolojik bir eğilim olarak beliren ulusal kurtuluşçuluk, 1978'lerden sonra, Türk sömürgeciliğine ve uşaklarına karşı pratik bir mücadeleye dönüşerek, ulusal kurtuluş hareketi halini almıştır.

Proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliğinde, halkımızı kurtuluşa götürecektik tek doğru önderlik altında başlatılan Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi, kısa sürede halk kitlelerinin önemli bir kesimini kucaklamış, ve bu konumuyla pratik olarak işçi, köylü ve aydın-gençlik ittifakını yaratmaya başlamıştır.

Mevcut önderlikte, kendi çıkarlarının doğru ve tam bir ifadesini ve kararlı bir savunulmasını bulan Kürdistan halk kitleleri (işçileri, köylüleri, aydın-gençliği, küçük üreticileri ve kadınları), kısa sürede ve büyük bir coşkuyla bu önderlik etrafında birleşmiş ve ulusal kurtuluş mücadelesine atılmışlardır. Böylece mücadele, bir halk hareketi, ulusal kurtuluş mücadelesi halini almıştır.

Kürdistan'da gelişen ulusal kurtuluş mücadelesinin, kendi temellerini kısa sürede tehdit ettiğini gören Türk sömürgecileri, derhal faşist ordularını devreye koymuşlar ve giderek tüm yönetimi ona devretmişlerdir. Faşist Türk ordusu, halkımıza ve onun ulusal kurtuluş mücadelesindeki öncüsüne karşı amansız bir savaş açmış, en kanlı ve en vahşi yöntemlerle bu savaşı sürdürmektedir.

Faşist Türk sömürgecilerinin tüm insanlık dışı baskılarına karşı, halkımız üç yıldır yiğitçe direnmış, her türlü baskı, işkence ve katliamlara göğüs germiş, en yiğit evlatlarını böyle soylu bir davada, ulusal kurtuluş mücadelesinde şehit vermiştir. Bugün de aynı kararlılıkla direnen Kürdistan halkı, ulusal ve toplumsal kurtuluşunu sağlayana kadar, direniş mücadelesini sürdürmekte kesin kararlıdır. Geçmiş yılların en zor koşullarında ortaya koyduğu direniş, bunun açık kanıtıdır. Ulusal kurtuluş, artık halkımızın tek arzusu haline gelmiştir. Bu arzuyu, ne Türk

sömürgecilerinin faşist baskı ve katliamları, ne de her türden uşağın caydırıcı çalışmaları durdurabilir, bunu durdurmaya hiç kimsenin gücü yetmez.

Sömürgeci Türk burjuvazisi, bugün Kürdistan halkına karşı tam bir savaş açmışsa, halkımızın da kurtuluşu için kendi savaşını dayatmaktan, kendisini zafere götürecektir. Ulusal kurtuluş savaşını geliştirmekten başka yolu kalmamıştır. Halkımız üzerinde yoğunlaşan baskılar, acılar, katliamlar, ağırlaşan sömürü, ancak tümüyle bir ulusal kurtuluş savaşını yükseltmekten başka yolla çözümlenemez. Sömürgeci savaş, Türk sömürgecileri için tek yaşama yolu olarak görülmüşse, ulusal kurtuluş mücadelesinin en temel biçimi olan halk savaşı da halkımızın biricik kurtuluş yöntemidir.

d) Zafer İçin, Tüm Halkın Cephe Birliği Temeldir

Halkımızın, yabancı egemenlere karşı tarihte sayısız defalar giriştiği direnişlerde başarıya ulaşamamasının en önemli nedenlerinden birisi, halk güçlerinin birliğinin yaratılmamasıdır. Bu direnişlerde birlik yaratılmamasının temel nedeni ise, önderliğin hakim sınıfların elinde bulunmasıdır.

Eski direnişlerdeki hakim sınıfların önderliğine karşın, günümüzdeki ulusal kurtuluş direnişinde, hakim sınıfların hiçbir rolü yoktur ve bu direniş, proletarya önderliğinde, sömürgecilerle işbirliği yapan hakim sınıflara karşı da gelişmektedir. Günümüzde tüm halk kitlelerini kucaklayarak gelişen modern Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinde, proletaryanın ideolojik, politik ve örgütsel önderliği gerçekleştirilmiştir ve bu önderlik, mücadelenin doğru çizgide, çağdaş örgüt ve eylem yöntemleriyle gelişip zafere gitmesinin, mücadelede tüm halk kitlelerinin en geniş birliğinin yaratılmasının tek güvencesidir. İşçi-köylü temel ittifakını ve bu ittifak etrafında tüm yurtsever güçlerin ulusal kurtuluş cephesini yaratma yeteneğinde ve gücünde olan tek önderlik, proletarya önderliğidir. Bunu, ne sömürgecilerin işbirlikçileri durumunda olan feodal-kompradorlar ve ne de ortaya çıkış koşullarından dolayı reformist çizgiyi

dorlar ve ne de ortaya çıkış koşullarından dolayı reformist çizgiyi asla aşamayan küçük-burjuvazi gerçekleştirebilir.

Proletarya önderliğinde ve doğru bir çizgide gelişen Kuzey-batı Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinde, bugün devrimcilerin ve yurtseverlerin önündeki en önemli görev ve en başta gelen sorun, tüm yurtsever güçleri içinde toplayan bir ulusal kurtuluş cephesi yaratmaktır. Böyle bir cephe, ulusal kurtuluş mücadelesini yürütmenin, tüm yurtsever halk kesimlerini bu mücadele içinde örgütlemenin, eğitmenin, birleştirip mücadeleye seferber etmenin temel biçimidir. Oluşturacağı çeşitli örgütlerle, halkı topyekün örgütleyip birleştirebilecek olan cephe, halk savaşının dayanacağı temel siyasal güç, ve halkın kendini yönetmesinin temel aracı olacaktır.

Ulusal kurtuluş cephesinde birleşmek, her halkın mücadelesinde olduğu gibi, halkımızın ulusal kurtuluş mücadelesini de zafere götürecektir. Parça parça kaldıkça ve halkın tüm gücünün birleşik eylemini yaratmadıkça, mücadelenin zafer kazanması olanaksızdır. Ulusal kurtuluş cephesi, halkın ulusal değerlerini koruyup geliştirecek, her türlü aşiretsel ve mezhepsel bölünmüşlüğü yok edip ulusal birliği sağlayacak, halkın her alanda ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yaşamını örgütleyecek ve halkın tüm gücünü ulusal kurtuluş eyleminde birleştirecek tek biçimdir. Cephe, Kürdistan tarihinde tüm halkın birliğini ilk defa yaratabilen bir güç olarak tarihi bir rol oynayacaktır.

Kürdistan ulusal kurtuluş cephesi, halkın devrimci potansiyelini birleştirip, Türk burjuva yönetimine karşı mücadeleye seferber edeceğinden, Türkiye devriminin gelişmesi açısından da rolü tarihi olacaktır. Türk devletine karşı Kürdistan'da geliştirilecek devrimci savaş cephesi, Türkiye devriminin yürüyeceği ilk basamak olacak, ve burjuva egemenliğinin temellerine vurdukça, Türkiye devrimini geliştirecektir. Kürdistan'da sıkıştırılan Türk burjuva yönetimini, Türkiye'de devrim ile yıkmak mümkün olabilecektir. Böylece ulusal kurtuluş cephesi, Kürdistan devrimini geliştirmenin temel örgütsel biçimi olduğu gibi, Türkiye devriminin de en önemli güçlerinden birisi olacaktır.

Kürdistan ulusal kurtuluş cephesi, Kürdistan'ın en büyük parçasında, tüm halkı birleştirip ulusal kurtuluş mücadelesini geliştirerek, tüm Kürdistan'da ulusal kurtuluşun yolunu açacaktır. Halkın ulusal birliğinin yaratılmasında diğer parçalara örnek olacak ve Kürdistan'ın tüm parçaları arasında doğru bir ilişki biçimi geliştirerek, tüm devrimci halk potansiyelini, Kürdistan halkının düşmanlarına karşı birleştirmede önemli bir rol oynayacaktır.

Ortadoğu'da devrim ile karşı-devrim güçleri arasındaki mücadelelerin giderek keskinleştiği günümüzde, bölgenin en stratejik yerinde bulunan Kürdistan'da oluşturulacak ulusal kurtuluş cephesi, emperyalizme ve bölge gericiliğine karşı açılmış bir savaş cephesi olarak, Ortadoğu halklarının kurtuluş mücadelelerine yeni bir atılım yaptıracaktır. Ortadoğu'da emperyalizmin geriletilmesi ve sosyalizm ve ulusal kurtuluş güçlerinin gelişmesinde oynayacağı çok etkin rol, dünya proletarya ve ulusal kurtuluş devrimlerine yapacağı katkı olacaktır. Kürdistan halkının bağımsızlık ve özgürlük temelinde birliğini yaratıp, onu temsil ederek, dünyanın bağımsız ve özgür halklarının bir üyesi haline gelmesini sağlayacaktır.

Dünyada emperyalizm ile devrim güçleri arasındaki mücadelenin iyice sertleştiği, bu sertliğin daha keskin bir biçimde Ortadoğu'ya yansıdığı, çeşitli odaklarında halk kurtuluş güçleriyle emperyalizm ve bölge gericiliğinin sıcak bir savaş içinde bulunduğu Ortadoğu'da, bu savaşın daha da şiddetlenerek tüm bölgeyi kucaklamaya doğru gittiği, bölgenin önemli bir noktasında bulunan Kürdistan'ın tüm parçalarında ulusal kurtuluşçu bir mücadelenin geliştiği, faşist Türk sömürgecilerinin Kuzey-batı Kürdistan halkına karşı sömürgeci bir savaş yürüttüğü ve buna karşı halkımızın direniş gösterdiği günümüzde, tüm bu koşulların gereği olarak, açılan sömürgeci savaşı halkımız, ulusal kurtuluş savaşıyla karşılamak için, bu savaşta tüm yurtsever halk güçlerini birleştirmek için, Kuzey-batı Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş cephesi oluşturmak, acil bir görev haline gelmiştir. Cephe dışında hiçbir birlik ve ittifak, günümüz koşullarında halkımızın mücadelesini geliştirecek ve

saldırgan düşmanın karşısına dikecek temel bir araç olamaz.

Faşist Türk sömürgecilerinin dayatmış olduğu sömürgeci savaşa karşı, halkın devrimci savaşını çıkarmak için, yokedilmek istenen Kürt ulusal varlığını koruyup geliştirmek için, bölünüp parçalanmış Kürdistan halkının, ulusal devrimci birliğini yaratmak için, bugün Kuzey-batı Kürdistan'ın komünist, devrimci, yurtsever örgüt ve kişilerinin, tüm halk güçlerinin, bütün olanaklarını ve güçlerini ulusal kurtuluş mücadelesine vermek, ve bunun için ulusal kurtuluş cephesi içinde birleşmek, en önemli ve ertelenmez görevidir.

Institut kurde de Paris

Siyasal İlke ve Hedefler

A. Kuzey-batı Kürdistan toplumunun, ulusal bağımsız ve demokratik bir toplum haline getirilmesi için:

1. Kurtuluşun sağlanabilmesi için, halkın en geniş siyasi birliği ve bu temelde en gelişmiş askeri ve siyasi gücünün yaratılması. Bu nedenle:

1. Halkın siyasi birliğini gerçekleştirme araçları olarak köylü, gençlik, kadın, işçi, esnaf vs. ulusal kurtuluş birliklerinin oluşturulması, ve bunların merkezi ve bölgesel düzeydeki Ulusal Kurtuluş Komitelerinde birleştirilmesi. Halkın topyekün örgütlenmesinin sağlanması için bu örgütlerin her alanda yaygınlaştırılması.

2. Halkın kendini koruma ve milis teşkilatının oluşturulması, gerilla örgütlenmesinin geliştirilmesi ve halk ordusunun yaratılması.

3. Eylem alanında: Halkın temel gereksinimlerinden yola çıkarak ve kendiliğinden gelişme durumundaki kin, öfke ve protesto hareketlerinden miting, yürüyüş gibi daha ileri siyasi eylemlerin geliştirilmesi. Silahlı propaganda. Genel ve kısmî ayaklanmalar. Halk savaşının, basit gerilla biçimlerinden en gelişmiş biçimlerine kadar uygulanması.

II. Türk sömürgeciliğinin ve gerisindeki emperyalizmin Kürdistan üzerindeki her türlü egemenliğine son verilmesi. Bunun için:

4. Faşist Türk ordusunun işgalci varlığının, NATO ve ABD üslerinin ortadan kaldırılması.

5. Türk sömürgeci yönetiminin tüm sivil aygıtlarının tasfiye edilmesi.

6. Ekonomik sömürgeciliğin sona erdirilmesi, sömürgeci devlet tekellerinin tüm işletmelerinin kamulaştırılması.

7. Kürt dili ve kültürü üzerindeki zorla asimilasyona son verilmesi, sömürgeci eğitim sisteminin tasfiye edilmesi.

8. İşbirlikçi ve hain feodal-komprador kesimlerin ekonomik ve sosyal güçlerinin ortadan kaldırılması, mal varlıklarının kamulaştırılması, toplumdaki tüm ortaçağ kalıntılarının tasfiye edilmesi.

III. Demokratik halk yönetiminde, ulusal bağımsız ve demokratik bir toplum kurulması. Bunun için:

9. Demokratik halk iktidarının kurulması yolunda bir ulusal meclis ve bu meclise dayalı bir halk hükümetinin teşkil edilmesi.

10. Sömürgeci devlet egemenliğindeki topraklarla hain toprak ağalarının elindeki toprakların millileştirilmesi. Bu toprakların, topraksız ve az topraklı köylülere mülkiyeti kamunun olmak üzere bedava dağıtılması. Bağımsız bir ulusal ekonominin kurulması.

11. Ulusal dil, kültür ve eğitimin geliştirilmesi için uygun tedbir ve kurumlaşmanın sağlanması.

12. Halkın çıkarına dayalı bir yargı sisteminin geliştirilmesi. Halk sağlığının korunması.

13. Sekiz saatlik işgünün kabul edilmesi.

14. Halkın temel haklarının uygulanması: insan hakları, mülk edinme hakkı, medeni haklar (genel seçim, demokratik özgürlükler, kadının özgürleştirilmesi ve kadınla erkek arasında eşitlik, vs.).

15. Milli azınlıkların özgür gelişme haklarının tanınması.

B. Türkiye için: KUKC, sömürgeci-faşist yönetime karşı

sürdüğü ulusal kurtuluş mücadelesini, aşağıdaki ilkeler doğrultusunda bir Türkiye yaratmak için savaşan, devrimci ve demokrat güçlerle — çeşitli güçbirliklerinden anti-faşist birleşik direniş cephesine kadar — en sıkı bir dayanışma içinde gerçekleştirmekten yana olup, bunun, halkların çıkarına en uygun yol olduğu inancındadır.

1. Askeri-faşist yönetime karşı olunması. Bu yönetimin devrimle yıkılması.

2. Tekellerin, ekonomik ve siyasal alandaki hakimiyetlerinin ortadan kaldırılması.

3. NATO ve ABD ile olan antlaşmaların iptal edilmesi.

4. Devrimci-demokratik bir halk iktidarının kurulması.

5. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının kabul edilmesi ve bunun için özgür koşulların sağlanması.

C. Kürdistan'ın bütünlüğü ve diğer kısımlar için:

1. Kürdistan'ın her parçasında ulusal kurtuluş mücadelesini, o parçadaki halkın öz gücüne dayalı olarak geliştirmek.

2. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketleri arasında, her parçadaki hareketin genel içindeki yeri ve rolünün doğru belirlenmesi temelinde en sıkı dayanışmadan yana olmak, bunun için aktif çaba harcamak.

3. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketlerinin, egemenliğinde buldukları ülkenin devrimci-demokratik halk güçleriyle — ulusların bağımsızlık, özgürlük ve her alanda hak eşitliği ilkesine bağlı olarak — emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı ortak bir mücadele cephesi içinde bulunmalarından yana olmak.

4. Kürdistan ulusal sorununun çözümü, egemenliği altında yaşanan ülkelerde devrimci-demokratik bir halk iktidarının kurulması stratejisine yakından bağlı olduğundan böyle bir çözümün gerçekleşmesi için özel çaba harcamak.

5. Bağımsız, birleşmiş ve demokratik Kürdistan Devleti sorunu, Kürdistan ve bölge halklarının devrimci mücadelelerinin çıkarlarına yakından bağlı olduğundan sorunu bu temelde çözmeye çalışmak.

6. Başlıca görevi, ulusal sorunun çözümü için gerekli yasa ve ilkeler belirlemek olan ve süreç içinde KUYM rolünü

oynayacak olan Kürdistan Ulusal Kongresi'ni toplamak, günümüz koşullarında atılacak somut bir adım olup, böyle bir kongrenin Kürdistan'ın tüm yurtsever güçlerini kapsayacak biçimde toplanması ve sürekli kılınması için üzerine düşeni yapmaya çalışmak.

D. Ortadoğu ve uluslararası ilişkiler için:

I. Emperyalizm ve bölge gericiliğinin Ortadoğu'da yeniden kurup geliştirdiği karşı-devrimci bloka karşı, ulusal demokratik halk güçlerinin devrimci-ilerici blokundan yana olmak. Bunun için:

1. Kürdistan ulusal kurtuluş devrimini, Ortadoğu halk devrimlerinin temel bir parçası olarak görmek ve bu rolüne uygun bir konuma getirmek.

2. Başta Filistin devrimi olmak üzere, tüm Arap ve diğer Ortadoğu ülkelerinin ulusal demokratik güçleriyle — halkların bağımsızlık, özgürlük ve ulusal eşitliği temelinde — birlikten yana olmak, bu amaçla tüm güçlerle aktif devrimci çaba harcamak.

II. Kürdistan ulusal kurtuluş devrimi, dünya sosyalist ve ulusal kurtuluş devrimlerinin bir parçası olup, sosyalist ülkeler, işçi sınıfı ve demokratik güçlerle ulusal kurtuluş güçlerinin bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm ve barış doğrultusundaki mücadeleleriyle aktif dayanışma ve ittifak içinde olmak.

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

17 1999